PAPEGØJE
BOGEN

J. L. ALBRECHT MØLLER

PAPEGØJE BOGEN

MEDARBEJDER:
AAGE V. NIELSEN

BIND III

1973
SKIBBY-BØGERNE
v/ Aage Poulsen
Skibby

DANSK INDHOLDSFORTEGNELSE

D

E

F

G

RØDBUGET CONURE
Pyrrhura frontalis

28.
SLÆGT
(Deroptyus)

KRAVEPAPEGØJE

Stor papegøje med ret lang, afrundet hale - ¾ af længden af den sammenfoldede temmelig lange vinge. Kraftigt næb med flad næbryg og tydelig tandudskæring. Ubefjeret rundt næsebor i lille oval vokshud; stor nøgen øjenring. Nakkefjerne er stærkt forlængede, ret stive og kan rejses som en krave, når fuglen bliver aggressiv, ellers ligger fjerene ned ad baghalsen. En rolig, ret fredelig men legesyg fugl, ikke udpræget skriger, men en voldsom gnaver, der f. eks. hurtigt splintrer store birkestammer. Ynder tyrolernødder, storkornet frø, megen frugt, gulerødder og opblødt franskbrød med druesukker. Som rede har været anvendt en tønde med udboret spuns. 2 arter.

F. 28. nr. 1: *Deroptyus accipitrinus accipitrinus* (LINNÉ) 1758
KRAVEPAPEGØJE - Tavle 93/95
Accipitrinus = ligner en høg.

NOMENKLATUR: *Psittacus accipitrinus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, 1, 1758, p. 102. (India, error = Cayenne, substituted by HELLMAYR, Nov. Zool. *12*, 1905, p. 303). *Psittacus elegans* CLUS. exot. Auctuar p. 365. *Psittacus elegans Clusii* RAY. 1713. *The Hawk-headed Parrot* EDW. 1751. *Psittacus varius Indicus* BRISS. 1760. *Psittacus Aquarum Lupiarum Insulæ* BRISS. 1760. *Psittacus coronatus* LINNÉ 1760. *Psittacus violaceus* GM. 1788. *Psittacus Clusii* SHAW 1811. *Cacatua coronatus* VIEILL. 1823. *Deroptyus accipitrinus* WAGL. 1832. *Derotypus accipitrinus* BP. 1850. *Deroptius coronatus* BURM. 1856. *Amazona accipitrina* SCHLEG. 1864. *Pionias accipitrinus* FINSCH 1868. *Deroptyus accipitrinus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Hawk-headed Caique eller Parrot. Tysk: Hollen-Langflügelpapagei, Fächerpapagei, Kragenlangflügelpapagei. Fransk: Perroquet à Cravatte.

F. 28. nr. 1: *D. a. accipitrinus* //
F. 28. nr. 2: *D. a. fuscifrons* =
F. 29. nr. 1: *Triclaria malachitacea* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved brunt, pande og tøjler mørkere, isse og pletter på hovedets fjers skafter brunlighvide, de forlængede nakkefjer og fjerene på bryst og bug med røde blå kanter; øvrige overside, underhaledækfjerene og lårene dybt græsgrønne; vingefjerene som ryggen, armsvingfjerene grønne med blåsorte spidser; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer sorte; halefjerene grønne med blå spids, hvilken er meget lille på de midterste, men bliver større udadtil på sidehalefjerene; undersiden af halefjerene er sortagtig, sidefjerene røde ved roden af inderfanen. Øjet brunt til lysegult, nøgne øjenring brun; næb og fødder sortagtige.

L. 350-356, V. 200-204, H. 160-163, N. ca. 35, L. ca. 18 mm.

♀: Som hannen med undtagelse af, at de røde pletter på halens underside mangler.

UDBREDELSE: Tropiske nordlige Sydamerika fra det østlige Venezuela og Guianastaterne til det østlige Ecuador (?) og den nordlige bred af nedre Amazone-flod.

I NATUREN: En ikke særlig sky fugl, der mest ses parvis, men undertiden i små flokke, der hyppigst færdes i buskadser, krat og smålunde, men som regel i nærheden af menneskeboliger. Reden anlægges i hule træer, kuldet normalt på 2-4 æg. Stemmen lyder som »Hia-hia«.

IMPORT: Indført af og til, første gang i 1886 til Londons Zoo. Importeret i 1926 og 1927 af Kleinert (Tyskland), begge gange i få eksemplarer.

I FANGENSKAB: En kraftig, udholdende og normalt blid, elskværdig og klog fugl, der er let at tæmme, som regel fredelig mod andre fugle, kan blive ret fortrolig og lære at sige enkelte ord. Den kan skrige temmelig vedholdende, men lokkestemmen er en ikke ubehagelig, høj fløjtende tone. I affekt kan den rejse nakkefjerene, så de danner en stor halskrave. Kræver god plads og er uegnet til at holdes i bur, bør derfor altid have en voliere.

Forplejes som amazoner.

OPDRÆT: Ralph C. Small, Chicago Zoological Park, opdrættede 3 unger i én rede i 1965, delvis ved håndopmadning. (Av. Mag. 1966, p. 71 og Av. Mag. 1968 p. 40).

Erik Bagge, Hvidovre, har gennem mange år haft disse fugle i sine volierer og gjort mange værdifulde studier vedrørende deres adfærd og udseende og mener blandt andet, at ♀ er mindre grøn over kroområdet end ♂.

For mange år siden havde Halvor Carlson et par, som kom til Københavns Zoo - og i dag (1970) har også Curt af Enehjelm i Skelby et meget smukt par af denne sjældne og ejendommelige papegøje.

F. 28. nr. 2: *Deroptyus accipitrinus fuscifrons* HELLMAYR 1905
BRASILIANSK KRAVEPAPEGØJE - Tavle 93
Fuscifrons = med mørkt forhoved.
NOMENKLATUR: *Deroptyus accipitrinus fuscifrons* HELLMAYR, Nov. Zool., *12*, 1905, p. 303. (Igarapé-Assú, Pará).
Engelsk: Brazilian Hawk-headed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *Deroptyus a. accipitrinus* (F. 28. nr. 1.), men afviger ved at mangle den kobber- eller rosarøde plet ved basis af de ydre halefjer og ved at have hele forhovedet og issen ensfarvet mørk eller kun svagt spraglet med brunligthvidt; endvidere har den en væsentligt mørkere bundfarve på hovedets sider.
Størrelsen på de to former er ikke forskellig.

UDBREDELSE: Sydlige bredder af nedre Amazone-flod fra Tapajóz til byen Pará og måske til Maranhao. Kort, se F. 28. nr. 1

HELLMAYR har opstillet denne underart på grundlag af sammenligning mellem 6 eksemplarer (1 samlet af Natterer, til Wiens Mus., 1 fra München Mus. taget nær Villa Nova ved Amazone-flodens munding, 1 fra Tring-Museet taget af Steere ved Benevides nær Pará og 1 ♂ og 2 ♀♀ fra Pará-området) og 23 typiske *Deroptyus a. accipitrinus* og fundet de ovenfor nævnte forskelligheder konstante.

I NATUREN: Fuglene fra egne syd for Amazone-floden synes derfor at tilhøre underarten *D. a. fuscifrons*, og denne er ifølge nyere beretninger udbredt fra syd for Amazone-floden fra Rio Solimoës østpå til Amapá og østlige Pará samt sydpå til Matto Grosso (øvre Rios Xingú og Tapajóz, samt måske til Maranhao).
Iøvrigt som *D. a. accipitrinus*.

29.
SLÆGT:
(Triclaria)

BLÅBUGET PAPEGØJE

Denne papegøje af middelstørrelse har stor lighed med Amazonerne (F. 27), og har da også flere gange været anbragt hos dem.

Den afviger dog ved sit mindre og stærkt sammentrængte næb og en ret høj og hvælvet næbryg; den har ingen nøgen øjenring; halen er ret lang, ca. ¾ af de lange og ret spidse vingers længde og halen er stærkt afrundet.

Der er kun een art i Øst-Brasilien.

F. 29. nr. 1.: *Triclaria cyanogaster* WAGLER
BLÅBUGET PAPEGØJE - Tavle 78
Cyano = blå; gaster = mave, bug.

NOMENKLATUR: *Psittacus cyanogaster* VIEILL., N. D. XXV p. 328 (1817). *Azure-bellied Parrot* LATH. 1822. *Psittacus malachitaceus* SPIX 1824. *Triclaria cyanogastra* WAGLER 1832. *Erythrostomus cyanogaster* SW. 1837. *Chrysotis cyanogaster* G. R. GRAY 1846. *Amazona cyanogaster* SCHLEGEL 1864. *Pionias cyanogaster* FINSCH 1868. *Triclaria cyanogaster* REICHENOW 1878-83.

Undertiden angives den, navnlig i engelske bøger, som *Triclaria malachitacea (Spix)*

Engelsk: Purple-breasted Parrot, Violet-bellied Parrot, Azure-bellied Parrot. Tysk: Blaubauch. Fransk: Perroquet à ventre bleu.

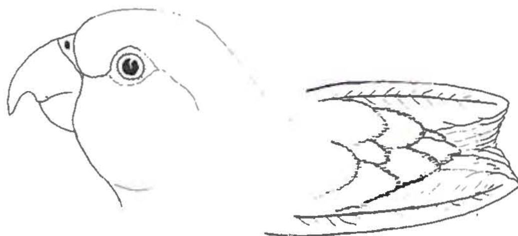
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; hage og lår svagt tonet med blåt. Midt på bugen og ligeledes på brystets nederste del violetblå. Yderfanen af den første håndsvingfjer blå, de næste 3 eller 4 tonet med blåt på yderfanen henimod spidsen. De store undervingedækfjer og inderfanen af håndsvingfjerene blå; halefjerene grønne, spidsen med blåt felt, de yderste tonet med blåt, også på yderfanen; halens underside blå. Næb lyst hornfarvet; løb brunlige; iris brun.
Totallængde 280-305, V. 160, H. 11,7 mm.
♀ mindre end ♂ og med bugen grøn; den har ikke nogen blå plet på bugmidten, ligesom halens underside er mere grøn.

Unge hanner har den blå plet på bugen, men den er væsentlig mindre.
UDBREDELSE. Sydøst-Brasilien. Kort, se F. 28. nr. 1.
IMPORT: I Tyskland kender man importer 1908-1910, men den har, såvidt vides, været i Berlin Zoo 100 år tidligere. 1878 har den været på Kongeborgen i Wien.

Man kender noget til enkelte eksemplarer, der har været i privat eje, men om deres adfærd er der ikke enighed, nogle mener urolig og ufredelig, andre tam, hengiven og fredelig – og så ligger sandheden måske midt imellem.

Almindelig papegøjeblanding og megen frugt og grønt, den magter næppe at knække de store nødder.

Her i landet er kun få eksemplarer kendt.

30.
SLÆGT:
(Poicephalus)
SENEGALPAPEGØJERNE

Mellemstore fugle, hvis skarpt afskårne eller svagt afrundede haler er ca. halvt så lang som vingen, således at vingen i hvilestilling næsten når halespidsen. Næbbet ret stort og med svag indskæring. Tøjler og øjenring befjeret; næsebor nøgne.

Disse afrikanske langvingepapegøjer har en egenartet adfærd; når de ankommer, er de som regel nervøse og sky, hvilket nok skyldes, at de, i modsætning til mange sydamerikanske arter, *ikke* er taget i reden, men først indfanget som udfløjne unger eller voksne, hvorfor denne holdning med at gemme sig, ofte holder sig hele livet.

De indfødte i Syd-Amerika er som regel dyrevenner og holder papegøjer som husdyr, medens de fleste afrikanere næppe udviser større dyrevenlighed.

Trods deres skyhed, er det en selvhævdende og ondskabsfuld fugleslægt, det næppe er tilrådeligt at holde sammen med andre fugle, som de ubarmhjertigt anfalder og dræber. I yngleperioden er den direkte ond.

F. 30. nr. 1: *Poicephalus robustus fuscicollis* (KUHL) 1820
STOR SENEGALPAPEGØJE – STOR MOHRENKOPF – Tavle 97/98
Fuscicollis = med mørk eller brun hals; robustus = djærv, streng, robust, hård; Poicephalus = græsklædt hovede.

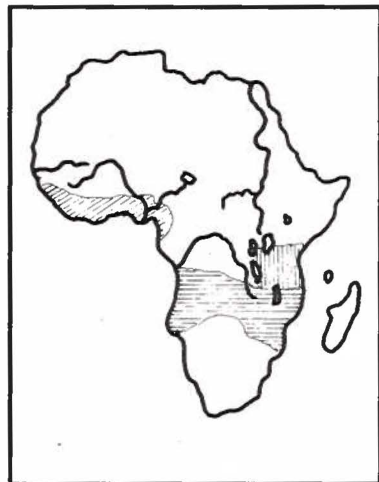
NOMENKLATUR: *Psittacus fuscicollis* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 93. (No locality = Gambia). *Psittacus pachyrhynchus* HART. 1844. *Psittacus levaillanti, part.* G. R. GRAY 1846. *Poiocephalus magnirastris* BP. 1850. *Poiocephalus pachyrhynchus* HARTL. 1854. *Pæocephalus pachyrhynchus* BP. 1854. *Pæocephalus magnirostris* SOUANCÉ 1856. *Poicephalus fuscicollis* G. R. GRAY 1870. *Psittacus robustus, part.* SHARPE 1871. *Poicephalus robustus* ANDERS & GURN. 1872. *Pæocephalus fuscicollis* BOCAGE, JORN 1873. ?*Pionias robustus* BÖHM 1886. *Pæocephalus fuscicollis* SALVAD. 1891.

Tavle 121

F. 39. nr. 21: *Psittacula excul* F. 39. nr. 34: *Psittacula calthorpae*
F. 39. nr. 35: *Psittacula columboides*

Engelsk: Gambia eller West African Brown-necked Parrot. Tysk: Benguellapapagei, Braunköpfiger Langflügelpapagei, Grosser Mohrenkopf.

F. 30. nr. 1: *P. r. fuscicollis* //
F. 30. nr. 2: *P. r. angolensis* =
F. 30. nr. 3: *P. r. suahelicus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved og hals sølvgrå, hver fjer med brun midte, nederste del af kinder og hagen mere brune; forhovedet og undertiden issen rosaagtig røde; tøjler sortagtige; øverste del af brystet grønligt gråt; skulderområdet og vingedækfjerene grønligt brune, hver fjer mere grønlig i kanten; bagryg, overgump, bryst, bug, over- og underhaledækfjer lyst græsgrønne; lår, vingebue og håndrodskant zinnoberrøde; svingfjer og halefjer mørkt brune; næb hvidligt; fødder blyfarvede, iris rødlig.

L. ca. 330, V. ca. 215, H. 94, N. 43, L. 19 mm. Næbbet ca. 28 mm bredt.

♀: Har mere klare farver end hannen, på panden en rosarød stribe, medens hannens pande er gråbrun med et rosaagtigt skær. Nakken og baghovedet er hos hunnen grå med uklare brune aftegninger, kappe og skuldre er mørkegrønne, overgump og underside klart grønne; vingerne er orangerødt kantede ligesom de inderste vingedækjfer; håndsvingfjer og halefjer er mørkt brune; lårene orangerøde; ben og fødder grå. Næbbet meget kraftigt.

UNGE FUGLE: Mangler de røde fjer på vingebuen og ved håndrodskanten. Hos meget unge fugle er lårene helt grønne, efterhånden får de iblandet røde fjer.

UDBREDELSE: Gambia, Portugisisk Guinea, nordligste dele af Guldkysten, Togo og nordlige Nigeria (Bauchi-plateauet).

I NATUREN: Denne fine fugl synes især at have hjemme i Gambia, hvor den også formerer sig oftest og er mest talrigt forekommende. Den færdes ganske vist også i alle de tørre egne i Vest-Afrika fra Senegal til Nigeria, men temmelig sparsomt og lokalt i den østlige del af dens store område. Den fjerner sig aldrig langt fra vand og vandrer langs floder og åer for at tage ophold hvor Mangrovetræerne er hyppigst og størst. Om vinteren træffes små flokke i nærheden af farmene, søgende føde på jorden, men iøvrigt tager denne art også nedfaldne træfrugter, nødder etc. på jorden i skovenes udkanter og lysninger. Flugten foregår med stor fart og under stadig høj og ubehagelig skrigen. Ynglesæsonen i Gambia er april og maj. Reden findes i de højeste Mangrovetræer.

IMPORT: Meget sjældent indført; har været importeret af Lintz i Hamburg og har været i Zoo, London.

I FANGENSKAB: Har kun ret få gange været hos liebhavere, antagelig grundet på dens noget robust virkende fremtræden med det uforholdsmæssigt store hoved og navnlig store næb, men den siges at være en hengiven og god fugl at have i sit hjem.

F. 30. nr. 2.: *Poicephalus robustus angolensis* REICHENOW 1898
ANGOLA SENGALPAPEGØJE

Angolensis = fra Angola.

NOMENKLATUR: *Poicephalus angolensis* REICHENOW, Journ. f. Orn., *46*, 1898, p. 314. Angola and Damaraland; type from Quindumbo, Angola).
Engelsk: Angola Brown-necked Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. r. robustus* (F. 30. nr. 4.), men afviger fra denne ved at have mere brunliggråt hovede, mere grøn overside og mindre gul underside. Desuden har den større næb (38-42,5 mm langt). Iøvrigt som *P. r. robustus*.

UDBREDELSE: Angola og Damaraland. Kort, se F. 30. nr. 1.

(Neunzigs oplysning om, at *P. r. angolensis* har lysere overside, er altså i modstrid med Austin Roberts oplysninger).

I NATUREN: En meget sjælden form, der yderligere betegnes som meget sky og næsten umulig at komme på nært hold. Bedst er det at forsøge den iagttaget på dens vej til vandet henimod solnedgang.

(Praed & Grant behandler *P. r. angolensis* som et synonym for *P. r. suahelicus* og Peters nævner den som tvivlsomt skelnelig fra denne).

F. 30. nr. 3: *Poicephalus robustus suahelicus* REICHENOW 1898
BRUNPLETHALSET SENEGALPAPEGØJE - Tavle 98

Suahelicus, kommer af Swahili, de indfødtes sprog i området.

NOMENKLATUR: *Poicephalus suahelicus* REICHENOW, Journ. f. Orn., *46*, 1898, p. 314. (East Africa, type from Msua, near Bagamoyo, Tanganyika Territory).

Engelsk: East African Brown-necked Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner den nominelle race *P. r. robustus* (F. 30. nr. 4.), fra hvilken den dog afviger ved at have mere sølvagtig grå hals med mørkebrune pletter på hver fjer, hvilke farver også strækker sig op på hovedet. Hovedets sider har et rødligt skær; panden lys murstensrød med sølvagtigt skær; hos hunnen er den røde farve ofte udbredt op på issen; vingekanten og lårene røde; iris brun; næb blåligt hvidt; fødder skiferfarvede.

UNGE FUGLE: Mangler den røde farve på pande, vinger og lår.

Vingemål: 211-230 mm.

UDBREDELSE: Centrale Tanganyika-territorium, Kiwivulkanens omegn sydpå til Zambesi-floden. Kort, se F. 30. nr. 1.

I NATUREN: En stor, robust fugl, der mest færdes i skovenes udkanter og som derfra tager på fourageringstogter til opdyrkede områder, hvilket sker regelmæssigt på bestemte tider af dagen. Små flokke ses da flyvende meget højt og hurtigt under stadig høj og ubehagelig skrigen. De ernærer sig hovedsagelig af frugter og bær, specielt ynder de Baobabtræernes frugter, men i lige så høj grad korn og gør derfor nogen skade for farmerne.

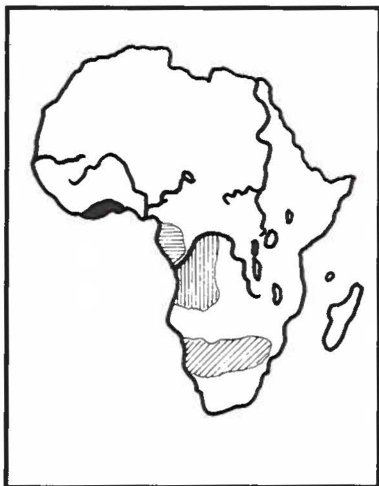
Reden findes normalt i meget høje træers højeste hulheder og ofte i udgåede træer, så den er meget utilgængelig. Kuldet siges at bestå af 3-4 æg på omkring 33x28 mm. Ynglesæsonen i sydlige Nyassa i januar til april, i Syd-Rhodesia oktober-november.

F. 30. nr. 4: *Poicephalus robustus robustus* (GMELIN) 1788
BRUNHALSET SENEGALPAPEGØJE - KAP-PAPEGØJE - Tavle 98

Robustus = djærv, streng, robust, hård.

NOMENKLATUR: *Psittacus robustus* GMELIN, Syst. Nat., *1*, 1788, p. 344. (No locality = South Africa). *Robust Parrot* LATH. 1822. *Psittacus caffer* LICHT. 1811. *Le Perroquet à franges souci* LEVAILL. 1805. *Psittacus levaillanti* LATH. 1802. *Psittacus infuscatus* SHAW 1811. *Psittacus flammipes* BECHST. 1811-12. *Amazona levaillanti* LESS. 1831 *Pionus le vaillanti* WAGL. 1832. *Psittacus flammiceps* »BECHST.«: (Errore) G. R. GRAY 1832. *Psittacus vaillanti* BP. 1850. *Pæocehalus vaillantii* BP. 1854. *Poicephalus levaillanti* HARTL. 1854. *Pæocephalus levaillantii* SOUANCÉ 1856. *Pæocephalus levaillantii* BP. 1856. *Pæocephalus levaillanti* KIRK 1864. *Pionias robustus* FINSCH 1868. *Poicephalus robustus* G. R. GRAY 1870. *Pæocephalus robustus* GURN. 1873.

Engelsk: Levaillant's, Brown-necked eller Cape Parrot. Tysk: Kappapagei.

F. 30. nr. 4: *P. r. robustus* //
F. 30. nr. 5: *P. g. fantiensis* ■
F. 30. nr. 6: *P. g. aubryanus* =
F. 30. nr. 7: *P. g. gulielmi* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved og hals sølvagtig grønne med mørk eller brun plet på hver fjers midte; nederste del af kinderne og hagen mere brune; panden ofte rød eller mønjerød; tøjlerne sorte; kappe, skuldre og vingedækfjer brunsorte med grønligt skær og grøn kant på fjerene; bagryg, overgump, bryst, bug, over- og underhaledækfjer lysende græsgrønne, øverste del af kroområdet lysere og hagens sider svagt rødligt tonede; vingeranden og nederste del af lårene røde; undervingedækfjerene sortagtige og grønne; halens overside mørk til sortagtig, undersiden grøn; iris brun; næb hornhvidt; fødder skiferfarvede.
L. ca. 330, V. 207-225, H. ca. 95, N. ca. 33, L. 19 mm.
♀: Som hannen, men har kun nogle spredte orangerøde fjer på panden.
UNGE FUGLE: Den røde farve mangler på vingekanten og lårene, der er henholdsvis grønne og mørke.
UDBREDELSE: Østlige del af Syd-Afrika fra det sydøstlige Transvaal til Knysna.

Afvigelserne i de nedennævnte racers udseende er ikke store og består hovedsageligt i følgende:

P. r. angolensis (F. 30. nr. 2.) Hovedet brunliggråt; næb 38-42,5 mm; kroppens overside mørkere grøn, undersiden mindre gullig.

P. r. suahelicus (F. 30. nr. 3.) Hovedet brunliggråt med rødligt skær; næb 35,5-39 mm; kroppens overside lysere grøn, undersiden mere gullig.

P. r. robustus (F. 30. nr. 4.) Hovedet grønligt; næb 33-34 mm.

I NATUREN: I levevis og opførsel er der ikke nævneværdig forskel på de 3 nævnte racer, se F. 30. nr. 3.

OPDRÆT: 1955 fik Basel Zoo et par, idet arten er stærkt decimeret i hjemlandet. 1964 ynglede de; marts 2 æg, 12. maj 1 nøgen unge, 29. juni forlod den kassen. Ungen havde da murstensrød pande.

F. 30. nr. 5: *Poicephalus gulielmi fantiensis* NEUMANN 1908
ORANGEISSET SENEGALPAPEGØJE

Fantiensis = hørende til Fanti (Folk - Fantineger - og område ved Guldkysten).

NOMENKLATUR: *Poicephalus gulielmi fantiensis* NEUMANN, Nov. Zool., *15*, 1908, p. 381. (Fanti, Gold Coast Colony).

Engelsk: Fanti Red-headed eller Gold Coast Orange-crowned Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne underart ligner *P. g. gulielmi* (F. 30. nr. 7.), men afviger såvel fra denne som fra *P. g. aubryanus* (F. 30. nr. 6.) ved at have orangefarvet isse og orangefarvede vingepletter og lår i stedet for de nævnte racers skarlagenfarvede felter på disse tre steder.
V. 117-192, N. 31-32 mm.

UDBREDELSE: Guldkyst-kolonien. Kort, se F. 30 nr. 4.

I NATUREN: En sjælden papegøje i de skove, hvor den findes og hvor den synes at være stationær. Den er kun kendt fra Guldkystens skove, men forekommer muligvis også i skovene på Elfenbenskysten. Dens æg er ikke fundet og der er intet kendt om dens levevis. Der findes kun få eksemplarer i museernes samlinger. (Bannermann).

F. 30. nr. 6: *Poicephalus gulielmi aubryanus* (SOUANCÉ) 1856
GABON RØDKRONET SENEGALPAPEGØJE

Aubryanus, opkaldt efter Abbé Octave Aubry, en sognepræst, »der var forud for sin tid«.

NOMENKLATUR: *Poeocephalus aubryanus* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *8*, 1856, p. 216. (Gaboon). *Psittacus lecomtei* VERR. 1857. *Psittacus aubryanus* G. R. GRAY 1859. *Pionias guglielmi, (part.)* FINSCH 1868. *Pæocephalus guglielmi* BOCAGE 1868. *Poicephalus gulielmi (part.)* G. R. GRAY 1870. *Psittacus guglielmi (Part)* SHARPE 1871. *Pæocephalus aubryanus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Aubry's Parrot, Gaboon Red-headed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *P. g. gulielmi* (F. 30. nr. 7), men forreste del af isse, skuldrene, vingekanten, håndrodskanten og lårene røde uden gult skær. Generelt grumset grøn; vinger og kappe viser et spættet udseende, skønt vingerne er næsten sorte, dog delvis med grøn kant; overgumpen gylden-grøn; overhaledækfjerene med rødt skær; halen mørk; overnæbbet kan være enten hvidt, eller sort med en gullig plet nær roden, undernæbbet sort; fødderne mørke.

L. 292, V. 195, H. 81, N. 43, L. 18 mm.

Hunnen siges undertiden at være lidt mindre.

UNGE FUGLE: Har intet rødt på pande, vingekant og håndrodskant, lårene grønne.

UDBREDELSE: Sydlige Cameroun, Rio Munin og Gaboon. Kort, se F. 30. nr. 4.

PETERS anfører, at denne underart er tvivlsomt skelnelig fra *P. g. gulielmi.*

Man har meget lidt kendskab til denne underarts levevis i naturen og dens rede eller æg er aldrig fundet. Den har nogle få gange været importeret til England, men anses for at være en kedelig fugl, der næsten altid sidder ubevægelig og som kun skriger højt og ubehageligt, når den forskrækkes.

Senegalpapegøje – Mohrenkopf

F. 30. nr. 7: *Poicephalus gulielmi gulielmi* (JARDINE) 1849
RØD-KRONET KONGOPAPEGØJE - Tavle 97/98

Gulielmi = en afledning af William og opkaldt efter William Jardine, en søn af Sir William Jardine (1800-1874), udgiver og redaktør af en række ornitologiske og andre videnskabelige værker.

NOMENKLATUR: *Pionus gulielmi* JARDINE, Contr. Orn., 1849, p. 64, pl. 28. (Congo). *Poiocephalus guilielmi* HARTL. 1854. *Pæocephalus gulielmi* BP. 1854. *Psittacus gulielmi* HARTLAUB 1857. *Psittacus gulielmi (part)* G. R. GRAY 1859. *Pionias gulielmi* FINSCH 1868. *Phæocephalus gulielmi* SHARPE 1870. *Pionias guilelmi* GIEB. 1877. *Pæocephalus gulielmi* SALVADORI 1891.

Engelsk: Jardine's Parrot, Congo Red-headed Parrot. Tysk: Kongopapagei, Gulielmis Langflügelpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande, vingerand og lår orange- til mønjerøde; ryg og vingedækfjer sortbrune med smalle grønne kanter; tøjler sortagtige; den øvrige fjerdragt græsgrøn, overgumpen mere gulliggrøn, fjerene på bugen og underhaledækfjerene har olivengrøn midte; svingfjerene og halen brunsorte, armsvingfjerene med grønne sømme. Øjne brune, nøgne øjenomgivelser, vokshud og overnæb kødrøde, så nær som spidsen af overnæbbet, der er sortagtigt ligesom undernæbbet; fødderne sortgrå.
L. 280-290, V. 180-195, H. 80-90, N. ca. 33, L. ca. 16 mm.

♀: Som hannen, men som regel af lidt mindre størrelse.

UNGE FUGLE: Mangler de røde aftegninger og fjerene på disse steder er grønne; nogle af undervingedækfjerene og skulderfjerene kan dog være iblandet røde fjer.

UDBREDELSE: Nedre Kongo, Ubangi-floden og nordlige Belgisk Kongo, østpå til øvre Ituri-flod og sydpå til det nordlige Angola (Cuanza-floden). Kort, se F. 30. nr. 4.

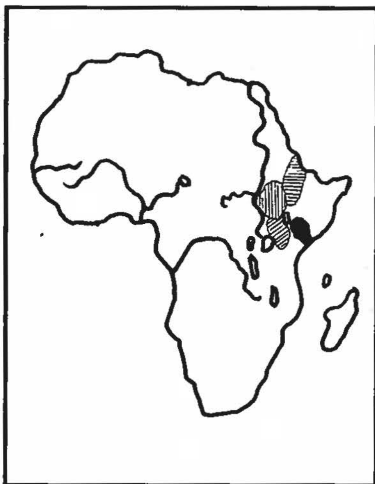
I NATUREN: En meget sjælden papegøje, der kun opholder sig i skovene og om hvis liv i naturen faktisk intet er kendt, hverken dens rede eller æg er fundet.

Der findes kun ganske få skind af denne race i museerne.

F. 30. nr. 8: *Poicephalus gulielmi permistus* NEUMANN 1931
ELDOMA RØDHOVEDET KONGOPAPEGØJE

Permistus = sammenblandet, grundigt blandet.

NOMENKLATUR: *Poicephalus gulielmi permistus* NEUMANN, Journ. f. Orn., 79, 1931, p. 547. (Eldoma Ravine, Mau, Kenya Colony).

Engelsk: Eldoma Red-headed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande, vingerand og lår mørke murstensrøde. Overside olivenbrun til sortbrun. Underryg gyldengrøn. Underside gulliggrøn uden særlig glans. Iris orange; næb hornfarvet; vokshud og øjenring grågule.

Flere, bl. a. Finsch, Reichenow og Praed & Grant, mener det er et synonym for F. 30. nr. 9 *Poicephalus gulielmi massaicus*.

UDBREDELSE: Højlandsegnene i Kenya: Mt. Elgon, Mau og måske Mt. Kenya. (Fugle fra Kikuyu er mellemform mellem denne og racen *P. g. massaicus* (F. 30. nr. 9.).

F. 30. nr. 8: *P. g. permistus* //
F. 30. nr. 9: *P. g. massaicus* ▮
F. 30. nr. 10: *P. f. flavifrons* =
F. 30. nr. 11: *P. f. aurantiiceps* ||

F. 30. nr. 9: *Poicephalus gulielmi massaicus* FISCHER & REICHENOW 1884
MASSAI RØDHOVEDET KONGOPAPEGØJE - Tavle 98

Massaicus = hører til i Massai-landet.

NOMENKLATUR: *Poeocephalus massaicus* FISCHER & REICHENOW, Journ. f. Orn. *32*, 1884, p. 179. Meru Mountain, Tanganyika Territory).

Engelsk: Massai Red-headed Parrot..

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *P. g. gulielmi* (F. 30. nr. 7.), men farven på pande, vingerand og lår er skarlagenrød og de grønne kanter på fjerene på ryg og vinger er meget brede; overgumpen gyldengrøn; kroppens underside mere gulliggrøn. Iris orange til rød; overnæb hornhvidligt til gulligt, spidsen og undernæbbet mørke; vokshuden og den nøgne hud omkring øjnene gulliggrå.

L. ca. 280, V. 197-214, H. ca. 90, N. 30,5, L. 18 mm.

Hunnen er normalt lidt mindre end hannen.

UNGE FUGLE: Mangler de røde aftegninger og har grønne fjer i stedet.

UDBREDELSE: Bjergskovene på Mt. Meru og Mt. Kilimanjaro. Kort, se F. 30. nr. 8.

I NATUREN: En race, der adskiller sig noget fra sine vestafrikanske slægtninge der er konstante skovbeboere. Denne findes kun i bjergskove, der hovedsageligt består af enebærtræer, og her færdes den i flokke, der optræder frygtløst og støjende. Det er observeret, at flokke hver morgen fløj ud fra Cherengani-højderne til Mt. Elgon for at søge føde der hele dagen og om aftenen vende tilbage til deres sovepladser. Deres stemme var et højttonet, ubehageligt kort og hæst skrig. Ernæringen består hovedsageligt af frugterne af Podocarpustræerne, d. v. s. koglerne af disse meget store træer af Taxfamilien. Yngletiden falder i to perioder, nemlig juni og oktober. De synes kun at yngle i højtliggende egne - omkring 2500-3000 meter.

Racen er ret ukendt i fangenskab og har næppe været i privat eje mere end få gange, bl. a. i 1932 i England, men beretninger herom har ikke været tilgængelige.

F. 30. nr. 10: *Poicephalus flavifrons flavifrons* (RÜPPELL) 1845
GULPANDET MOHRENKOPF - Tavle 97/98

Flavifrons = med gult forhoved.

NOMENKLATUR: *Pionus flavifrons* RÜPPELL, Syst. Uebers. Vög. N.-O. Afr., 1845, p. 81, pl. 31. (Shoa). *Psittacus flavifrons* G. R. GRAY 1846. *Poeocephalus flavifrons* BP. 1854. *Phæocephalus sp. ? n. 1* HEUGL. 1862. *Pionias flavifrons* FINSCH 1868. *Poicephalus flavifrons* G. R. GRAY 1870. *Pæocephalus flavifrons* SALVADORI 1891.

Engelsk: Yellow-fronted Parrot, Shoa Parrot. Tysk: Gelbstirnmohrenkopf. Schoapapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Overhoved og hovedsider gule, lår (undertiden), vingerand og øvrige fjerdragt grøn; overgump, overhaledækfjer og kroppens underside lysere og mere blålig; vinge- og undervingedækfjer samt inderste svingfjer grønne, øvrige sortbrune med grønne ydersømme; halefjer olivenbrunlige, udvendigt med smalle grønne sømme; øjet orangebrunt til gulrødt, nøgne øjenring sortagtig; overnæb gråsort, undernæb hvidligt; fødder gråsorte.

L. ca. 310, V. ca. 180, H. 80-85, N. ca. 28, L. ca. 15 mm.

UNGE FUGLE: Har kun den gule farve på panden og foran øjnene.

UDBREDELSE: Skovene i Etiopiens højland med undtagelse af de egne, som bebeboes af *P. f. aurantiiceps* (F. 30. nr. 11.). Kort, se F. 30. nr. 8.

I NATUREN: En ret livlig, men noget tungnem og kun fåtalligt forekommende fugl, der fortrinsvis holder til i høje, tætløvede træer i nærheden af vandrige bjergslugter. Flokke på fra 3-5 individer er observeret flyvende højt over sådanne bjergslugter med en svirrende eller snurrende flugt, der ledsages af en ubehagelig piben eller fløjten. Ernæringen består af Baobabtræets frugter, bær og andre frugter som vilde

figen, samt i sæsonen korn. Man har intet kendskab til dens yngleforhold og har ikke fundet dens æg eller rede.

IMPORT: Meget sjældent indført, men dog til forskellige zoologiske haver og ganske enkelte gange i privat eje i England og Tyskland samt Danmark.

I FANGENSKAB: Om dens adfærd i fangenskab ses kun berettet, at den var ret sky og ængstelig i begyndelsen, men at den ret hurtigt blev tam; den har været her i landet nogle gange sidst i 60'erne.

F. 30. nr. 11: *Poicephalus flavifrons aurantiiceps* NEUMANN 1904
ORANGEPANDET SENEGALPAPEGØJE

Aurantiiceps = med orangefarvet forhoved.

NOMENKLATUR: *Poicephalus flavifrons aurantiiceps* NEUMANN, Journ. f. Orn., *52*, 1904, p. 376. (Mashango, upper Gelo River).

Engelsk: Orange-fronted Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *P. f. flavifrons* (F. 30. nr. 10.), men afviger ved, at dens pande, isse, området omkring øjnene, kinder og øredækfjer er orangegule.

Vingemålet angives til 174-179 mm.

Denne lokalrace er kun observeret i ret få eksemplarer i et meget begrænset område ved øvre Gelo-flod og Masango-området i det vestlige Abessinien.

Kort, se F. 30. nr. 8.

En af PETERS ikke nævnt lokalrace, *Poicephalus citrinocapillus* HEUGLIN, fra området langs Ataba-floden, er beskrevet med blåligt grønne overhaledækfjer, underhaledækfjer, blåliggrøn bagryg, overgump og bug, gul mellemhåndskant og mere udbredt gul farve på hovedet end hos *P. f. flavifrons*. Skønt omtalt allerede af Finsch, G. R. Gray og Reichenow, er denne race dog ikke anerkendt, idet den synes vanskelig skelnelig fra, men måske nærmere er en mellemform mellem *P. f. flavifrons* og *P. f. aurantiiceps*.

F. 30. nr. 12: *Poicephalus cryptoxanthus crassus* (SHARPE) 1884
NIAM-NIAM PAPEGØJE

Crassus = tyk, grov, tung.

NOMENKLATUR: *Pionias crassus* SHARPE, Journ. Linn. Soc., Zool., *17*, 1884, p. 429. (Ndoruma, upper Uelle River). *Pionias bohndorffi* SHARPE 1884. *Pæocephalus crassus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Niam-Niam Parrot. Tysk: Niam-Niam Braunkopfpapagei

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; bagryg, overgump, bryst, bug, over- og underhaledækfjer lysere og klarere grønne og med et gult skær på den skjulte del af fjerene (2 issefjer har gult skær); øredækfjer med gråt skær; struben med olivenfarvet skær; svingfjerene mørkt brune med grøn kant på yderfanen; 2., 3. og 4. håndsvingfjer, tommelfjerene og hånddækfjerene med mørke blågrønne kanter; undervingedækfjerene grønne; halefjerene olivenbrune med grøn kant og spids; lår grønne; iris rød.

L. 254, V. 170, H. 76, N. 25,5, L. 14 mm.

UNGE FUGLE: Det brune hovede, såvel som hals og bryst har spredte gule fjer og de inderste armsvingfjer har gule kanter.

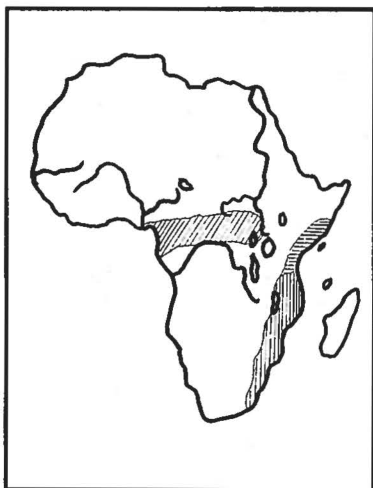
UDBREDELSE: Østlige Kamerun, østpå over Ubangi-Shari og Uelle-floden til Bahr-el-Ghazal og Niam-Niam-området. Kort, se F. 30. nr. 13.

I NATUREN: En sjældent observeret og kun i ringe antal forekommende papegøje i det ret store område fra Afrikas vestkyst ved Kamerun til det vestlige Sudan. Den er oftest iagttaget i skovene ved det sydvestlige Sudan, men man ved så godt som intet om dens levevis eller yngleforhold, da dens skyhed gør det næsten umuligt at komme den på nærmere hold.

F. 30. nr. 13: *Poicephalus cryptoxanthus tanganyikae* BOWEN 1930
TANGANYIKA BRUNHOVEDET PAPEGØJE
Tanganyikae = fra Tanganyika.

NOMENKLATUR: *Poicephalus fuscicapillus tanganyikae* BOWEN, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila., *82*, 1930, p. 267. (Kilosa district, Tanganyika Territory).

Engelsk: Tanganyika Brown-headed Parrot. Tysk: Braunkopf-Papagei, Grünbäuchiger Mohrenkopf. Fransk: Fransk: Perruche à tete brune.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn med brunt hoved og et gråt skær på øreområdet; undervingedækfjerene højgule; øjet gult; overnæb sortagtigt, undernæb lyst; fødder sortagtige.

UNGE FUGLE: Mere olivenbrunt hoved og en sort stribe på tøjlerne.

UDBREDELSE: Ifølge PETERS i det østafrikanske kystområde fra Mombassa til det nordlige Mozambique.

Ifølge Praed & Grant: »Birds of Eastern and North Eastern Africa« er denne race behandlet som et synonym for *P. c. cryptoxanthus* (F. 30. nr. 15).

F. 30. nr. 12: *P. c. crassus* //
F. 30. nr. 13: *P. c. tanganyikae* =
F. 30. nr. 14: *P. c. zanzibaricus* ■
F. 30. nr. 15: *P. c cryptoxanthus* ||

F. 30. nr. 14: *Poicephalus cryptoxanthus zanzibaricus* BOWEN 1932
ZANZIBAR BRUNHOVEDET PAPEGØJE
Zanzibaricus = fra Zanzibar.

NOMENKLATUR: *Pionus fuscicapillus* J. VERREAUX & DES MURS, Rev. et Mag. Zool. (2), *1*, 1849, p. 58. (Zanzibar). Not *Pionus fuscicapillus* WAGLER 1832. *Poeocephalus gulielmi part.* BP. 1854. *Poiocephalus cryptoxanthus* PETERS 1854. *Pæocephalus fuscicapillus* BP. 1856. *Poiocephalus hypoxanthus* PETERS (errore?) BP. l. c. in Syn. *P. fuscicapilla. Psittacus hypoxanthus* G. R. GRAY 1859. *Poeocephalus fuscicapillus* SCLAT. 1864. *Phæocephalus fuscicapillus* KIRK 1864. *Psittacus fuscicapillus* HARTL. 1867. *Pionias fuscicapillus* FINSCH 1868. *Poicephalus crvptoxanthus* G. R. GRAY 1870. *Poicephalus cryptoxanthus zanzibaricus* BOWEN 1932.

Engelsk: Zanzibar Brown-headed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne race synes efter alt foreliggende identisk med *P. c. cryptoxanthus* (F. 30. nr. 15).

UDBREDELSE: Øen Zanzibar (Peters). Kort, se F. 30. nr. 13.

I Cat. of Bds. er beskrivelsen gældende for *Pionus fuscicapillus*, men nomenklaturen er som ovenstående. PR. & GR. behandler *P. fuscicapillus* som *P. c. cryptoxanthus* (F. 30. nr. 15).

FINSCH (Bd. 2, p. 492 & Bd. 2, 2 p. 957) hævder, at to eksemplarer fra Zanzibar stemmer ganske overens med eksemplarerne fra fastlandet.

F. 40a nr. 1: *Polytelis swainsonii*
F. 40a nr. 2: *Polytelis anthopeplus*

F. 30. nr. 15: *Poicephalus cryptoxanthus cryptoxanthus* (PETERS) 1854
BRUNHOVEDET PAPEGØJE – Tavle 98

Cryptoxanthus = skjult eller hemmeligt gemt gult (her undervingedækfjerene).

NOMENKLATUR: *Psittacus (Poicephalus) cryptoxanthus* PETERS, Ber. K. Preuss. Akad. Wiss. Berlin, 1854, p. 371. (Inhambane, Mozambique). *Psittacus hypoxanthus* G. R GRAY 1859. *Poicephalus cryptoxanthus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Brown-headed Parrot, Concealed-yellow Parrot. Tysk: Braunkopfpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hoved og hals brungrå, øredækfjerene sølvgrå; den øvrige fjerdragt grøn, forryggen mørkere; hånddæk- og svingfjer sortbrune med blåliggrønne yderfaner; inderste armsvingfjer grønne udvendigt; undervingedækfjerene gule; halefjerene sortbrune, de midterste på hele fjeren, sidefjerene udvendigt og i spidsen med grønt skær. Iris gul; overnæbbet sortbrunt, undernæbbet hvidligt; ben og fødder gråsorte. L. 220-250, V. 140-155, H. 65-75, N. 25, L. 13 mm.

UNGE FUGLE: Blegt olivengrønne på hoved og hals, øreomgivelserne gulliggrå.

UDBREDELSE: Sydlige Nyassaland, sydpå til Transvaal og Natal. Kort, F. 30. nr. 13.

I NATUREN: Lever i åbne skovområder og færdes parvis eller småflokke såvel i tætte buskadser som i toppen af både løvrige og udgåede træer. Meget sky og vanskelige at komme på nært hold, men de forstår også at gemme sig bag grene eller i løvhanget, så deres nærværelse kun opdages, når rester fra deres måltid falder ned; de kan da forholde sig meget stille, men er ellers meget urolige og når de tror sig ubemærkede, er de altid i bevægelse. Flugten er meget hurtig og foregår under skarpe, fløjtende og vedholdende skrig, der høres meget langt bort. Ernæringen består af vilde frugter, figen, bær, kokospalmernes blomster, hirse, majs, ærter etc., og da de er slemme til at afbide planteskud, forårsager de temmelig store skader på mange kulturplanter.

Reden findes både i friske og udgåede træers hulheder, sædvanligvis i svære grene, kuldet er normalt på 3 hvide, glatte og ret glinsende æg (31x23 mm) og yngletiden er i Tanganyika i juni, Nyassaland i maj og juni, Portugisisk Østafrika i juni og juli, Pemba i september og oktober, og i Syd-Rhodesia i oktober.

IMPORT: Sjældent importeret.

I FANGENSKAB: Forplejes som Mohrenkopf (F. 30. nr. 16.). Om et eksemplar hos en tysk liebhaver berettes, at denne fugl ikke kunne gå sammen med andre fugle, og at den endog angreb både fasaner og påfugle, da den forsøgsvis var sat sammen med dem i en voliere - har været udstillet et par gange de sidste år (1970).

F. 30. nr. 16: *Poicephalus senegalus senegalus* (LINNÉ) 1766
SENEGALPAPEGØJE – MOHRENKOPF – Tavle 97/98

Senegalus = fra Senegal.

NOMENKLATUR: *Psittacus Senegalus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 12, *1*, 1766, p. 149. (Senegal). *Psittacula senegalus* BRISS. 1760. *Pionus senegalus* WAGL. 1832. *Poicephalus senegalensis* SW. 1837. *Psittacus senegalensis* HARTL. 1854. *Poeocephalus senegalus* BP. 1854. *Poeocephalus senegalensis* SOUANCÉ 1856. *Pœocephalus senehalus* BP. 1856. *Pionias senegalus* FINSCH 1868. *Poicephalus senegalus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Yellow-bellied Parrot, Yellow-vented Senegal Parrot. Tysk: Mohrenkopf, Senegal-Papagei. Fransk: Perroquet à tete noire.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved og strube grå, øreomgivelserne sølvgrå; øvrige overside, kroområdet til midten af brystet og lårene grønne; bagryg, overgump og overhaledækfjer lysere grønne; nederste del af brystet og bugen gule, bugmidten orange; flanker, undervingedækfjer og underhaledækfjer gule; vingedækfjer og inderste svingfjer grønne; øvrige svingfjer og halefjerene brune med mere eller mindre grøn kant på yderfanerne;

håndsvingfjerene blåliggrønt kantede; iris gul, brun eller gulbrun; næb sortagtigt; fødder grå til brunsorte.
L. 220-250, V. 136-160 ,H. 70-75, N. ca. 27, L. ca. 15 mm.
♀: Ofte lysere hoved, undersiden gul uden orange, underhaledækfjerene gulliggrønne; normalt er hunnens næb mindre kraftigt end hannens.
NB. Der er store variationer i denne arts fjerdragts farver og kønskendetegnene er ikke altid tydelige. Brysttegningen er intet bevis - medens flere hunner har haft smallere, grønne kanter på underhaledækfjerene.

UDBREDELSE: Vestafrika fra Senegal til Portugisisk Guinea; Los-øerne.
Kort, se F. 30. nr. 17.

I NATUREN: En meget almindelig fugl i det tørre bælte i Vestafrika. Den foretrækker åbent skovland og er som regel til stede i ret stort antal, hvor der er Baobab- og Johannesbrødtræer, men den er ret vanskelig at få øje på fordi dens farver falder sammen med træernes løv. Den ses ofte flyvende i temmelig store flokke, der trækker fra den ene egn til den anden efterhånden som frugt og korn modnes og den gør stor skade på jordnøddeplanterne, hirse- og majsmarkerne og på Akacietræerne, hvis bælgfrugter den åbner, selv om den kun fortærer en ringe mængde af indholdet.

Reden findes oftest i Baobab- og Johannesbrødtræer, men er anbragt meget utilgængeligt for mennesker, den indeholder normalt kun 2 æg. Yngletiden begynder ved regntidens slutning.

IMPORT: Meget tidligt indført til Europa, udstillet på Aegintha, Berlin, i 1878 og på Ornis-udstillingen samme år.

I FANGENSKAB: Indfanget som ung, er en Mohrenkopf en af de mest indtagende og morsomme papegøjer, den kan blive overordentlig hengiven overfor sin herre og enkelte kan lære at sige nogle få ord. Indfanget som ældre er den umulig at tæmme, vedbliver at være sky og flakser ubehersket omkring ved den mindste forstyrrelse, idet den udstøder sine skarpe, skingrende og ubehagelige skrig. Er så at sige altædende af frø, korn, nødder, frugt, grønt, grene med bark og knopper (pas på giftsprøjtning og giv ikke grene af prydbuske eller stenfrugter), kiks, opblødt franskbrød, sandkage, agurk, gulerod, druer, banan, bær efter årstiden, marmelade etc. kan benyttes til afveksling, og denne fugl bør have varierende kost og holdes på rigelig plads.

OPDRÆT: Ret sjældent opdrættet, første gang i en stor voliere i Dorchester, England, i 1886. Første danske opdræt skete hos Gerner Petersen, Glostrup, jan. 1956, SfS 53. årg. pag. 65-75, samt hos Chr. Friis Madsen, Korsør, 1956/59 med 7 unger på pinden af 14 æg, se »Stuefuglene« maj 1957, p. 77.

Madsen hævder, at fuglene under rugningen ikke må forstyrres, og hævder, at det er af vigtighed at give kolbehirse.

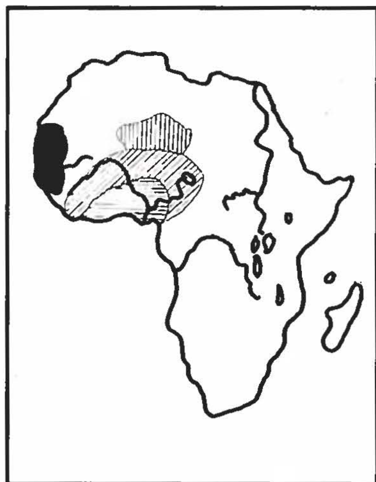
Senere har det par, jeg nu har, givet 14 unger hos F. Overgaard, St. Magleby, fra 1967/69.

1961 havde Thomas Brosset, Göteborg, unger af denne art. Se »Stuefuglene« febr. 1964, p. 81-87.

Se også foto side 492

F. 30. nr. 17: *Poicephalus senegalus mesotypus* REICHENOW 1910
ORANGEBUGET SENGALPAPEGØJE
Mesotypus = mellemliggende type.

NOMENKLATUR: *Poicephalus senegalus mesotypus* REICHENOW, Orn. Monatsb. *18*, 1910, p. 174. (Adamawa, Cameroon).

Engelsk: Orange-bellied Senegal Parrot, Kano Yellow-vented Senegal Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

En mellemform mellem *P. s. senegalus* (F. 30. nr. 16.) og *P. s. versteri* (F. 30. nr. 18.). Den afviger ved at have lysere overside og mere orangefarvet bug end *P. s. versteri.*

UDBREDELSE: Østlige og nordøstlige Nigeria, Adamawa og det nordlige Kamerun.

En form, som næppe er erkendt, dersom den har været importeret og som det vil være vanskeligt at skelne fra de nævnte uden sammenligningseksemplarer af alle tre racer og kendskab til oprindelsesområdet.

F. 30. nr. 16: *P. s. senegalus* ■
F. 30. nr. 17: *P. s. mesotypus* //
F. 30. nr. 18: *P. s. versteri* =
F. 30. nr. 19: *P. m. adolfi-friderici* ||

F. 30. nr. 18: *Poicephalus senegalus versteri* FINSCH 1863
RØDBUGET SENEGALPAPEGØJE – VERSTERS SENEGALPAPEGØJE
Tavle 98

Versteri, opkaldt efter Florentius Abraham Verster van Wulverhorst (1826-1923), fra 1. januar 1860 administrator af »Rijksmuseum van Natuurlijke Historie« i Leyden, en stilling han beklædte til 1920.

NOMENKLATUR: *Poicephalus Versteri* »Goffin« FINSCH, Nederl. Tijdschr. Dierk., *1*, 1863, p. XVI. (Coast of Guinea, *i. e.* Gold Coast). *Psittacus senegalensis* ALLEN & THOMS. 1848 *Psittacus senegalus* HARTL. 1857. *Pionias senegalus (part.)* FINSCH 1868. *Poeocephalus senegalensis* FORBES 1883. *?Poeocephalus rufiventris* FORBES 1883. *Poeocephalus versteri* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-vented Senegal Parrot, Scarlet-bellied Senegal Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner alm. Mohrenkopf (F. 30. nr. 16.), men afviger ved at have brystet og midten af bugen orange- til skarlagenfarvet; (nogle hanner - navnlig fra Sierra Leone - har undertiden dette parti lysere, men det er da mere udbredt og kan endda omfatte undervingedækfjerene); halsens sider og underside mørkere grønne end hos *P. s. senegalus;* kroppens sider gule. Næbbet mørkt blåligt til grønligsort; føddeme sortagtige; iris klar gul, med en let grøn ring.

UDBREDELSE: Elfenbenskysten, Guldkysten, Togo, øvre Volta og Nigeria (med undtagelse af de dele af disse områder, der bebos af *P. s. mesotypus* (F. 30. nr. 17.). Kort, se F. 30. nr. 17.

I NATUREN: Denne race er observeret på savannerne, hvor den som sine slægtninge holder til i krat og høje træer. Den adskiller sig i adfærd og levevis næppe fra disse.

F. 30. nr. 19: *Poicephalus meyeri adolfi-friderici* GROTE 1926
CHAD BRUN PAPEGØJE

Adolfi-friderici = Hertug Adolf Friederich George af Mecklenburg, der i 1907-08 indsamlede store kollektioner af fugle m. m. i egnene omkring Chad- og Victoria-søerne i Afrika.

NOMENKLATUR: *Poicephalus senegalus adolfi-friderici* GROTE, Journ. f. Orn., *74*, 1926, p. 746. (Bandingoua, near Fort Crampel, French Equatorial Africa).

Engelsk: Lake Chad Brown Parrot, Shari River Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Overside oliven- eller mørkbrun med gråligt skær. Underryg grønlig. På isse og vinger ofte gullige partier. Hoved og kroområde gråbrune, ellers er undersiden græsgrøn. Lår gule; iris rødorange: nøgne øjenområde blåsort eller sodfarvet.
L. 215-250, V. 135-150, H. 60-75 mm.

UDBREDELSE: Chad-søens østlige område og nordøstlige Kamerun, østpå til Sharifloden. Kort, se F. 30. nr. 17.

F. 30. nr. 20: *Poicephalus meyeri meyeri* (CRETZSCHMAR) 1827
MEYERS PAPEGØJE - Tavle 98

Meyeri, opkaldt efter Hofrat Dr. med. Bernhard Meyer (1767-1836), praktiserende læge, apoteker, ornitolog, rejsende forsker, samler af store fuglekollektioner, medlem og æresmedlem af mange videnskabelige selskaber og udgiver af mange ornitologiske værker.

NOMENKLATUR: *Psittacus Meyeri* CRETSCHMAR, Atlas to Rüppell's Reise nördl. Afr., 1827, Vög., p. 18, pl. 11. (Kordofan). *Poicephalus meyeri erythreae* NEUMANN 1899. *Poicephalus meyeri abessinicus* ZEDLITZ 1908. *Pionus meyeri* WAGLER 1832. *Psittacus flavoscapulatus* EHRENB. 1849. *Psittacus mayarii* (sic) BIANC 1851. *Poeocephalus meyeri* STRICKL. & SCLAT. 1852. *Pæocephalus meyeri* BP. 1856. *Poiocephalus meyeri* BOLLE 1856. *Pionus mayeri* (sic) HEUGL. 1862. *Phæocephalus xanthopterus* HEUGL. 1863. *Pionias meyeri* FINSCH 1868. *Poicephalus meyeri* G. R. GRAY 1870. *Poeocephalus meyeri* SALVADORI 1891.

Engelsk: Sudan Brown Parrot, Meyer's Parrot. Tysk: Goldbugpapagei, Meyers Papagei, Meyers Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet à croupion bleu.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hoved, hals, vinger og kappe olivenbrune med gråt skær og grumset mørkgrønne fjerkanter; overgump blå med svagt grønligt skær; over issen findes ofte en båndformet gul tværplet; vingebue og vingerand samt undervingedækfjerene gule; kinder, hage og øverste del af brystet askebrune; resten af brystet og hele bugen blågrønne; lårene gule; iris orangerød til rødbrun, nøgne øjenomgivelser sortagtige; næb og fødder blågrå til sortagtige.
L. 220-250, V. 139-155, H. 65-75, N. ca. 23, L. 15-16 mm.

Hunnen som regel med et mindre og smallere hoved og undertiden med mere grumset mørke farver. Ældre fugle får ofte efterhånden mere udbredte gule felter på issen og vingebuen.

UNGE FUGLE: Mere askegråt hoved uden gule fjer; vingedæk- og skulderfjer grønkantede og lårene endnu grønne; halefjerene med gulgrøn spids; øjne mørkebrune.

UDBREDELSE: Dafur og østpå gennem Kordofan til Erithrea og sydpå til Bahr-el-Ghazal og Niam-Niam-området. Kort, se F. 30. nr. 22.

I NATUREN: En skovfugl, der mest opholder sig i høje træer i nærheden af vand, men som også både parvis og i små flokke færdes i tornet krat ved flodbredderne. Undertiden observeres den i større højtflyvende flokke, der stadigt udstøder høje skrig og bevæger sig med rappe vingeslag og stor fart. Flokkene anfalder korn-, bomulds- og majsmarkerne og forårsager ret store skader på afgrøderne, da de ødelægger meget mere end de fortærer. Ellers er fuglen sky og temmelig mistroisk,

men når den tror sig ubemærket, er den munter og livlig, selv om den altid er vagtsom.

Ernæringen består af frø - f. eks. bomuldsplantens frø - korn, majs, saftige træfrugter og en del insekter og larver.

Yngletiden varierer i de forskellige områder, fuglene er fundet rugende i Darfur fra november til februar, i Kordofan fra oktober til december og i Abessinien fra april til oktober. Reden er fundet højt tilvejrs i hule træer eller træhulheder, kuldet er normalt på 2-3 æg (27x24 mm).

IMPORT: Sjældent indført og som oftest kun til zoologiske haver.

I FANGENSKAB: En stille og rolig fugl, der siges at kunne blive meget tam, når den er taget som ung. En af de få arter, som undertiden holdes i dens hjemlande som husdyr; som ældre indfangede vil fuglene næppe aflægge deres skyhed.

Bør forplejes med kolbehirse, forskellige hirsesorter, græsfrø, majskolber, kanariefrø, solsikke, jord- og tyrolernødder, æbler, gulerod, agurk, grønt og opblødt franskbrød eller sandkage, der kan drysses med druesukker, alt i afvekslende orden og eventuelt suppleret med druer, appelsin, banan og bær efter årstiden. Naturligvis vil levende foder som melorme, friske myrepupper og lign. kun yderligere gavne fuglene, hvis de vil tage dette foder. Friske grene af *ikke giftsprøjtede* pile-, hassel-, birke- og æbletræer er også yndede af denne fugl.

OPDRÆT: 1954 af J. F. Brauckmann, Pretoria, i voliere 6x4x6 fod; 3 æg, 1 unge 4 æg, 2 unger; 1959 3 æg; rugetid 19-23 dage, i reden 9 uger. Fuglene var meget sky og vilde (solsikke, kanarie, frugt).

Flere fuglevenner har gennem længere tid haft disse fugle og udstillet dem. (Carl Aage Jensen, Køge). Det hævdes, at der har været opdræt af denne art på Sjælland, men beretning savnes.

Sover i reden, og bør derfor altid have redekasse, selv om den er slem til at ødelægge denne.

F. 30. nr. 21: *Poicephalus meyeri saturatus* (SHARPE) 1901

GULSKULDRET PAPEGØJE - Tavle 98

Saturatus = mættet, dyb mættet farve.

NOMENKLATUR: *Poeocephalus saturatus* SHARPE, Bull. Brit. Orn. Cl., *11*, 1901, p. 67. (Northern Ankole, 3000 feet). *Poicephalus meyeri saturatus* NEUMANN 1908. *Poicephalus reichenowi* O. GRANT 1910. *Poicephalus meyeri matschiei* REICHENOW 1911. *Poicephalus senegalus neavei* GROTE 1926.

Engelsk: Uganda Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

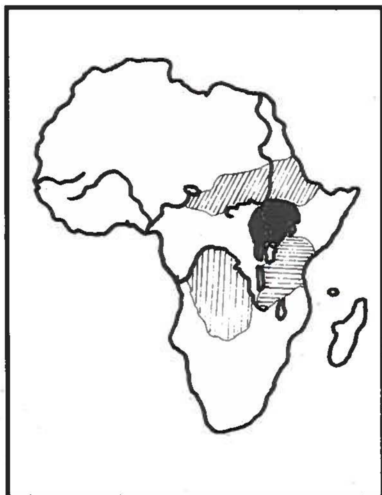
Den mørkest farvede af alle meyeri-racerne, undertiden helt sortbrunlig, og på grund af den stærke kontrast, syner de gule farvefelter meget lysere, end de virkeligt er. Det gule på issen mangler i nogle eksemplarer; tydelig blå underryg: grønligtonet på oversiden; undersiden af kroppen gulliggrøn; overgumpen er normalt en blanding af grønne og blegt blå fjer; iris mørk brun; fødder mørkt grå; næb mørkt gråt; øjenring sort.

I NATUREN: Ikke ualmindelig i Syd-Kavirondo og Kenya og den almindeligste papegøje i Rhodesia og Katanga. Ses almindeligt i små flokke i Acacia-landet og åbent busk- og græsland, men søger også føde i kornmarkerne. De er meget frygtsomme og støjende med en lav og hurtig flugt, der viser en ejendommelig nedadgående vingekurve, når flugten ses fra den højde den foregår i. Reden findes oftest i træhulheder, men også i tætte slyngplanter og snyltende trævækster. Kuldet er normalt på 2-4 æg (ca. 29x24 mm). Stemmen er et skarpt, råt skrig under flugten, samt et dobbelt, boblende skrig med en høj og en dyb tone. Kort, se F. 30. nr. 22.

F. 30. nr. 22: *Poicephalus meyeri matschiei* NEUMANN 1898
ØSTAFRIKANSK BRUN-PAPEGØJE – Tavle 98

Matschiei, fuglen opkaldt efter Paul Matschie (1861-1926), som i sine unge år studerede fugle og skrev mange artikler om dem, bl. a. i Journal für Ornithologie, og som i mange år var kurator for en afdeling af Berlins Museum.

NOMENKLATUR: *Poicephalus matschiei* NEUMANN, Journ. f. Orn., *46*, 1898, p. 501. (Ugogo, Tanganyika Territory).

Engelsk: East African Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Adskiller sig fra de øvrige beslægtede arter ved at have en lys, næsten blågrøn overgump og overhaledækfjer i samme farve, medens kroppens underside går helt over i en pragtfuld himmelblå farve helt uden grønligt skær; lår gule.

Vingemål: 141-158 mm, og er således en anelse større end Meyers Papegøje (F. 30. nr. 20).

UDBREDELSE: Øst-Afrika fra Mombassa til nordlige Nyassaland.

I NATUREN: Denne race er fundet ynglende i juli i Tanganyika-territoriet, men iøvrigt som de beslægtede arter.

F. 30. nr. 20: *P. m. meyeri* //
F. 30. nr. 21: *P. m. saturatus* ■
F. 30. nr. 22: *P. m. matschiei* =
F. 30. nr. 23: *P. m. neavei* ||

F. 30. nr. 23: *Poicephalus meyeri neavei* C. H. B. GRANT 1914
KATANGA BRUN-PAPEGØJE

Neavei, opkaldt til ære for Dr. Sheffield Neave (1879-1961), der samlede store kollektioner af fugle, insekter; var indehaver af mange ærestitler og -hverv og forfatter af mange artikler om afrikanske dyr.

NOMENKLATUR: *Poicephalus meyeri neavi* C. H. B. GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *35*, 1914, p. 19. (Kaluli Valley, Belgian Congo).

Engelsk: Katanga Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Afviger kun lidt fra *P. m. saturatus* (F. 30. nr. 21.), idet den også er meget mørk på oversiden, og dens underside er stærkt iblandet blåt. Overgumpen er mere blå end grøn. Som regel har disse fugle mere og større gulfarvede områder, især issepletten er større.

Vingemål: 148-165 mm, altså en ret stor race.

UDBREDELSE: Sydøstlige Belgisk Kongo og nordlige Rhodesia. Kort, F. 30. nr. 22.

GRANT beskrev først denne race i Bull. Brit. Orn. Cl. i 1914 og senere i Ibis som en ny mellemform mellem *P. m. matschiei* (F. 30. nr. 22.) og *P. m. transvaalensis* (F. 30. nr. 24.).

F. 30. nr. 24: *Poicephalus meyeri transvaalensis* NEUMANN 1899
SYDAFRIKANSK BRUN-PAPEGØJE

Transvaalensis = fra Transvaal.

NOMENKLATUR: *Poicephalus meyeri transvaalensis* NEUMANN, Orn. Monatsb., 7, 1899, p. 25. (Transvaal).

Engelsk: South African Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. m. matschiei* (F. 30. nr. 22.) og har ligesom denne gul isse, men afviger ved sin blegere, mere jordbrune farve på oversiden; både bug og overgump er grønne, ikke blå.
V. 141-158, H. 63-75, N. 18-22 mm.
UDBREDELSE: Sydlige Rhodesia og nordlige Mozambique (Tete-provinsen), sydpå gennem det østlige Bechuanaland til Transvaal. Kort, se F. 30. nr. 25.
I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er denne race også fundet i Kap-provinsen, muligvis er den dog indført dertil.
Racen er vidt udbredt i områder med Akaciebevoksning og Baobabtræer, hvor den observeres såvel parvis som i små flokke, den er temmelig sky, forsigtig og vagtsom. Dens flugt er meget hurtig og under denne ses dens gule vinger særdeles tydeligt. Flokkene holder rast i hule træer, men der findes i samme område 4 racer, der ligner hverandre så meget, at de er vanskelige at skelne, de har antagelig samme adfærd.
Stemmen er et skingrende, hæst skrig, der udstødes under flugten, samt et boblende skrig i en lidt højere toneart, der som regel kun lyder, når fuglen er i ro.
Ernæringen består hovedsageligt af frugter, bær etc. (majs og »kaffir« kærner). Reden er oftest fundet i hule træer, men undertiden også i snyltende trævækster og tætte slyngplanter; det er dog også observeret, at denne race har benyttet skægfugles gamle, forladte reder.
Kuldet består normalt af 2-4 æg, der er glinsende hvide (28x23 mm).

F. 30. nr. 25: *Poicephalus meyeri damarensis* NEUMANN 1898
DAMARALAND BRUN-PAPEGØJE
Damarensis = fra Damaraland.
NOMENKLATUR: *Poicephalus damarensis* NEUMANN, Journ. f. Orn., *46*, 1898, p. 501. (Ochimbora, Damaraland).

Engelsk: Damaraland Brown Parrot.
Syd-Afrika: Bosveld-papegaai.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra *P. m. matschiei* (F. 30. nr. 22.) ved at være meget lysere på oversiden, blegere jordbrun og ved at mangle den gule isseplet, samt ved at have længere vinger. Undersiden er meget mørk blågrøn.
L. 223-230, V. 160-165 (Roberts). H. 75-80, N. 21-22,5 mm.
UDBREDELSE: Sydlige Angola, Damaraland og Ngamiland.

F. 30. nr. 24: *P. m. transvaalensis* //
F. 30. nr. 25: *P. m. damarensis* =
F. 30. nr. 26: *P. m. reichenowi* ||

I NATUREN: Denne race er den mest almindelige papegøje i tørre områder med tornekrat, i hvilket den opholder sig meget. Den færdes mest talrigt i landskaberne fra Transvaal til det nordlige Damaraland, især i området omkring Ngami-søen i det nordvestlige Bechuanaland. Den er sjældent, men dog af og til fundet langt fra vand og observeres parvis eller i små flokke, der ernærer sig af frugter og bær fra træer og buske. Man kender den på dens klirrende stemme, men når den sidder i træerne, lyder stemmen som en konverserende pibende pludren.

Dens rede er ikke fundet andre steder end i opretstående træstammers hulheder og kuldet er normalt på 2-3 æg, der i snit er på 27-29x22-23 mm; i et kuld på 3 æg fundet i Prætoria ved Krokodille-floden var æggene dog kun 24,8-25,1x19,8-20,1 mm.

F. 30. nr. 26: *Poicephalus meyeri reichenowi* NEUMANN 1898
ANGOLA BRUN-PAPEGØJE

Reichenowi, fuglen opkaldt efter professor, dr. Anton Reichenow (1847-1941), i en lang årrække den dominerende ornitolog, navnlig i Afrikas ornitologi, grunder af »Ornithologische Monatsberichte«, »Ornithologisches Centralblatt« og udgiver af »Journal für Ornithologie« efter Cabanis. Var i næsten et halvt århundrede knyttet til det kejserlige Naturhistoriske Museum i Berlin, hvor han beskrev mere end 1000 nye former og forøgede samlingerne af fugleskind fra 27000 til 100000 stk. Var indehaver af et stort antal ærestitler og -hverv, blev på sin 90-års dag udnævnt til ærespræsident for det tyske ornithologiske selskab.

NOMENKLATUR: *Poicephalus reichenowi* NEUMANN, Journ. f. Orn., *46*, 1898, p. 501. (Malange and Quango, Angola).

Engelsk: Angola Brown Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne race har kroppens underside mere iblandet blåt, men har lyseblå overgump. Den mangler helt eller har kun antydning af gul isseplet. Dens brune farver er iøvrigt mørkere end alle de øvrige *P. meyeri*-racers.
V. 152-167 mm, altså noget længere vinger end *P. m. meyeri* (F. 30. nr. 20.).

UDBREDELSE: Nordlige og centrale Angola, samt tilgrænsende dele af Belgisk Kongo. Kort, se F. 30. nr. 25.

I NATUREN: Adskiller sig i adfærd og levevis ikke fra de beslægtede racer i de samme områder.

Harry Johnston har meddelt observationer af en gråblå fugl med gule skuldre, og angiver Rüppells Papegøje (F. 30. nr. 29.), dette må være forkert, det er sikkert den her omtalte art.

F. 30. nr. 27: *Poicephalus rufiventris rufiventris* (RÜPPELL) 1845
RØDBUGET BRUN-PAPEGØJE - Tavle 98

Rufiventris = rødbuget.

NOMENKLATUR: *Pionus rufiventris* RÜPPELL, Syst. Übers. Vög. N.-O. Afr., 1845, p. 83, pl. 32 (Shoa). *Psittacus rufiventris* G. R. GRAY 1849. *Poeocephalus rufiventris* BP. 1854. *Pionias rufiventris* FINSCH 1868. *Poicephalus rufiventris* G. R. GRAY 1870. *Poicephalus rufiventris pallidus* VAN SOMERN 1922.

Engelsk: Abyssinian, Red-bellied eller Red-breasted Parrot. Tysk: Somali-Papagei, Rotbauchpapagei, Rotbäuchiger Langflügelpapagei, Rotbauch-Mohrenkopf.

FARVEBESKRIVELSE:
Hoved, hals, nakke og bryst gråbrun, spillende i det grønoliven. Øre- og kindområdet er lysere. Bugen fra kroområdet rødorange; vinger og overryg mørk sodfarvet; underryg, underhaledækfjer og lår grønlige. Hale og svingfjer sorte. Næb gråt, løbgrå; iris orange, øjenområdet gråsort. Størrelse som *P. senegalus.*
♀: Afviger fra hannen ved sine brunligrøde brystfjer med grønne kanter og de brune undervingedækfjer.

UNGE FUGLE: Mangler det røde på underkroppen, der ligesom hovedet og undervingedækfjerene er gråbrune.

UDBREDELSE: Æthiopien (Hawash og det sydlige sø-område); Brit. Somaliland.

I NATUREN: En fugl fra de lavt beliggende områder, hvor den færdes i tornebuskekrat og Baobabtræer. Den ses ofte ved små vandhuller, hvor den stiller sin tørst. Flugten er meget hurtig og ligeudrettet, som oftest foregår den under udstødelse af

Tavle 123

F. 40b nr. 1: *Polytelis alexandrae*

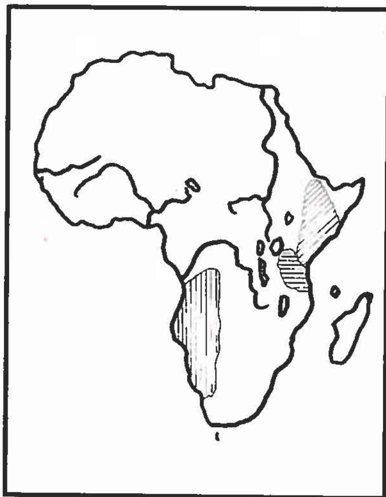
skingrende skrig. Ernæringen består af korn og forskellige træfrugter. Reden findes ofte i Baobabtræer og er altid anbragt i over mandshøjde.

Iflg. Praed & Grant afviger den i nomenklaturen nævnte race *P. r. pallidus* VAN SOMEREN, ved at have hele hovedet og kroområdet blegere og et vingemål på ca. 144-165. Desuden er den fundet rugende i termitboer.

F. 30. nr. 28: *Poicephalus rufiventris simplex* (REICHENOW) 1887
ØSTAFRIKANSK RØDBUGET BRUN-PAPEGØJE

Simplex = enkel, almindelig, simpel.

NOMENKLATUR: *Poeocephalus simplex* REICHENOW, Journ. f. Orn., *35*, 1887, p. 55. (Serian, Lake Victoria).

Engelsk: Serian Red-bellied Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner ganske *P. r. rufiventris* (F. 30. nr. 27.) i farvetegning, men adskiller sig fra denne ved at have et konstant større og kraftigere næb.

UDBREDELSE: Østlige dele af Kenya og det nordlige Tanganyika-territorium.

Denne underart ligner den nominelle race, *P. r. rufiventris* så meget, at PETERS i sin Checklist anfører: Tvivlsomt skelnelig fra *P. r. rufiventris.*

F. 30. nr. 27: *P. r. rufiventris* //
F. 30. nr. 28: *P. r. simplex* =
F. 30. nr. 29: *P. rüppellii* ||

F. 30. nr. 29: *Poicephalus rüppellii* (G. R. GRAY) 1848
RÜPPELLS PAPEGØJE - Tavle 98

Rüppellii, opkaldt efter Dr. Eduard Wilhelm Peter Simon Rüppell (1794-1884), en af de største kendere af Nordafrikas ornitologi, udgiver af flere berømte ornitologiske værker og indehaver af flere videnskabelige udmærkelser.

NOMENKLATUR: *Psittacus rüppellii* G. R. GRAY, Proc. Zool. Soc. London, 1848 (1849) p. 125, Aves, pl. 5. (Nunez River, French Guinea, error = Damaraland). *Poeocephalus rüppelli* STRICKL. & SCLAT. 1852. *Poiocephalus rüppelli* HARTL. 1854. *Pæocephalus rüppelli* BP. 1856. *Phæocephalus rüppelli* HEUGL. 1863. *Pionias rüppelli* FINSCH 1868. *Poicephalus rüppellii* G. R. GRAY 1870. *Psittacus rueppelli* SHARPE 1875-84. *Poeocephalus rueppelli* SALV. 1882. *Poeocephalus rüppelli* SALVADORI 1891.

Engelsk: Rüppell's Parrot. Tysk: Rüppells Langflügelpapagei, Rüppells Papagei, Blausteisspapagei. Fransk: Perroquet de Rueppell.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Over- og underside generelt røgbrune eller jordbrune; hovedets sider grålige; fjerene på øreområde og strube med sølvagtige kanter; tøjler sortagtige; enkelte fjer på overgumpen og nogle haledækfjer forekommer med blålige kanter og blåligt skær (aldrig grønt); skulder, vingebue, vingerand og undervingedækfjer lysegule; lår gule med mere eller mindre orange skær; iris gul til orangerød; næb og fødder sortagtigt hornfarvede.

L. 210-240, V. 138-160, H. 70-85, N. 23-25, L. ca. 15 mm.

♀: Ligner hannen, men har svagere, lysere farver; bagryg, overgump og overhaledækfjer mere grumset blå. Som regel af lidt mindre størrelse end hannen.

UNGE FUGLE: Meget blegere i farverne, dystert olivenbrune; hoved med gråt skær, enkelte fjer på kappe og vingebue olivengullige, senere mere gullige. Først mangler den blå farve ganske, fjerene, som senere skal blive blålige, får efterhånden blålige kanter og spids, lårene er da endnu brune.

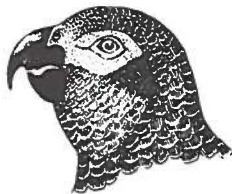
UDBREDELSE: Sydlige Angola til det centrale Damaraland. Kort, se F. 30. nr. 28.

I NATUREN: Forekommer ikke hyppigt og er ret vanskelig at få øje på, men færdes i små flokke og holder til i høje træer nær vand. Den er meget sky, flyver hurtigt og udstøder høje skrig under flugten. Ernæringen består af frø, bær, korn og majs - den hævdes at forårsage en del skade på majsmarkerne - desuden fortæres en del insekter og larver, men også friske skud og knopper af forskellige akacietræer udgør dens føde i naturen. Reden findes i ca. 2-5 meters højde i hule træer eller i forladte spættereder. Kuldet er på 3 æg (27,5x24 mm), yngletiden begynder i februar.

IMPORT: Sjældent importeret, var i Londons Zoo i 1882; er senere oftere indført.

I FANGENSKAB: Adskiller sig ikke fra Meyers Papegøje (F. 30. nr. 20.) i adfærd og bør forplejes som denne.

Udstillet i 1962 af Egon Rostén, Roskilde.

31.
SLÆGT:
(Psittacus)

GRÅ JAKO

Store livlige, skifergrå fugle, hvis hale er kortere end halv vingelængde. Næb smalt sammentrykt. Mørk vokshud, der slutter med næseborene, der er synlige. Overnæbbet går noget ud over undernæbbet og bøjer så ret skarpt nedefter med spidsen og uden indskæring. Tøjler og øjenområdet nøgent.

Den Grå Jako's historie er gammel og synes at fortabe sig langt tilbage, hvor den har været holdt som burfugl, for den har visse egenskaber, som tiltaler de fleste mennesker.

1) Den befinder sig som enligtsiddende fugl tilsyneladende ret godt - og kan blive gammel, slutter sig gerne til mennesket.

2) Den har anlæg for at kunne imitere, og som sådan måske den mest populære papegøje, vi kender.

I den normanniske hvælving under Musæet i Westminster Abbey i London står i en montre en udstoppet Grå Jako, ikke særlig skøn, men med en historie. 1660-88 regerede Kong Charles II i England, hans favorit-veninde var hertuginden af Richmond, bedre kendt under navnet »La belle Stuart«. Hun var billedskøn, og hun vidste det, hun havde denne papegøje medens den levede som kæledyr, og da hun døde, havde hun bestemt i sit testamente, at fuglen skulle aflives og udstoppes (balsameres); og dette skete, så denne udstoppede fugl er altså over 300 år og dermed nok verdens ældste udstoppede papegøje.

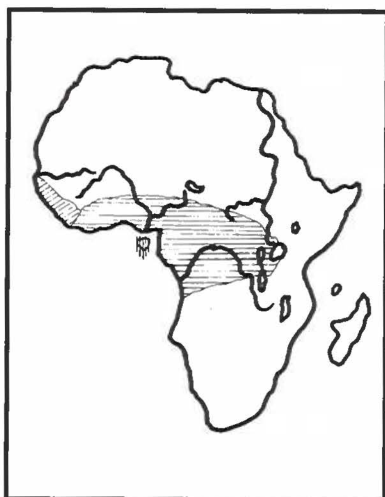

F. 31. nr. 1: *Psittacus erithacus timneh* FRASER 1844
TIMNEH-PAPEGØJE - BRUNHALET JAKO – Tavle 99

Psittacus = en latiniseret afledning af et græsk ord, brugt som papegøje. Erithacus, afledningen synes usikker, men Aristoteles har givet følgende udlægning: En enlig fugl, som kan lære at tale. Timneh, et område i Sierra Leone.

NOMENKLATUR: *Psittacus timneh* FRASER, Proc. Zool. Soc. London, 1844, p. 38. (Timneh country, Sierra Leone). *Seconde variété du Perroquet cendré* LEVAILL. 1805. *Psittacus erythacus, var. l.* KUHL 1820. *Psittacus erythacus, var. y.* WAGL. 1832. *Psittacus carycinurus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Timneh eller Sierra Leone Grey Parrot. Tysk: Timnehpapagei, Braunschwänziger Graupapagei. Fransk: Perroquet Timneh.

F. 31. nr. 1: *P. e. timneh* //
F. 31. nr. 2: *P. e. erithacus* =
F. 31. nr. 3: *P. e. princeps* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner Grå Jako (*Psittacus e. erithacus* - F. 31. nr. 2), af hvilken den er en underart, men afviger med mørkere grå farve og brunrød hale, samt ved næbfarven og dens mindre størrelse. Bagryggen, overgumpen og bugen er lyst grå; fjerene på hoved og hals har lysere kanter; på kinderne har hver fjer en hvidlig plet; forhoved og øjenområdet nøgne og dækket med små vortelignende, hvide ujævnheder; overhaledækfjerene mørkegrå med rødt skær; de længere underhaledækfjer ligeså, halefjerene grumset mørkt røde med mørkere og brunlige kanter; iris bleggul til hvidliggul; overnæb lyst hornfarvet ved basis, spidsen og undernæbbet sorte; fødderne grå.

L. 305-320, V. 215-255, H. 65-80, N. ca. 30, L. ca. 17 mm.

REDEUNGER har gulbrunlig fjerdragt, halen har næsten samme farve som de voksne fugles.

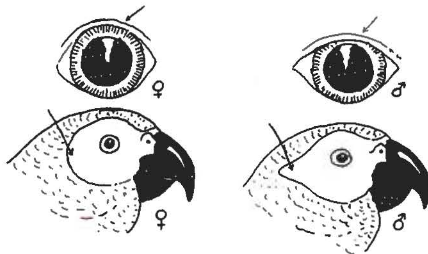
UDBREDELSE Fransk Guinea, Sierra Leone og Liberia. (Fugle fra den vestlige del af Elfenbenskysten menes at høre til denne underart).

I NATUREN: Ses hele året i flokke, men iøvrigt samme adfærd og levevis som Grå Jako. Ernærer sig af forskellige træfrugter og ynder især palmenødder tamarindefrø.

IMPORT: Ret sjældent importeret, dog er adskillige eksemplarer nået til Frankrig, fra de franske kolonier; sjældent i handelen.

I FANGENSKAB: Reichenow holder Timneh-papegøjen for lige så lærenem som Grå Jako. Der berettes om meget tamme og fortrolige eksemplarer, og om ét siges, at denne fugl fløjtede fremragende smukt og kunne tale tydeligt. Albrecht Møller har et enkelt eksemplar, der skiftevis er uhyre fortrolig og meget urolig eller vild. Forplejning som Grå Jako. Opdræt er ikke kendt.

Vedrørende kønstegn hos Grå Jako, har flere teorier været fremsat, således som nedenstående tegninger viser, men ingen af disse kan anses sikre!

F. 31. nr. 2: *Psittacus erithacus erithacus* LINNÉ 1758

GRÅ JAKO – GRÅPAPEGØJE – Tavle 99

Erithacus, formentlig en måske fejlagtig afledning af erythros = rød, afledningen af erithacus synes ubestemt (se også forklaring under F. 31. nr. 1).

NOMENKLATUR: *Psittacus erithacus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 99. (Guinea, error, Peters designates Gold Coast Colony). *Psittacus guineensis cinereus* BRIS, 1760. *Perroquet cendré de Guinée* D'AUBENT. Pl. Enl. 311. *Le Jaco, ou Perroquet cendré* BUFF. 1779. *Ash-coloured Parrot* LATH. 1781. *Le Perroquet cendré* LEVAILL. 1805. *Psittacus pulverentus* MAGYAR LASZLÓ (nec. GM.) 1849-57. *Grey Parrot* MONTEIRO 1875.

Engelsk: Grey Parrot. Tysk: Graupapagei, Jako. Fransk: Le Jaco.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Askefarvet, overgump og bug meget lysere; fjerene på hoved og hals med hvidlige kanter, fjerene på bugen med mørkere kanter; håndsvingfjer sortagtige med et gråt skær mod basis; over- og underhaledækfjer og halefjerene røde; forhoved, tøjler og siderne af hovedet nøgne, men dækket med hvidlige, små vortelignende ujævnheder; næb sort; fødder grå; iris bleggul.

L. ca. 330, V. ca. 230, H. ca. 85, N. ca. 38, L. ca. 18 mm. ♀ gennemgående større.

REDEUNGER: Klækkes nøgne med kun enkelte, dunbløde, hårlignende fibre på en gulliggrønlig fedtet, noget glinsende hud. Efter 3-4 uger dannes en tæt dundragt og samtidigt begynder de store vingefjer, fjerene på øverste dele af hovedet og i løbet af nogle dage derefter tillige fjerene på den øvrige del af kroppen at bryde frem. Halefjerene er røde, øjnene mørke og næbbet sort.

UNGEDRAGT: Brunliggrå med rød hale, halens spids smudsigrød, underhaledækfjerene smudsigrøde med gråt skær.

UNGER PÅ 3-4 MÅNEDER: Ligner de gamle fugle, men med enkelte brungrå fjer iblandt de blågrå. Det kortere overnæb rager kun lidt frem over undernæbbet, svagere kløer. Iris først sort, efterhånden duegrå (3-6 mdr.), så grågul, orangegul til bleggul og i 1 års alderen gul, der stadig bliver lysere, så den er helt hvidgul, når fuglen er ca. 4 år.

UDBREDELSE: Den afrikanske skovregion fra den østlige del af Elfenbenskysten til Niam-Niam-landet og nordvestbredden af Victoria-søen, mod syd til Angola og det centrale Belgisk Congo. Tillige observeret nær den sydlige ende af Tanganyikasøen. Kort, se F. 31 nr. 1.

Gråpapegøjen er en af de i den ornitologiske litteratur mest udførligt omtalte fugle. Der er udgivet monografier om den, og utallige er de artikler, som behandler dens import til Europa i gamle dage, dens af de dengang dårlige transportforhold forårsagede sygdomme, dens pleje under beskyttede forhold og dens ejeres oplevelser med denne intelligente fugl. Derimod er omtalen af dens liv i naturen langt mere sparsomt beskrevet. Desværre må vi af pladshensyn afstå fra en så udførlig omtale, som det kunne være fristende at give den.

I NATUREN: Grå Jako færdes overalt i sit store udbredelsesområde, fortrinsvis i sumpede, tildels oversvømmede, eller meget fugtige landskaber, ved flodmundinger med deltalignende strækninger, men kun når der i disse egne også findes mere eller mindre tæt træbevoksning med meget høje træer, f. eks. mangrover, baobabtræer eller palmer. Det er bemærket, at dens opholdsområde stort set falder sammen med oliepalmens.
Om dagen færdes fuglen både i og udenfor yngletiden i flokke eller sværme, der kun spredes over ganske små områder for at søge føde, men som også ofte samlet falder over markafgrøder og ødelægger langt mere, end de fortærer, navnlig ynder de halvmoden majs, der i stor udstrækning ødelægges af deres angreb.
Ved aften samles de i store sværme på de faste sovepladser, der altid findes i en klynge af de højeste træer, hvor de tilsyneladende drøfter dagens begivenheder på en meget højrøstet måde, indtil det bliver helt mørkt. En sådan soveplads kan undertiden findes midt i en negerlandsby, men er dog oftest placeret på et meget utilgængeligt sted, hvortil fuglene kommer ad de samme ruter fra alle sider, indtil de undervejs forskrækkes. Så forandrer de nemlig ruterne og gør store omveje for ikke at blive udsat for angreb igen.
Af fjender har de foruden mennesket - der er den farligste for dem - hovedsageligt kun de store rovfugle, som på grund af Jakoens forholdsvis ringe flyvefærdighed, let får bugt med den. Navnlig er *Falco angolensis* GM. farlig for Jakoen, der ofte bliver så rædselsslagen, når en af disse fugle viser sig, at den ligefrem tumler til jorden. Jakoens flugt er tung med korte, meget hurtige vingeslag, og en flok flyvende Jakoer ligner på afstand temmelig meget en flok ænder. Grå Jako bevæger sig også noget ubehjælpsomt på jorden og klatrer heller ikke særlig godt, i hvert fald ikke behændigt.
Reden findes i høje svære træer i meget dybe hulheder, som fuglene oftest har udvidet. Der lægges normalt 2-3 æg, undertiden dog 4, der er hvide og glansfulde og i størrelse varierer mellem 39×31 og 45×33 mm. Fuglene fra områderne ved Victoria-søen lægger gennemgående de største æg. Begge køn opholder sig både samtidigt og afvekslende i reden, men om de begge ruger, er ikke konstateret med sikkerhed. De mader begge hinanden i rugeperioden, ligesom de skiftes til at made ungerne i reden. Yngletid: Juli-september.

ERNÆRINGEN er forskellig i de forskellige distrikter og efter årstiden, men Jakoens yndlingsføde er så afgjort halvmoden majs. Iøvrigt tager den modne bananer, palmenødder og andre skovtræfrugter, korn, frø, ris og søde frugter, den synes også at have stor forkærlighed for palmetræernes blomster.

IMPORT: En af de tidligst indførte papegøjer, der synes kendt og yndet over det meste af den civiliserede verden. Den eksporteres navnlig fra Guldkysten til Europa, men sendes også såvel øst- som vestpå til Arabien og derfra videre til østens lande, samt direkte til Amerika. 1898 udstillede St. Calberg en talende Grå Jako på Fjerkræudstillingen, Arenateatrets Pavillon. (Sølvmedalje).

I FANGENSKAB: Indfanget som unge fugle og opdrættede eksemplarer kan blive meget fortrolige og tamme; som ældre fangede kan de derimod i meget lang tid forblive sky, vilde, ondskabsfulde og bidske og kan næppe tæmmes,

især hvis de har været ude for uhensigtsmæssig behandling, hvilket de sent - om nogensinde - glemmer. For utallige eksemplarers vedkommende berettes om stor intelligens, stor talefærdighed og stor efterlignelsesevne både hvad angår tale, tonefald, sang, fløjten, dyrestemmer og andre lyde.

Jakoen er ikke slem til at skrige, når den behandles fornuftigt, men et par kan undertiden finde på at skrige meget ubehageligt, og når flere eksemplarer kan høre hverandre, bliver de øredøvende i perioder. Fuglen bader ikke meget, men ynder normalt et bad en gang imellem, hvilket de bør have lejlighed til i en så stor og tung skål, at de let kan komme i og af den uden at kunne flytte eller vælte den. Jakoen bør have en tyk gren eller et stykke træ at bide i for at opnå normalt slid af næbbet. Nyligt importerede er ret ømfindtlige for kulde og vekslende temperaturer, de bør holdes på nogenlunde konstant temperatur på omkring 18° C eller stuetemperatur. Akklimatiseret er fuglen dog hårdfør og kan under normale klimaforhold overvintres ude i Danmark.

FODER: Grundfoderet kan f. eks. bestå af 2 dele kanariefrø, 1 del hirse, ½ del hamp, 1 del solsikke, 1 del havre og 1 del jordnødder samt rigeligt af frugt og grønt. Dertil bør gives et tilskudsfoder, som afvekslende kan bestå af safflor (der tidligere har været kaldt »papegøjefrø«), hassel-, val-, jord-, tyroler- og palmenødder; majskolber vil blive særligt værdsat af fuglen, men som tilskudsfoderemner kan iøvrigt anvendes hirsekolber, korn i aks, som havre, hvede, byg og forskellige græsaks, gulerod, agurk, salat, grønkål, æble, pære, banan, figen, druer, appelsin, grapefrugt, citron, bær efter årstiden (ikke brombær), mælkebøtte, vejbred og lignende grønt, hyben, modne rønnebær, opblødt franskbrød eller sandkage, men man bør *aldrig* give fuglen kød, flæsk eller tilberedte retter til menneskeføde. Ligeledes bør man *ikke* give fuglen kaffe, the eller stærke drikke af nogen slags, disse ting kan ikke gavne, men kun skade fuglen.
Derimod vil det være gavnligt at give fuglen friske grene - gerne med skud eller knopper - af æble-, pile-, birketræer eller hasselbuske at gnave i, så den får slidt sit næb på normal måde, men sørg for, at grene og andet grønt til fuglen ikke har selv det svageste spor af giftsprøjtning. At denne fugl også bør have svære grene af forskellig tykkelse som siddepinde og at den muligvis også vil gnave i dem ,skal blot nævnes.

Grå Jako er i naturen selskabelig overfor artsfæller, men stor forsigtighed må udvises, når man på begrænsede pladsforhold vil bringe to eller flere Gråpapegøjer sammen i ét rum. Derimod er den ufordragelig overfor de fleste andre fugle, dog kan individuelle tilbøjeligheder undertiden føre til afvigelser fra det normale, så den slutter sig til en enkelt anden fugl. I de fleste tilfælde slutter Jakoen sig også til en bestemt person end til flere. At en hanfugl skulle blive mere fortrolig med en kvinde end en mand - eller det omvendte, at hunfuglen skulle foretrække en mand - holder ikke altid stik.

Af kønskendetegn er i tidens løb fremsat adskillige, f. eks. at små lyse fugle skulle være hunner, større mørkere med længere hals skulle være hanner; rødfarvning af gatfjerene kun hos hunner; runde næsebor hos han, langagtige hos hun; den nøgne øjenring afrundet, bagtil tilspidset; hannens hovede mere hvælvet end hunnens og flere andre »forskelle«. De har vist sig uholdbare allesammen, sikkert er kun, at hunnen lægger æggene.

VARIANTER: Såvel i naturen som i fangenskab opstår fugle med fra det normale divergerende udseende. Dette skyldes mutationer i arveanlæggene, men i naturen vil disse mutanter som regel hurtigt forsvinde, fordi deres afvigende udseende gør det vanskeligt for dem at finde en partner af modsat køn. Under beskyttede forhold vil mutationer imidlertid kunne udvikles yderligere af dygtige opdrættere, og man har kendskab til Grå Jako som albino, som partiel albino med et unormalt antal røde fjer, hvide med rød hale, grå med hvide fjer i stedet for røde. De sjældneste er de helt hvide, altså de rene albinoer, men også hvide fugle med rød hale er

sjældne og de kan ligeledes betegnes som rene albinoer for een farves vedkommende.
OPDRÆT: Vanskelighederne ved at opnå opdræt af Grå Jako begynder med at få fremskaffet et rigtigt par, de følgende er mindre og kan overvindes i mange tilfælde. Herom må vi dog henvise til den tilgængelige litteratur.
De første kendte opdræt skete i Frankrig i 1774, i England i 1842 og senere er der sket opdræt af Grå Jako flere steder i disse og andre lande.
Det første danske opdræt blev opnået af Walther Langberg i 1956 og Langbergs interessante opdrætsberetning findes i »Stuefuglene«, februar 1957 pag. 45-50. Opdrættet blev belønnet med F. F. F.s sølvmedalje, der er højeste udmærkelse for dansk førsteopdræt.
Omtrent samtidig, ca. 14 dage senere havde Gunnar Clausen, Bandholm, normalt opdræt af 3 unger, der alle levede (19. juni).
Senere har også I. Calvert, Sandbjerg, haft opdræt af Grå Jako.

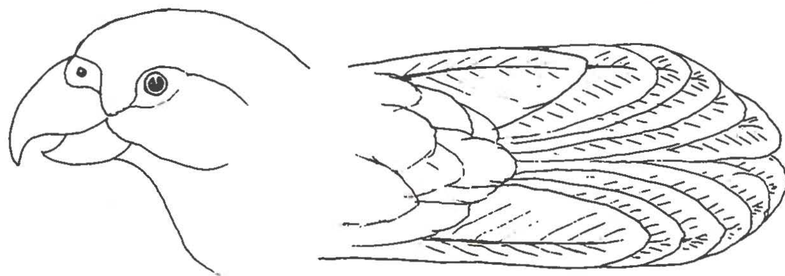
F. 31. nr. 3: *Psittacus erithacus princeps* BOYD ALEXANDER 1909
PRINCIPE GRÅPAPEGØJE - Tavle 100
Principe = fra øen Principe i Guineabugten.
NOMENKLATUR: *Psittacus princeps* BOYD ALEXANDER, Bull. Brit. Orn. Cl., *23*, 1909, p. 47. (Øerne Principe og Fernando Po i Guineabugten).
Engelsk: Principe Grey Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra *P. e. erithacus* (F. 31. nr. 2) ved sine mørkere farver, sit større og kraftigere næb og ved at være en del større end Gråpapegøjen. Oversidens grå farve er næsten sodfarvet; vingerne er meget mørkegrå med brunligt skær; undersiden er noget lysere end oversiden, men meget mørkere grå end Gråpapegøjens underside. Fjerene på de nævnte partier har alle lysere kanter. Halens røde farve er også kraftigere og mørkere end hos Gråpapegøjen og det nøgne øjenområde er mere gråhvidt end Gråpapegøjens.
Længde: 400-430, Vinge: 230-260, Hale: 100-115 mm.
UDBREDELSE: Øerne Principe og Fernando Po. Kort, se F. 31. nr. 1.
I NATUREN: Denne lokalrace er ret talrigt forekommende på øen Principe, hvor den ernærer sig af forskellige frøsorter, bløde frugter, træfrugter og palmenødder, som den har en særlig forkærlighed for.

Om dagen hører man ikke meget til den, selv om par eller små flokke af og til ses flyvende over træerne, men henad aften kommer flokke og sværme fra alle sider til deres sovesteder på et bjerg, hvor de alle samles og på en meget højrøstet måde søger at komme til ro, men dette varer til det er helt mørkt og forinden er skrigeriet fuldkommen uudholdeligt i stor omkreds fra bjerget, der har fået navnet »pico de papagayo« - papegøjebjerget - fordi alle øens papegøjer holder til der.

Reden findes i - næsten altid meget dybe - træhulheder, og den forsvares ikke blot af dens besiddere, men også af dens racefæller. De mange papegøjer yngler nemlig alle på et mindre område, der er meget utilgængeligt, da redetræerne er omgivet

af et næsten uigennemtrængeligt vildnis. De indfødte tager heller ikke ungerne i rederne, dels fordi de tror, at der er så varmt i reden, at de ville brænde fingrene, når de stikker en hånd derind, og dels fordi rederne er så vanskelige at komme til, og endelig fordi fuglene vil angribe alle, som nærmer sig. Papegøjerne angriber endog rovfugle og har faktisk udryddet disse på øen, kommer der en enkelt gang en rovfugl fra naboøen St. Thomé, bliver den hurtigt dræbt i flugten af en flok papegøjer. Også overfor andre fugle er Principepapegøjen ufordragelig, blot med den undtagelse, at den lever i god forståelse med *Ibis olivacea.*

Der er omkring 1965/66 kommet en del eksemplarer til Danmark, men deres skæbne er ukendt, de forplejes som Grå Jako. Det hævdes, at de lægger indtil 5 æg i kuldet, men opdræt er endnu ukendt.

32.
SLÆGT:
(Coracopsis)

VASA PAPEGØJERNE

Sorte eller mørkebrune fugle af en temmelig slank type, men med en noget ludende holdning. Forholdsvis lange og spidse vinger og en lang afrundet, svagt aftrappet hale, ca. ⅔ af vingens længde. Næbbet er kraftigt, ret tykt og sammentrykt, der er ikke nogen tydelig indskæring i næbranden, men en ret stor, lys vokshud og en nøgen øjenring.

Finsch holder den ret og slet for en *Psittacus,* og Finn Salomonsen hævder, den er nærbeslægtet med *Poicephalus,* men med længere hale.

F. 32. nr. 1: *Coracopsis vasa comorensis* PETERS 1854
COMOREN VASA PAPEGØJE
Korax = ravnsort; opsis = udseende, lighed.

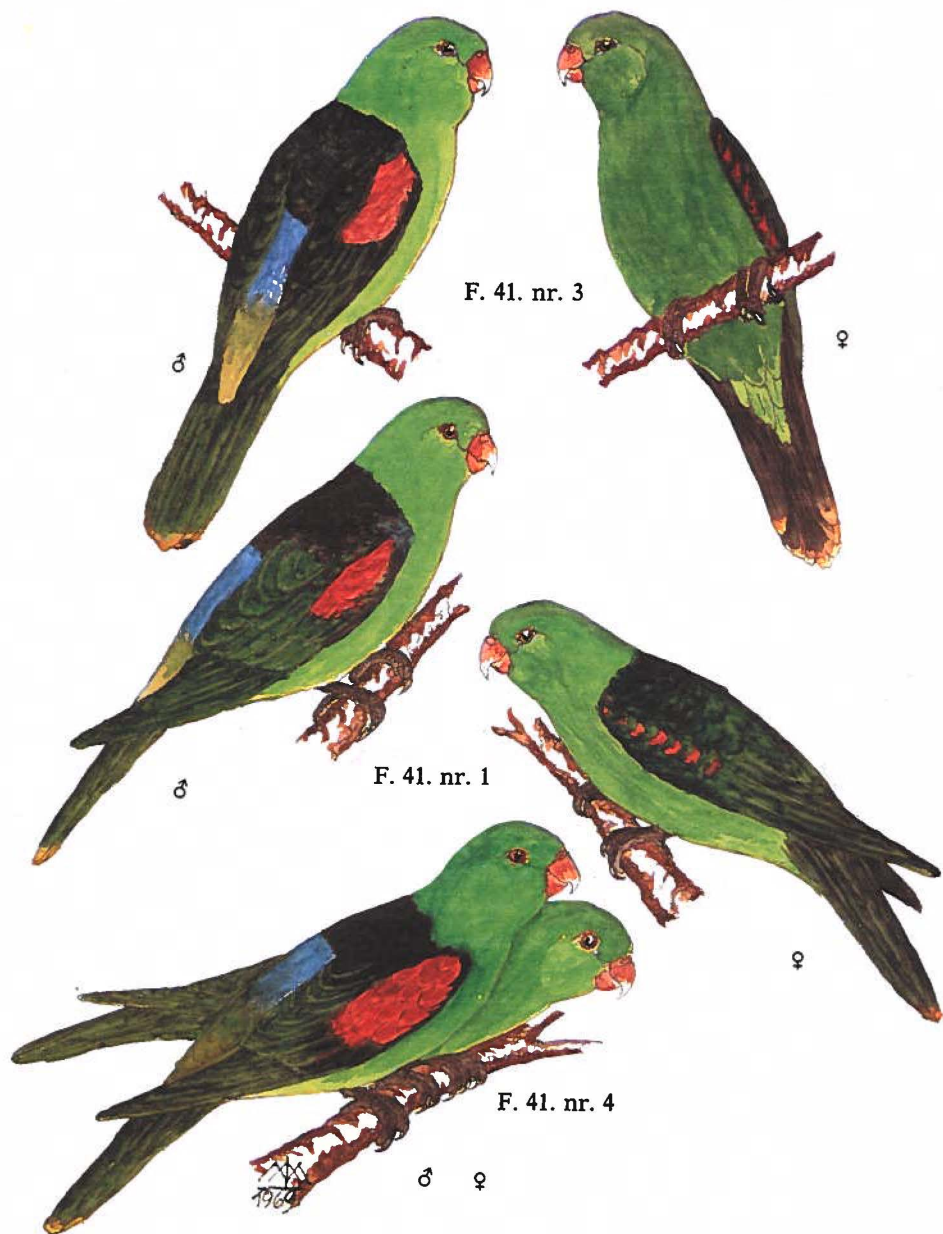
NOMENKLATUR: *Coracopsis comorensis* PETERS, Sitzb. der Berl. Akad. der Wissensch. 1854, p. 371. *Coracopsis comarensis* BP. 1856. *Psittacus comorensis* FINSCH 1868. *Psittacus obscurus* SCHLEGEL 1868. *Vaza comorensis* G. R. GRAY 1870. *Coracopsis comorensis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Comoro Vasa Parrot. Tysk: Komorenvasa.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Denne art ligner meget *C. v. vasa* og omtrent i samme størrelse, men den hører i modsætning til *C. v. vasa,* der er den sorte linie, til den brune linie.

Den generelle farve er altså brun, men temmelig lys, så den brune farve er blevet nærmest grå i vingerne og kun halen er brun med et svagt blåligt skær. Underhaledækfjerene er ikke grå, men lysebrune, og denne farve strækker sig også fremefter

F. 41. nr. 1: *Aprosmictus jonquillaceus jonquillaceus*
F. 41. nr. 3: *Aprosmictus erythropterus coccineopterus*
F. 41. nr. 4: *Aprosmictus erythropterus erythropterus*

over bugen til brystet. Iris brun; næb og vokshud brunlige; fødder sortbrune; øjenring sodfarvet. Næbbet er væsentligt mindre.
Totallængde 460, V. 280, H. 210 mm.
♀ som ♂, men som regel mindre.

UDBREDELSE: Comorerne; Grand Comoro og Ankouan. Kort, se F. 32. nr. 2.

I NATUREN: Der foreligger meget sparsomme oplysninger om denne arts adfærd, og intet af betydning for danske fuglevenner har jeg kunnet finde.

Klimaet på Comorerne er frugtbart, men usundt, altid blæsende. Vegetationen er kokus- og arekapalmer, sukkerrør og ris samt orangelunde. Der er bjergfuldt og øerne ligger højt.

I FANGENSKAB: Berlins Akvarium havde allerede i 1876 2 levende eksemplarer og Hamburgs zool. Have havde senere endda 3 eksemplarer, men den er iflg. Lord Tavistock sjældent importeret og iflg. Edw. J. Boosey næppe indført til England, og der findes kun ganske få museumseksemplarer, f. eks. kun ialt 5 eksemplarer i Brit. Mus.

F. 32. nr. 2: *Coracopsis vasa drouhardi* LAVAUDEN 1929
VESTLIG STOR VASA PAPEGØJE

Drouhardi = opkaldt efter M. Drouhard, der var skovfoged i det område, Tangoborg, hvor det første eksemplar af denne art blev dræbt, skriver Lavauden.

NOMENKLATUR: *Coracopsis vasa drouhardi* LAVAUDEN, Alanda (1) 1, 10. september 1929, p. 231. *Coracopsis vasa wulsini* BANGS 1929.

Engelsk: Western Greater Vasa Parrot. Tysk: Drouhardi Vasa Papagei.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne underart adskiller sig ikke fra den anden store Vasa-Papegøje, F. 32. nr. 1, farvemæssigt, men dens mål er noget mindre. Beskrivelsen må tages med forsigtighed, da materialet er sparsomt.

F. 32. nr. 1: *C. v. comorensis* //
F. 32. nr. 2: *C. v. drouhardi* =
F. 32. nr. 3: *C. v. vasa* ||

UDBREDELSE: Nordlige og vestlige savanneområder af Madagaskar.

I NATUREN: I Sambirano fandt Rand 1929, at denne art var såre almindelig, og at dens adfærd med sang om natten var som *C. v. vasa* (F. 32. nr. 3). Dens flugt foregår også påfaldende højt; de færdes i flokke på 10-15 stykker, søger med forkærlighed et enligt, udgået træ, hvor de slår sig ned.

De er en pest for de opdyrkede områder, de æder alt lige fra aks til roden, de afbider planter og flyver med det til deres siddesteder og holder det med den ene fod medens de fortærer eller sønderbider det.

Når de om morgenen tager på fourageringstogt, spiller morgensolen i deres sorte fjerdragt.

Yngletiden falder oktober-december. En rede blev 3. december 1929 undersøgt i

Lac Iotry, den var i et udgået træ ca. 3 meter over jorden i en frønnet hulhed; indgangen til reden var ca. 1 meter over redebunden, og her lå 3 unger, der endnu havde mange pindede fjer, men intet spor af dun. Hunnen fløj skrigende ovenover stedet medens undersøgelsen fandt sted.

En hun, som blev nedlagt, var helt nøgen på hovedet omkring næbbet, muligvis på grund af madning (Rand).

F. 32. nr. 3: *Coracopsis vasa vasa* (SHAW) 1811
STOR VASA PAPEGØJE - Tavle 101
Vasa = Madagaskars indbyggeres navn for en meget høj stemme eller et skrig.
NOMENKLATUR: *Psittacus vasa* SHAW, Gen. Zool. VIII, 2, p. 528 (1811). *Psittacus obscurus* BECHST. 1811. *Platycercus vasa* VIG. 1827. *Psittacus vaza* LESSON 1831. *Coracopsis nigra (part.)* WAGL. 1832. *Vigorsia vasa* SW. 1837. *Coracopsis vasa* BP. 1850. *Coracopsis vaza* G. R. GRAY 1859. *Coracopsis melanorhyncha* FINSCH 1863. *Vaza obscura* SCHLEG. 1857. *Vaza vaza* G. R. GRAY 1870. *Vaza melanorhyncha* G. R. GRAY 1870. *Coracopsis obscura* MILNE-EDW. & GRAND 1876. *Coracopsis vasa* SALVADORI 1891.
Engelsk: Greater Vasa Parrot, Greater Vasa Parrakeet. Tysk: Grosser Vasa, Vasa Papagei, Schwarzpapagei, Grosser Schwarzpapagei. Fransk: Perruche noire, Perruche Vaza, Grand Vaza.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Sortbrun; vinger, underryg og overhaledækfjer samt hale blåsort med gråligt skær; de små og mellemste overvingedækfjer mørkere sortbrunlige; underhaledækfjer grålige med sorte skafter, tværs over halefjerene et mørkere bånd, hvilket næppe er synligt på afstand. Den nøgne øjenring og vokshuden gullige; næb sort efter fældning, men bliver ret hurtigt næsten hvidt eller grågult; iris brunlig; løb brunlige til koksfarvede.
L. 508-540, V. 290-305, H. 205-230, N. 40-50, L. 23 mm.
♀ mørkere og mere mat i farverne (næb altid gulligt?)
UDBREDELSE: Kyststrækningen af det østlige Madagaskar. Kort, se F. 32. nr. 2.
I NATUREN: Forekommer i områder, der ligger indtil 100 meter over havet, men i dens ret begrænsede udbredelsesområde, er den ret almindelig i skovområdet.

Den er en larmende og fremtrædende fugl, der som regel viser sig i små flokke, som flyver omkring højt over skovene, sjældnere ses den overflyve åbent terræn, og da i meget stor højde.

Undertiden har man hørt disse papegøjer flyvende og kaldende hele natten, i måneskin har man også kunnet se dem.

De hviler nær toppen på grenene af et udgået træ, på udkig over skoven, medens nogle af flokken, sammen med andre fuglearter, opsøger og æder af de frugtbærende træer.

Det er en meget høj og ikke særlig køn, gennemtrængende stemme denne art har.

Ynglesæsonen falder i oktober. Ungerne har ved klækningen næsten sort næb, men når fuglen er kønsmdoen, er næbbet blevet lyst (kødfarvet grågult).

Zool. Mus. har flere eksemplarer, bl. a. et, som har tilhørt Sclater, 5/12 1865.
IMPORT: I 1958 indførte E. Boklund en snes fugle af denne art, og en *C. n. nigra* (F. 32. nr. 7). Se notat om denne fugl.
I FANGENSKAB: Af disse fugle slap nogle ud ved at afhaspe et vindue og gennemgnave ståltråden. De levede flere år i Kongelunden på Amager, hvor de ofte kunne ses kredse over trætoppene i stor højde.

Enkelte blev solgt, nogle til Zool. Have og andre til private, men det var ikke det store nummer. Ejerne fik for lidt ud af dem, for de savnede tålmodighed. Fuglen taler nemlig udmærket og den fløjter meget fint; den skriger ikke væsentligt, er meget godmodig og kan blive stærkt knyttet til ejeren eller til børn, med hvem den gerne leger ligesom en kattekilling - men alt dette opleves kun, når man i længere tid behandler fuglen rigtigt. Mig bekendt har ingen holdt ud, fuglene gik tilbage til de handlende, eller havnede i Zoologisk Have.

De indfødte på Madagascar holder ikke den store Vasa-Papegøje indespærret, men lader den med studsede vingefjer gå frit omkring mellem hytterne og fodrer den bl. a. med kogt eller rå ris, bananer etc.; så man kan se disse fugle bevæge sig hoppende på begge fødder samtidig mellem høns og andet fjerkræ.

I Europa betegnes den som en behagelig stuefugl, der ikke gnaver eller skriger, ved fornuftig pleje bliver fortrolig med sin ejer, der snart kan tage den på hånden - den siges aldrig at ville bide - og kan bære den omkring. Den bør ikke holdes i bur, men have mulighed for at kunne bruge sine vinger og må derfor have en rummelig voliere eller holdes på stander og have et flyverum. Der er temmelig afvigende beretninger om dens talefærdighed, men udpræget tydeligt talende individer, selv med et meget begrænset ordforråd, er meget sjældne. Derimod skal adskillige eksemplarer kunne efterligne andre fugles sang, andre dyrelyde og kunne lære at fløjte melodier.

Normalt stille og rolige fugle, der kun af og til viser sig livlige, de slår da hurtigt med vingerne og breder halen ud, som for at vise deres velvære. Må betegnes som hårdføre og udholdende under beskyttede forhold; et eksemplar levede i Londons zool. Have i 54 år, og iflg. Lord Tavistock ikke særligt modtagelige for infektionssygdomme eller smitte, men bliver de syge, synes det umuligt, selv ved den omhyggeligste pleje eller behandling at redde dem.

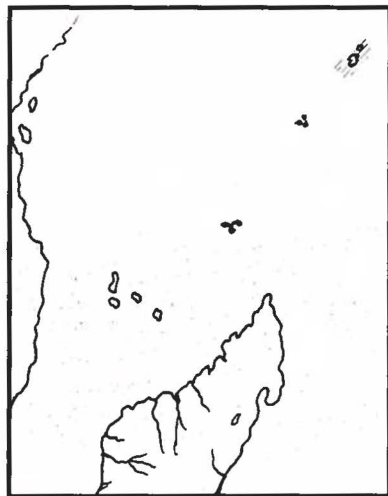
Der foreligger ikke beretning om opdræt af denne art. Ernæres som Grå Jako - se F. 31. nr. 2.

F. 32. nr. 4: *Coracopsis nigra barklyi* E. NEWTON 1867

SEYCHELLER VASA PAPEGØJE - PRASLIN VASA PAPEGØJE - Tavle 101

Barkley: E. Newton skriver: at han opkalder fuglen efter Henry Barkley, ridder af de mest ærefulde ordener, guvernør på øen Mauritius. Henry Barkley, 1815-1898, var skotte, men 30 år gammel blev han medlem af Underhuset; 1848 blev han guvernør over Britisk Guiana, og så fik han den ene post efter den anden - Jamaica, Victoria, Mauritius, Cape Colony; og dertil en masse ordener; han var god ven af ornitologien.

NOMENKLATUR: *Coracopsis barklyi* E. NEWTON, P. Z. S. 1867, p. 346 pl. XXII. *Psittacus barklyi* FINSCH 1868. *Vaza barklyi* G. R. GRAY 1870. *Coracopsis barklyi* TRISTRAM 1890.

Engelsk: Praslin Parrot, Seychelles Vasa Parrot.
Tysk: Seychellenvasa.
Praslin: »Cateau noir«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner næsten *C. v. comorensis* i farve, men dog lidt lysere brun med lysere pletter, f. eks. på issen; håndsvingfjer grålige på yderfanen og fuglen er mindre end *C. v. comorensis*. Næb hornbrunt; ben sorte.

Totallængde 300-350, V. 200, H. 135, N. ca. 23, L. 13-17 mm.

UDBREDELSE: Seychellerne. (Øen Praslin).

F. 32. nr. 4: *C. nigra barklyi* //

I NATUREN forekommer denne lille Vasa Papegøje på 2 af øgruppens større øer (Mahé og Praslin). Den er mere rolig og stille end flere af de øvrige medlemmer af familien, og i visse tilfælde holdes den som husdyr. Men de fritflyvende fugle gør en del skade på rismarkerne og de øvrige markafgrøder - skønt de opholder sig mest i skovområderne, hvis status er regnfuldt ækvatorialklima.

F. 32. nr. 5: *Coracopsis nigra sibilans* MILNE-EDWARDS & OUSTALET 1885
BRUN VASA PAPEGØJE - MELLEM VASA

Sibilans = fløjtende, hvislende, hvæsende (snerrende).

NOMENKLATUR: *Coracopsis sibilans* MILNE-EDWARDS & OUSTALET, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, 101, 1885, p. 220. (Grand Comoro Island). *Coracopsis barlyi?* E. NEWTON 1877.

Engelsk: Grand Comoro Lesser Vasa Parrot, Whistling Parrot. Tysk: Mittlere Vasa.

FARVEBESKRIVELSE:

Hvis man går ud fra *C. n. barklyi* (F. 32. nr. 4), som til den ene side lever i udbredelsesområdets yderkreds mod nord, så er denne art i yderkredsen mod vest på øerne Comoro og Anjouan, og den har som *barklyi* fjernet sig fra de sorte Madagaskar arter og gået over i det brune; denne varme gråbrune farve behersker hele fuglen, håndsvingfjerene har en ejendommelig grålig tone, hvorved den adskiller sig fra de øvrige arter, den mangler således det sølvagtige skær på vingerne. Næbbet er brunsort. Kønnene er ens.

Totallængde 300-345, V. 180, H. 145, N. 19-23, L. ca. 17 mm.

UDBREDELSE: Grand Comoro og Anjuan-øerne. Kort, se F. 32. nr. 6.

I NATUREN træffes denne mindre papegøjeart på de højtliggende og noget forblæste øer i skovområderne, men den skelnes let fra den langt større og mørkere *C. v. comorensis* (F. 32. nr. 1). Ligesom denne holder den til i toppen af træerne.

Befolkningen er agerdyrkere og derfor er de ikke glade ved fuglenes ødelæggelsestrang på afgrøderne.

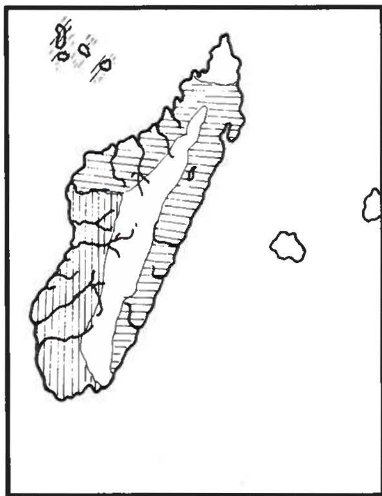
I FANGENSKAB har man kun kendskab til et eksemplar i Berlins Zoo 1915.

F. 32. nr. 6: *Coracopsis nigra libs* BANGS 1927
LILLE GRÅ VASA PAPEGØJE

Libs = Vest-sydvest-vind (afrikansk vind), den som udløser regn.

NOMENKLATUR: *Coracopsis nigra libs* BANGS, Proc. New Engl. Zoöl. Cl., 9, 1927, p. 83.

Engelsk: Pale- or Grey Lesser Vasa Parrot.
Native: Siótsa.

FARVEBESKRIVELSE:

Farven hos denne art er gråbrun, men den er den lyseste af alle arterne. Iris sortbrun; næb og løb mørkebrune eller sodbrune.

Totallængde ca. 320-340 mm.

UDBREDELSE: Sydvest-Madagaskar.

I NATUREN: Forekomst i øde småkrat i den sydvestlige del af øen, der faktisk kun er savanna, her holder den lyse form til; den ligner ellers meget i adfærd og type den adskilligt mørkere *C. n. nigra* (F. 32. nr. 7).

I dens udbredelsesområde var man ikke i tvivl om dens tilstedeværelse på grund af dens fløjtetoner - medens Rand skriver, at der alligevel gik flere dage inden de så den første fugl.

I FANGENSKAB er den ikke erkendt i Europa.

F. 32. nr. 5: *C. n. sibilans* //
F. 32. nr. 6: *C. n. libs* ||
F. 32. nr. 7: *C. n. nigra* =

F. 32. nr. 7: *Coracopsis nigra nigra* (LINNÉ) 1758
LILLE VASA PAPEGØJE - Tavle 101
Nigra = sort.

NOMENKLATUR: *Black Parrot* EDW., Nat. Hist. B. 1 p. 5 pl. 5 (1750). *Psittacus madagascariensis niger* BRISS. 1760. *Psittacus niger* LINNÉ, S. N. 1 p. 145 n. 29 (1766). *Psittacus vaza var.* LESSON 1831. *Coracopsis nigra (part.)* WAGLER 1832. *Vigorsia niger* SW. 1837. *Coracopsis niger* BP. 1854. *Vasa nigra* SCHLEGEL 1864. *Vaza nigra* G. R. GRAY 1870. *Coracopsis nigra* SALVADORI 1891.

Engelsk: Lesser Vasa Parrot. Tysk: Kleiner Vasa.

Native: Atamor og Bara »Vasa«, »Boeza« i den nordlige del, og mod nord og nordvest »Koira«.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner i farverne helt den store Vasa (F. 32. nr. 3), men er ca. 1/3 mindre. Den nøgne øjenring er lys rosa eller kødfarvet. Iris er brun; ben grumset mørke. Næbbet sort efter fældningen, bliver efterhånden lyst kødfarvet eller hvidgulligt i yngletiden.

L. 360-400, V. 250, H. 165, N. ca. 28, L. ca. 17 mm.

♀ som hannen, men meget mindre.

UDBREDELSE: Hele østkysten og den øverste del af nordvestkysten, Madagaskar. Kort, se F. 32. nr. 6.

I NATUREN: Forekommer op til 1800 meter over havet. Det er en almindelig fugl over savannen langs kystområderne og fortrinsvis i de fugtige mangroveskove; det er ligesom fuglene skifter farve enten de er skovfugle eller savannefugle.

De flyver i små flokke, sjældent mere end 3-4 stykker, og da lyder deres kalderåb »Cark Cark« over store strækninger. I bestemte områder søger de dag efter dag deres føde i frugttræerne, men også på jorden tager de frø, rødder og saftige planter. De har bestemte træer, hvor de overnatter - og ofte overnatter de meget lavt. Deres stemme er en fløjtende kaldetone der suppleres med deres råb »Cark Cark«.

Yngletiden er november-februar. 1931 undersøgte A. L. Rand i januar flere hunfugle, der alle var i ynglekondition.

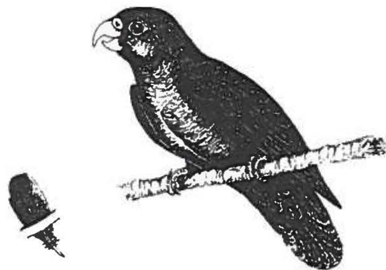
Denne Vasapapegøje var mange steder holdt som husdyr, der blev fodret med bananer og kogte ris og holdtes i åbne, flettede kurve - de blev derved meget tamme, endog håndtamme - undertiden blev de også holdt stækkede.

De yngler i træhuler, men gnaver ikke selv, i den ufriserede skov er der altid hule og frønnede træer, ellers i klipperevner. De lægger oftest kun 2 æg. Hunnen ruger imedens synger hannen. Man kan undertiden blive vidne til en slags »han-kampe«.

I FANGENSKAB: Der kommer undertiden enkelte fugle til fugleliebhavere, men de er ikke så eftertragtede, man mener, at den sorte fugl kan virke kedelig, hvilket ingenlunde er tilfældet. En tysk ejer kan berette, at det er en påfaldende rolig og artig fugl, der aldrig skriger; den er absolut fingertam og lader sig villigt kæle for af enhver i huset. »Når vi drikker kaffe, sidder den tålmodigt på min stol og venter på at få et stykke franskbrød eller en tår mælk. Den får daglig frugt, især æbler, mælk og nødder, som den særligt ynder. Den fløjter gerne nogle meget smukke toner, men kan også undertiden med en meget spinkel stemme udtale hele sætninger, selv om ord som »Maria«, »Oh Gott, oh Gott« og »Miau« falder særlig tydeligt.«

I 1958 importerede E. Boklund en sending Vasa Papegøjer (F. 32. nr. 3), se dette notat.

Men der var i sendingen een mindre fugl, og formodentlig var det den fugl, jeg mødte og bedømte på udstillingen i Ringsted 30. oktober 1959, katalog nr. 142, udstillet af Eide Green. Jeg tog dengang en skitse af fuglen, som ses hosstående.

Det var en såre rolig og næsten håndtam fugl - hvilket også passer med de oplysninger, der foreligger, at den er godmodig og kan blive stærkt knyttet til mennesker. Den kan lære at sige enkelte ord, men dens stemmeleje ligger bedre for fløjt end tale. Den skriger ikke særlig meget og er ingen decideret gnaver. En fugl har været i Londons zoologiske have i 54 år. Findes også på Zool. Mus. i København. Til opdræt i fangenskab kendes intet.

33.
SLÆGT:
(Psittrichas)

NØGENHOVEDET PAPEGØJE

Denne mærkelige papegøje, som man kun har meget sparsomme og helt modstridende observationer om, skal man nok være noget forsigtig med at give sikre oplysninger om.

Den er involveret i en hel række overtro, vel nok på grund af sit afvigende udseende i forbindelse med dens sjældne forekomst og dunkle opholdssteder.

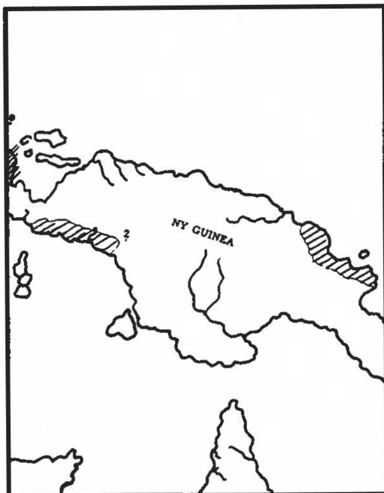
Hovedet helt nøgent eller besat med lange mørke, glinsende, stive hårlignende fjer. Vinger og hale er normale efter fuglens størrelse; halen er kort og afrundet. Der er kun een art kendt på Ny Guinea.

I fangenskab: En Nøgenhovedet Papegøje, som i mange år levede i Berlins Zoo, blev efter mange forsøg på at finde egnet foder til den, tilsidst forplejet med bananer, som blev skåret itu og blandet med kogt ris, æggebrød og umoden majs. Dertil fik fuglen solsikkekolber, hvis enkelte kærner blev fortæret med velbehag, hvorimod modne solsikkefrø forblev upåagtede ligesom de fleste andre tørre frøsorter. Salathoveder yndede fuglen og artiskokker blev også fortæret; friske skud, knopper og tynde kviste af egnede træer, som pil, hassel og æbletræer fik fuglen så længe, de kunne skaffes og desuden dagligt en ca. 3 cm tyk pilegren, der blev fortæret for al barkens og det meste af træets vedkommende.

Den yndede meget at få en lunken douche og spredte da alle fjer ud, så den blev gennemvåd over det hele. Dens stemme er høj og skrigende og kommer i serier. Fuglen unddrager sig berøring af mennesker, er lidet selskabelig og foretrækker ro. Den kræver rigelig flyveplads for at befinde sig vel; holdt i bur eller i en for lille voliere vil den hurtigt sygne hen og dø.

F. 33. nr. 1.: *Psittrichas fulgidus* LESSON 1831
NØGENHOVEDET PAPEGØJE - Tavle 95 og 96
Fulgidus = fulgens = glimrende, skinnende.
NOMENKLATUR: *Psittacus pecquettii* LESSON, Bull. des Sc. Nat. XXV, p. 241

(Juni 1831). *Psittacus pesqueti* LESSON, Ill. de Zool. pl. 1 (1831). *Banksianus fulgidus* LESS. 1831. *Dasyptilus pecquetii* WAGLER 1832. *Dasyptilus pequeti* JARD. 1836. *Psittrichas pesqueti* LESS. 1837. *Calyptorhynchus fulgidus* GRAY 1845. *Dasyptilus fulgidus* BP. 1854. *Dasyptilus pesqueti* G. R. GRAY 1858. *Nestor pecquetii* SCHLEG. 1861. *Dasyptilus pescqueti* FINSCH 1865. *Microglossum pecqueti* ROSENBERG 1878. *Dasyptilus pequetti* MOSL. (1879). *Nestor pesqueti* REICHENOW 1881.

Engelsk: Pesquet's Parrot. Tysk: Adlerpapagei, Borstenkopf, Geirpapagei, Pesquets Papagei. Fransk: Perroquet de Pecquet eller Pesquet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Sort, fjerene på brystet kantet med brungråt; bug og sider, øverste og underste haledækfjer og de mellemste vingedækfjer, den yderste fane af armsvingfjerene og undervingedækfjerene røde. Pande, siderne af hovedet og struben næsten nøgne med få enkelte hårlignende fjer; de sorte fjer på issen, nakken samt baghalsen med rødt bånd på hver side. Halen sort; næb og fødder sorte; iris sodbrun.

V. 315, H. 191, N. 41, L. 28 mm.

UNGE FUGLE: Mindre og har kun svagt rødt eller slet intet på vingerne.

UDBREDELSE: Ny Guinea i skove ved bjergskrænter.

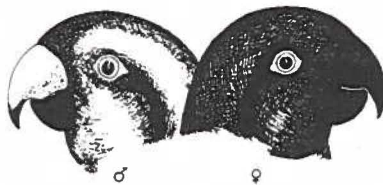
F. 33. nr. 1: *Psittrichas fulgidus* //

I NATUREN: Der foreligger beretninger om, at fuglen kun ses enkeltvis eller parvis i skovområder på bjergsiderne. Når fuglen flyver over skovtoppen er det et meget ejendommeligt syn, den slanke hals og det lille, nøgne hoved, de brede vinger og den korte hale - al forveksling er utænkelig.

Som fugl i privat eje er den ikke almindelig, men den ses dog jævnligt i zoologiske haver.

Dens føde består af blomster og bløde frugter, ofte udhuler den disse, og når den stikker hovedet ned i en melon for at tage kernerne og det bløde kød, er dens nøgne hoved særlig velegnet, når den ryster på hovedet, glider eventuelt frugt-nas langs de strålefrie fjer bort fra fuglen.

I FANGENSKAB: Se indledning.

34.
SLÆGT:
(Lorius)

ÆDELPAPEGØJERNE

Da den røde farve er den primitive derhen, at den virker stærkest på de fleste mennesker, og da hannen hos fuglene er de farverigeste, så virker Ædelpapegøjerne helt forkerte; at hunnen er rød og blå, medens hannen kun er grøn, stemmer ikke umiddelbart.

Det varede også længe inden forholdet blev helt klarlagt, og fuglevenner bidrog væsentligt hertil - selv om det var svært at overbevise videnskaben - hvilket er forståeligt, da bl. a. fuglenes næbform er væsentlig afvigende, og man sjældent i naturen observerede de to fugle sammen; det var derfor først da man i en redekasse så både en grøn og en rød fugl i samme kuld, man gav sig - nu er ingen i tvivl.

Fuglene er store og kraftige, velbyggede med en kort hale, kun halvt så lang som vingen. Kort hals og velformet hoved forsynet med et kraftigt, stærkt, krumt næb med afrundet næbryg - ♀ med glat, ♂ med takket skæreflade på overnæbbet; hunnens næb helt sort medens hannens undernæb er sort og overnæbbet orange. Vokshuden fuldt befjeret og hos nogle arter en mørkblå, nøgen øjenring. Iris hos ♀ lysgul, hos ♂ mørk.

Hos de fleste arter er hannen rolig og fredsommelig, bliver let tam, medens hunnen er meget ivrig og vil gerne bide.

F. 34. nr. 1: *Lorius roratus cornelia* (Bonaparte)

CORNELIA'S ÆDELPAPEGØJE – Tavle 102 ♂ og ♀

Cornelia: Bonaparte opkaldte denne underart, hvoraf han kun rådede over en hun, efter H. Schlegels dygtige frue »Cornelia« for hendes værdifulde medvirken og ved bestemmelse samt katalogisering af fugle. H. Schlegel (1804-1884) var direktør for Mus. de Pays-Bas i Leiden.

NOMENKLATUR: *Eclectus cornelia* BONAPARTE, P. Z. S. 1849 p. 143 pl. XI id Compt. Rend. xxxx p. 135 (1850), (type examined). *Eclectus carolinæ* (errore) ROSENBERG 1862. *Psittacus cornelia* FINSCH 1865. *Eclectus corneliæ* FINSCH 1868. *Eclectus polychlorus (part.)* MEYER 1874. *Eclectus westermanni part.* MUSSCHENBROUK 1883. *Eclectus cornelia* SALVADORI 1891.

Engelsk: Cornelia's Eclectus Parrot. Tysk: Kornelias Edelpapagei.
Native: »Kongelori«.

F. 34. nr. 1: *L. r. cornelia* //
F. 34. nr. 2: *L. r. riedeli* =
F. 34. nr. 3: *L. r. westermani* - ukendt
F. 34. nr. 4: *L. r. roratus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

Første beskrivelse kun en ♀, se indledningen.

♀: Rød; hoved og baghals samt hele undersiden inklusive underhaledækfjer lysest, nærmest kirsebærrød; ryg, underryg og overhaledækfjer med et mere brunligt skær. Vingeranden, håndsvingfjer og disses dækfjer dybt blå; armsvingfjerene røde, men inderfanen mørkegrøn, de yderste blå med kanten af yderfanen ved roden grøn; undervingedækfjer røde, mere eller mindre iblandet blå fjer; hale rød og kun lidt lysere i halefjerenes spidser, undertiden gyldenrøde. Iris lysegul med en ydre ring rødlig; næb sort; ben mørke (se iøvrigt nedenfor).

L. 392, V. 260, H. 143, N. 34, L. 20 mm.

♂: Græsgrøn, temmelig mørk og med samme tone over hele kroppen, dog har ♂ også den karakteristiske dybt blå vingerand og på kroppen under vingerne en klar kirsebærrød plet, der og helt dækkes af de sammenfoldede vinger; undervingedækfjer er ligeledes røde; håndsvingfjerene mørkeblå på oversiden, undersiden sodfarvet; halefjerene grønne på oversiden, dog mod spidsen med et svagt lyseblåt skær og med en smal gullig spids, der dog ses tydeligst på halens underside, hvor de sorte fjer virker med større kontrast. Øjets iris er mørke-

Tavle 125

F. 42. nr. 11: *Alisterus scapularis scapularis*
F. 42. nr. 4: *Alisterus amboinensis amboinensis*

brun, omkring øjet en svag lysere ring; undernæbbet sort, overnæbbet orangegulligt, lysest i spidsen; ben skifergrå.
L. ca. 400, V. 265, H. 150, N. 35, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Sumba-øerne (Små Sundaøer)

I NATUREN: Er en udpræget skovfugl, der sjældent observeres i flok, som regel enkeltvis eller parvis; der er som regel ikke noget stærkt sammenhold mellem kønnene - ud over den periode hvor ♀ ruger, da er ♂ flink til at made hende.

Fuglenes næring består næsten udelukkende af frugter fra træerne og de slyngende planter af arten *Cucurbitae* (melon, agurk m. fl.), men også blomster ynder fuglene og om foråret frugtknopper, hvad de indfødte ikke er glade ved, også småkornet frø tager de, men frugt er og bliver deres hovedfoder.

IMPORT og FANGENSKAB: 1966 indførte E. Boklund en del Ædelpapegøjer, og bl. a. nogle af denne art, men dødeligheden var stor. Jeg fik een ♀, som var noget sløj, men ved hjælp af agurker og majskolber (friske) blev den reddet og jeg har nu haft den i 10 år og den har flere gange ruget; en enkelt gang med næsten fuldbårne unger i æggene. Hunnen er meget aggressiv under rugningen medens hannen er meget fortrolig.

Salvadori mente engang, at det var en ♀ til *westermani* (F. 34. nr. 3) af hvilke man dengang kun havde kendskab til ♂♂, men betænkeligheden vaktes ved at *L. r. cornelia* var mere robust og større.

Så har man også været inde på tanken om det var et eksemplar (man kendte kun en volierefugl), at mangelen på den blå underside og nakkebånd skyldtes deformitet, idet den tydelige blå vingerand pegede i denne retning - nu er *L. r. cornelia* anerkendt som underart.

F. 34. nr. 2: *Lorius roratus riedeli* (A. B. Meyer) 1881

RIEDEL'S ÆDELPAPEGØJE – Tavle 102 ♂ og ♀

Riedeli: I en samling fugleskind, som Joh. Gerhard Friederik Riedel, der var hollænder, men bosat på Sumba-øerne, hjemsendte bl. a. til Dresden Musæum, fandt A. B. Meyer den afvigelse, der blev kaldt Riedels Ædelpapegøje, idet den afveg fra alle de øvrige kendte arter.

NOMENKLATUR: *Eclectus riedeli* MEYER, P. Z. S., 1881 p. 917. Sharpe: Gould's Birds New Guinea, pt. XVI, pl. 1, 1884 (af de to tegnede fugle må den ene antages at være en ung ♀).

Engelsk: Riedel's Eclectus Parrot, Tenimber Eclectus Parrot. Tysk: Riedels Edelpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Er meget svær at skelne fra f. eks. *L. r. cornelia* (F. 34. nr. 1), idet den græsgrønne farve næsten er ens; hoved og hals er nok en grad lysere, og så har den et noget bredere, klart gult bånd over halefjerenes spids; underhaledækfjer svagt gullige. Iris gulorange; overnæb rødt, lysere i spidsen, undernæb sort; ben og fødder blåligt sorte.
L. 350, V. 248, H. 124, N. 33-38, L. 20 mm.
♀: Rød; ryg, underryg, overhaledækfjer og vingedækfjer mørkere (kirsebærrøde); håndsvingfjerene, vingebue og vingerand dybt blå; armsvingfjer røde på yderfanen, blå på inderfanen; fjerspidserne og de inderste fjer nærmest armsvingfjerene er klart afgrænset gult bånd mod spidsen; underhaledækfjer gullige og på undersiden gulligrøde. Iris gul; næb sort; ben gråsorte.
L. 330, V. 220, H. 124, N. 34, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Tenimber-øerne (Cera). Kort, se F. 34. nr. 1.

I NATUREN: Forekomst i storskovene, hvor den er svær at erkende, da den falder sammen med blomster og blade. Ernæring, se *L. r. cornelia* (F. 34. nr. 1).

IMPORT: Af og til importeret til Tyskland.

I FANGENSKAB: Dr. Russ havde i sin fuglestue 2 Ædelpapegøjer, som dannede par, men det var ♂ *L. r. roratus* (F. 34. nr. 4) + ♀ *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6), og han oplyser, at ♀ efter æglægningen blev ondskabsfuld. En anden opdrætter, hr. Hieronymus, havde ligeledes en ♂ *L. r. roratus* (F. 34. nr. 4) og ♀ *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6), som 1888 gav 5 kuld, men enten var æggene ubefrugtede eller ungerne døde i æggene, kun i et kuld klækkede æggene, men ungerne døde 2 dage gamle. 1889 gav de 3 mislykkede kuld.

F. 34. nr. 3: *Lorius roratus westermani* (Bonaparte) 1850
WESTERMAN'S ÆDELPAPEGØJE - Tavle 102 ♂ og ♀

Westermani: Opkaldt efter Gerhard Friederich Westermann, 1807-1890, direktør for Zoologisk Have i Amsterdam i over 40 år.

Peters hævder, at den kun er kendt ved 4 voliereeksemplarer, hvorfor udbredelsesområdet på dette tidspunkt (1937) var usikker, medens Neunzig giver en anden forklaring (se nedenfor).

NOMENKLATUR: *Psittacodis westermani* BONAPARTE, Consp. Av. I, 1850 p. 30. *Eastern Parrot* LATH. 1787. *Psittacus orientalis* LATH. 1790. *Eos orientalis* G. R. GRAY 1849. *Polychlorus westermani* G. R. GR. 1859. *Psittacus westermani* FINSCH 1865. *Muscarinus westermani* G. R. GRAY 1870. *Eclectus polychlorus part* MEYER 1874. *Eclectus cornelia part* REICHENOW.

Engelsk: Westerman's Eclectus Parrot. Tysk: Westermanns Edelpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; vingeranden blå (undervingedækfjer grønne?); håndsvingfjer dyb blå med grønne kanter på yderfanen, tydeligst ved basis; armsvingfjer grønne, de yderste dog blå på inderfanen og i spidsen. Hånddækfjer blålige, kantet med grønt; hale grøn på oversiden med et gulligt bånd i spidsen, de yderste mere eller mindre med blåt skær på yderfanen; underside sodfarvet med gul spids (intet rødt på kropsiderne?). Iris gulligorange; overnæb orange, undernæb sort; ben sorte.
L. ca. 380, V. 228-241, H. 139, N. 38, L. 18 mm.

♀, skriver Salvadori, er ukendt; men ♀'s røde partier er som *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6), dog afviger den ved kun at have en smal blå vingerand og blå yderfaner på svingfjerene; det blå på undersiden er ikke renblåt som nakkebåndet, men lillablåt. Halespids og underhaledækfjer røde. L. 335, V. 225, H. 127 mm.

UDBREDELSE: Ukendt, kun voliereeksemplarer er kendt.

IMPORT: 1849/50 var fuglene i Amsterdam Zoo, senere også i London, samt hos Frk. Hagenbeck, skriver Neunzig, og det er sandsynligt, at sidstnævnte har importeret dem.

Det er disse to eksemplarer i London Zoo Salvadori beskriver, men om de kommer fra Molukkerne eller Papuan-øerne, er usikkert.

Dr. Meyer mener, at *L. r. westermani* er voliereeksemplarer, som er standset i deres udvikling. Heri støttes han af Mr. Sharpe, der antyder, at de nok må henføres til *L. r. riedeli* (F. 34. nr. 2).

Salvadori følger ikke disse påstande, idet vingefjerene er tydeligt grøn-bræmmede på yderfanerne, hvilket *L. r. riedeli* helt mangler.

Svagheden er jo, at man savner sikre hunner, som nok kunne klare problemerne.

F. 34. nr. 4: *Lorius roratus roratus* (P. L. S. Müller) 1776 - *(også cardinalis)*
STOR ÆDELPAPEGØJE - HALMAHERA ÆDELPAPEGØJE - Tavle 103 ♂og♀

Roratus = våd eller fugtig af dug; det passer godt med fuglenes store trang til væde, sandsynligvis fordi det er regnskovs-væsener.

NOMENKLATUR: *Purpur roode Lori* VOSMAR, Mon. p. 10, t. 7 (1769). *Lory de la nouvelle Guinée* D'AUBERT. *Psittacus roratus* P. L. S. MÜLLER. *Le grand Lori* BUFF. *Grand Lory* LATH. *Psittacus ceclanensis (sic)* BODD. *Psittacus grandis* GM. *Le Perroquet grand Lory* LEVAILL. *Lorius grandis* STEPH. *Mascarinus puniceus*

LESS. *Eclectus grandis* WAGL. *Eclectus ceylonensis* G. R. GRAY. *Polychlorus magnum* SCLAT. *Eclectus polychlorus var.* G. R. GRAY. *Psittacodis magnus* ROSENBERG. *Eclectus polychlorus* BERNST. *Psittacus polychlorus part* FINSCH. *Eclectus roratus* G. R. GRAY. *Muscarinus (sic) polychlorus part* G. R. GRAY. *Eclectus cardinalis* SALVAD. (1875). *Eclectus roratus* (nec Bodd.) Ann. Mus. civ. Gen. 1875.

Engelsk: Grand Eclectus Tysk: Halmahera-Edelpapagei. Fransk: Grand Lori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ringe afvigelse fra ♂ hos *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6), den grønne farve er mindre ren, den har ligesom et mere gulligt skær; de yderste halefjer er som regel meget blå, og det har en større udstrækning end hos *L. r. p.*, det blå skær er i det hele taget mere tydeligt. Iris rød; overnæb rødligt med gullig spids, undernæbbet sort; løb og tæer sorte.

L. 414-429, V. 264-284, H. 150-160, N. 43-45, L. 22-25 mm.

♀: Rød; hoved, hals og forhals lysest, et bånd rundt om halsen går tilbage over overryggen; på undersiden fra kroområdet og til bugen er farven violet, på kroområdet syner det ligesom gennemsigtigt, idet en del af de røde fjer kigger frem i det violette felt; lår og de bageste underhaledækfjer røde, medens de yderste underhaledækfjer er orangegule. Håndsvingfjer og deres dækfjer er dybt blå; armsvingfjerene er røde på yderfanen, på inderfanen og i spidserne er de blå, de inderste nærmest skuldrene er dog helt røde. Halefjerene røde på oversiden, men med en ret bred, gul kant over spidsen af hver fjer, undersiden af halefjerene gyldenrød med en hel gul spids, nærmest basis er de grumset rødlige. Iris gul; næb og løb sorte. Øjenring næppe synlig.

L. ca. 400, V. 254, H. 140, N. 36, L. 23 mm.

UDBREDELSE: Syd-Molukkerne, Buru, Ceram, Amboina, Sapartua og Haruku. Kort, se F. 34. nr. 1.

I NATUREN: Adfærd som foranstående.

IMPORT: En af de oftest importerede.

I FANGESKAB: 1880 opdrættet af apoteker C. Rømmich og A. Vogler i Mannheim. 1884 opdrættet af Daub i Karlsruhe. I oktober 1881 fløj en ♀, der blev ude 14 dage og derefter indfanget og gav en ♂-unge. 1884 havde Hieronymus 2 opdræt og igen 1885 1 opdræt.

Der er iagttaget parringsspil og parring, hvorefter ♂ skreg (gu-gu-gu). ♀ lagde 2 æg med 3 dages mellemrum og rugede 30 dage, madet af ♂, senere madede han også ungerne af 1. kuld medens ♀ selv madede 2. kuld.

Redeungerne var sortgrå, næb gulligt, løb gråt, negle sorte. Ungedragt 22-25 dage, ♂ grøn, brystside rød, ♀ rød, brystfjer violette, vingebue lyseblå.

2 måneder gamle som de voksne fugle, 1 år er det svært at kende forskel.

Opmadet med friske majskolber, senere frugt og salat eller kogt majs (da friske kolber ikke kunne skaffes), hakket magert kød med hel hirse, havregrød, foderbenmel og hårdkogt æg.

I begyndelsen tog den gamle ♂ kun ovenstående, senere solsikke, hamp, gulerødder, frugt, salat, kogte bønner, ærter, linser.

Opdræt i England hos Mrs. Drummond, 1912 publiceret som *L. r. pectoralis*, men det var *L. r. roratus*.

F. 34. nr. 5: *Lorius roratus vosmaeri* Rothschild 1922

VOSMAER'S ÆDELPAPEGØJE

Vosmaeri: Rothschild fra Tring Musæet gav denne kun meget lidt afvigende art navn efter direktøren for The Royal Natural History Cabinet, en naturhistorisk samling, som havde kongelig protektion, han hed Arnout Vosmaeri (1720-1799), var hollænder, men hans værker kom både på hollandsk og fransk.

NOMENKLATUR: *Lorius roratus vosmaeri* ROTHSCHILD, Ann. and Mag. Hist (9), 1922 p. 412. (Northern Moluccas). New name for »Psittacus roratus« of Authors, not of Müller.

Engelsk: Vosmaer's Eclectus eller Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Afviger fra *L. r. roratus* (F. 34. nr. 4) ved at have større gul felt på halefjerenes spidser og ved at halefjerene har et tydeligt blåligt skær.

♀: Uden blå øjenring og med en klar gul aftegning på hver halefjers spids. Den har violet bug. L. 360, V. 220-250, H. 125 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Molukker: Morotai, Halmahera, Ternate, Mare, Kaisa, Batjan, Damar, Obi.

Man har meget ringe kendskab til den i naturen fordi den så sent er erkendt, og selv om den måske ofte har været i fangenskab, så har man betragtet den som en af de mere kendte arter.

F. 34. nr. 5: *L. roratus wosmaeri* //
F. 34. nr. 6: *L. pectoralis* =
F. 34. nr. 7: *L. maforensis* ■
F. 34. nr. 8: *L. biaki* ¦¦

F. 34. nr. 6: *Lorius roratus pectoralis* (P. L. S. Müller) 1776
RØDSIDET ÆDELPAPEGØJE – Tavle 103 ♂ og ♀

Pectoralis = bryst - hentyder til fuglen, som i modsætning til de ensfarvede, har et i farve afvigende bryst- og bugparti.

NOMENKLATUR: *Green and red Parrot from China,* Edv. Glean V, pl. 231 (1758). *Psittacus sinensis* BRISS., Orn. IV, p. 291 (1760). *Perroquet de la Chine? Grand Perroquet de la Nouvelle Guinée* SONNER 1776. *Psittacus pectoralis* P. L. S. MÜLLER Natursyst. Suppl. p. 78, n. 58, 1776. *Psittacus aurantius* P. L. S. MÜLLER. *Perroquet vert* BUFF., Hist. Nat. Ois. VI p. 116 (1779). *New Guinea Green Parrot* LATHAM 1781. *Psittacus polychlorus* SCOP. 1786. *Psittacus magnus* GM. 1788. *Psittacus viridis* LATHAM 1790. *La Perroquet à flancs rouges* LEVAILL., Perroquet, pl. 132 ♂ ?. *Psittacus lateralis* SHAW 1811. *Green and red Chinese Parrot* LATHAM 1822. *Psittacus grandis* LESS. 1826. *Psittacus puniceus* LESS. 1828. *Mascarinus prasinus* LESS. 1831. *Eclectus linnæi* WAGLER 1832. *Psittacodis magnus* WAGLER 1832. *Psittacodis linnæi* HAHN 1836. *Psittacus grandis var.* S. MÜLLER 1839-44. *Eclectus polychlorus* G. R. GRAY 1843. *Eclectus puniceus* BP. 1849. *Eos puniceus* LICHT. 1854. *Polychlorus magnus* SCLATER (1857). *Polychlorus grandis* SCLATER 1858. *Eclectus polychlorus var. aruensis* G. R. GRAY 1858. *Mascarinus polychlorus* HORSFIELD & MORE 1858 (FINSH 1863). *Eclectus ceylonensis* G. R. GRAY (1859). *Eclectus cardinalis* WALL. (1859). *Psittacodis magna* ROSENBERG (1864). *Muscarinus (sic) polychlorus* G. R. GRAY 1870 (No. 8243). *Muscarinus (sic) intermedius* G. R. GRAY 1870 (No. 8243). *Electus (sic) intermedia* G. R. GRAY 1870. *Lorius sinensis* GULLIV. 1875. *Eclectus pectoralis* SALVAD. 1880. *Eclectus grandis* BERNST. 1883. *Eclectus intermedius part.* MUSSCHENBR. 1883. *Eclectus pectoralis* SALVAD. 1891.

Engelsk: Red-sided Eclectus, Red-sided Parrot. Tysk: Edelpapagei, Neu Guinea Edelpapagei, Linnés Edelpapagei, Grün Edelpapagei. Fransk: Lori de la Nouvelle Guinée.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; flanke, undervingedækfjer og armhule rød; randen af vingen blå; håndsvingfjerene og deres dækfjer mørkeblå, men med en grøn bræmme på yderfanen; armsvingfjerene grønne på yderfanen, mørkeblå på spidsen og inderfanen, de øver-

ste svingfjer nærmest skulderen er helt grønne. Halefjerene har den yderste spids gul, de midterste er grønne, de øvrige blå med grønne kanter på yderfanen, dog er de yderste halefjer blå uden grøn tegning eller ihvertfald kun meget svagt; svingfjerenes og halefjerenes underside er sorte. Iris rød; overnæb vermillion, undernæb sort; ben sorte.

L. 419-472, V. 248-274, H. 124-144, N. 40-45, L. 21-22 mm.

♀: Hoved, hals og den øverste del af brystet klart røde; en smal ring omkring øjet og et bånd over øverste del af overryggen ned over den nederste del af brystet (fra kroområdet) og ned over bugen, ad vingeranden og undervingedækfjerene blå, undertiden med et violet skær; ryg, underryg og overhaledækfjer, vingedækfjer og armsvingfjer blodrøde; håndsvingfjer og deres dækfjer blå, kantet med grønt på yderfanen; spidsen og en del af inderfanen på de yderste armsvingfjer blå, de øvrige grønlige på inderfanen. Halens overside blodrød med en noget lysere spids. Undersiden grumset ved roden, men med gylden reflektion i fjerenes midte. Iris lys gul; næb og ben sorte.

L. 356-399, V. 231-264, H. 109-124, N. 40-43, L. 21-22 mm.

UDBREDELSE: Hele Ny Guinea, samt Jobi, Mios, Nom, Waigeu, Salawati, Misol-Kei-øerne, Sydøstøerne Trobriand-øerne D'Entrecasteaux-øerne og Louisiade-arkipelaget. Kort, se F. 34. nr. 5.

IMPORT: London Zoo 1859 og derefter jævnligt indført til Europa, 1912 hos Miss Drummond i Perthshire.

I NATUREN har man ganske godt kendskab til fuglene fra Ny Guinea; men mellem arterne fra alle disse lokaliteter er det ikke muligt at skelne de forskelligheder, som naturligvis er til stede - det er især farven på bugen, der kan være næsten purpurviolet, medens den almindelige farve for *L. r. pectoralis* er mere klart blå.

Det er ligesom denne arts adfærd afviger noget; de holder til i enligt voksende træer og ikke i højskoven og ofte i mindre flokke; den strejfer meget om, dens flugt er noget tung. ♀♀ gemmer sig gerne, i skræk skriger de voldsomt op.

En ♀ fra Biak er mindre og har røde fjer i vingedækfjerene.

I FANGENSKAB: Da vi har et godt kendskab til disse dejlige og rolige fugle og deres adfærd, kunne der skrives langt mere end pladsen tillader, men vi må påpege, at fuglene ved importen er uhyre vanskelige og ømtålelige og mange går desværre til ikke alene på grund af forandringerne, men det er ofte spisevægring. Se iøvrigt *L. r. cornelia* (F. 34. nr. 1).

Som regel bliver ♂ hurtigt fortrolig, medens ♀♀ meget ofte er ondskabsfulde.

I midten af 50erne havde restauratør Reimann, København, i flere år et par fugle, hvor ♀ ofte rugede. Desværre døde hannen, og så blev hunnen ret stærkt knyttet til ejeren, når han strøg den hen over ryggen syntes den at betragte det som en parring; den lagde altid 2 æg. Den fik den uvane at plukke sig på bryst og skuldre.

1959 overtog jeg fuglen, men det var ikke muligt at skaffe en mage, den rugede hvert år 2-3 gange på de ubefrugtede æg. Da jeg fik importeret en ♂ 1963, døde ♀.

Det hævdes, at fuglene kan lære at sige enkelte ord.

Også P. Rødvig, Risskov, har haft den, men også flere andre arter. Et materiale, som desværre ikke blev udnyttet så godt som ønskeligt.

Poul Nielsen, Søborg, fik 1961 første gang Ædelpapegøjer, og det har han haft siden, og så 1970 lykkedes det at få en unge på pinden. 1. opdræt i Danmark, se »Stuefuglene« december 1970 p. 50.

Som opmadningsfoder lavedes et blødfoder, druesukker, biokraft, kærnemælksfoder, AD-tamindråber og tvebakker. Foruden det sædvanlige foder, vin-

druer, æbler, appelsiner, agurker, gulerødder, tomater, tyrolernødder, jordnødder, spiret hvede, solsikke og kolber.

Hos Ekmann i Malmø har der også været opdræt 1970 og udstillet i Malmø 1970 som nr. 210.

F. 34. nr. 7: *Lorius roratus maforensis* (Rothschild) 1932
MAFOR ÆDELPAPEGØJE

Maforensis = fordi den lever på øen Numfor eller Mafor i Geelvink Bugten.

NOMENKLATUR: *Eclectus roratus maforensis* ROTHSCHILD, Nov. Zool., 38, decbr. 1932, pag. 203. (Numfor Island).

Engelsk: Mafor eller Numfor Eclectus Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Som *L. r. pectoralis*, men flere forskere hælder til den anskuelse, at den næppe adskiller sig så meget fra *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6), at den kan opretholdes som selvstændig art eller race.

UDBREDELSE: Øen Numfor i Geelvink Bugten. Kort, se F. 34. nr. 5.

Hvis den ikke kan opretholdes som selvstændig art, har Biak Ædelpapegøje prioritet på at bære navnet.

F. 34. nr. 8: *Lorius roratus biaki* Hartert 1932
BIAK ÆDELPAPEGØJE

Biaki = kommer af fuglens levested, øen Biak i Geelvink Bugten.

NOMENKLATUR: *Lorius roratus biaki* HARTERT, Nova Guiana, 15, livr. 5, Febr. 1932, p. 448. (Biak Island).

Engelsk: Biak Eclectus Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Som *L. roratus pectoralis* (F. 34. nr. 6), men som det står netop om fugle fra øen Biak, er de noget mindre.

UDBREDELSE: Kun på øen Biak i Geelvink Bugten. Kort, se F. 34. nr. 5.

F. 34. nr. 9: *Lorius roratus aruensis* (G. R. Gray) 1858
ARU ÆDELPAPEGØJE - Tavle 104 ♀

Aruensis = kommer fra øen Aru, der er fuglens hjemsted.

Engelsk: Aru Eclectus Parrot.

NOMENKLATUR: *Eclectus polychlorus var. aruensis* G. R. GRAY, Proc. Zool. Soc. London, 1858, p. 182. (Aru Islands).

FARVEBESKRIVELSE:

Hartert har allerede 1896 i Nov. Zool., p. 535, påvist, at Aru Eclectus har været en ener, fejlagtigt underart af *E. pectoralis* = *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6).

Materialet er 8 ♂♂ og 3 ♀♀ fra Kobroor, Vokan, Dobbo og Grabu (Beccari, Guillemard, Webster og Kühn), og de viser følgende afvigelser:

1. De er større; vingemål fra 1-3 cm længere.
2. Den gule spids på halefjerene er bredere og undertiden isprængt rødt hos ♂.
3. Udstrækningen af den gule spids er meget iøjnefaldende hos fugle, som lige har fældet, men naturligvis vanskeligere at skelne hos fugle med beskadiget hale.
4. Halen hos ♀ er klarere rød og mindre sortagtig ved roden og med 1-2 cm bred, lys spids.

A. L. Rand skriver, at den er meget lig *L. r. pectoralis*.

UDBREDELSE: Aru-øerne. Kort, se F. 34. nr. 10.

F. 34. nr. 10: *Lorius roratus macgillivrayi* (Mathews) 1913
MAC GILLIVRAY'S ÆDELPAPEGØJE – Tavle 104 ♂ og ♀
Macgillivrayi: Dr. William David Kerr Mac Gillivray, 1867-1933, var en meget fin samler og en dygtig og anerkendt ornitolog, og derfor blev hans navn af Mathews udødeliggjort ved at blive knyttet til denne underart af *Lorius roratus*. Han var også skribent til »Emu«.
NOMENKLATUR: *Eclectus pectoralis macgillivrayi* MATHEWS, Austr. Av. Rec., 2, 1913, p. 75. (Pascoe River, North Queensland). *Eclectus pectoralis macgillivrayi* Emu XIII.

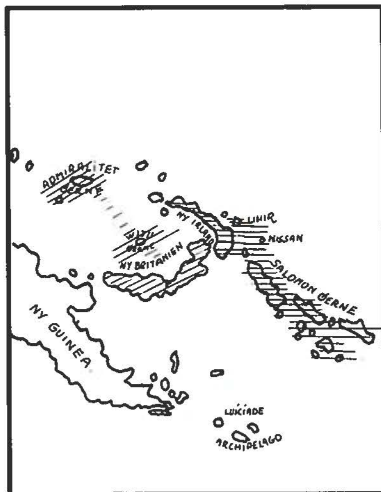

F. 34. nr. 9: *L. r. aruensis* //
F. 34. nr. 10: *L. r. macgillivrayi* =

Engelsk: Pascoe River Eclectus Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, lysest på hovedet, ryggen og ansigtet, mørkere på vingerne og de midterste halefjer; tommelfjer, 1. og 2. svingfjer dyb ultramarinblå, men sorte på inderfanen, yderkanten lidt lysere, men øverste vingekant coboltblå; yderste halefjer dyb blå kant, mod spidsen med mørkebrunt; næste par grøn yderkant, midterste grønne, men blå mod spidsen, som ender med en hvidgul bræmme. Undervingedækfjer og en stor plet på kroppens sider lys blodrød; underhaledækfjer gulgrønne på spidserne. Overnæb rødt med gulhvid spids, undernæb sort. Iris brun; ben mørkt skiferfarvede.
L. 500, V. 296, H. 180, N. 45, L. 27 mm.
♀: Rød; skarlagen hoved og hals, omkring haledækfjerene og vingerne rødbrun; bånd omkring bryst og bug purpurblå, undervingedækfjerene lidt lysere, også skuldrene og kanterne af vingerne er lyseblå. Tommelfjer dyb blå som svingfjerene; overhaledækfjer noget lysere end bugen, halen igen meget lysere med mere eller mindre blålige kanter og med orangerød spids. Iris lysgul; næb helt sort.
L. 450, V. 282, H. 151, L. 27 mm.
UDBREDELSE: Nord Queensland, Australien.
I NATUREN: Omkring Claudie River, som løber ud i Lloyd Bay, er den almindelig. Dens egentlige udbredelse er Cape Yorkhalvøen, men den er svær at give et eksakt udbredelsesområde.

Den færdes enkeltvis eller parvis og bygger i hule træer op til 70 fod over jorden i højt krat; der lægges 2 æg der er hvidlige. Yngletid omkring november.
I FANGENSKAB: Intet.

F. 34. nr. 11: *Lorius roratus goodsoni* Hartert 1924
GOODSON'S ÆDELPAPEGØJE
Goodsoni: Dr. Ernst Hartert, der var ansat på Tring Musæet, gav denne underart navn efter sin assistent Arthur Thomas Goodson, der var født i Tring 1873 og gennem hele sit liv indtil han døde 1931, havde sin gang på musæet. Hartert skriver: » – fordi han var den første, der havde lagt mærke til denne nye arts store næb!« – og dermed er vi gjort opmærksom på, hvor vi skal søge afvigelsen hos denne form i forholdet til de øvrige arter.
Engelsk: Goodson's Eclectus Parrot.
NOMENKLATUR: *Lorius roratus goodsoni* HARTERT, Nov. Zool., 31, 1924 p. 123. (Manus, Admiralty Islands).

FARVEBESKRIVELSE:

Farvemæssigt afviger fuglene ikke fra *L. r. pectoralis* (F. 34. nr. 6). Størrelsen passer også ret godt - men medens målene for *L. r. pectoralis* er:
♂: L. 419-472, V. 248-274, H. 124-144 og Næb *40-50* mm, er de hos *L. r. goodsoni:*
♂: L. 465, V. 270, H. 142, men Næb *47* mm.
L. r. pectoralis
♀: L. 356-399, V. 231-264, H. 109-124 og Næb 40-43 mm,
er de hos *L. r. goodsoni:*
L. 398, V. 264, H. 123, men Næb *45½ mm.*

UDBREDELSE: Admiralitets-øerne, Witu go Ny Britannien.

F. 34. nr. 11: *L. r. goodsoni* //
F. 34. nr. 12: *L. r. salomonensis* =

I FANGENSKAB: Vi må konstatere, at for en fugleven er det en så lille afvigelse, at den næppe erkendes, og da slet ikke uden sammenligningsgrundlag, og det vil sikkert være vanskeligt. På et musæum, hvor man med sikkerhed kan konstatere de 2-3 mm forskel, kan den bestemmes, ellers næppe i vore volierer, hvis den da nogensinde er nået levende hertil.

F. 34. nr. 12: *Lorius roratus solomonensis* (Rothschild & Hartert) 1901
SALOMON-ØERNES ÆDELPAPEGØJE – Tavle 104 ♂ og ♀

Solomonensis = hentyder til fuglenes hjemsted, der er Salomon-øerne.

NOMENKLATUR: *Lorius roratus solomonensis* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., 8, 1901 p. 81. (Fauro Island, Solomon Islands).

Engelsk: Goodson's Eclectus Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Som *L. r. pectoralis,* men halen er mere grøn på oversiden med ret brede fjerspidser.
♀: Fuglene er i farvernes udbredelse som *Lorius pectoralis,* med et smalt rygbælte og et noget bredere bælte over bugen. Øjenring og vingebue lyseblå.
Den er noget mindre end *L. pectoralis,* vingen er således 10-20 mm kortere.

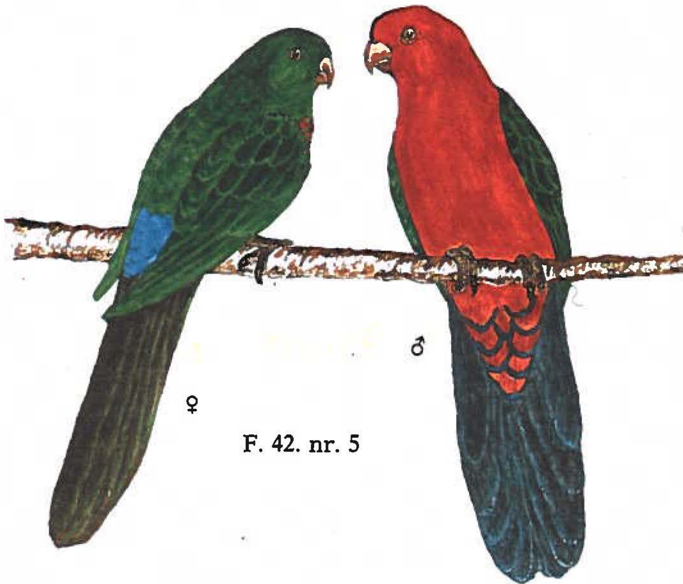
UDBREDELSE: Salomon-øerne, Lihir gruppen. Kort, se F. 34. nr. 11.

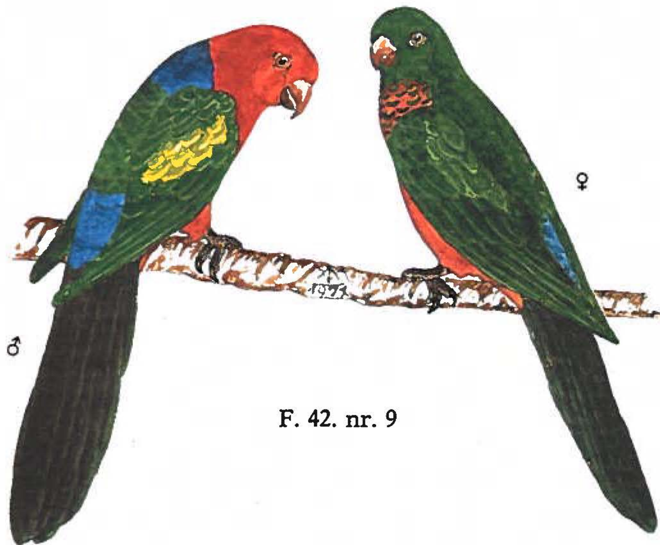
I NATUREN: Som øvrige arter.

I FANGENSKAB: Ikke erkendt.

Peters anfører, at fuglene fra Nissan-øerne, Ny Ireland og Lavongai er mere eller mindre en mellemting mellem *L. r. goodsoni* og *L. r. solomonensis.*

Tavle 126

F. 42. nr. 5: *Alisterus amboinensis dorsalis*
F. 42. nr. 9: *Alisterus chloropterus chloropterus*

35.
SLÆGT:
(Geoffroyus)
GEOFFROY's PAPEGØJE
(RØDHOVEDET PAPEGØJE)

Geoffroyus-Papegøjerne er anbragt i systemet lige efter *Lorius*, og nomenklaturen viser også, at den nu og da er slået over - mærkelig nok, men der har været mange sære problemer i forbindelse med Ædelpapegøjerne.

Alle Geoffroyus-arterne er mindre end *Lorius*, og hannen hos førstnævnte har markeret ansigtsfarve og den store farvekontrast, som vi har set hos *Lorius*, mangler helt.

Fuglene er lidt større end *Agapornis taranta*, og kropsfarven hos begge køn er grøn, flere har blå undervingedækfjer.

Halen er lige afskåret, svagt rundet og kun ⅔ af vingelængden.

Hovedet hos ♂ er enten rødt eller gulligt og overnæbbet rødt, undernæbbet sort. ♀ har grå eller brun hovedfarve og næbbet er sort eller hornfarvet.

Der forekommer 3 arter og 20 underarter, kun lidt afvigende. De lever på ret isolerede øer.

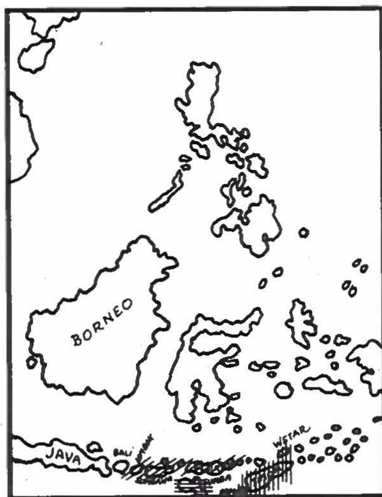
Kendskabet til hele denne slægt er blandt fuglevenner meget ringe - og den er meget sjælden. Jeg har i de 65 år, jeg har holdt fugle, kun set den i privat eje een eneste gang.

Måske er den svær at holde liv i. Lord Tawistock har kun haft den en enkelt gang og da ret kort. Derfor vil der ikke være ret meget anført for de forskellige arter.

Generelt holder de til i skovene. Reden findes i døde træer op til 35 fod over jorden. Føden består af frugt, frø og frugttræernes knopper samt blomster. Det er nok en fugleart, som kræver særlig omsorg.

F. 35. nr. 1: *Geoffroyus geoffroyi floresianus* Salvadori 1891
FLORES GEOFFROY's PAPEGØJE
Floresianus = hentyder til fuglens hjemsted, øen Flores i de Små Sunda-øer.
NOMENKLATUR: *Geoffroyus floresianus* SALVADORI, Cat. Bds. Brit. Mus., 20, 1891 p. 400 (in key), p. 406. (Flores). *Geoffroyus jukesii* WALL. 1863. *Geoffroyus personatus* WALL. 1864. *Eclectus personatus* SCHLEGEL 1864. *Psittacus suckesii* SCHLEG. 1866. *Pionias personatus* FINSCH 1868. *Geoffroy personatus* G. R. GRAY 1870. *Rhodocephalus jukesii* REICHENOW 1881. *G. personatus sumbavensis* er et synonym for *G. g. floresianus*.
Engelsk: Flores Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Kropsfarven er mørkegrøn; blå undervingedækfjer lysere end *G. g. rhodops* (F. 35. nr. 7), men mørkere end *G. g. geoffroyus* (F. 35. nr. 3); de røde områder i hovedet er næsten som hos *G. g. geoffroyus*. Vinge 158-163 mm.
UDBREDELSE: Lombok, Sumbawa og Flores. Kort, se F. 35. nr. 2.

F. 35. nr. 2: *Geoffroyus geoffroyi tjindanae* A. B. Meyer 1892
SUMBA GEOFFROY's PAPEGØJE
Tjindanae = af Tjindana, der er navn for øen Sumba.
NOMENKLATUR: *Geoffroyus tjindanae* A. B. MEYER, Notes Leyden Mus., 14, 1892, p. 267. (Sumba).

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner de øvrige rødhovede arter, det som gør, at A. B. Meyer har skilt den ud, er måske en lysere tone på undervingedækfjerene.
♂: L. 250-260, V. 170-177, H. 90, N. 25, L. 13,5 mm.
♀: .L 250, V. 171, H. 88-89, N. 26, L. 13,5 mm.
Unge fugle: L. 230-240, V. 160, H. 85, N. 25, L. 13 mm.
UDBREDELSE: Sumba.
I FANGENSKAB: Intet.

F. 35. nr. 1: *G. g. floresianus* //
F. 35. nr. 2: *G. g. tjindanae* =
F. 35. nr. 3: *G. g. geoffroyi* ||

F. 35. nr. 3: *Geoffroyus geoffroyi geoffroyi* (Bechstein) 1811
RØDKINDET GEOFFROY's PAPEGØJE – Tavle 105 ♂ og ♀
Geoffroy: Etienne Geoffroy Saint-Hilaire (1772-1844); han var professor i zoologi i Paris.
NOMENKLATUR: *Psittacus Geoffroyi* BECHSTEIN, in Lathamis Algemeine Uebers. Vög., 4, Ph. 1, 1811, p. 103, pl. 21. (New Holland, ex Levaillant, Hist. Nat. Perroquets, pt. 4, 1841, p. 112 ♂, pl. 113 ♀, error = Timor) replaces *Psittacus personatus* Shaw 1812. *Psittacus personatus* SHAW 1811. *Psittacus geoffroyi* BECHST. 1811. *Psittacula batavensis* WAGLER 1822. *Poicephalus geoffroyi* SW. 1837. *Geoffroyus personatus* BP. 1850. *Psittacus jukesii* G. R. GRAY 1859. *Geoffroyus jukesii* SCLATER 1860. *Eclectus personatus* SCHLEGEL 1864. *Pionias personatus* FINSCH 1868. *Geoffroy personatus* G. R. GRAY 1870.
Engelsk: Red-cheeked Geoffroy's Parrot, Aru Island Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Krop grøn, lysest på undersiden; pande og kinder er røde; isse og baghals lys lillablå; *en brun plet på overvingedækfjerene;* undervingedækfjerene er her noget lysere end hos *G. g. aruensis* (F. 35. nr. 11). Iris gullig; overnæb orangerødt, undernæb sort.
L. 242, V. 142-147, H. 68,5-76, N. 20,3-23, L. 13 mm.
♀: Lysere gråbrunt hoved end de fleste arter og næbbet hornfarvet.
UDBREDELSE: Øerne Semao, Timor og Wetar. Kort, se F. 35. nr. 2.

F. 35. nr. 4: *Geoffroyus geoffroyi cyanicollis* (S. Müller) 1841
BLÅHALSET GEOFFROY's PAPEGØJE – Tavle 105 ♂ og ♀
Cyanicollis = cyan = mørkeblå; collis = hals.
NOMENKLATUR: *Psittacus cyanicollis* S. MÜLLER, Verh. nat. Gesch. Ned., Land- en Volkenk., pt. 4, 1841, p. 108. (Menado, error = Moluccas). *Psittacula cyanicollis* G. R. GRAY 1846. *Geoffroyus cyanicollis* BP. 1850. *Psittacus (Geoffroyus) cyanicollis* G. R. GRAY 1860. *Eclectus cyanicollis* SCHLEGEL 1864. *Pionias cyanicollis* FINSCH

1868. *Geoffroy cyanocollis* G. R. GRAY 1870. *Rhodocephalus cyanicollis* RCHNW. 1881.

F. 35. nr. 4: *G. g. cyanicollis* //
F. 35. nr. 5: *G. g. obiensis* =
F. 35. nr. 6: *G. g. stresemanni* ||

Engelsk: Blue-collared Geoffroy's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; området mellem skuldrene, underryggen og siderne af brystet mere eller mindre med brunolivent skær; pande og kinder røde, isse og øreområdet med en lilla tone; et bånd rundt om halsen grønblåt, også forsiden af halsen blålig; kroområdet og bugen grønne med et blåligt islæt; underhaledækfjer gulgrønne, kantet med blåt i fjerspidserne; vingerne grønne med en brun plet over de små overvingedækfjer; undervingedækfjer blå, kanten af vingen også blå; undersiden af vingefjerene sorte; halefjerene gulliggrønne; overnæb rødt, undernæb rødbrunt eller sort; løb mørke.

L. 289,5-300, V. 180, H. 190, N. 23, L. 18 mm.

♀: Afviger fra ♂ ved at hovedet er mørkegråt, issen med lilla skær og med oliven islæt over den bageste del af kinden og hagen; næb mørkt. I størrelse er den mindre end ♂.

UDBREDELSE, Molukkerne, Morotai, Halmahera og Batjan.

IMPORT: Vistnok en gang indført til England.

I FANGENSKAB: Ingen oplysninger.

F. 35. nr. 5: *Geoffroyus geoffroyi obiensis* (Finsch) 1868

OBI GEOFFROY's PAPEGØJE

Obiensis = fra Obi-øgruppen i Central-Molukkerne.

NOMENKLATUR: *Pionias obiensis* FINSCH, Papageien, 2, 1868, p. 389. (Obi). *Geoffroy obiensis* G. R. GRAY 1870. *Eclectus cyanicollis* SCHLEGEL 1874. *Geoffroyus obiensis* SALVADORI 1877. *Rhodocephalus obiensis* REICHENOW 1881.

Engelsk: Obi Geoffroy's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Afviger fra *G. cyanicollis* ved kun at have brunrød underryg og overhaledækfjer.

UDBREDELSE: Central-Molukkerne: Obi-øgruppen. Kort, se F. 35. nr. 4.

I FANGENSKAB kendes intet.

F. 35. nr. 6: *Geoffroyus geoffroyi stresemanni* Salomonsen 1934

BURU GEOFFROY's PAPEGØJE - Tavle 134

Stresemanni: Dette er den eneste papegøje, som er navngivet af en dansk videnskabsmand, Dr. phil. Finn Salomonsen, København, der skriver: »Jeg har opkaldt denne form efter min ven, Dr. Erwin Stresemann, hvis arbejde med fugle fra disse øer (Molukkerne) er velkendt af alle ornitologer.« Erwin Stresemann født 1889 i Dresden, professor i zoologi ved Berlins Universitet.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus geoffroyi stresemanni*, SALOMONSEN, Bull. Brit. Orn. Cl., 54, 1934, p. 87. (Buru).

FARVEBESKRIVELSE:

Afviger i farve ikke fra *Geoffroyus geoffroyi rhodops*, men den er meget større.

Buru:	*Amboyna:*
Stresemanni ♂♂ vingemål 188-200 mm.	6 ♂♂ 173-183 mm
rhodops 6 ♂♂ vingemål 173-183 mm.	2 ♂♂ juv. 169-173 mm.
	2 ♀♀ ad. 173-178 mm.

Salomonsen deler altså *rhodops* således:
rhodops - *Amboyna:* vingemål ♂ 169-183; ♀ 173-178 mm,
medens fuglene fra *Buru* og *Seran:* vingemål ♂ 188-200 mm.
Hartert angiver i Nov. Zool. 8, 1901, p. 4: 189-195 mm.
Typeeksemplaret ligger Brit. Mus., ♂ ad., Buru, 10/4 1922, C. B. Pratt coll.
Brit. Mus. Reg. nr. 1923 - 9.15.59.
UDBREDELSE: Se ovenstående. Kort, se F. 35. nr. 4.

F. 35. nr. 7: *Geoffroyus geoffroyi rhodops* (Schlegel) 1864
AMBOINA GEOFFROY's PAPEGØJE
Rhodops = rhodo = rosenrød; opsis = udseende = ansigt.

NOMENKLATUR: (*Psittacus fuscicapillus* VIEILL., N. D. XXV, p. 316 (♀ Java!) 1817). *Eclectus rhodops* SCHLEGEL, Mus. Pays-Bas, 3, 1864, Psittaci, p. 43. (Amboina, Ceram, Buru). *Eclectus personatus (part.)* SCHLEGEL 1866. *Pionias rhodops (part.)* FINSCH 1868. *Geoffroy rhodops* G. R. GRAY 1870. *Geoffroy fuscicapillus* G. R. GRAY 1870. *Geoffroy rhodops* SALVAD. 1876. *Geoffroy schlegeli* SALVAD. 1877. *Rhodocephalus geoffroyi (part.)* RCHNW. 1881. *Psittacula geoffroy* PELZ. u. LOR. 1880. *Geoffroyus rhodops* SALVADORI 1891.

F. 35. nr. 7: *G. g. rhodops* //
F. 35. nr. 8: *G. g. explorator* ■
F. 35. nr. 9: *G. g. timorlaoensis* =
F. 35. nr. 10: *G. g. keyensis* ||

Engelsk: Amboina Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner til forveksling de fleste andre arter; denne art er dog gennemgående mørkere grøn med mørkeblå undervingedækfjer og skulderfjer.
♂ har rødt ansigt, lysere end de andre former, og det røde felt går almindeligvis længere ned ad strube og forhals. Overnæb rødt, undernæb hvidligt?
♀ har meget mørkebrunt hoved, ellers i kropsfarve som ♂. Næbbet er mørkt hornfarvet.
L. 280-290, V. 178-185, H. 82-90, N. 28, L. 18 mm.
UDBREDELSE: Sydlige Molukker: Amboina, Saparua, Haruku og Ceramlaut.
Typeeksemplaret synes at stamme fra Misol, men Dr. phil. Finn Salomonsen mener, at udbredelsen må begrænses til Amboina, idet han savner eksemplarer fra de 3 sidst angivne områder.

F. 35. nr. 8: *Geoffroyus geoffroyi explorator* Hartert 1901
GORAM GEOFFROY's PAPEGØJE
Eksplorator = resultatsøgende = nysgerrig.

NOMENKLATUR: *Goffroyus personatus explorator* HARTERT, Nov. Zool., 8, 1901, p. 4. (Monokwara, Goram Islands).

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger kun fra *G. g. rhodops* ved at være mindre. ♂ vingemål er kun 175-178 mod 189-195 mm. Undernæbbet er ikke sort, men mørk hornfarvet eller sodfarvet; den grønne farve på fuglens krop er med et mere gulligt skær.
♀: Issen er meget lysere brun. Næb lysebrunt. *Begges* løb olivengrønne eller olivengrå. Iris gullighvid med en gennemsigtig rav-lignende ring.
UDBREDELSE: Manawoka, Goram-øerne. Kort, se F. 35. nr. 7.
I FANGENSKAB: Ukendt.

F. 35. nr. 9: *Geoffroyus geoffroyi timorlaoënsis* A. B. Meyer 1884
TIMOR GEOFFROY'S PAPEGØJE
Timorlaoënsis = af Timor-laut = sydlige Timor.
NOMENKLATUR: *Geoffroyus keiensis* SCLATER, (nec. Schleg.) P. Z. S. 1883, pp. 51, 194, 200. (Timor-laut). *Geoffroyus timorlaoensis* MEYER, Sitzb. u. Abh. Gesellsch. Isis, I, p. 15 (1884). *Geoffroyus keyensis* BÜTTIK. 1886. *Geoffroyus timorlaoénsis* SALVADORI 1891.
Engelsk: Tenimber Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Heller ikke denne art afviger meget fra de øvrige, men er lidt mindre, og hos ♀ er der over hovedets farve et gråt skær. Iris lys gul; ♂ overnæb rødt med orange spids, undernæb sort; løb stengrå. ♀ næb mørkt.
L. 239-259, V. 170-185, H. 90-96, N. 23-28, L. 16 mm.
UDBREDELSE: Tenimber-øerne. Kort, se F. 35. nr. 7.
I FANGENSKAB foreligger intet.

F. 35. nr. 10: *Geoffroyus geoffroyi keyensis* Finsch 1858
KEI GEOFFROY'S PAPEGØJE
Keyensis = kommende fra Kei-øerne.
NOMENKLATUR: *Psittacus capistratus* G. R. GRAY (nec. Bechst.), P. Z. S. 1858, pp. 183, 195 (♀). *Geoffroyus personatus (part.)* WALL. 1864. *Psittacus rhodops (part.)* FINSCH 1865. *Geoffroyus capistratus* ROSENB. 1867. *Eclectus personatus (part.)* SCHLEGEL 1866. *Geoffroyus keyensis* SCHLEG. M. S. (Finsch: Papageien II, p. 956) 1868. *Eclectus rhodops (part.)* GIEB. 1875. *Rhodocephalus keyensis* RCHNW. 1881. *Geoffroyus keiensis* SALVADORI 1891.
Engelsk: Kei Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, undersiden lysest; pande og forreste del af kinder røde; isse og nakke samt bageste del af kinder lillablå; hage gullig; en plet på vingedækfjerene brun. Arm- og svingfjerenes yderfane grøn, dele af inderfanen og undersiden sortagtig. Håndsvingfjerene sorte med yderfanen kantet med blågrønt; undervingedækfjer lyseblå; overhaledækfjer og hale gulliggrøn. Iris lyserød; overnæb rødt, undernæb og løb sorte.
L. 299-324, V. 195-201, H. 99-107, N. 38, L. 18 mm.
♀: Hoved lysebrunt, næb mørkt.
UDBREDELSE: Kei-øerne. Kort, se F. 35. nr. 7.
I FANGENSKAB: Intet kan oplyses.

F. 35. nr. 11: *Geoffroyus geoffroyi aruensis* (G. R. Gray) 1858
ARU GEOFFROY'S PAPEGØJE - Tavle 105
Aruensis = hentyder til fuglens udbredelsesområde på øen Aru.
NOMENKLATUR: *Psittacus aruensis* G. R. GRAY, P. Z. S. 1858, pp. 183, 196. *Geoffroyus aruensis* SCLATER 1860. *Geoffroyus personatus* WALL. 1864. *Eclectus personatus aruensis* SCHLEG. 1864. *Pionias personatus* FINSCH 1868. *Geoffroy aruensis* G. R. GRAY 1870. *Geoffroyus pucherani* SHARPE 1876. *Rhodocephalus aruensis* REICHENOW 1881.
Engelsk: Aru Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, undersiden lysest; pande og kinder røde; isse og nakke lys lillablå; en brun plet på de små overvingedækfjer. Iris lys gul; overnæb orangerødt, undernæb sort; ben gråsorte.
L. ca. 248, V. 157-170, H. 67-73, N. 22,5. L. 16 mm.

♀: Hovedet brunt med et svagt skær mod grønt på den nederste del af kinderne. Næb sort eller mørk oliven.

UNGE FUGLE har den øverste del af hovedet grønt ligesom oversiden; ingen vingeplet på vingedækfjerene.

UDBREDELSE: Øen Aru; sydøst Ny Guinea fra Kumusifloden til Mimikafloden og mod øst til øen Ferguson.

I FANGENSKAB: 1931 skriver Av. Mag., at Alban Smith har sendt Zoologisk Have i London 2 eksemplarer af denne fugl, den ene døde straks, den anden levede i flere måneder. Forfatteren (D.S.S.) mener det mindre er et spørgsmål om foder end om temperatur. Han omtaler den ene fugl i Zoo nok som tam, men ikke venlig.

Lord Tavistock har haft den og oplyser, at det er en særdeles tiltalende fugl, som han fodrede som Amazoner og med et »Lorikeet's Mixture«, altså en suppeagtig drik; om det var godt eller ikke, er svært at sige.

F. 35. nr. 12: *Geoffroyus geoffroyi orientalis* A. B. Meyer 1891
HUON GEOFFROY'S PAPEGØJE

Orientalis = hidrører fra den opfattelse, at Orienten lå mod øst; denne art er blandt de østligste.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus orientalis* A. B. MEYER, Abh. Ber. k. Zool. Mus. Dresden 1890-91 (1891). No. 4, p. 4. (Huon Gulf Bussum Yakana, New Guinea).

Engelsk: Huon Gulf Geoffroy's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Går man ud fra *G. g. aruensis* (F. 35. nr. 11.), så er hovedet hos ♂ kampanulablå, hvor *aruensis* er mere hen imod koboltblå; ansigtet mønjerødt, hvor *aruensis* er orange cinnoberrødt; undervingedækfjer fransk-blå, hos *aruensis* azurblå; skulderpletten er mere udvisket end hos *aruensis;* yderfanens 1. svingfjer er blå mod *aruensis* blålig grøn. Det blå på kropsiderne og lår er hos *aruensis* ensfarvet grønt.

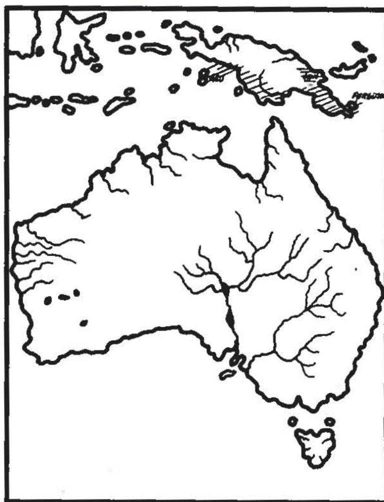
♀: Hoved blåliggrønt med svag brunlig tone hen mod nøddebrunt med grønligt skær. Desuden findes en kanelfarvet strubeplet. Begge køn har lysegul iris.

L. 230-250, V. 156-170, H. 75-80, N. 24-25, L. 14 mm.

♀: Lidt mindre; vingemål 155 mm.

UDBREDELSE: Nordøst Ny Guinea, især Huon halvøen.

I FANGENSKAB: Ikke erkendt.

F. 35. nr. 11: *G. g. aruensis* //   F. 35. nr. 12: *G. g. orientalis* =

F. 35. nr. 13: *Geoffroyus geoffroyi maclennani* (Macgillivray) 1913
PASCOE GEOFFROY'S PAPEGØJE

Maclennani: Dr. Mac Gillivray har opkaldt fuglen efter dens opdager William Rae Mc Lennan (1882-1935), skriver han; de var meget gode venner og Mc Lennan, der boede i Australien, sendte flere fugle til Mc Gillivray, der var læge, men dertil en dygtig ornitolog.

NOMENKLATUR: *Pseudopsittacus maclennani* MACGILLIVRAY, Emu, 13, 1913, p. 105. (Pascoe River, Queensland).

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Kroppen mørkegrøn, skulderfjerene noget mørkere; svingfjerene med mørke kanter på yderfanerne; fjerenes underside sortagtige; oversiden af halen grøn, dækfjerene med svage lysere kanter. Isse og baghals violblå; pande og kinder røde. Iris gullig; overnæb rødt, spidsen dog lysere, undernæb sort.

L. 260, V. 158, H. 78, N. 22, L. 16 mm.

♀: Har lysere underside; isse og baghals nøddebrun; pande og forreste del af kinden lysegrå med jævn overgang til den nødde-gråbrune baghals. Iris gul; næb mørk hornfarvet; løb mørk skiferfarvede. Lidt mindre end ♂.

UDBREDELSE: Pascoe-flodens område i Nord Queensland. Kort, se F. 35. nr. 14.

I NATUREN: Opholder sig i træer over krat eller skovlysninger, hvor dens rede er observeret i hule, udgåede træer. (3 hvide æg?). Foder: frugt, blomsterstande og frø.

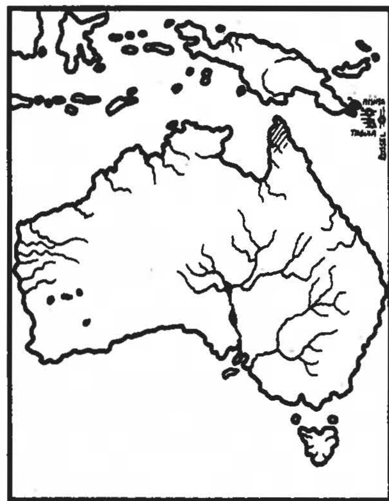
I FANGENSKAB: Fra Australien oplyses det, at den er meget sjælden og uhyre vanskelig at holde over længere tid, selv om man har nøje kendskab til dens næringskrav.

F. 35. nr. 14: *Geoffroyus geoffroyi sudestiensis* De Vis 1890
SUDEST GEOFFROY'S PAPEGØJE - Tavle 105

Sudestiensis = henviser til dens udbredelse på Sudest-øen i Louisiade Archipelago.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus sudestiensis* DE VIS, Ann. Rept. Brit. New Guinea, 1890, p. 58. (Sudest Island).

Engelsk: Tagula eller Sudest Geoffroy's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Olivengrøn kropfarve; nakke og issepartiet vandblåt (lavendelfarvet); pandebånd, kinder, hage og strube røde; undervingedækfjer lysegrønne; mangler den brunlige plet på vingedækfjerene. Overnæb rødligt, undernæb sort.
Lidt større end *aruensis* (F. 35. nr. 11).
♂: vingemål 175 mm.
♀: Hovedet på denne ♀ er brunrødt på issen og baghals med grønligt skær - ellers som ♂. Næb hornfarvet.
♀: vingemål 165 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra Misima og Tagula = Sudest i Louisiade Archipelago.

I NATUREN: Meget lidt udforsket.
Ikke indført.

F. 35. nr. 13: *G. g. maclennani* //
F. 35. nr. 14: *G. g. sudestiensis* =
F. 35. nr. 15: *G. g. cyanicarpus* ||

F. 35. nr. 15: *Geoffroyus geoffroyi cyanicarpus* Hartert 1899
BLÅVINGET GEOFFROY'S PAPEGØJE

Cyano = mørkeblå; carpus = vingerand.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus geoffroyi cyanicarpus* HARTERT, Nov. Zool., 6, 1899, p. 81. (Rossel Island).

Engelsk: Rossel Geoffroy's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *G. g. sudestiensis* på flere måder, men den afviger ved at hele vingekanten fra buen til fjerspidserne på de yderste håndsvingfjer er blå ligesom også undervingedækfjerene er blå i stedet for grønne. Hovedsiderne har et tydeligt lillablåt

skær. Den grønne kropfarve er mørkere og uden gullig antydning. De små overvingedækfjer er mørkere.
Vingen er ca. 5-10 mm længere; ♂: 182 mm; ♀: 175 mm.
♀: Afviger fra ♂ derved, at hele hovedet er brunt medens issen dog har et blågrønt skær. Vingen er her ca. 10 mm kortere end ♂.
UDBREDELSE: Kun kendt fra øen Rossel i Louisiade Archipelagos. Kort, se F. 35. nr. 14.
I FANGENSKAB: Ukendt, eller ihvertfald ikke erkendt.

F. 35. nr. 16: *Geoffroyus geoffroyi pucherani* Souancé 1856
PUCHERAN'S GEOFFROY'S PAPEGØJE - Tavle 105
Pucherani: Den franske Dr. Jacques Pucheran (1817-1894) har givet navn til denne underart. Han var ansat under J. Geoffroy Saint Hilaire ved Museet i Paris og har der gjort et omfattende arbejde.
NOMENKLATUR: *Psittacus personatus part.* LESSON, Voy. Coq., Zool., 1, p. 373 (note) 1826; id. Tr. d'Orn., p. 199 (partim.) 1831. *Psittacus geoffroyui* S. MÜLLER 1839-44. *Pionus fuscicapillus* JACQ. & PUCHER 1835. *Geoffroyus pucherani* BP. 1856, SOUANCE 1856 (type) Rev. et Mag. de Zool., p. 218. *Geoffroyus personatus* SCLAT. 1858. *Psittacus pucherani* G. R. GRAY 1858. *Psittacus personatus* G. R. GRAY 1858. *Psittacus rhodops* BERNST. 1864. *Eclectus personatus* SCHLEGEL 1866. *Pionias pucheranii* FINSCH 1868. *Geoffroy pucherani* G. R. GRAY (1820). *Rhodocephalus pucherani* RCHNW. 1881.
Engelsk: Pucheran's Red-cheeked Parrakeet. Tysk: Blutbürzeliger Rotkopfpapagei, Pucherans Langflügelpapagei, Blutbürzelpapagei. Fransk: Perroquet Geoffroy, Perroquet de Pucheran.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Olivengrøn, underside lysest; hovedsider, strube og hage røde; isse og den bageste del af hovedet, underryg og haledækfjer rødbrune; overhaledækfjer og hale gulliggrønne; vinge grøn, undertiden med en brun plet i de små vingedækfjer; undervingedækfjer dybblå. Iris gul; overnæb rødt, undernæb mørkt; løb gråsorte.
L. 249-267, V. 165-175, H. 71-89, N. 22-25, L. 16 mm.
♀: Afviger fra ♂ ved at have hele hovedet mørkt nøddebrunt, dog således, at hovedsiderne og hage er grønlige og næbbet mørkt hornfarvet.
Vingemål: 154-158 mm.
UDBREDELSE: Vestlige Papuan, øerne Waugeu, Batanta, Salawati, Misol og Nordvest Ny Guinea.

F. 35. nr. 16: *G. g. pucherani* //
F. 35. nr. 17: *G. g. mysoriensis* =
F. 35. nr. 18: *G. g. jobiensis* ||

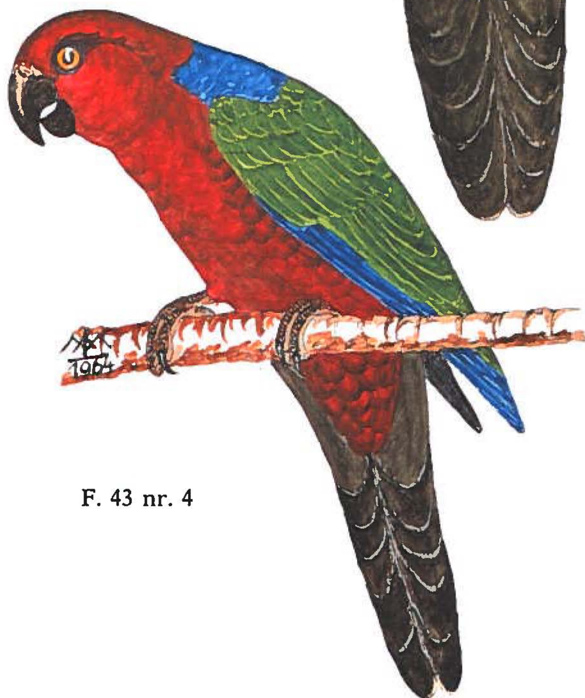
F. 35. nr. 17: *Geoffroyus geoffroyi mysoriensis* A. B. Meyer 1874
MISORI GEOFFROY'S PAPEGØJE
Mysoriensis = efter det første erkendelsesområde for dens udbredelse (siden er flere øer kommet til).
NOMENKLATUR: *Eclectus personatus (part)* SCHLEGEL, Ned. Tijdschr. Dierk. IV p. 4, 1871. *Pionias pucherani var. mysoriensis* MEYER, Sitzb. k. Ak. Wissensch., Wien LXX p. 225, 1874 (type examined). *Geoffroyus mysoriensis* SALVADORI 1877.

F. 43 nr. 5

F. 43 nr. 2

F. 43 nr. 4

F. 43 nr. 2: *Prosopeia tabuensis taviunensis* F. 43 nr. 4: *Prosopeia t. splendens*
F. 43 nr. 5: *Prosopeia personata*

Geoffroyus maforensis SALVADORI 1877. *Rhodocephalus mysorensis* RCHNW. 1881.
Engelsk: Misori eller Biak Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *G. g. pucherani*, men den grønne kropfarve er endnu mørkere og den blå undervingefarve er meget mørkere; den rødbrune plet på overvingedækfjerene er altid tilstede og særdeles tydelig, også den blå farve over baghovedet er stærkere; ansigtsfarven, der er rød, strækker sig over en større del af kinderne, nedefter og frem, så også struben er rød.
L. 259, V. 170, H. 78, N. 21, L. 18 mm.
♀: Har et nøddebrunt farvet hoved, altså mørkere end ♀ af *G. g. pucherani*. Næb hornbrunt.
UDBREDELSE: Øerne Biak og Misore i Geelvink bugten, måske Numfor? Kort, se F. 35. nr. 16.
I FANGENSKAB: Foreligger intet.

F. 35. nr. 18: *Geoffroyus geoffroyi jobiensis* (A. B. Meyer) 1875
JOBI GEOFFROY'S PAPEGØJE
Jobiensis = hentyder til dens forekomst på øen Jobi.
NOMENKLATUR: *Eclectus personatus (part.)* SCHLEGEL, Ned. Tijdschr. Direk. IV, p. 4, 1871. *Pionias pucherani var. jobiensis* MEYER, Sitzb. Isis Dresd. 1875, p. 77. *Geoffroyus jobiensis* SALVADORI 1877. *Rhodocephalus jobiensis* RCHNW. 1881.
Engelsk: Jobi Geoffroy's Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Meget lig *G. g. pucherani* (F. 35. nr. 16), fra hvilken den afviger ved at have underryggen lysende rød; undervingedækfjer lysere blå; forryggen med mere eller mindre brunligt skær; også hos denne form forekommer den brunlige plet over de små overvingedækfjer. Overnæb rødgult, undernæb sort.
L. 254, V. 172, H. 79, N. 21, L. 16 mm.
♀ har et brunt hoved næsten ligesom ♀ af *G. g. pucherani*. ♀ vingemål 161-171 mm.
UDBREDELSE: Øerne Jobi og Mios Nom. Kort, se F. 35. nr. 16.
I FANGENSKAB: Ukendt.

F. 35. nr. 19: *Geoffroyus geoffroyi minor* Neumann 1922
LILLE GEOFFROY'S PAPEGØJE
NOMENKLATUR: *Geoffroyus personatus minor* NEUMANN, Verh. Orn. Ges. Bayern, 15, 1922, p. 235. (Jagei River, tributary of the Ramu, New Guinea).
Engelsk: Lesser Geoffroy's Parrot. Tysk: Klein-Rotkopfpapagei, Kleine rothmaskirte Langflügelpapagei.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *G. g. jobiensis*, men er mindre og har en klar rød underryg.
♂: vingemål 156-174 mm; ♀: vingemål 150-167 mm.
Når beskrivelsen er så kort, er årsagen, at den foreliggende litteratur er sparsom - og uerholdelig, oplyser biblioteket. De korte oplysninger skyldes Austin & Rand.
UDBREDELSE: Nordlige Ny Guinea fra Mamberanofloden til Astralabebugten. Kort, se F. 35. nr. 20.
I FANGENSKAB: Kendes den ikke.

F. 35. nr. 20: *Geoffroyus simplex simplex* (A. B. Meyer) 1874
GRØNHOVEDET GEOFFROY'S PAPEGØJE - Tavle 105
Simplex = enkelt.
NOMENKLATUR: *Pionias simplex* MEYER, K. z.-b. Gesellsch. Wien, LXX, p. 39

(1874), (type examined). *Geoffroyus simplex* SALVADORI 1875. *Rhodocephalus simplex* RCHNW. 1881.

Engelsk: Simple Parrot, Lilac-collared Parrot. Tysk: Blauringpapagei. Fransk: Perroquet simple.

F. 35. nr. 19: *G. g. minor* //
F. 35. nr. 20: *G. s simplex* =
F. 35. nr. 21: *G. s. bürgersi* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, ryggen brunlig, underryggen sortagtig, undersiden af kroppen lysegrøn; rundt om halsen et lyseblåt bånd, som i særligt lys havde et lilla skær; vingerne grønne; inderfanen af svingfjerene samt undervingedækfjerene himmelblå og undertiden strækker det sig hen over brystet; undersiden af vingefjerene sorte; armsvingfjerene nærmest skulderfjerene med en lysegul plet på inderfanen; på vingedækfjerene en brunlig plet; kinder og hage lysegrøn, kroområdet grumset; underhaledækfjer grøngule. Næb og fødder sorte.

L. ca. 310, V. 163, H. 91, N. 25, L. 14 mm.

♀: Ligner ♂, men er mindre og uden den blå halsring. Overhoved og kinder med blåt skær; kroppens overside mere klar grøn end hos ♂. Iris lysegul; næb sort; ben grønlige eller jordfarvet.

UDBREDELSE: Vogelkop, Ny Guinea.

I NATUREN træffes den 2000-5.500 fod i bjergegnene på Ny Guinea, som regel nær vand. En rede er observeret 30 fod over jorden, gnavet af fuglene i en stor, død træstamme. Flere steder i udbredelsesområdet er den ikke ualmidelig. Optræder enkeltvis eller til nød i par, men aldrig i flok. Føden består af frugt, grønt og små frø.

I FANGENSKAB: Kendes kun fra Zoo-eksemplarer.

F. 35. nr. 21: *Geoffroyus simplex bürgersi* Neumann 1922
BÜRGERS GEOFFROY'S PAPEGØJE

Bürgersi: Theodor Josef Bürgers (1881-1954) var tysk læge og deltog i kejserinde Augusta's Flud eller Sepik ekspedition 1912/1913, og her indsamlede han diverse præparater, blandt andet denne underart, som Neumann gav hans navn.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus simplex bürgersi* NEUMANN, Verh. Orn. Ges. Bayern 15, 1922, p. 235. (Maeanderberg, upper Sepik River, New Guinea).

Engelsk: Bürger's Lilac-collared Parrot. Tysk: Bürgers Blauringpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *G. s. simplex* (F. 35. nr. 21), men det gråblå halsbånd hos denne underart spiller hos ♂ i en mere violet tone.

UDBREDELSE: Kun kendt fra øvre Sepik-flod og Hunstein Peak. Kort, se F. 35. nr. 20.

I FANGENSKAB: Der foreligger intet specielt om denne form.

F. 35. nr. 22: *Geoffroyus heteroclitus heteroclitus* (Hombron & Jacquinot) 1841
GULHOVEDET GEOFFROY'S PAPEGØJE - Tavle 105

Heteros = forskellig, d. v. s. afvigende fra G. g.-arterne.

NOMENKLATUR: *Psittacus geoffroyi heteroclitus* HOMBR. & JACQ., Ann. Sc. Nat. XVI, p. 319 (1841), (type examined). *Psittacus heteroclitus* G. R. GRAY 1846. *Pionus heteroclitus* JACQ. & PUCHER 1853. *Pionus cyaniceps* JACQ. & PUCHER 1853. *Geof-*

Tavle 128

F. 44 nr. 1: *Psittacella brehmii brehmii* F. 44 nr. 3: *Psitacella brehmii bürgersi*
F. 44 nr. 8: *Psittacella picta picta*

froys heteroclitus BP. 1854. *Geoffroys cyaniceps* BP. 1854. *Psittacus (Geoffroy) heteroclitus* G. R. GRAY 1859. *Pionias heteroclitus* FINSCH 1868. *Geoffroy heteroclitus* G R. GRAY 1870. *Geoffroy cyaniceps* G. R. GRAY 1870. *Pionias cyaniceps* FINSCH 1879. *Rhodocephalus heteroclitus* RCHNW. 1881. *Geoffroyus agrestis* TRISTR. 1882. *Rhodocephalus agrestis* RCHNW. 1883.

Engelsk: Yellow-headed Parrot, Song Parrot, New Britain Parrot, New Ireland Parrot. Tysk: Gelbköpfiger Edelpapagei. Fransk: Perroquet à tête jaune.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, undersiden gulgrøn; hoved gult; ring omkring halsen blågrå; en lys, brun plet på de små overvingedækfjer; svingfjerene med en smal gullig kant på oversiden; armsvingfjerene med en gullig-hvid plet på inderfanen; undervingedækfjerene blå; halen grøn på oversiden, undersiden guloliven, kantet med gulligt og med gul spids; iris lys gul; overnæb gulligt, undernæb sort; ben grå.

L. 266, V. 162, H. 84, N. 21, L. 15 mm.

♀ afviger fra ♂ ved at have et grønt hoved med et svagt blågråt skær over issen; der er ikke noget gult i hovedet og ikke noget blågråt halsbånd. Iris lysegul; næb sort og ben grå.

UDBREDELSE: Lavongai, Ny Irland, Ny Britanien, Lihir, og i Salomon-øerne Vella Lavella, Isabel, Kulambangra, Sct. Jorgen, Florida og Malaita.

I FANGENSKAB: Den har været i et par zoologiske haver - en kort tid - tidligere.

F. 35. nr. 22: *G. h. heteroclitus* //

F. 35. nr. 23: *G. h. hyacinthinus* =

F. 35. nr. 23: *Geoffroyus heteroclitus hyacinthinus* Mayr 1931

RENNEL PAPEGØJE

Hyacinthinus = henviser til, at fuglen har samme blå farve som den oprindelige blå hyacinth.

NOMENKLATUR: *Geoffroyus heteroclitus hyacinthinus* MAYR, Am. Mus. Novit., no. 486, 1931 p. 13. (Rennell Island).

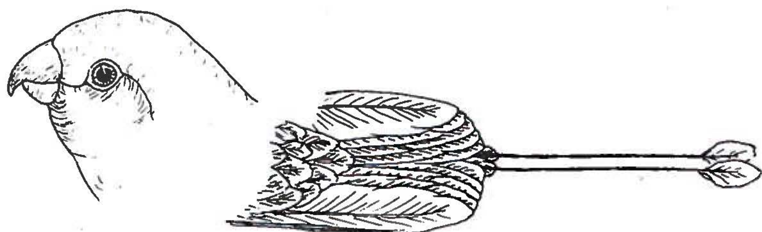
Engelsk: Hyacinthine Parrot, Rennel Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Afviger fra hovedformen derved, at det blågrå halsbånd strækker sig helt ned over brystet og overryggen - undertiden endog på kroppens sider, og så er den blå tone i den blå farve mere violet end kobolt. Størrelse som hovedformen (F. 35. nr. 24).

UDBREDELSE: Kun på øen Rennel i Salomon-øerne. Kort, se F. 35. nr. 22.

I FANGENSKAB: Intet foreligger.

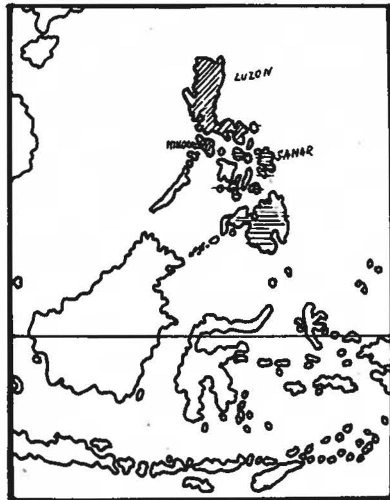

36.
SLÆGT:
(Prioniturus)

SPATELHALEDE PAPEGØJER

Man kunne også kalde denne slægt Motmot-papegøjer, da det var mere mundret – men hvad betyder så »Motmot«, ikke alle kender vel denne fugl, som få har haft, og vel endnu færre har holdt i hånden.
Navnet Spatelhalede Papegøjer har nok også vundet hævd, så derfor bibeholder vi denne gamle benævnelse. Navnet siger jo noget om, at det er de to midterste forlængede halefjer, der på det meste af skaftet er stråleløse, medens en rund strålebesat spids af halefjeren minder om den glasspatel, der er velkendt i kemien.
Selve fuglen er af en noget plump type - kort hals og ret stort hoved. De yderste halefjer er ret korte; vingerne normale, strækkende sig ud over ⅔ af de korte halefjer.
Udbredelse: over Philippinerne og Celebes i 5 arter og 13 underarter.
Da denne slægts medlemmer endnu ikke spiller nogen rolle for fugleliebhaveriet og næppe udover zoologiske haver og museumseksemplarer er nået til vore himmelstrøg, er oplysningerne om fuglenes adfærd og levevis næsten helt udeladt i det følgende, havde pladsen været ubegrænset, havde valget været meget sværere.
De fleste arter lever i højdedrag og bjergegne, hvor deres føde består af træknopper, blomster, frø og frugter (medens jeg intet sted har set anført animalsk føde).
Fuglene anføres ofte som særdeles gode flyvere, der undertiden færdes i mindre flokke. Kontakt med mennesker synes ikke at bestå, fuglene er tilpas forsigtige, om ikke sky.
Zool. Museum i København har kun eksemplarer af 2-3 arter.
Udover de i Peters Check-list, som vi slavisk følger, er lige omtalt 3 arter, som Dr. phil. Finn Salomonsen i 50erne har navngivet som nye arter.
Og så rummer denne slægt den eneste papegøjeart, som er opkaldt efter en dansker, *Prioniturus discurus waterstradti,* som 1904 fandt denne art i bjergegnene omkring Apo på Mindanao. Vedrørende dette, henvises til »Stuefuglene«, 1972, 47. årgang, hvor John Waterstradt omtales.
Såvidt vides, har ingen arter endnu været i privat eje her i landet.

F. 36 nr. 1: *Prioniturus luconensis* Steere 1890
LUZON SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 106 ♂
Luconensis = fra øen Luzon i Philippinerne, hvor fuglen lever.
NOMENKLATUR: *Prioniturus Luconensis* Steere, Mamm. Steere Exped., 1890, p. 6. (Marinduque & Luzon).
Engelsk: Luzon Racket-tailed Parrot, Green-headed Racket-tailed Parrot. Tysk: Grüner Spatelschwanzpapagei.

F. 36 nr. 1: *P. luconensis* //
F. 36 nr. 2: *P. d. discurus* =
F. 36 nr. 3: *P. d. suluënsis* ■
F. 36 nr. 4: *P. d. mindorensis* ||

FARVEBESKRIVELSE:
Overvejende farve på over- og underside samt hoved er klart gulgrøn; svingfjerene, på nær de inderste ved skulderfjerene, mørkere grønne; 1. håndsvingfjer kantet med blåt på yderfanen, 2. blålig grøn på yderfanen; de inderste svingfjer, nær skulderfjerene, har en bred hvidlig plet på inderfanerne; svingfjerenes underside er blågrønne (ir-grønne) på inderfanerne; de to midterste halefjer grønne, med en sortblå spatel i spidsen; de øvrige halefjer grønne, dybblå mod spidserne; halens underside blågrøn (verditer-green); iris brun; fødder blygrå.
L. ca. 314,4-279,5, V. 141-136, H. 152,5, N. 11,5, L. 8,5 mm.
Ungfugle skelnes fra de udvoksede ved at have de midterste halefjer uden spateler endskønt fanerne bliver smallere mod spidsen; de to midterste halefjers spidser er blå, de øvrige halefjer er mindre blå end hos de udfarvede fugle.
UDBREDELSE: Luzon, Marinduque, Philippinerne.
Dens føde består af blomster og frø fra de opdyrkede områder.

F. 36 nr. 2: *Prioniturus discurus discurus* (Vieillot) 1822
PHILIPPINSK SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 106 ♂ og ♀
Discurus: disc, diskos = skive; ura = hale.
NOMENKLATUR: *Psittacus discurus* VIEILLOT, Gal. Ois., 1, 1822, Order 2me p. 7., pl. 26. (Mindanao). *Psittacus dicosurus* WAGL. 1832. *Psittacus spatuliger* BOURJ. 1837. *Psittacus discosurus* BP. 1850. *Urudiscus spatuliger* BP. 1854. *Prioniturus discurus* G. R. GRAY 1859 *Prioniturus spatuliger* G. R. GRAY 1859. *Pionias discurus* FINSCH 1868. *Urodiscus discurus* 1870
Engelsk: Philippine Racket-tailed Parrot, Blue-headed Racket-tailed Parrot. Tysk: Spatelschwanzpapagei. Fransk: Perroquet à palettes.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, vinger kun lidt mørkere; undersiden gulliggrøn; overhovedet klart lyseblåt; de to midterste halefjer grønblå, de øvrige halefjer blå med svage yderkanter i grønlig farve, sorte på spidserne (her er tegningen på tavle 106 for lys). Undersiderne af hale- og svingfjer blågrønne (verditer-green); iris grå; næb hvidligt; fødder mørkegrå.
L. 305-330, V. 152-157, H. 160, uden de lange halefjer 78, N. 13-15, L. 9 mm.
♀: Lidt mindre, men ellers ingen forskel fra ♂.
Der er almindeligvis betydelig forskel på størrelsen mellem de forskellige individer.
UNGFUGLE: Intet eller sparsomt grønt på overhovedet og sandsynligvis ingen forlængede midterhalefjer.

UDBREDELSE: Philippinerne, Luzon, Catanduanes, Tablas, Sibuyan, Masbate, Samar, Leyte, Bohol, Cebu, Negros, Guimaras, Mindanao (lavlandet), Olutanga, Basilan (÷ Palawan). Kort, se F. 36 nr. 1.

Fuglene er meget almindelige i udbredelsesområdet og flere zoologiske haver har flere gange haft denne art i deres volierer.

I frihed flyver fuglene godt, som regel i mindre flokke i meget store højder idet de skriger en del. Da de forvolder skade på opdyrkede områder, er de ikke velsete. Rederne i hule træer.

F. 36 nr. 3: *Prioniturus discurus suluënsis* W. Blasius 1890
SULU SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 106

Suluënsis = hentyder til Suluøerne, hvor fuglen lever.

NOMENKLATUR: *Prioniturus discurus* SHARPE (nec Vieill.), P. Z. S., 1879, p. 313. (Sooloo Isl.). *Prioniturus suluënsis* W. BLASIUS, Journ. f. Orn., 38, 1890, p. 140. (Sulu Inseln).

Engelsk: Jalo- eller Sulu Racket-tailed Parrot. Tysk: Sulu Spatelschwanzpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra hovedformen ved den større udbredelse af den blå farve på hovedet, hvilken i fuld udstrækning dækker fra pande til nakke, mørkest over panden, lys mod nakken; bagved en stor tydelig gulgrøn eller orangegul plet, skarpt afgrænset over nakke og forryg mellem det blågrønne overhoved og den olivengrønne rygfarve. Hele undersiden fra strube til underhale ensfarvet grøngul eller gulgrøn. Tøjle grøn med blåligt skær. Næb slankere og længere end hos *P. d. discurus*.
Mål af 6 skind: L. 330-350, H. 74-80, med forlængelsen 170 N. 21-22,5, L. 16-17 mm.
Typeeksemplar Mus. Braunsw.

UDBREDELSE: Sulu-øgruppen. Jolo. Kort, se F. 36 nr. 1.

F. 36 nr. 4: *Prioniturus discurus mindorensis* Steere 1890
MINDORO SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 106 ♂

Mindonensis = afledt af Mindoro, hvor fuglen forekommer.

NOMENKLATUR: *Prioniturus mindorensis* STEERE, List B. & M., Steere Ekspedition to the Philipp., p. 6, 1890.

Engelsk: Mindoro Racket-tailed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Overvejende græsgrøn som *P. discurus;* isse og baghals violet. Tøjler, ansigt og hage gulgrønne.

UDBREDELSE: Philippinerne, Mindoro. Kort, se F. 36 nr. 1.

F. 36 nr. 5: *Prioniturus discurus waterstradti* Rothschild 1904
WATERSTRADTS SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 108 ♂ og ♀

Waterstradti = til ære for indsamleren Johannes Waterstradt, dansk gartner (1869-1944), der indsamlede på 6 ekspeditioner for Tring Museet.

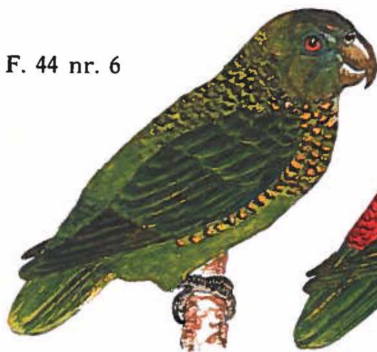
NOMENKLATUR: *Prioniturus waterstradti* ROTHSCHILD, Bul. Brit. Orn. Cl., 14, 1904, p. 72 (Mount Apo, 3000 feet, Mindanao). *Prioniturus malindangensis* MEARNS, Proc. U. S. Nat. Mus., 36, 1909, p. 437. (Mt. Malindang, Mindanao). Type in U. S. N. M. examined. *Prioniturus montanus waterstradti* (FINN SALOMONSEN), Miscellaneous Notes om Phillippine Birds, Dansk Naturhist. Forn. bind 115, 1953, p. 229.

Engelsk: Mount Apo eller Waterstradt's Racket-tailed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne art, som af Peters er sat som underart af *discurus*, mener bl. a. Finn Salomonsen, mere nærmer sig ♀ af F. 36 nr. 8 *P. flavicans montanus*, og deri må han

Tavle 129

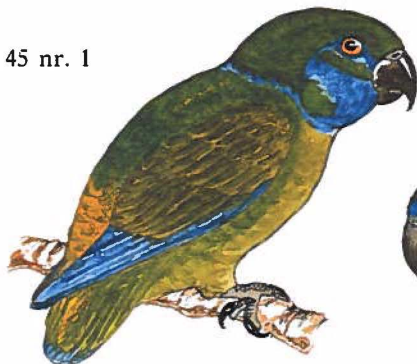
F. 44 nr. 6

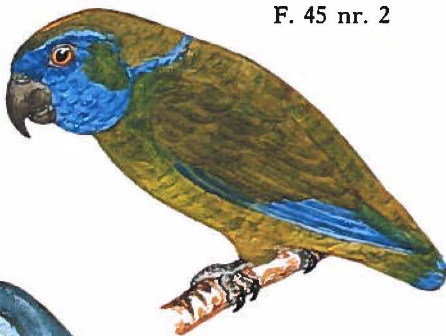

F. 44 nr. 7

F. 45 nr. 1

F. 45 nr. 2

F. 46 nr. 2

F. 44 nr. 6: *Psittacella brehmii pallida* F. 44 nr. 7: *Psittacella picta lorentzi*
F. 45 nr. 1: *Bolbopsittacus l. lunulatus* F. 45 nr. 2: *Bolbopsittacus l. intermedius*
F. 46 nr. 2: *Psittinus cyanurus pontius* ♂ + ♀

sikkert have ret, og han foreslår en art, som det ses i nomenklaturen, *P. montanus waterstradti*. Det falder helt udenfor dette værks kompetence at flytte arter, så Peters er fulgt - men den nye opfattelse må medtages, ikke mindst da grundlaget er en undersøgelse af 20 eksemplarer, deraf 10 eksemplarer fra Zool. Mus. i København.

Farverne er ret dystre, enkelte; mørk olivengrønne på oversiden og lysere på undersiden. Muligvis er udstrækningen af den blå farve på hovedet vel meget udstrakt på tegningen tavle 108.

Kønnene er ens i kropsfarven, Finn Salomonsen mener, at ♀ og ungfuglene mangler den blå farve på overhovedet.

Vingemål: 144-161 mm, altså omtrent svarende til F. 36 nr. 2 *P. d. discurus*, som den tidligere har været en underart af.

Fuglen er den eneste papegøjeart, som er navngivet til ære for en dansker, nemlig Johan Waterstradt, som de seneste år af sit liv havde et orkidé-gartneri på Lyngbyvej, og som på sin 6. rejse 1904 fandt arten i 3000 fods højde på Apo-bjerget på Mindanao. Desværre er rapportbøgerne fra denne rejse gået tabt ved hjemsendelsen, og ved gennemlæsning af hans hjemsendte rapportbøger, der slutter med 5. rejse til Molukkerne, finder man ingen oplysninger om papegøje-observationer eller indsamlinger af sådanne.

Vil man vide mere om J. Waterstradt, henvises til »Stuefuglene«, 47. årgang 1972.

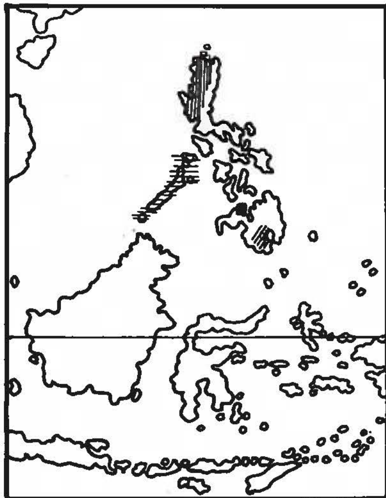
F. 36 nr. 6: *Prioniturus discurus malindangensis* Mearns 1909

MALINDANG SPATELHALET PAPEGØJE

Malindangensis: Typeeksemplaret er fundet på Mindanao på bjerget »Malindang«.

NOMENKLATUR: *Prioniturus malindangensis* MEARNS, Proc. U. S. Nat. Mus., 36, 1909, p. 437. (Mount Lebo, 5000 feet, spur of Mount Malindang, Misamis Province on Mindanao).

Engelsk: Mount Malindang Racket-tailed Parrot.

F. 36 nr. 5: ***P. d. waterstradti*** //
F. 36 nr. 6: *P. d. malindangensis* ■
F. 36 nr. 7: *P. d. platenae* =
F. 36 nr. 8: *P. d. montanus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

P. d. malindangensis står *P. d. waterstradti* meget nær, men afviger ved at være større og have en meget mere gullig udfarvning af undersiden; mere grøn og mindre brun på ryggen og mellem skuldrene, længere hale, men kortere stråleløst skaft på de to midterste halefjer.

♀ (kun et eksemplar): Oversiden grøn med nogen blålig tone over panden og en lysegrønbrunlig underryg; som hos *waterstradti* er vingerne lysgrønne på oversiden, den dækkede del af fjerene er dog sortagtig på inderfanen, fjerene har en svag gul bræmme, svingfjerene også kantet med gult, grønne på ydersiden og i spidsen på oversiden, undersiden sort. Spatelfjerenes skafter sorte medens fanen er grøn indtil det nøgne stykke, selve spatelen er gyldengrøn; skuldre og vingekanter er olivengrønne. Iris er mørkebrun, næb lys hornfarvet, spidsen dog lys skifergrå på overnæbbet, ben og negle blygrå hos levende eksemplarer.

♀: V. 153, H. 79 (til spidsen af de to midterste fjer dog 126 mm), N. 20, L. 16 mm.

P. d. waterstradti ♀: V. 145, H. 75 (hele halen 151 mm), N. 18, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Philippinerne, Mindanao, hvor den måske kun findes på Mount Malindang.

F. 36 nr. 7: ***Prioniturus discurus platenae*** **W. Blasius 1888**
BLÅ SPATELHALET PAPEGØJE – Tavle 107 ♂ og ♀

Platenae = Dr. Carl Constantin Platen (1843-?) var tysk læge, men tog fra 1878–1894 op mod en halv snes årelange indsamlingsrejser til øerne mellem Asien og New Guinea. Hans samling var betydelig og mange af hans værdifulde iagttagelser er offentliggjort i »Die gefiederte Welt« i disse år. Brunswik Museum nød godt af hans fine samlinger.

NOMENKLATUR: *Prioniturus platenae* W. BLASIUS, Braunschweig Anz. no. 37, 12. Febr. 1888, p. 335. (Palawan). *Prioniturus cyaneiceps* SHARPE 1888.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; hele hovedet, baghalsen og issen med blåligt skær; fjerene på undersiden er gulligt grønne med et blågrønt skær på kanterne, bugmidten mere gullig; underhaledækfjerene grønligt gule; tommelfjer, hånddæk- og svingfjer grønne med et blåligt skær inderst; inderste armsvingfjer ved skulderfjerene hvidligt gule på inderfanerne; midterste halefjer grønne, skafter og spateler mørke; øvrige halefjer blålige langs midten eller grønne, kantet med sort på inderfanerne og mørkere på spidserne; underside af hale- og svingfjer blågrønne; næb gråt; fødder mørke.
L. 311, V. 154-139,5, H. 136,5, N. 13, L. 8 mm. De små halefjer er 63 mm.

♀: Har et meget svagt skær af blåt på overhoved og kinder; nakke og baghals mørkegrønne; undersiden er gulligt grøn, uden blåt skær; tommelfjer og hånddækfjer er grønne uden blåt skær og laterale halefjer er næsten uden blåt langs midten; underhaledækfjer rent gule.

UNGFUGLE er grønne uden blågrønt skær på hoved og baghals.

UDBREDELSE: Philippinerne, Busuanga, Palawan, Dumaran og Balabac. Kort, se F. 36 nr. 6.

F. 36 nr. 8: ***Prioniturus flavicans montanus*** **Ogelvie-Grant 1895**
LUZON SPATELHALET PAPEGØJE – Tavle 106 ♂ og ♀

Montanus = forekomst eller ophold i bjergegne.

NOMENKLATUR: *Prioniturus montanus* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., 4, 1895, p. 41. (Mountains of Lepanto, Luzon).

Engelsk: Luzon Crimson-spotted Racket-tailed Parrot. Tysk: Raketenschwanzpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; pande blå, isse rød; underside lysgrøn medens ryggen er mørk olivengrøn; hale og vinger mørkegrønne, midterste halefjer og spatlerne klart grønne. Næb lyst med mørk spids; iris mørk; løb gråblå.

♀ som ♂, men mangler de blå og røde farver på overhovedet, dette er erstattet med meget mørkegrønt med svagt blåligt skær.
Længde ca. 310 mm, vinge 150 mm.

UDBREDELSE: Philippinerne, bjergegnene på Luzon. Kort, se F. 36 nr. 6.

F. 36 nr. 9: ***Prioniturus flavicans verticalis*** **Sharpe 1893**
EVERETT's SPATELHALET PAPEGØJE – Tavle 107 ♂ og ♀

Verticalis: af vertex = lodret (vertical), henviser til ♂'s røde, blå og gule hovedprydelser.

NOMENKLATUR: *Prioniturus verticalis* SHARPE, Bull. Brit. Orn. Cl., 3, 1893, p. 10. (Tawi Tawi, Sebutu og Bongao).

Engelsk: Everett's Racket-tailed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande og kinder livlig grønne; på issen en aflang plet, ¾ cm blodrød, udenom igen en blå, der bliver lysere mod yderkanten, og hen mod panden et gult om-

Tavle 130

F. 46 nr. 1: *Psittinus cyanurus cyanurus* ♀ + ♂

råde. Kroppens farve er livlig grøn; strube og underside gulgrøn; underhaledækfjer gulgrønne; svingfjerene mørke med grønne kanter. Halefjerene mørkegrønne med en lidt mørkere spids på de midterste halefjer. Øjet mørkegult; ben brune næb askegråt med hornfarvet spids.

L. ca. 320, V. 182, H. total 150, normal 95, N. 23 mm.

♀ savner hovedets prydelser, ellers som ♂.

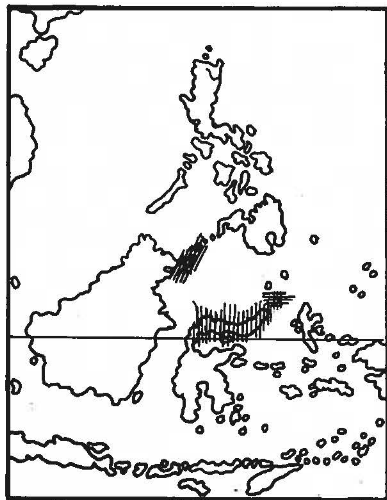
UDBREDELSE: Sulu-arkipelaget, Jolo, Bongao, Tawi Tawi og Sibutu. Kort, se F. 36 nr. 10.

F. 36 nr. 10: *Prioniturus flavicans flavicans* Cassin 1853
RØDISSET SPATELHALET PAPEGØJE - Tavle 107 ♂ og ♀

Flavicans: af flavo = gul, her tendens til gulligt område på forkroppen.

NOMENKLATUR: *Prioniturus flavicans* CASSIN, Pr. Acad. Nat. Sc. Philad. vi, p. 373, (1853). *Prioniturus discurus* WALL. 1860. *Psittacus discosurus* TEMM. 1860. *Eclectus flavicans* SCHLEG. 1864. *Pionias flavicans* FINSCH 1868. *Prioniturus flavinuchus* ROSENBERG 1868.

Engelsk: Crimson-spotted Racket-tailed Parrot.

F. 36 nr. 9: *P. f. verticalis* //
F. 36 nr. 10: *P. f. flavicans* ||
F. 36 nr. 11: *P. p. talautensis* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, hovedet klarere; baghals, skulderregion og øverste del af brystet olivenbrune; overhoved blåt med en klar rød plet på issen; ryg, skulderfjer, gump, overhaledækfjer og vinger grønne; nederste del af brystet, bug og underhaledækfjer blegere grønne; 1. håndsvingfjer kantet med blåliggrønt på yderfanen; halens overside grøn med et sort bånd over spidserne af de laterale fjer; spatelen på de to midterste halefjer sorte; underside af hale og svingfjer blågrønne (verditer-green); næb hvidligt skifergrå.

L. 390,5, V. 184, H. 165, N. 16,5, L. 9,5 mm. De korte halefjer 89 mm.

♀ ligner ♂, men mangler den røde plet på issen; den blå farve på overhovedet er mindre udbredt og ikke så klar.

UNGFUGLE ligner hunnen, men de to midterste halefjer, som er længere end de øvrige, er smallere mod spidsen og har faner helt ud, så der ingen spatel er.

UDBREDELSE: Nord-Celebes, Togian-øerne og Great Sangir (?).

F. 36 nr. 11: *Prioniturus platurus talautensis* Hartert 1898
TALAUT SPATELHALET PAPEGØJE

Talautensis = fra øen Talaut.

NOMENKLATUR: *Prioniturus platurus talautensis* HARTERT, Nov. Zool., 5, 1898, p. 89. (Lirong, Talaut Islands).

Engelsk: Talaut Racket-tailed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *P. platurus platurus*, beskrevet af Meyer & Wiglesworth, men afviger ved at overryggen og vingedækfjerene er meget lysere og mere grågrønne, og så er vingen fra 5-10 mm kortere. Den orange plet over ryggen er ikke mere orange end

hos mange Celebes-fugle, men hos de fleste, men ikke alle (det drejer sig om 9 skind, som Johannes Waterstradt har sendt hjem til Tring-museet i en interessant samling), er den lillablå plet i nakken kendeligt lysere, og selv om et par skind af Celebes-formen også er lyse, så er vingerne ikke så grå som hos *P. p. talautensis*, skriver Hartert.

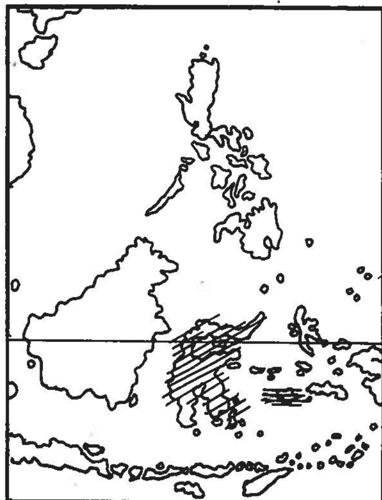
UDBREDELSE: Talaut-øerne. Kort, se F. 36 nr. 10.

F. 36 nr. 12: *Prioniturus platurus platurus* Temminck 1817
CELEBES SPATELHALET PAPEGØJE – Tavle 107 ♂ og ♀

Platurus: af platys = bred, flad; ura = hale, altså bred eller udfladet hale.

NOMENKLATUR: *Psittacus platurus* TEMMINCK, fide Vieill., N. D. xxv, p. 314. (Nouvelle Caledonie!) (1817). *Psittacus setarius* TEMM. 1824. *Platycercus? setarius* STEPH. 1826. *Psittacus discurus, part.* LESS. 1831. *Prioniturus platurus* WAGLER 1832. *Psittacus spatuliger, mas* BOURJ. 1837-38. *Prioniturus wallacei* GOULD. *Prioniturus setarius* SCLAT. 1860. *Eclectus platurus* SCHLEG. 1864. *Pionias platurus* FINSCH 1868. *Eclectus platyurus* GIEB. 1875

Engelsk: Celebes Racket-tailed Parrot. Tysk: Motmotpapagei.

F. 36 nr. 12: *P. p. platurus* //
F. 36 nr. 13: *P. mada* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Forhoved, hovedsider, baghals og underside grønne; undersiden, især underhaledækfjerene, med et gulligt skær; et rødt bånd over issen; nakken blåliggrå; et gyldengult bånd henover baghalsen; ryg og skulderfjer grålige; gump og overhaledækfjer grønne; små vingedækfjer grønligt grå med et svagt blågråt skær ved vingebuen; håndsvingfjer og hånddækfjer mørkegrønne; armsvingfjer lysere grønne, kantet med gulligt, de inderste, nær skulderfjerene, gulligt hvide på inderfanerne; midterste halefjer grønne, og spatelen grøn, blå i midten, de øvrige halefjer grønne med en trediedel mod spidsen dyb blå; undersiden af svingfjer og halefjer blågrønne; iris brun; næb blygråt; fødder grålige

L. 330,5, V. 178, H. 160,5, N. 16, L. 9 mm. De små halefjer 85,5 mm.

♀: Mangler det røde bånd på issen og det gråblå område på nakken, det gule bånd på baghalsen samt det grå skær på ryggen. Skulderfjerene og de små vingedækfjer er grønne i lighed med resten af oversiden; undersiden og halen som hannen, kun er de to forlængede midterste halefjer kortere, 113-127 mm.

UNGFUGLE ligner den voksne hun, men de midterste halefjer er ikke meget længere end de øvrige, indsnævrede mod spidsen og med fane i hele længden uden spatel.

Prof. Schlegel nævner et eksemplar fra Buru, men Salvadori tvivler.

UDBREDELSE: Celebes, Togian-øerne, Saio og Bouton.

F. 36 nr. 13: *Prioniturus mada* Hartert 1900
MADA SPATELHALET PAPEGØJE

Mada: henviser til fuglens findested, der er bjerget Mada, et bjerg på Buru.

NOMENKLATUR: *Prioniturus mada* HARTERT, Nov. Zool., 7, 1900, p. 230. (Mount Mada, 3000 fod over havet, Buru).

Engelsk: Mount Mada- eller Buru Racket-tailed Parrot. Tysk: Mada-Spatelschwanz-papagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, fjerene i nakken har gråblå kanter og overryggen, mellem skuldrene, ligeledes med gråblåt islæt; underryggens fjer kantet med gråblåt eller lavendelblåt, de små overvingedækfjer og et smalt bånd på indersiden af svingfjerenes inderfane er askeblå. Undersiden af kroppen meget lysere grøn, brystsiderne mørkest og med en blå tone; undervingedækfjer uklart blålige, styrefjerene i halen lysgule - ikke gulgrønne. Iris oliven.

Vingemål 175 mm, halefjerene (ikke målt sikkert, da de var beskadiget på det først beskrevne eksemplar) ca. 97 mm?, næb 22 mm, løb 15 mm.

♀ afviger ikke særligt (første beskrivelse var måske en ♀), senere har det vist sig, at kønnene faktisk er ensfarvede.

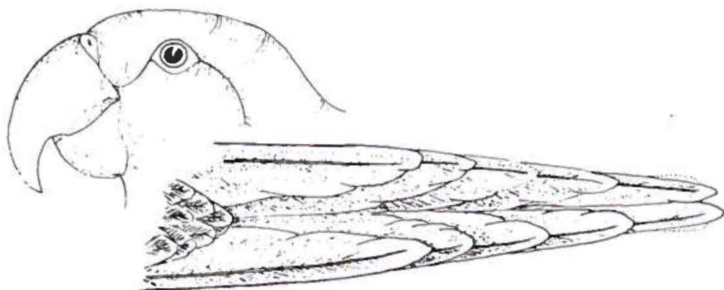
UDBREDELSE: Bjergegnene på øen Buru, mellem 2700 og 5000 fod. Kort, se F. 36 nr. 12.

For en fuldstændigheds skyld skal endnu nævnes et par arter til slægten *Prioniturus*, som i begyndelsen af 50'erne er bestemt og navngivet af Dr. phil. FINN SALOMONSEN:

1) *Prioniturus discurus whiteheadi,*
efter et typeeksemplar fra Negros 22. marts 1896 i J. Whitehead's samling og opkaldt efter John Whitehead, til ære for ham, der er betegnet som en af de dygtigste og mest fremragende samlere på Philippinerne.
Fuglen afviger fra *P. d. discurus* på hovedfarven; den blå farve på issen er lysere og mindre udstrakt; pandebånd og nakke samt en stribe over øjet græsgrønt ligesom resten af hovedet. Og endelig er den meget større end *P. d. discurus.*
Materiale 39 eksemplarer. Grant, The Ibis, 1896 p. 560.

2) *Prioniturus discurus nesophilus,*
også efter et typeeksemplar fra samme samling, men som stammer fra øen *Catanduanes* fra 12. oktober 1894.
Navnet er græsk: nesos = ø; philos = kær, elsker.
Fuglen afviger fra *P. d. whiteheadi* ved at udstrækningen af det blå område på hovedet er endnu mindre. Forholdet er som 25-35 til 15-20 mm og noget sløret, til gengæld er underkroppens grønne farve mørkere end førstnævnte.
Størrelsen er som hos *P. d. discurus,* og der er undersøgt 7 eksemplarer.
Grant, The Ibis, 1895 p. 263.

Der er som antydet bevægelse i nomenklaturen i denne slægt - men det er jo mere et videnskabeligt forhold end af interesse og værdi for fuglevenner.

37.
SLÆGT:
(Tanygnathus)

GROVNÆBSPAPEGØJER

Medlemmerne af denne ret store slægt - som står Ædelpapegøjerne *(Lorius)* nær - er ikke almindelige i vore volierer, mærkeligt nok, da det er meget rolige fugle, der som regel knytter sig stærkt til deres ejer.
De er af størrelse som Amazoner, men med en mere kileformet, aftrappet hale, der er kortere end vingerne.
Særlig bemærkelsesværdigt er hannens voldsomt store næb, der som regel er smukt (livlig koralrødt) farvet; kropfarven er overvejende grøn.
De kan efter artsnavn inddeles i 5 grupper:

T. lucionensis (7 former) – blåisset,
T. mülleri (5 former) – Müllers – blårygget,
T. gramineus (1 form) – sortpandet,
T. heteurus – kun et enkelt eksemplar af ukendt oprindelse er kendt,
T. megalorynchos (6 former) – sortskuldret.

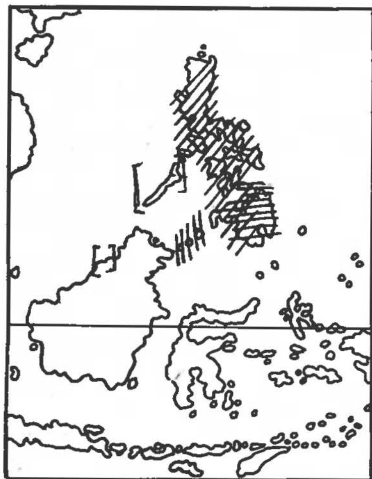
Til den første gruppe har Dr. Finn Salomonsen udskilt endnu 2 underarter eller racer, hvoraf ihvertfald den ene er underbygget med et omfattende materiale. De har ikke kunnet komme med i Peters check-list og vil derfor for fuldstændighedens skyld blive omtalt til slut.
Føden består hovedsageligt af frugter og insekter; Neunzig hævder, at de kun tager føden med næbbet, aldrig med foden.
21 arter og underarter - Celebes, Molukkerne, Ny Guinea og Philippinerne.

F. 37 nr. 1: *Tanygnathus lucionensis lucionensis* (Linné) 1766
PHILIPPINSK GROVNÆBSPAPEGØJE – Tavle 109
Tanygnathus = udstrakt, lang og næb, kæbe; lucionensis = fra Luzon, den største ø i Philippinerne.

NOMENKLATUR: *Psittacus lucionensis* BRISSON, Orn. IV p. 295, pl. XXII f. 2 (1760). *Psittacus lucionensis* LINNÉ, Syst. Nat. ed. 12, 1, 1766, p. 146. (Philippine Islands, i. e. Luzon, ex Brisson, Orn., *4*, p. 295/96). *Psittacus minor,* sive *Psittacula lucionensis* GERINI 1769. *Psittacus marginatus* P. L. S. MÜLL. 1776. *Psittacus gala* BODD. 1783. *Psittacus pileatus* SCOP. 1769. *Psittacus olivaceus* GM. 1788. *Psittacus phrygius* SHAW 1811. *Arara marginata* LESS. 1831. *Tanygnathus marginatus* WAGL. 1832. *Tanygnathus gala* G. R. GR. 1846. *Tanygnathus macrorhynchos, part.* BLYTH 1849. *Tanygnathus pileatus* CASS. 1858. *Tanygnathus lucionensis* G. R. GR. 1859.

Eclectus lucionensis SCHLEG. 1864. *Eclectus mülleri, part.* SCHLEG. 1864. *Loriculus (Tanygnathus) luzonensis* v. MART. 1866. *Eclectus luconensis* FINSCH 1868. *Tanygnathus muelleri* WALD. & LAYARD 1872. *Tanygnathus luconensis* SCLATER 1871. *Tanygnathus luzonensis* BRÜGG. 1876. *Tanygnathus luzoniensis* SHARPE 1876. *Tanygnathus sumatranus* TRIST. 1889.

Engelsk: Philippine eller Blue-crowned Green Parrot, Lucon Parrakeet.
Tysk: Blauscheitelpapagei, Blauscheiteliger Edelpapagei.

F. 37. nr. 1: *T. l. lucionensis* //
F. 37. nr. 2: *T. l. koikei* =
F. 37. nr. 3: *T. l. paraguenus* [ ]
F. 37. nr. 4: *T. l. moro* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, inderste skulderfjer samt underside gulliggrøn; pande grøn; isse, baghoved og i enkelte tilfælde også kinder blå; skulderfjer og i enkelte tilfælde underryggen med blåligt skær; vingefjer mørkgrønne, armsvingfjerene mere eller mindre med blåligt skær; små vingedækfjer mørkblå til næsten sorte med brede, brungule kanter; hånddækfjer blåliggrønne; store vingedækfjer blå med gulliggrønne kanter; halens overside grøn, undersiden gylden olivengul; overnæb rødt, undernæb orange; iris gullighvid; ben og fødder mørkt grønlige.
L. 305-355, V. 190-200, H. 125, N. 35, L. 17 mm.
♀: Farver som hos hannen, men størrelsen lidt mindre.

UNGER: Mørkere grønne, mangler det gullige skær på undersiden og har intet blåt på hovedet; underryggen har mere eller mindre blåligt skær; næbbet rødt.

UDBREDELSE: Philippinerne, Sooloo-øerne, Palawan og Mantanani. Det er usikkert, om arten også findes på Sanghir-øerne.

I NATUREN: Arten varierer en hel del i størrelse; eksemplarer fra Manilla og fra Sooloo er de største. Almindelig i opholdsområderne, opholder sig meget hyppigt i trætoppene, hvor den forekommer i mindre flokke; skriger højt; flyver godt og hurtigt fra den ene skov til den næste; ynder i middagsheden at hvile i tæt krat; yngler i gamle hule træstammer.

IMPORT: Sjældent indført. 1871-75 i London Zoo; i Tyskland indført af frk. Hagenbeck i samme tidsrum.

I FANGENSKAB: Holdes ofte af de indfødte på Palawan, men om de ganske få eksemplarer, som er indført til Europa foreligger kun sparsomme efterretninger. Lord Tavistock siger om en han, som han ejede, at den var tam og venlig, den »viste« sig og jappede ord og sludrede med en stemme så hæs og utydelig, at det var umuligt at forstå, hvad den prøvede på at sige. Hvis den blev ophidset, udstødte den en række hæse, ubehagelige skrig, der ikke lignede noget af *T. megalorynchus*' (F. 37 nr. 15) store sangrepertoire, men mere ligner Alexanderparakitternes skrig. Skønt fuglens form nærmest er klodset, er dens fjerdragt meget smuk.

OPDRÆT: Noget dansk opdræt kendes ikke, men Alfred Husted har i flere år ejet et eksemplar, som senere blev overtaget af William Holm. I U. S. A. opnåede fru H. S. Bonestell i 1936 2 unger af et par, som atter ynglede i de to følgende år. 1936-ungerne blev i 1940 overtaget af Chicago Zoo. I 1949 har en hr. Putnam i U. S. A. opnået 6-7 unger af et par og betegnede dem som lette at få unger af.

F. 37 nr. 2: *Tanygnathus lucionensis koikei* Hachisuka 1930
KOIKE's GROVNÆBSPAPEGØJE

Koikei = opkaldt efter japaneren Mr. K. Koiké, som i 1929 indsamlede det eksem-

plar Hachisuka beskrev. Koiké ledsagede også Walter Goodfellow på Mount Apo-ekspeditionen 1905 og var leder af Hachisuka's sukcesrige Mount Apo-ekspedition i 1929.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus lucionensis koikea* HASCHISUKA. Orn. Soc. Japan, suppl. publ. no. 14, 1930, p. 160. (Davao Province, Mindanao, Philippine Islands).

Engelsk: Koiké's Green Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner meget *T. l. paraguenus* (F. 37 nr. 3), men det blå område over issen er noget begrænset og strækker sig knapt hen over øjet; udstrækningen er således en del mindre end hos *T. l. paraguenus*.

UDBREDELSE: Mindanao, Bohol, Cebu og Samar. Kort, se F. 37 nr. 1.

MAYR & DELACOUR betragter den som en svag lokalrace fra Bohol og Mindanao.

F. 37 nr. 3: *Tanygnathus lucionensis paraguenus* Hachisuka 1930

PALAWAN GROVNÆBSPAPEGØJE

Paraguenus = fra øen Paragua, d v. s Palawan.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus lucionensis paraguenus* HACHISUKA. Orn. Soc. Japan, suppl. publ. no. 14, 1930, p. 160. (Princess Palawan, Philippine Islands).

Engelsk: Palawan Green Parrot

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Kroppens farve er mørk græsgrøn; den blå farve over issen mørkere og mere klar end hos *T. l. lucionensis* (F. 37 nr. 1) og strækker sig fremefter til omkring et bånd over øjet. Skulderfjerene og vingedækfjerene er meget mere blålige end hos *T. l. lucionensis* og de er også meget mere klare i farverne. Farverne på vingerne er mere afvigende med bredere og mørkere gullige kanter på dækfjerene. Ryg og underryg grønne uden blaligt skær.

♀: Som ♂, men de blå fjerspidser på skulderfjer og vingedækfjer ikke så omfattende.

L. 184-186,5 mm.

UDBREDELSE: Palawan og Calamianes i Philippiner-øgruppen. Hachisuka har berettet fuglens forekomst ved floden Lawas på Borneo, men Chasen mener, at det drejer sig om en fra fangenskab undvegen fugl. Kort, se F. 37 nr. 1.

F. 37 nr. 4: *Tanygnathus lucionencis moro* Hachisuka 1934

SULU GRØN GROVNÆBSPAPEGØJE

Moro (spansk) = Maurer, hentyder til en gruppe muhamedanske folk i det sydlige område af de Phillippinske øgrupper væsentlig fra Indonesien, men der også emigreret både fra syd og vest til denne koloni, indenfor hvilken fuglen lever

NOMENKLATUR. *Tanygnathus lucionensis moro* HACHISUKA. Bds. Phil. Ids., pt. 3, 1934, p. 87. (Sulu [i. e. Jolo] Philippine Islands)

Engelsk: Jolo eller Sulu Green Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Afviger uhyre lidt fra de øvrige *lucionensis*. Det væsentlige er, at den næsten er helt grøn på issen, her er det ikke en begrænsning af området som f. eks. hos *T. l. horrisonus* (F. 37 nr. 6), men nærmere en udviskning, og det blålige skær kan ikke komme igennem.

UDBREDELSE: Sulu øgruppen, Tawi Tawi og Sibutu Kort, se F. 37 nr. 1.

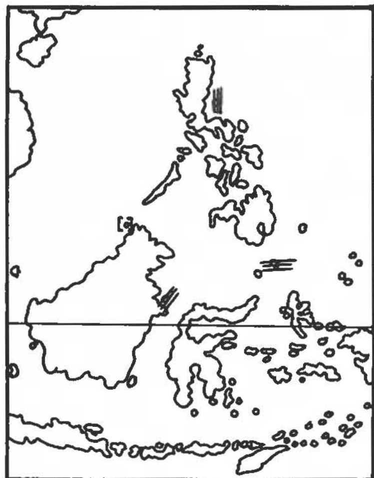
F. 37 nr. 5: *?Tanygnathus lucionensis salvadorii* Ogilvie-Grant 1896

SALVADORI'S GROVNÆBSPAPEGØJE

Blånakket Salvadori's Grovnæbspapegøje – Salvadori's Blånakkede Grovnæbspapegøje

Salvadori, som fuglen er opkaldt efter, se nærmere under Salvadori's Lori (C. 6 nr. 12).
NOMENKLATUR: *Tanygnathus salvadorii* OGILVIE-GRANT. Ibis, 1896, p. 562. (Mantanani Islands).

Engelsk: Salvadori's Green Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger praktisk taget ikke fra *T. l. paraguenus* med undtagelse af størrelsen:
♂: 198-204 mm; ♀: 191-195 mm.
UDBREDELSE: Mantanani-øerne ved Britisk Nord-Borneo, hvortil den formodes indført; forekommer ikke på Borneo.

F. 37 nr.5: *T. l. salvadorii* [ ]
F. 37 nr. 6: *T. l. horrisonus* //
F. 37 nr. 7: *T. l. talautensis* =
F. 37 nr. 8: *T. mulleri freeri* ||

F. 37 nr. 6: *Tanygnathus lucionensis horrisonus* Bangs & Peters 1927
MARATUA GROVNÆBSPAPEGØJE
Horrisonus = skrækkelig, forfærdende (afgiver skrækindjagende lyd).
NOMENKLATUR: *Tanygnathus lucionensis horrisonus* BANGS & PETERS. Occ. Papers Boston Soc. Nat. Hist. 5, 1927, p. 263. (Maratua Island). *Tanygnathus lucionensis moro* HACHISUKA. Birds Philip. Islands 2, 1934, p. 87. (Jola, Sulu Islands).
Engelsk: Maratua Green Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Meget lig *T. l. koikei* (F. 37 nr. 2), men det blå område på issen endnu mere begrænset til baghovedet, sjældent udbredt længere frem end til øjets bagkant.

Sulu øerne:	Vinge:	♂ 194-212 (203,0), ♀ 188-202, (195,5) mm
Basilian:	-	♂ 190-201 (196,4), ♀ 185-195 mm
Maratua:	-	♂ 198-201 (199,3) mm

UDBREDELSE: Sulu øerne, Maratua øen udfor Sydøst-Borneo og Basilian.
Kort, se F. 37 nr. 5.
Fugle fra Basilan er mellemformer af *T. l. kokei* (F. 37 nr. 2) og *T. l. horrisonus*, men nærmest sidstnævnte.

F. 37 nr. 7: *Tanygnathus lucionensis talautensis* Meyer & Wiglesworth 1895
TALAUT GROVNÆBSPAPEGØJE
Talautensis = fra Talaut-øerne.
NOMENKLATUR: *Tanygnathus talautensis* MEYER & WIGLESWORTH. Abh. Ber. K. Zool. Mus. Dresden, 1894-95 (1895), no. 9 p. 2. (Karkellang and Esang Islands, Talaut Islands).
Engelsk: Talaut Green Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *Tanygnathus lucionensis siquijorensis* Finn Salomonsen - (se efterskriften

til denne slægt), men den blå farve er mere intens og klar og som regel strækkende sig helt ud til næbbets base.
Vinge: 204-210 mm.
UDBREDELSE: Talaut-øerne. Kort, se F. 37 nr. 5.

F. 37 nr. 8: *Tanygnathus mulleri freeri* McGregor 1910
FREER'S BLÅRYGGEDE GROVNÆBSPAPEGØJE
Freeri = Dr Paul C. Freer, direktør for »The Bureau of Science, Manila«, efter hvem Richard C. McGregor opkaldte fuglen.
NOMENKLATUR. *Tanygnathus freeri* McGREGOR. Phil. Journ. Sci., 5, Sec. D, 1910, p. 108. (Polillo Island, Philippines).
Engelsk: Freer's Blue-backed Parrot, Freer's Thick-billed Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Denne philippiner-varietet er større end *T. m. everetti* (F. 37 nr. 9), og har et lysere blåt skær over underryggen, samt et gult bånd over baghalsen.
UDBREDELSE: Begrænset til øen Polillo i Philippinerne. Kort, se F. 37 nr. 5.

F. 37 nr. 9: *Tanygnathus mulleri everetti* Tweddale 1877
EVERET'S BLÅRYGGEDE GROVNÆBSPAPEGØJE
Everetti = Alfred Hart Everett. Markien af Tweddale opkaldte fuglen efter sin specielt engagerede samler, A. H. Everett (1848 1898), der havde skaffet ham det eksemplar, hvorefter fuglen bestemtes. Alfred H. Everett og hans broder Henry samlede især på Borneo og Sarawak, men besøgte 1877/78 Philippinerne.
NOMENKLATUR. *Tanygnathus Everetti* TWEDDALE. Ann. and Mag. Nat. Hist. (4), 20, 1877, p. 533. (Butuan, Mindanao) *Tanygnathus sumatranus* G. R. GRAY (nec RAFFL) List Psitt. Brit. Mus. p. 68 (1859). *Loriculus (Tanygnathus) sumatranus* v. MART. 1866. *Tanygnathus mülleri, part.* WALD. 1872.
Engelsk. Everett's Blue-backed Parrot. Tysk: Everetts Edelpapagei.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hele hovedet græsgrønt; nakke og underside lysere grønne med et let gult skær; skulderregionen mørk grøn med blå fjerkanter; underryg og gump dybt turkisblå; overhaledækfjer grønne, mere eller mindre kantet med blåt; vinger grønne; små vingedækfjer ved vingebuen kantet med blåt, alle andre vingedækfjer og armsvingfjerene kantet med gulliggrønt; håndsvingfjer grønne med et blåt skær: undervingedækfjer grønne, ubetinget kantet med gulliggrønt; halens overside grøn med lysere spids, undersiden gylden olivengul, næb rødt; fødder mørkegrå.
L. 330, V 190 H 127, N 30 L 20 mm
UNGERNES næb er rødlig-hvidt iris orange.
UDBREDELSE: Philippinerne: Samar, Panay og Mindanao. Kort, se F. 37 nr 10.
Af 5 eksemplarer i Brit. Mus. har 2, fra Samar og Panay, røde næb; de øvrige 3 har hvidlige næb De 2 eksemplarer fra Samar og Panay har dyb turkisfarvet underryg og gump i lighed med typeeksemplaret fra Butuan, der var hvidnæbbede; de sidste 2 eksemplarer, der tilsyneladende har været holdt i fangenskab, har en lysere blå farve på gump og underryg.
1882 indført til Abrahams, London.

F. 37 nr. 10: *Tanygnathus mulleri burbidgii* Sharpe 1879
BURBIDGE'S BLÅRYGGEDE GROVNÆBSPAPEGØJE
Burbidgii = Frederick William Burbidge (1847-1905), som fandt fuglen og efter hvem Dr. R. Bowdler Sharpe navngav den. Burbidge indsamlede i 1877/78 planter for firmaet James Veitch & Sønner, Chelsea, og grundlagde under sit korte ophold

Tavle 131

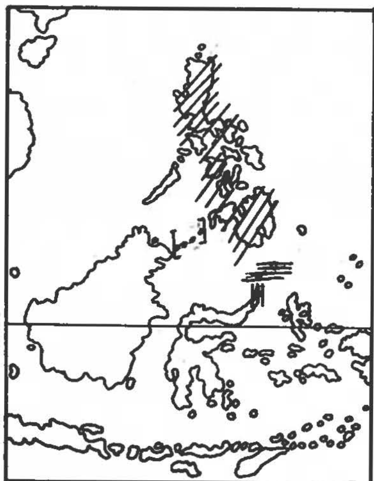

F. 47 nr. 1: *Agapornis pullaria* ♂ + ♀; nr. 2: *Agapornis personata;* nr. 2a: blå mutation af *Agapornis personata;* nr. 3: *Agapornis fischeri;* nr. 4: *Agapornis nigrigenis;* nr. 5: *Agapornis lilianae;* nr. 5a: gul mutation af *Agapornis lilianae;* nr. 6: *Agapornis roseicollis;* nr. 7: *Agapornis taranta* ♂ + ♀; nr. 8: *Agapornis cana* ♂ + ♀

på Sulu øerne en lille samling af fugle; han har senere selv beskrevet sine rejser (1873-1905).

NOMENKLATUR: *Tanygnathus Burbidgei* SHARPE. P. Z. S., 1879, p. 313. (Sulu øerne). *Tanygnathus albirostris, part.* RCHNW. 1881.

Engelsk: Burbidge's Blue-backed Parrot. Tysk: Burbidges Edelpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn; hoved og nakke klart gulliggrønne; underryg og gump dybt turkisblå; små vingedækfjer med meget smalle gulliggrønne kanter; halens overside mørk grøn, undersiden grumset-gylden oliven; iris rød; næb zinnober; ben grumset olivenbrune.

L. 407, V. 215, H. 155, N. 35, L. 20 mm.

UNGEN er lidt mindre end den voksne fugl, hovedet er noget mørkere og næbbet er hvidligt.

UDBREDELSE: Sulu-øerne.

Dette er en meget afvigende race, den ligner *T. m. everetti* (F. 37 nr. 9), men er meget større og hovedet er lysere end den øvrige del af kroppen. Der er ingen blå kanter på fjerene i skulderregionen.

F. 37 nr. 9: *T. m. everetti* //
F. 37 nr. 10: *T. m. burbidgii* [ ]
F. 37 nr. 11: *T. m. sangirensis* =
F. 37 nr. 12: *T. m. mulleri* ||

F. 37 nr. 11: *Tanygnathus mulleri sangirensis* Meyer & Wiglesworth 1894

SANGIR BLÅRYGGET GROVNÆBSPAPEGØJE

Sangirensis = fra Sangir øerne.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus muelleri sangirensis* MEYER & WIGLESWORTH. Journ. f. Orn., 42, 1894, p. 113. (Great Sangir Island). *Eclectus muelleri, partim* SCHLEGEL 1866. *Tanygnathus muelleri? partim* WALDEN 1872. SALVADORI 1876. REICHENOW 1881. MEYER 1884. SALVADORI 1891.

Engelsk: Great Sangir Blue-backed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Den udvoksede ♂ er en typisk *T. mulleri* fra Celebes, men *meget* større.

T. m. mulleri: V. 205, H. 125, N. 30, L. 20 mm.

T. m. sangirensis: V. 235, H. 145, N. 30, L. 20 mm.

De skjulte baser af skulderfjerene er blågrå og kanterne på vingefjerene er smallere; næbbet er rødt.

UNGE FUGLE afviger fra typiske eksemplarer af Celebesfugle ved mørkere grønt hoved, idet fjerene på issen og enkelte på kinderne har blå spids. Ryg og vinger mørkere grønne uden gulgrønne rande på *vingebuen.* Gulgrønne kanter findes på den inderste række af vingedækfjerene, på tredie række af svingfjerene og på skulderfjerene, men i mindre grad end hos den typiske form. Næbbet er hvidt.

UDBREDELSE: Sangir-øerne. Kort, se F. 37 nr. 10.

Afvigelsen mellem Sangir- og Celebes-formerne er ganske vist ikke særlig stor, men da den er meget konstant, er den alligevel interessant. Eksemplarer fra Talaut-øerne er en mellemform mellem *T. m. sangirensis* og *T. m. mulleri* (F. 37 nr. 12).

F. 37 nr. 12: *Tanygnathus mulleri mulleri* (S. Müller) 1841
MULLER'S GROVNÆBSPAPEGØJE - Tavle 110

Mulleri = står for Salomon Müller (1804-1864). Det siges om ham, at »både i marken og på museet var han en 1ste klasses ornitolog«, f. eks. supplerede han listen over fugle på Borneo med 70 arter, og hans ornitologiske samling på omkring 8000 eksemplarer ses nu i Leyden Museum (var konservator og indsamler).

NOMENKLATUR. *Psittacus sumatranus* RAFFLES. Trans. Linn. Soc. XIII, p 281, 1822. *Psittacodis sumatranus* WAGL. 1832. *Psittacus mulleri* TEMM. in Mus. Lugd. *Psittacus Mulleri* (S. MÜLLER). Verh. Nat. Gesch. Ned. Land- en Volkenk. pt. 4, 1841, p. 108. (Buton). *Eclectus sumatranus* G. R. GR. 1845. *Tanygnathus macrorhynchos (part)* BLYTH 1849. *Tanygnathus mülleri* BP. 1850. *Tanygnathus albirostris* WALL. 1862. *Eclectus mülleri* SCHLEG. 1864. *Eclectus albirostris* ROSENB. 1878. *Tanygnathus mülleri* SALVADORI 1891.

Engelsk· Muller's Parrot, Mueller's Parrakeet, Blue-backed Parrot. Tysk: Müllers Edelpapagei. Fransk: Parroquet Müller.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved grønt; nakke, skulderregion og underside gulgrøn; underryg blå; overhaledækfjer grønne, fint kantede med blåt; mellemste og store vingedækfjer kantet med gulgrønt; halens overside grøn med gullig spids, undersiden gylden olivengul. Iris hvidgul; næb rødt; fødder olivengrønne.
L. 345, V. 204, H. 125, N 30, L. 20 mm.
♀· Betydeligt mindre og har lysere næb.

UNGERNE har gråhvidt næb og ingen blå kanter på vingedækfjerene.

UDBREDELSE: Celebes, og måske den samme art, F. 37 nr. 11, som lever på Suluøerne og Sangir-øerne. Kort, se F. 37 nr. 10.

I NATUREN opholder den sig roligt i skovtykninger, hvor der til stadighed er halvmørkt; dens rede er i klipperevner eller i hulheder ı træer.

I FANGENSKAB: Ikke ofte ındført, . un sporadisk på markedet. Den har med held og tıl stor fornøjelse (berettes der) været holdt i bur, hvor den har opført sig morsomt. Den går gerne på jorden, løber og hopper og udstøder sine ikke særlig l e skrig - gnaver en del At holde denne fugl i bur en en mısforståelse, det er en decideret volierefugl.
I Gef. Welt 1903, p. 382, omtales en, som blev 85 år. Har for en del år sıden været indført til Paul Rødvig, Risskov, vistnok overtaget af Poul J. Calvert.

F. 37 nr. 13: *Tanygnathus gramineus* Gmelin 1788
BURU GRÆSGRØN PAPEGØJE

Gramineus, af gramen = g æs, alt å græ agt g græsgrøn).

NOMENKLATUR: *Psittacus gramineus* GMELIN S. N. I., p. 3 8, . I I, 1788, (ex Pl. Enl. 862). *Psittacodis gramineus* WAGL. 1832. *Eclectus gramineus* G. R. GRAY 1846 *Tanygnathus gramineus* BP 1854.

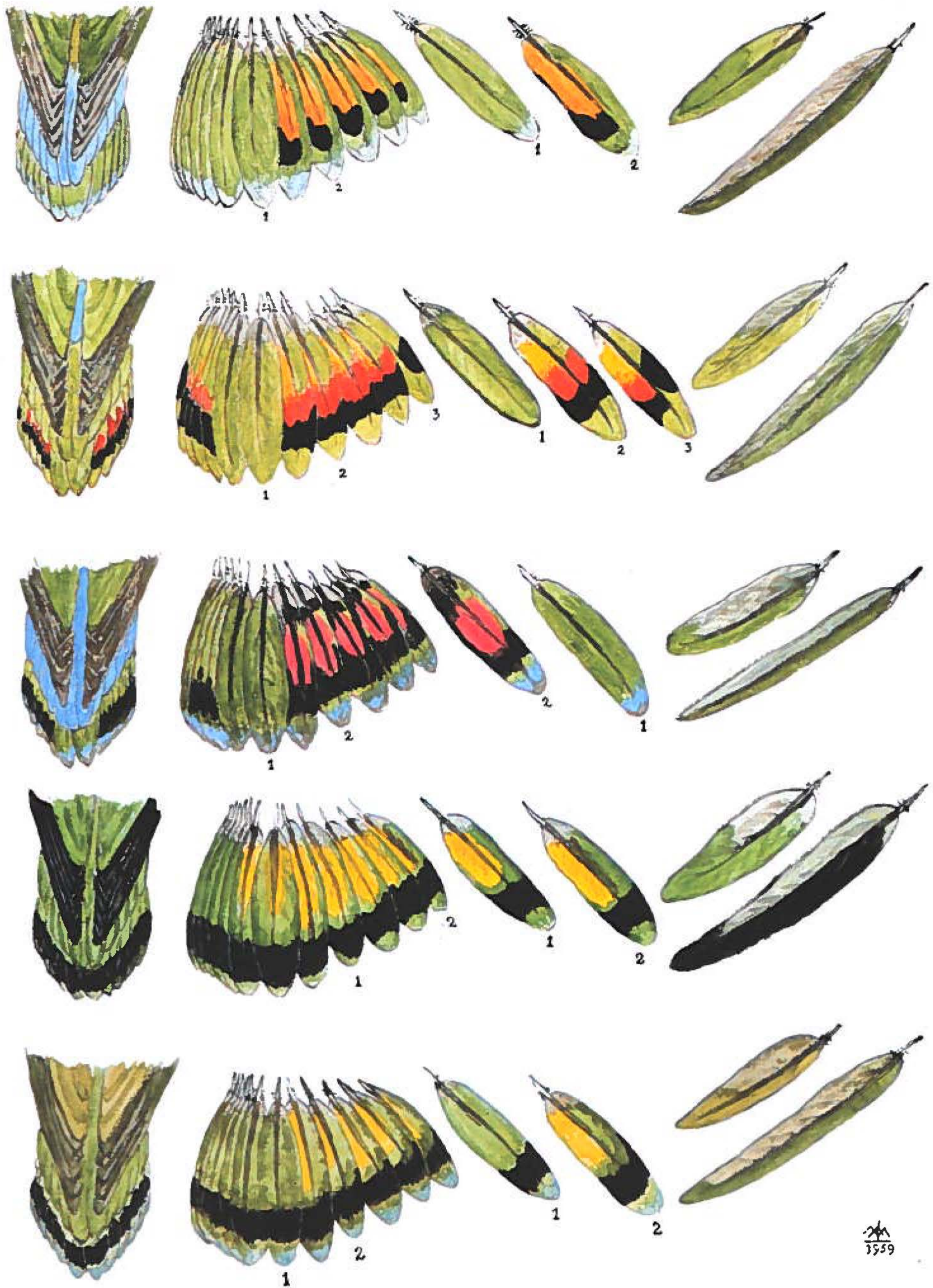
Engelsk: Buru Green Parrot. Tysk: Schwarzstirnedelpapagei. Fransk. Perroquet d'Amboine.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overside græsgrøn, underside me e gulliggrøn· overhoved blåligt; p nd b nd sort; hånddækfjer blålige, undervingedækfjer gulgrønne Iris rødligt; næb bl gt rødt med lyse rande og spids l b k fe .
L. 419, V. 127, H 165, N. 30, L. 10 mm.
♀· Isse gråliggrøn med blålig skær, en sort stribe fra panden til øjnene, ellers som ♂. Iris gullighvid, overnæb rødliggråt, næbryg sodet og spidsen hornfarvet, undernæb horngråt; ben og fødder lavendelfarvede.

UDBREDELSE: Bjergegnene på øen Buru øst for Celebes. Kort, se F. 37 nr. 14. Oplysninger sparsomme.

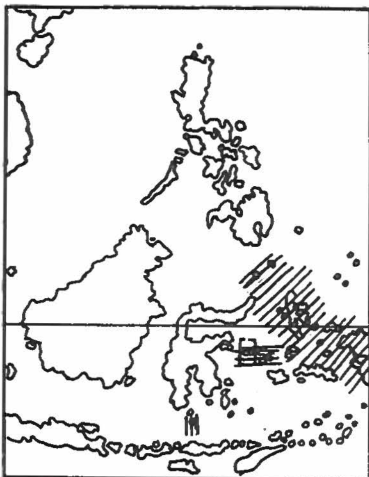
Tavle 132

Halefjer af:
1. række: *Agapornis personata;* 2. række: *Agapornis pullaria;* 3. række: *Agapornis roseicollis;* 4. række: *Agapornis taranta;* 5. række: *Agapornis cana*

F. 37 nr. 14: *Tanygnathus heterurus* Salvadori 1912
SALVADORI'S GROVNÆBSPAPEGØJE
Heteurus af heteros = forskellig, afvigende; ura = hale.
NOMENKLATUR: *Tanygnathus heterurus* SALVADORI. Ann. Mus. Civ. Genova, 45, 1912, p. 328. (Celebes or Papuasia).

Engelsk: Salvadori's Green Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Salvadori skriver i Ibis 1912, p. 677, at det er et eksemplar, som beror i Civic Museet i Genova og at der er visse lighedspunkter med *T. m. everetti* (F. 37 nr. 9), men der har kun været et eneste museumseksemplar kendt at bestemme efter, og man kender ikke dets oprindelse.

F. 37 nr. 13: *T. gramineus* [ ]
F. 37 nr. 15: *T. m. megalorynchos* //
F. 37 nr. 16: *T. m. affinis* =
F. 37 nr. 17: *T. m. viridipennis* ||

F. 37 nr. 15: *Tanygnathus megalorynchos megalorynchos* Boddaert 1783
GROVNÆBBET PAPEGØJE - Tavle 111
Megalorynchus af megalo = stor; rhynchos = næb. Altså *stornæbbet.* (Rynchos, gl. skrivemåde).
NOMENKLATUR: *Psittacus fuscus* BRISSON 1760. *Psittacus megalorhynchus* BODDAERT. Tabl. Pl. Enl., p. 45, 1783. *Psittacus macrorhynchus* GM. 1788. *Psittacus nasutus* LATH. 1790. *Mascarinus macrorhynchus* LESS. 1831. *Tanygnathus macrorhynchus* WAGLER 1832. *Erythrostomus macrorhynchus* SW. 1837. *Tanygnathus megalorhynchus* G. R. GR. 1859. *Tanygnathus morotensis* SCHLEG. 1864. *Eclectus megalorhynchus* SCHLEG. 1864. *Tanygnathus megalorhynchus* MEYER 1881.
Engelsk: Great-billed Parrakeet, Great-billed Parrot. Tysk: Schwarzschulterpapagei, Grossschnabelpapagei. Fransk: Perroquet à bec rouge.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; *underryg blå; skulderfjer sorte* med blå kanter; underside gulgrøn; små og mellemste med grønne kanter; undervingedækfjer gule; hale grøn med gul spids. Irsi gullig; næb koralrødt; ben blågrå.
L. 425-450, V. 237-250, H. 148-157, N. 45-50, L. 27 mm.
♀ farvet som ♂, men noget mindre, spinklere og næbbet væsentligt mindre.
L. 350-415, V. 209-220, H. 135-142, N. 30-34 mm.
UNGERNE: Mindre sort og mere grønt på skulderfjerene og store vingedækfjer, de gule fjerkanter er lysere.
UDBREDELSE: Vestkysten af det nordlige Ny Guinea, de vestlige Papua-øer, Mysol, Salawati, Batanta, Waigeu og Gebe, de nordlige Molukker eller Halmahera-gruppen samt Sangir og Talautøerne; ifølge Meyer også Togian-øerne.
Kort, se F. 37 nr. 14.

I NATUREN: Ripley skriver, at fuglen er vandret fra ø til ø for at søge passende føde, som er en appelsinstor frugt, hvis kød den æder, man kan omkring træets fod se resterne af det, som falder til jorden og afslører, hvor fuglen har været. Opholder sig fortrinsvis i meget tætte skovområder.
I FANGENSKAB: Sjælden i handelen. 1856 i London Zoo. Har man engang set denne statelige fugl med det meget store, røde næb, glemmer man det aldrig, og det er sært, at en fugl med så udstrakt udbredelse, ikke oftere kommer hertil - formodentlig er den svær at fange, den er ihvertfald svær at holde inde, skriger en del, men er ellers godmodig. Udstillet i Haveselskabets Have, 1,1, 1961. ♀ døde, ♂ blev overtaget af Wm. Holm, Ved Lindevangen.

F. 37 nr. 16: *Tanygnathus megalorynchos affinis* Wallace 1863
BURU GROVNÆBSPAPEGØJE - Tavle 112

Affinis = nærbeslægtet, beslægtet med.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus megalorhynchus (part)* SCLATER 1860. *Tanygnathus macrorhynchos* ROSENB. 1862. *Tanygnathus affinis* WALL. P. Z. S. 1863, p. 20. *Tanygnathus intermedius* SCHLEG. 1864. *Eclectus affinis* SCHLEG. 1864. *?Psittacus machrorhynchus* ROSENB. 1867. *Eclectus megalorhynchus* ROSENB. 1867. *Tanygnathus affinis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Buru Great-billed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner meget *T. m. megalorhynchos* (F. 37 nr. 15), fra hvilken den dog afviger ved at have grønne skulderfjer uden antydning af sort; de små vingedækfjer er ikke sorte, men grønligt blå, og undersiden er mere grønlig uden noget gulligt skær; undervingedækfjer ikke rent gule, men dog gullige. Iris olivengul med en hvidlig øjenring; næb rødt; løb sortagtige.
L. 380-405, V. 250, H. 135, N. 45-50, L. 27 mm.

UDBREDELSE: Sydlige Molukker, Buru, Ceram, Amboina og Haruku, måske også på Ceram. Kort, se F. 37 nr. 14.

F. 37 nr. 17: *Tanygnathus megalorynchos viridipennis* Hartert 1903
TOMIA GROVNÆBSPAPEGØJE

Viridipennis af viridis = grøn; pennis = fjer, vingefjer.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus megalorhynchos viridipennis* HARTERT. Nov. Zool. 10, 1903, p. 22. (Tomia-øen, Tukang Besi-gruppen).

Engelsk: Tomia Great-billed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
T. m. viridipennis kommer fra Tukang-Besi øerne, og den er en mindre art end *T. m. megalorhynchos* og *sumbaensis*, og som navnet siger, er yderkanten på håndsvingfjerene grønne og helt fri for den blå tone. Undervingedækfjerene er også mere grønlige. Type ♂ fra Tomia-øen nr. 4346.

UDBREDELSE: Tukang-Besi øerne: Kalaotua og Mdao nord for Flores.
Kort, se F. 37 nr. 14.

F. 37 nr. 18: *Tanygnathus megalorynchos djampeae* Hartert 1924
DJAMPEA GROVNÆBSPAPEGØJE

Djampeae = fra øen Djampea.

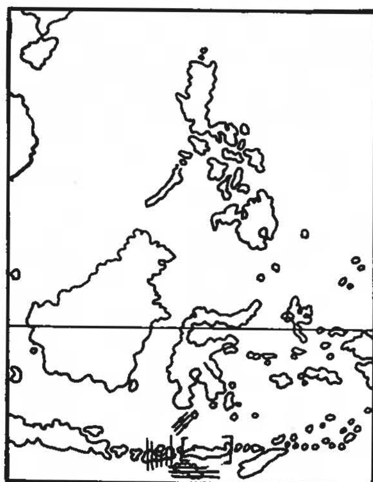
NOMENKLATUR: *Tanygnathus megalorhynchos djampeae* HARTERT 1924.

Engelsk: Djampea Great-billed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner nok mest *T. m. floris* (F. 37 nr. 19), men underryggen er lysere blå (ligesom *T. m. megalorhynchos*, F. 37 nr. 15), men håndsvingfjerene er endnu mere grønne (d. v. s. mindre blå). Næbbet er større og vingerne noget længere.

Vinge: ♂ 248 mm; ♀ 263 mm; unge fugle 230 mm.
Type eks. ♀ ad Djampea-øen, decbr. 1895. Alfred Everett, leg.
UDBREDELSE: Øerne Djampea og Kalao. Kort, se F. 37 nr. 19.

F. 37 nr. 19: *Tanygnathus megalorynchus floris* Hartert 1924
FLORES GROVNÆBSPAPEGØJE
Floris = fra øen Flores.
NOMENKLATUR: *Tanygnathus megalorynchos floris* HARTERT. Nov. Zool., 31, p. 126. (Mangarai, southern Flores).
Engelsk: Flores Great-billed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner meget *T. m. sumbensis* (F. 37 nr. 20) A. B. Meyer, men issen er lysere og undersiden er lidt mere gullig. Afviger desuden fra *T. m. megalorhynchos* (F. 37 nr. 15), (fuglene fra Talaut, Sangir, Waigeu og Nord-Molukkerne) ved at have en mere grøn underside end disse. Underryg dybere blå og vingerne kortere Underryggen er også mere blå end *T. m. sumbensis.*
Type ♀ ad South Flores (Mangarai), okt. 1896. Alfred Everett, leg.
UDBREDELSE: Øen Flores.

F. 37 nr. 18: *T. m. djampea* //
F. 37 nr. 19: *T. m. floris* [ ]
F. 37 nr. 20: *T. m. sumbensis* =
F. 37 nr. 21: *T. m. subaffinis* ||

F. 37 nr. 20: *Tanygnathus megalorynchos sumbensis* A. B. Meyer 1881
SUMBA GROVNÆBSPAPEGØJE
Sumbensis = fra øen Sumba.
NOMENKLATUR: *Tanygnathus megalorhynchus (Bodd.) var. sumbensis* A. B. MEYER. Verh. k. k. Zool.-bot. Ges. Wien, 31, 1881, p. 762. (Sumba).
Engelsk: Sumba Great-billed Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
De karakteristiske skulderfjer hos *T. m. melanorynchos* (F. 37 nr. 15)) og som helt mangler hos *T. m. affinis* (F. 37 nr. 16), er tydelige og veludviklede hos eksemplarerne fra Sumba. Undersiden er mindre gullig, altså mere grønligt farvet; desuden er undervingedækfjerene mindre gult farvede, nærmest matgule dog med et grønligt skær, endelig er underryggen påfaldende livligt og klart blå.
Vinge 245-265 mm; hale 180-190 mm.
UDBREDELSE: Øen Sumba. Kort, se F. 37 nr. 19.
A. B. Meyer skriver: Skønt forskellene hverken er store eller iøjenfaldende tydelige, finder han det berettiget at give denne afvigelse et specielt navn *var. sumbensis.*

F. 37 nr. 21: *Tanygnathus megalorynchos subaffinis* Sclater 1883
LARAT GROVNÆBSPAPEGØJE – Tavle 112

Subaffinis af sub = næsten; affinis = i slægt med.

NOMENKLATUR: *Tanygnathus subaffinis* SCLATER. Proc. Zool. Soc. London, 1883 p. 53. (Øen Larat).

Engelsk: Larat Great-billed Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner meget *T. m. affinis* (F. 37 nr. 16). Skulderfjerene og undersiden er gulliggrønne, dog har skulderfjerene en smal blå kant; underryg lyseblå; overhaledækfjer gulgrønne; små vingedækfjer ved vingebuen blå, vingedækfjer grønne uden sort, men kantet med gult og blåt i spidserne; håndsvingfjer grønne. Iris gullighvid, lysgul øjenring; overnæb klart skarlagenrødt, undernæb samme farve, men med lys hornfarvet spids; ben og fødder gule.
L. 382, V. 230-240, H. 145-150, N. 45, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Øen Babar i Tenimber-gruppen. Kort, se F. 37 nr. 19.

Efter afslutningen af gennemgangen af medlemmerne af *Tanygnathus*-slægten, som vi har lavet efter Peters Check-list, er vi blevet gjort opmærksom på, at efter at Peters har afsluttet sit værk 1937, er der sket visse ting her, som ikke bør forbigås i tavshed, selv om det måske for fuglevenner har mindre betydning end for videnskaben.

1952 har Dr. Finn Salomonsen udskilt endnu en underart af *T. l. lucionensis* (F. 37 nr. 1), som han i videnskabelige meddelelser fra Dansk Naturhistorisk Forening, nr. 114, 1952, p. 347, (Polillo), har gjort rede for under navnet:

Tanygnathus lucionensis hybridus SALOMONSEN 1952

Det blå område i hovedet er mere begrænset, selve fuglen er mere grøn; vingefarven er grøn med gulgrønne fjerkanter.
Vingemål 192-203 mm; næb 22-23 mm. Kønnene er stort set farvemæssigt ens.
Denne underart kunne jo af nærliggende grunde ikke nå at komme med i Peters.

En anden underart:

Tanygnathus lucionensis nigrorum

har Dr. Salomonsen også fundet frem fra J. Whiteheads samling.
♂ har den lyseblå hovedfarve strækkende sig fra næbrod til helt ned ad baghalsen og over det meste af hovedsiderne. Overryg og vingefjer mere blå end de øvrige slægtsmedlemmer. Iøvrigt som *T. l. koikei* (F. 37 nr. 2), men større.
♀ som ♂, men farverne mere udviskede og mindre udstrakt. Det synes som om man tidligere har været opmærksom på disse afvigelser, men ingen har før Dr. Salomonsen turdet gå ind for en speciel underart, som han foreslår bør hedde:

Tanygnathus lucionensis nigrorum F. SALOMONSEN

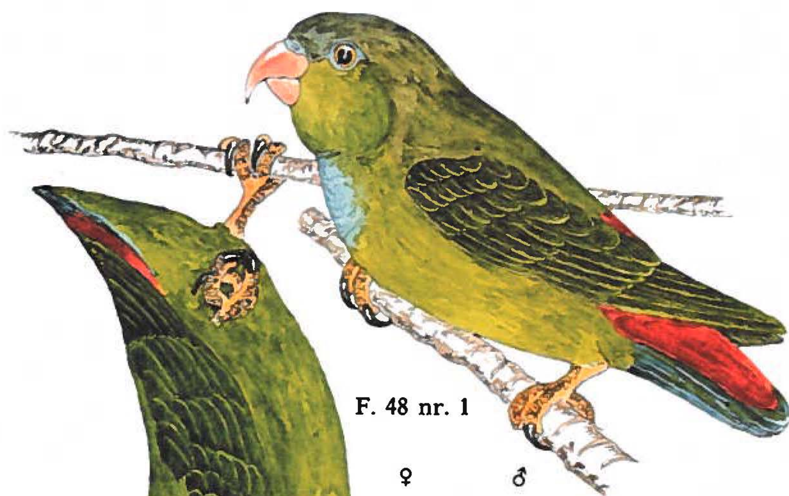
Vingemål: *T. l. nigrorum* 181-194 mm; *T. l. koikei* 174-186 mm.

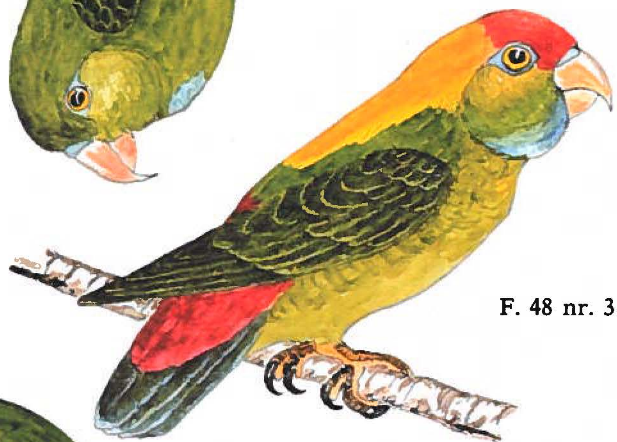
Endelig omtaler Dr. Salomonsen:

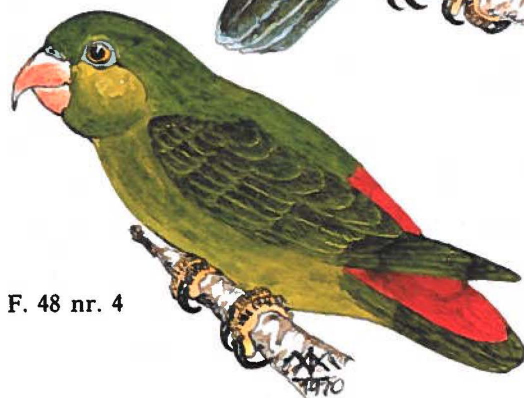
Tanygnathus lucionensis siquijorensis subsp. nov.

som en *T. l. nigrorum* nærliggende fugl, der dog ved sin størrelse (vinge 210 mm) afviger fra denne. Kun holotypeeksemplaret er kendt. Udbredelse: Siquijor.

Tavle 133

F. 48 nr. 1: *Loriculus vernalis vernalis* ♀ + ♂
F. 48 nr. 3: *Loriculus beryllinus* F. 48 nr. 4: *Loriculus pusillus*

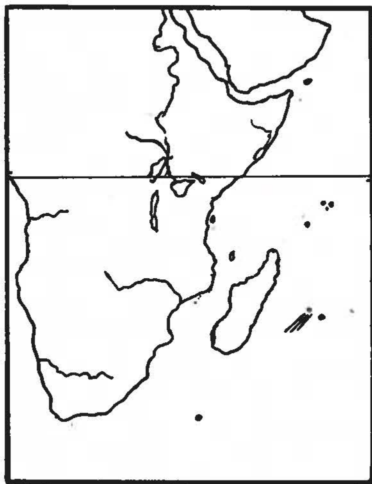
38.
SLÆGT:
(Mascarinus

MASKARINA

Selv om det falder helt udenfor denne bogs opgave og rammer at medtage alle de uddøde papegøjearter, som vi har kendskab til, kan det måske være gavnligt også for os at standse op og betænke i hvor høj grad vi har medvirket til denne eller hin arts eller slægts decimering eller måske endog totale udryddelse.
Maskarinaen's forsvinden er i modsætning til Carolinaparakitten ikke noget offer for kulturens og civilisationens modelune og utidig og uforstandig indgriben mod naturens love - vel snarere et øriges indbyggeres ensidige drab af fuglen, enten som skadedyr eller som fødeemne.
Fuglen er af størrelse som en Amazone og af type heller ikke ulig denne, medens den i den varme brune farve kunne minde lidt om Vasa-papegøjerne, som har en lignende biotopi på de andre nærliggende øer og som Maskarinaen i nomenklaturen er sat i klasse med nu og da.
Navnet Mascarinus kommer af den tyske betegnelse for den øgruppe øst for Afrika og Madagaskar hvis største ø er Mauritius, og her var dens sidste findested på Reunion.

F. 38 nr. 1: *Mascarinus mascarinus* (Linnaeus) 1771
MASKARINA-PAPEGØJE - Tavle 113

NOMENKLATUR: *Psittacus mascarinus* LINNÉ. Mantiss p. 524 (1771). *Coracopsis mascarina* WAGLER 1832. *Mascarinus madagascariensis* LESS. 1831. *Coracopsis muscarina* G. R. GR. 1846. *Mascarinus obscurus* BP. 1854. *Vaza mascarina* SCHLEG. 1864. *Psittacus madagascariensis* FINSCH 1868 *Coracopsis obscura* G. R. GR. 1870. *Psittacus madagascariensis* PELZ. 1877. *Coracopsis mascarinus* A & E. NEWTON 1876. *Mascarinus duboisi* FORBES 1879.

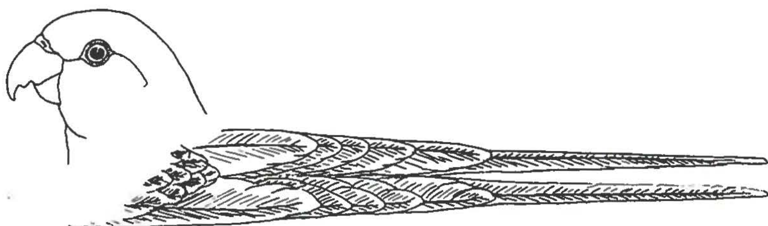
FARVEBESKRIVELSE:
Pande næsten sort; isse og nakke gråblålig. Oversiden rødbrunlig; undersiden brunlig okkerfarvet, hver fjer kantet med mørkere brunt. Halefjer mørkere; inderfanen hvidlig. Næb rødt; iris brun; ben rødligbrune.
Længde ca. 340-350 mm.

UDBREDELSE: Sidst Réunion. (Madagaskar?).

Man kender to præparerede eksemplarer, Museum Paris og i Wien.

1834 tegnede Hahn et billede af fuglen, som da levede i Kongen af Bavaria's samling. Beklageligvis er denne fugls videre skæbne ukendt.

F. 38 nr. 1: *Mascarinus mascarin* //

39.
SLÆGT:
(Psittacula)

ÆDELPARAKITTER

Det man først lægger mærke til hos denne slægt, er den lange hale, aftrappet med nogenlunde ens interval mellem de yderste 5 halefjer, medens de to midterste halefjer er indtil dobbelt så lange som de længste halefjer (2.); når fuglen flyver, spredes disse korte halefjer og minder om en »Rokke«.
Fjerdragten er altid glat og fin og tætsluttende.
Farverne er som regel pastel. Næbfarven i reglen rødt (undernæb undertiden sort).
Typen er kraftig, men dog slank. Fuglen flyver fint og klatrer godt. Gnaver en del og skriger temmelig højt; mange af arterne holdes i mindre bure, hvilket er en misforståelse.
Selv om antallet af *Psittacula*-arter gennem tiderne er meget stort, er de erfaringer, som fuglevenner har gjort, i høj grad gået tabt. Hvis man havde alt det fæstet til papiret, ville det være en meget interessant og værdifuld bog.
Hos denne slægt er mystikken om kønnene særlig slem, fordi flere arter skjuler de ydre kønstegn indtil 3 år, og mange har sikkert anet og bemærket et og andet i denne tid, forholdet mellem enskønnede fugle imod forholdet mellem rigtige par.
De kønskarakterer, som er anført hos *P. derbyana*, og som med lidt forsigtighed kan tillempes *P. alexandri*-arterne - endvidere halelængderne, som også kan give et værdifuldt bidrag til en afgørelse.
Så er der megen usikkerhed med hensyn til vingepletterne hos ♀♀, og da man som regel ikke aner hvorfra fuglene kommer, og om de derfor kan være bastarderede, må vi alene holde os til beskrivelserne på stedet, hvor fuglene lever. Desværre er dette heller ikke sikkert, enkelte anfører et, og andre omtaler det slet ikke, og så er vi lige dårligt hjulpne. Måske er vingepletten også 2-3 år om at vise sig, og da vi sjældent kender fuglenes alder, så er usikkerheden også på dette område stor. Dette gælder ♀♀ hos *P. cyanocephala rosa*, der er en lokalrace af *P. c. cyanocephala*, her er det sikkert, at ♀ mangler den røde skulderplet, derfor ville det være nærliggende også at mene at ♀♀ af *rosea* mangler pletten, hvilket Bertram & Smythes i »The Birds of Burma« hævder.
Der har også været uklarhed om næbfarverne hos *P. krameri* (Afrika eller Indien), netop fordi de slet ikke er tydelige eller konstante - og her kan oprindelsen heller ikke altid godtgøres - dog undertiden har man en anelse om sammenblanding af forskellige arter, og så er det nærmest umuligt at bestemme sådanne eksemplarer rigtigt. Der har også været udstillet par, hvor de to fugle var af to forskellige racer.

F. 35 nr. 6: *Geoffroyus geoffroyi stresemanni*

F. 39 nr. 1: *Psittacula eupatria nipalensis* (Hodgson) 1836
STOR ALEXANDER PARAKIT - Tavle 114
Nipalensis = hidrører fra Nepal hvor fuglen forekommer
NOMENKLATUR *Palæornis nipalensis* HODGSON. As. Res. XIX, p 177 (1836). *Palæornis alexandrinus* BLYTH 1843 *Palæornis alexandri (pa t)* JERD. 1840. *Palæornis eupatrius (part)* FINSCH 1868. *Palæorni eupatria (part)* G. R GRAY 1870. *Palæornis sivalensis* HUTT. 1873 *Palæornis sacer* HUTT 1873. *Palæornis punjabi* HUTT. 1873 *Palæorni vindhiana* HUTT. 1873 *Palæornis eupatria vel silvalensis* BALL. 1874. *Palæornis nepalensis* SALV. 1891.

Engelsk: Nepalese Alexandr'ne Parrakeet.

FARVEBESKR VELSE
♂: Oversiden græsgrøn undersiden lysere grøn; pande som ryg; forreste del af kind lysegrøn, nakke og bageste del af kind blågrå kægstribe sort, bred fortil, smal over baghalsen, under denne smalle del en laksrosa bredere stribe; mellemste vingedækfjer mørkerøde til sodbrune. Undervingen skifergrålig, halefjer grønne ved basis, over blåt til gult mod spidsen; undersiden af halefjer ne gullige (gyldengule). Næb livligrødt mod spidsen lyst grågult; ben gråblå; iris orange, om øjet en smal rød krans. Længde 510-534 mm, vinge 210 230 mm.

♀, der er noget mindre end ♂, mangler den sorte skægstribe og den rosa baghals og nakke.

UDBREDELSE: Den nordlige og centrale del af Indien fra det sydlige Himalaya og Centralprovinserne samt Assam.

F. 39 nr. 1: *P. e. nipalensis* //
F. 39 nr. 2. *P. e. eupatria* =

I NATUREN forekommer den, om ikke just talrig, dog ingenlunde sjældent i skovlysninger eller skovbryn Frø og frugter er dens hovednæring

I FANGENSKAB· Denne art ses nu og da, men den er sjældent rigtigt bestemt, selv om den er let kendelig på den blågrå nakke. Er ikke let at få tam kan være urolig - og kan skrige en del. Fuglen var dog tidligere mere almindelig end de følgende arter. 1855 var den i London Zoo 1887 ud t llede H Risius B·emerhafen, den på den 5te Ornis-udstilling i Berlin Zool Mus. København har både en ♂ og ♀

F. 39 nr. 2: *Psittacula eupatria eupatria* Linné 1766
ALEXANDER PARAKIT - Tavle 114
Eupatria (græsk) = oprindelse, forstavelsen eu = sm k god, typisk, fin; patria = fædreland - værdig repræsentant for oprindelseslandet.
NOMENKLATUR· *Psittaca Ginginiana* BRISSON. Orn. IV, p. 343, t. XXIX f. 1 (♀) (1760). *Psittacus eupatria* LINN. S. N. I p. 140 nr. 7 (1766). *Psittacus alexandri* SCOP. (1786). *?Psittacus sonneti (sic.)* GM. (1788). *?Psittacus sonnerati* LATHAM (1790). *Palæornis alexandri* VIG. (1825). *Conurus alexandri* LESS. (1831). *Palæornis cucullatus* LEAR (1832) *Palæornis eupatria* LICHT. (1854). *Palæornis eupatrius, part.* FINSCH (1868).
Engelsk: Ceylon eller Cingalese Alexandrine Parrakeet, Gingi Parrot. Tysk: Grosser Alexandersittich, Hochedelsittich, Alexandersittich. Fransk: Perruche d'Alexandre.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Sart græsgrøn, hovedet med særlig glans, og den har samme tegninger som den store Alexanderparakit, fra hvilken den især adskiller sig ved størrelsen. Den er dog mere grøn på isse, nakke og baghals, og i visse tilfælde er den rødbrune skulderplet tydeligere. Næb kirsebærrødt med gråhvid spids.

L. 450-490, V. 190-205, H. 275-280 mm.

♀: Lidt mindre end ♂ og uden skægstribe eller halsprydelse.

UDBREDELSE: Syd-Indien, Malabar og Mysore samt Ceylon. Kort, se F. 39 nr. 1.

I NATUREN: I skove og krat, især i kokuspalmerne, hvor den i døde træer gnaver sin redeindretning, men de afsøger ofte marker og haver i stor omkreds, ligesom de både morgen og aften søger til vandløb. Den er en fortrinlig flyver.

NÆRING: Frugter og frø.

I FANGENSKAB er den kendt langt tilbage, og her har vi grund til at være stolte, idet den i slutningen af forrige århundrede kendte danske fugleven, grosserer Chr. Christensen, København, 1884 havde anerkendt 1. opdræt af denne fugleart.

Albrecht Møller har gennem flere år haft en tam ♂, som det desværre var umuligt at skaffe en partner til. Den har en høj stemme, men egentlig skriger er den ikke - middelmådig gnaver.

Zool. Mus. i København har både ♂ og ♀.

F. 39 nr. 3: *Psittacula eupatria arvensis* (Kloss) 1917

BURMA ALEXANDER PARAKIT - Tavle 114

Arvensis = betyder sædmarker, d. v. s. fuglen træffes ofte i de opdyrkede områder, hvor den søger næring.

NOMENKLATUR: *Palæornis Alexandri (part)* BLYTH. Cat. B. Mus. A. S. B. p. 4 (1849). *Palæornis neclectus* BLYTH (1864). *Palæornis eupatrius (part)* FINSCH 1868. *Palæornis magnirostris* HUME 1875. *?Palæornis nipalensis* HUME 1878. *Palæornis indoburmanicus* HUME (1879). *Palæornis indoburmanica* SALVADORI 1887. *Psittacula eupatria arvensis* KLOSS. Journ. Nat. Hist. Soc. Siam, 2, 1917, p. 219. (Bhamo, Upper Burma).

Engelsk: Burmese Alexandrine Parrakeet, Indoburmes Alexandrine Parrakeet.

Tysk: Alexandersittich von Birma.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *Psittacula magnirostris* (F. 39 nr. 5), men næbbet er naturligvis en del mindre; den brunrøde skulderplet er lysere og mere klar; på forhalsen en tydelig grågul plet, til gengæld er kroområdet med et gråligt skær. Iris hvidlig.

L. 500-510, V. 210-215, H. 342, overnæb 38, undernæb 22, L. 21 mm.

♀: Lidt mindre og uden halsring og skægstribe, og som ♂ med ret mørk isse og baghals.

Som det fremgår af nomenklaturen, har denne race gennem mange år levet som »*indoburmanicus*«, og først 1917 fået sit nuværende navn. Hume, som har indsamlet den i 1870erne samtidig med *nepalensis*, prøver at skelne disse to racer, og han nævner bredere skægstribe, men samtidig samler han både *nipalensis* og *arvensis* i *indoburmanica*.

Salvadori har fundet Blyth's førstebeskrivelse i Journ. of the Asiatic Society of Bengal, som nævnt af Dr. Finsch, og dette navn har forret - senere er altså Kloss kommet til og har korrigeret.

UDBREDELSE: Cachar og hele Burma. Kort, se F. 39 nr. 4.

I NATUREN: Lysninger i skovområderne, hvor reder i hule træer er fundet 8 m over jorden. Lever, som navnet antyder, fortrinsvis af havre, og den gør derfor en del skade i sædmarkerne.

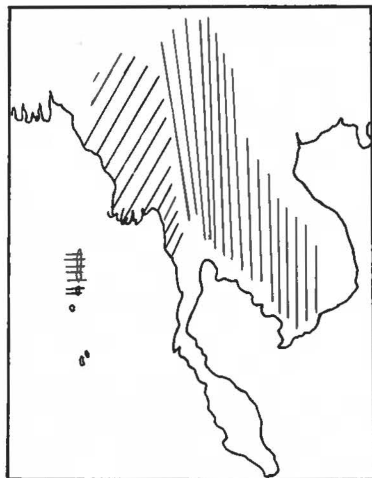
I FANGENSKAB kendes den næsten ikke, men det skyldes nok, at den ikke er korrekt bestemt.

F. 39 nr. 4: *Psittacula eupatria siamensis* Kloss 1917

SIAMESISK ALEXANDER PARAKIT

Siamensis = hentyder til, at fuglen kommer fra Siam.

NOMENKLATUR: *Palæornis eupatria siamensis* KLOSS. Journ. Nat. Hist. Soc. Siam, 2, 1917, p. 219. (Lat. Bua Kao, eastern Siam). (Eksemplaret er indsamlet 19. september 1916 af Mr. W. J. F. Williamson).

Engelsk: Siamese Alexandrine Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner fuglene fra Ceylon, *P. e. eupatria,* på mange punkter, men afviger ved en meget lys vingeplet, noget blågrå isse. Næb rødt med gullig spids. Iris citrongul.

L. 491, V. 203, H. 272, L. 17, N. 35, højde ved basis 19 mm.

♀: Mangler nakkeringen og den sorte skægstribe, den har en mindre gullig plet på forhalsen og en ganske lille vingeplet.

L. 469, V. 199, H. 260, L. 18, N. 32, højde ved basis 19 mm.

UDBREDELSE: Siam, Bas-Laos, Cambodia og Cochinchina.

I NATUREN foreligger ingen særlige eller afvigende oplysninger om denne fuglerace, og vi henviser derfor til indledningen og de øvrige arter.

I FANGENSKAB er den ikke med sikkerhed kendt.

F. 39 nr. 3: *P. e arvensis* //
F. 39 nr. 4: *P. e. siamensis* ||
F. 39 nr. 5: *P. e. magnirostris* =

F. 39 nr. 5: *Psittacula eupatria magnirostris* (Ball) 1872

GROVNÆBBET ALEXANDER PARAKIT - Tavle 114

Magnirostris af magnum = stor; rostris = næb.

NOMENKLATUR: *Palæornis alexandri* BLYTH (nec auct.) J. A S. B. 28, p. 413, 1859 *Palæornis magnirostris* BALL. J. A. S. B. 41, p. 278, 1872. *Palæornis eupatrius* FINSCH (nec LINN.) 1868.

Engelsk Andaman eller Great billed Alexandrine Par akeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Som *P. e eupatria* (F. 39 nr. 2), men næbbet er meget grovere, den røde plet på vingen gennemgående stærkere farvet. På baghalsen, over den rosafarvede ring, et smalt blågrønt bånd, mere eller mindre tydeligt. Iris klar gul, vokshud gult; næb jordbærfarvet med gul spids; ring om øjet lys rød; ben grålige.

L. 500-560 mm.

♀: Afviger fra ♂ ved at mangle skægstribe og den rosa ring om baghalsen. Den er en del mindre i størrelse.

UDBREDELSE: Andaman øgruppen. Kort, se F. 39 nr. 4.

I NATUREN: Opholder sig meget i skovområder, men fouragerer på marker og i plantager, hvor den ødelægger en del. Rede i hule træer. 2-3 æg.

I FANGENSKAB: Den er næsten ikke omtalt noget steds, men har dog nu og da været i landet. 1963 fik jeg en ♂, som man ikke kunne holde inde, træværk gnavede den itu og trådvæv bed den itu, bure flaede den lodningerne itu på. Jeg havde den i voliere, hvor den næppe gnaver så meget. Den blev efterhånden meget rolig,

men gnavede sig dog ud nu og da, den lod sig villigt kalde ned (medens den var ude, ødelagde den en masse i frugttræerne). En dag blev den skræmt af en hund, den fløj med stor kraft mod et veranda-vindue og faldt til jorden med knækket hals (1970).

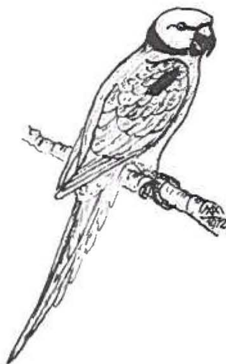
F. 39 nr. 6: *Psittacula eupatria wardi* (E. Newton) 1867
SEYCHELLER ALEXANDER PARAKIT
Wardi = opkaldt efter Svinburne Ward, der var kommisær over Seychellerne fra 1862-1868.
NOMENKLATUR: ***Palæornis wardi*** E. NEWTON. P. Z. S. 1867, p. 346.

Engelsk: Seychelles Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Græsgrøn; nakke og baghals med blåligt skær, en uklar stribe fra næsebor til øjet. Kun en ufuldstændig rød vingeplet. Næb rødt, ben støvgrå.
L. 405, V. 195, H. 320, N. 30, L. 20 mm.
♀: Noget mindre, mangler skægstriber.
UDBREDELSE: Seychellerne?
Man mener, at ♂ fra denne race har manglet den rosafarvede baghals - for ifølge James C. Greenway jr. er den uddød.

F. 39 nr. 6: *P. e wardi* Ø
F. 39 nr. 7: *P. k. krameri* //
F. 39 nr. 8: *P. k. centralis* =
F. 39 nr. 9: *P. k. parvirostris* ||
F. 39 nr. 10: *P. k. echo* [ ]

F. 39 nr. 7: *Psittacula krameri krameri* (Scopoli) 1769
AFRIKANSK ALEXANDER PARAKIT – Tavle 115
Krameri = hidrører fra Scopoli's opkald af fuglen 1769 efter G. H. Kramer, der var en anerkendt naturforsker. Kramer havde 1740-1756 udgivet flere betydelige værker.
NOMENKLATUR: *Psittacus krameri* SCOPOLI. Annus I Hist.-Nat. 1769, p. 31. *Psittacus cubicularis* HASSELQ. Reise nach Palæstina 1762, p. 292). *Psittacus docilis*

VIEILL. No. D XXV, p. 343, 1817. *Psittacus frenatus* u. A. *Palæornis inornatus* VIG. 1830. *Palæornis torquatus* DENH. & CLAPP. (nec Linn.) 1826. *Palæornis cubicularis* RÜPP. 1845. *Psittacus parvirostris* BP. 1854. *Palæornis docilis* BP. 1857. *Psittacus cubicularis* HEUGL. 1863. *Psittacus cubicularis* ANTIN. 1864. *Palæornis torquata* HEUGL. 1871.
Engelsk: African Ring-necked eller Rose-ringed Parrakeet. Tysk: Afrikanischer Halsbandsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, hoved og baghals med blåligt skær; et bredt rosarødt halsbånd; fra næseborene til øjnene en svag sort streg, fra hagen og bagud mod halsbåndet en sort skægstribe; undersiden noget lysere ligesom nakken; vingedækfjerene mørkegrønne blåsorte med grønne kanter; halefjerene grønne, de midterste 2 er mere blålige og lyse mod spidsen. Iris lysegul, øjenring rødorange. Næb rødbedefarvet med mørk spids. Vokshuden grålig; ben grå.
L. 380-400, V. 140-150, H. 200-230, N. 20 mm.
♀: Mangler den sorte skægstribe samt den rødrosa halsring og er noget mindre.

UDBREDELSE: Vestafrika fra Senegal til Portugisisk Guinea og øvre Niger. (Fuglene fra Togo og Guldkysten er tilsyneladende en mellemting mellem denne art og *P. krameri centralis*). Kort, se F. 39 nr. 6.

I NATUREN lever fuglene i tørt skovområde og tornet krat. På ynglepladserne flokkes fuglene, ofte 20-30 stykker, og rederne gnaves i hule eller frønnede træer.

NÆRING: Frugt, frø, grene og knopper.

I FANGENSKAB er det en almindelig og yndet volierefugl. Den egner sig ikke til ophold i bur, men har den plads, er den både flot og graciøs.
1944 havde Anker Ryder Tønnesen opdræt af den, og senere er den opdrættet flere gange.

F. 39 nr. 8: *Psittacula krameri centralis* Neumann 1915
MELLEM-AFRIKANSK ALEXANDER PARAKIT - Tavle 115
Centralis = antyder at den lever i Mellem-Afrika.

NOMENKLATUR: *Palaeornis krameri centralis* NEUMANN. Orn. Monatsb. 23, 1915 p. 73. (Gondokoro, White Nile).
Engelsk: Lake Chad Ring-necked Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Fjerdragten afviger næppe fra *P. k. krameri* (F. 39 nr. 7), men den har et mindre og lidt lysere næb.
Praed & Grant hævder, at det er et synonym for *P. k. krameri*, se denne.

UDBREDELSE: Chad søen, mod øst til Hvide Nil, mod syd til Nord-Cameroon, fransk Ækvatorial-Afrika og Gaza. Kort, se F. 39 nr. 6.

I FANGENSKAB: Ukendt.

F. 39 nr. 9: *Psittacula krameri parvirostris* Souance 1856
ABYSSINSK ALEXANDER PARAKIT - Tavle 115
Parvirostris af parvus = lille; rostris = næb.

NOMENKLATUR: *Palæornis parvirostris* »BP« SOUANCÉ. Rev. et Mag. Zool. (2), 8, 1856, p. 157. (Abyssinia).
Engelsk: Abyssinian Ring-necked Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner nominatracen *P. k. krameri* (F. 39 nr. 7), men er noget mindre, og især er dens næb meget mindre.
L. 365-380, V. 147-162, N. 17 mm.

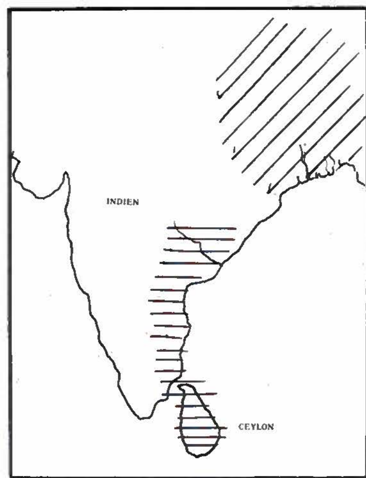
UDBREDELSE: Eritrea, Nord-Ethiopien, Sennar-distriktet i Sudan. Kort, se F. 39

I NATUREN: Som hovedformen. I FANGENSKAB foreligger intet.

F. 39 nr. 10: *Psittacula krameri echo* (Newton & Newton)
MAURITIUS ALEXANDER PARAKIT
Echo = tilbagekastning af lyd (skrig), ekko; eques = ridder.
NOMENKLATUR: *Psittaca borbonica torquata* BRISSON. Orn. IV, p. 328 pl. XXVII, fig. 1, (1760). *Psittacus alexandri var.* LINN. 1766. *Psittacus eques* BODD. 1783. *Psittacus alexandri var.* GM. 1788. *Psittacus semirostris* HERM. 1804. *Psittacus bitorquatus* KUHL 1820. *Psittacus bicollaris* VIEILLOT 1823. *Palæornis cubicularis* WAGL. 1832. *Palæornis torquatus* G. R. GR. 1846. *Palæornis borbonicus* BP. 1854. *Palæornis equis* G. R. GR. 1859. *Palæornis echo* A. NEWTON 1876.
Engelsk: Mauritius Ring-necked Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *P. k. manillensis* (F. 39 nr. 12), men er mørkere samt har bredere halefjer.
L. 360, V. 183, H. 180, N. 25, L. 14 mm.
♀: Mindre.
UDBREDELSE: Mauritius. Sandsynligvis uddød. Kort, se F. 39 nr. 6.
I FANGENSKAB har den været i slutningen af forrige århundrede, idet Karl Russ havde et eksemplar, som var meget tamt. Senere ukendt.

F. 39 nr. 11: *Psittacula krameri borealis* Neumann 1915
INDISK ALEXANDER PARAKIT - Tavle 115
Borealis = nordenvind, nordre, mod nord.
NOMENKLATUR: *Palæornis krameri borealis* NEUMANN. Orn. Monatsbericht 23, 1915, p. 178. (Assam).
Engelsk: Assam Ring-necked Parrakeet. Tysk: Halsbandsittich, Kleiner Alexandersittich. Native: Burmesisk Kyegyok.

Halsbåndsparakitterne fra Nord-Indien (Assam, Nepal, Bhutan, Sikkim og Burma) afviger konstant fra arterne på Ceylon og Syd-Indien *P. k. manillensis* (F. 39 nr. 12) ved at have et klart koralrødt over- og undernæb; efterhånden synes undernæbbet dog at blive lidt mørkere, hvilket allerede Hume 1874 bemærkede, og ved gennemgang af samtlige præparater i Berlin, London og Tring-museet, bekræfter Oscar Neumann dette. Hos *manillensis* er undernæbbet næsten sort.
Alle fugle fra Bagindien synes at tilhøre arten *P. k. borealis* (F. 39 nr. 11).
UDBREDELSE: Se ovenfor.
I NATUREN: Fuglene holder til i de tørre zoner og besøger i vid udstrækning haver og marker, hvor de gør megen skade ved at afgnave knopper og frugter eller sæd på markerne (de holder som regel frugten med foden) - flyver langt omkring. Fuglene er ret almindelige, men forhadte; også deres skrigeri er gennemtrængende. Whistler oplyser, at de gnaver ikke selv reder, men finder naturlige hulheder.

F. 39 nr. 11: *P. k. borealis* //
F. 39 nr. 12: *P. k. manillensis* =

I FANGENSKAB er det måske den ældst kendte parakit, idet man hævder, at Alex-

ander den Store hjembragte den fra sit krigstogt til Indien. Vi kender den almindelig hos og og jævnligt udstilles den med opdræt.
Yngler i kasser på 30-35 cm med et indgangshul på 7-8 cm. Der lægges 3-6 hvide æg. Hunnen ruger alene og mades i denne periode af hannen. Ungerne bliver 6-8 uger i reden. Udfarvningen varer indtil 3 år; indtil da ligner begge køn hunnen. Fuglen gnaver meget og skriger en del - mest hvis pladsen er for ringe. Kan blive ret tam, og det hænder, at den kan lære at sige enkelte ord.

F. 39 nr. 12: *Psittacula krameri manillensis* = *torquata* (Bechstein) 1794
HALSBÅNDS-PARAKIT - Tavle 115

Manillensis = hentyder til Philippinerne, hvorfra man fejlagtigt tidligere antog fuglene kom - skal være Ceylon. Synonym for *torquata* = snoede ting, her altså »halsbånd«.

NOMENKLATUR: *Psittaca* BRISSON. Orn. IV, p. 319 (1760). *Psittaca turquata* BRISSON. Orn. IV 1760. *Psittacus alexandri (part)* LINN. 1766. *?Psittacus rufirostris* LINN. 1766. *?Psittacus krameri* SCOP. 1769. *Psittacus torquatus* BODD. 1783. *Psittacus alexandri* GM. 1788. *Psittacus manillensis* BECHST. 1794 (Stubenvögel p. 612). *Psittacus sinciato* SHAW 1811. *Palæornis torquatus* VIG. 1825. *Conurus rufirostris* LESS. 1831. *Conurus torquatus* LESS. 1831. *Palæornis cubicularis* WAGLER 1832. *Psittacus torquatus* BOURJ. (1837-38). *?Palæornis bitorquatus* BLYTH 1849. *Palæornis layardi* BLYTH 1849. *Palæornis frenatus* LICHT. 1854. *Palæornis torquatus* BEAV. 1869.

Engelsk: Indian Ring-necked eller Rose-ring-necked Parrakeet. Tysk: Halsbandsittich von Ceylon. Singhalese: Ranna Girawa. Tamil: Kili.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, baghoved med grågrønligt skær; sort stribe fra næsebor til øje; rosafarvet krans om halsen, foran i en bred sort stribe fra undernæbbets basis henover halsen, hvor den møder den rosa ring. Undersiden grøn med gråligt skær over brystet; centrale halefjer blålige, øvrige gule på inderfanen, grønne på yderfanen, alle med gule spidser; næb rødt, brunligt på spidsen, undernæbbet mørkere, undertiden sort; vokshud grå; iris lysgul; ben grå; krans om øjet orange.
L. 405-435, V. 165. H. 240-255, N. 25, L. 20 mm.
♀: Mangler den sorte stribe mellem næsebor og øje, den rosafarvede ring om baghalsen og den sorte skægstribe; ofte findes en utydelig antydet smaragdgrøn halsring. Noget mindre end ♂.

UNGERNE som ♀, og ♂♂ udfarver først 3. leveår.

UDBREDELSE: Sydlige Indien samt Ceylon. Kort, se F. 39 nr. 11.

I NATUREN: Almindelig i lavlandets tørre zone, specielt nær kysterne, men de undgår højdedragene; i de fugtige områder er de sparsomt og sporadisk forekommende, men atter almindelige i Colombo, hvor de færdes i mindre flokke, de lever ellers i flokke på op til 100 stykker. De flyver godt og graciøst.

NÆRINGEN er knopper, frugt og frø (især paddy), og derfor er de langtfra velsete.

I FANGENSKAB er fuglen almindelig, også her i landet har den været volierefugl i mange år og har ofte ynglet. Med artsfæller lever den i god forståelse, men er ond overfor småfugle - og bør ikke holdes i små bure.

F. 39 nr. 13: *Psittacula alexandri fasciata* (P. L. S. Müller) 1776
SKÆGPARAKIT - Tavle 116

Fasciata af fascia = bånd, altså båndstribet, skægstribet.

NOMENKLATUR: *Psittaca indica torquata* BRISSON. Orn. IV, p. 326, 1760. *Psittacus alexandri var.* LINN. 1766. *Psittacus fasciatus* MÜLL. S. N. Suppl. p. 74, 6f, 1776. *Psittacus vibrissa* BODD. 1783. *Psittacus alexandri* GM. 1788. *Psittacus pondi-*

cherianus GM. 1788. *Psittacus borneus* GM. 1788. *Psittacus ginginianus* LATH. 1790. *Psittacus mystaceus* SHAW 1811. *Psittacus pondicerianus* BECHST. 1811. *Palæornis pondicerianus* LESS. 1831. *Conurus ponticerianus* LESS. 1831. *Palæornis borneus* WAGL. 1832. *Palæornis melanorhynchus* WAGL. 1832. *Psittacus nigrirostris* HODGS. 1844. *Palæornis mystaceus* HODGS. 1844. *Palæornis barbatus* BLYTH 1849. *Belurus barbatus* BP. 1854. *Belurus melanorhynchus* BP. 1854. *Belurus pondicerianus* SOUANCÉ 1856. *Belucercus pondicerianus* BP. 1856. *Palæornis osbecki* HORSFIELD & MOORE 1856-58. *Palæornis vibrisca* G. R. GR. 1859. *Palæornis javanicus* JERD. 1863. *Palæornis lathami* FINSCH 1868. *Palæornis javanica* SWINH. 1870. *Palæornis fascianus* G. R. GR. 1870. *Palæornis melanorhyncha* SCLAT. 1871. *Palæornis ponticerianus* BLYTH 1873. *Palæornis schisticeps* SCLAT. 1876. *Palæornis fasciata* SALVAD. 1887.

Engelsk: Moustache Parrakeet, Banded Parrakeet. Tysk: Bartsittich. Burmesisk: Kalama kyet-tu-ywe.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, med en stor gulliggrøn plet på vingedækfjerene; hovedet gråt med svagt blåligt skær, tøjler og øjeregion med grønligt skær; et bånd fra panden til øjet samt en bred skægstribe sorte; en smaragdgrøn krave fra nakken til begge sider af halsen; strube, bryst, forreste del af halssider samt forreste del af bugen vinrøde, nederste del af bugen, undergump og underhaledækfjer grønne med svagt blåligt skær; midterste halefjer blå ved basis, kantet med grønt og med gullige spidser, de øvrige er blågrønne, halens underside mørk gyldengul; overnæb koralrødt med gullighvid spids, undernæb sort; iris lysgul; ben blågrå.

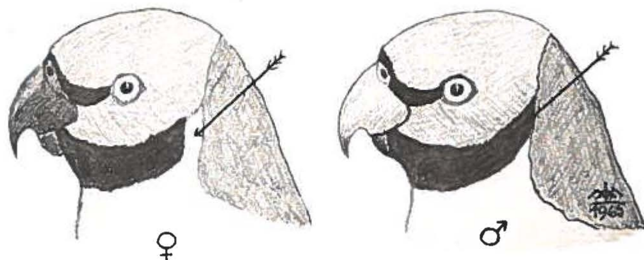
L. 355-407, V. 165, H. 185-225, N. 27, L. 13 mm.

♀: Afviger fra ♂ ved et mere blåligt skær på hovedet. *Det vinrøde fra brystet breder sig op ad siden af halsen, mellem hovedets og baghalsens farver* (dette er et godt og sikkert tidligt kønstegn, se skitsen). Næbbet er sort, dog er undernæbbet ved basis orangebrunt.

UNGE FUGLE: Grønne, intet vinrødt på undersiden; pande og hovedsider grålige; de brede skægstriber sodfarvede; en gullig vingeplet. Næbbet hos begge køn sort.

UDBREDELSE: Himalaya fra Kuman til Assam, Sydvest-Yunnan og Tonkin, Burma til Tenasserim og Merqui øriget, Siam og hele fransk Indokina, øen Hainan. Kort, se F. 39 nr. 19.

I NATUREN er fuglene meget selskabelige og danner ofte flokke udenfor yngletiden. Om foråret har de nøgne indiske egetræer (teak) ingen interesse, men når de sætter knopper og blade, bliver de attraktive, og da ødelægger de store fugle en masse i skovene. Undertiden samler de sig på stærevis og trækker flere hundrede miles indenfor dere udbredelsesområde. I sådanne skarer kan der være mange hundrede fugle og de er frygtede i rismarkerne, men deres naturlige tilholdssted er højskoven, hvor også deres ynglepladser findes.

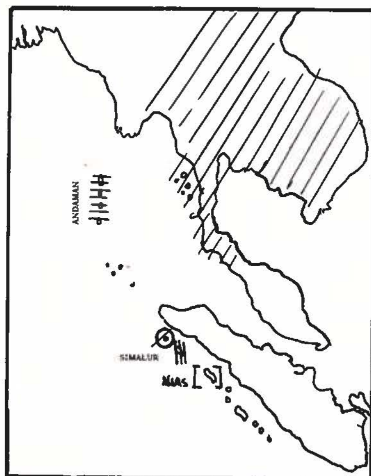

Kønsforskellen hos Skægparakitterne.

I FANGENSKAB: Skægparakitten er ofte indført og af mange en skattet volierefugl, selv om den kan volde noget besvær, både ved sine skrig og gnaveriet, for

selv om den kan være både ufordragelig overfor andre fuglearter og utilnærmelig, så opvejes dette ved dens fine fjerdragt og sit livlige væsen. Omgås den fornuftigt, vil den kunne blive meget tam og tillidsfuld - kan endog lære at sige enkelte ord, og dertil skride til at yngle. Der er flere kendte opdræt af Skægparakitten gennem mere end 75 år, blandt andet har den kendte parakitopdrætter Otto Hirte i mange år omkring 1930erne haft opdræt af denne parakit, og ved Verdensudstillingen i Tivoli 1956 udstillede han sidste gang et par med 2 unger.
Zool. Mus. i København har skind af 5 ♂♂ og 2 ♀♀.

F. 39 nr. 14: *Psittacula alexandri abbotti* Oberholser 1919
ABBOTT'S SKÆGPARAKIT
Abbotti = Dr. William Louis Abbott (1860-1936) var en naturforsker af en særlig støbning. 1897 foretog han undersøgelse af Siams fauna og i årene 1898-1909 besøgte han i eget fartøj Sumatra og Borneo; med indiske søfolk bemandede han sit skib og anløb med dette de ellers ubesøgte småøer og fandt ud af mange af de fugle, som aldrig tidligere var beskrevet, og her på et af disse togter fandt han denne fugl på Andaman-øen i øgruppen af samme navn (Bengalbugten).
NOMENKLATUR: *Conurus fasciatus abbotti* OBERHOLSER. Proc. Biol. Soc. Washington, 32, 1919, p. 29. (South Andaman Island).

F. 39 nr. 13: *P. a. fasciata* //
F. 39 nr. 14: *P. a. abbotti* =
F. 39 nr. 15: *P. a. cala* ||
F. 39 nr. 16: *P. a. major* ∅
F. 39 nr. 17: *P. a. perionca* [ ]

Engelsk: Abbott's Andaman Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Holo-eksemplaret af denne art fra Andamanøerne viser sig ved undersøgelse at være konstant afvigende fra fastlandseksemplarerne.
Og, skriver Oberholser, vil jeg give den et nyt hensigtsmæssigt navn: *Conurus fasciatus abbotti, opkaldt* efter finderen, den velkendte naturforsker Dr. W. L. Abbott.
De sorte aftegninger i ansigtet (skæg og tøjle) er bredere og tydeligere. Issen er olivengullig med blåt skær (lavendelfarvet); hals mat grøn; ryg lys grøn; overhaledækfjer som issen. Halefjerene blågrønne, kantet med grønt indtil ⅓ fra spidsen, der er med gulligt skær: dækfjer, underhaledækfjer lyse gulgrønne. Iris gul; løb olivengrønne, kløer sorte.
♂: V. 172, H. 197, N. 27,8, L. 17 mm.
♀: V. 167,8, H. 180,8, N. 26,5, L. 16,6 mm.
UDBREDELSE: Andaman-øgruppen.
Da beskrivelsen er foretaget af Oberholser og ikke af Abbott, så er der ingen oplysninger om psyke og adfærd.

F. 39 nr. 15: *Psittacula alexandri cala* Oberholser 1912
SIMALUR SKÆGPARAKIT
Cala = af kalos (græsk), pragtfuld, skøn, smuk.
NOMENKLATUR: *Conurus fasciatus calus* OBERHOLSER. Smiths. Misc. Coll., 60, 1912, No. 7, p. 4. (Sibabo Bay, Simalur Island).
Engelsk: Simalur Island Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *Psittacula alexandri fasciata* (F. 39 nr. 13) fra Malay-halvøen og Tenasserim, men er en del større end disse.

Holo-eksemplaret. adult male no. 179664. USA M. Sibabo Bay, Simalur Island, 21. okt. 1902. Dr. W. L. Abbott.

UDBREDELSE: Øen Simalur. Kort, se F. 39 nr. 14.

F. 39 nr. 16: *Psittacula alexandri major* Richmond 1902
STOR SKÆGPARAKIT

Major = majus (magnus), større, forholdsvis stor.

NOMENKLATUR: *Palæornis major* RICHMOND. Proc. Biol. Soc. Wash., 15, 1902, p. 188. (Pulo-Bali, vestkysten af Sumatra).

Engelsk: Tapa Islands Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Hvis man sammenligner med *Psittacula alexandri abbotti,* (F. 39 nr. 14), som den ligner mest, er den en del større og sædvanligvis en del mørkere på undersiden. Målene har jeg desværre ikke, men den er altså større og mere robust, og deri afviger den fra *P. a. abbotti,* hvis mål er: V. 167-172, H. 181-197 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra holo-eksemplaret fra Pulo-Babi og Pulo Lasig i Tapa-øerne ved Sumatras vestkyst, mellem Simalur og Nias øerne. Kort, se F. 39 nr. 14.

F. 39 nr. 17: *Psittacula alexandri perionca* Oberholser 1912
NIAS SKÆGPARAKIT

Perionca = af ongkylos = af stort omfang, prægtig.

NOMENKLATUR: *Conurus alexandri perioncus* OBERHOLSER. Smiths. Misc. Coll., 60, 1912, no. 7, p. 4. (Samasama, Nias Island).

Engelsk: Nias Island Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *Psittacula alexandri fasciata* (F. 39 nr. 13), men er meget større end denne, issen er lysere og underryggens bageste del lysere og med mindre eller slet intet blåt skær eller islæt.
Farver og tegninger er fordelt ligesom hos *P. a. major* (F. 39 nr. 16) fra Pulo-Babi, dog er den gennemsnitlig mindre af størrelse og issen endnu lysere; underryggens fjer er lysere og helt uden blåt.

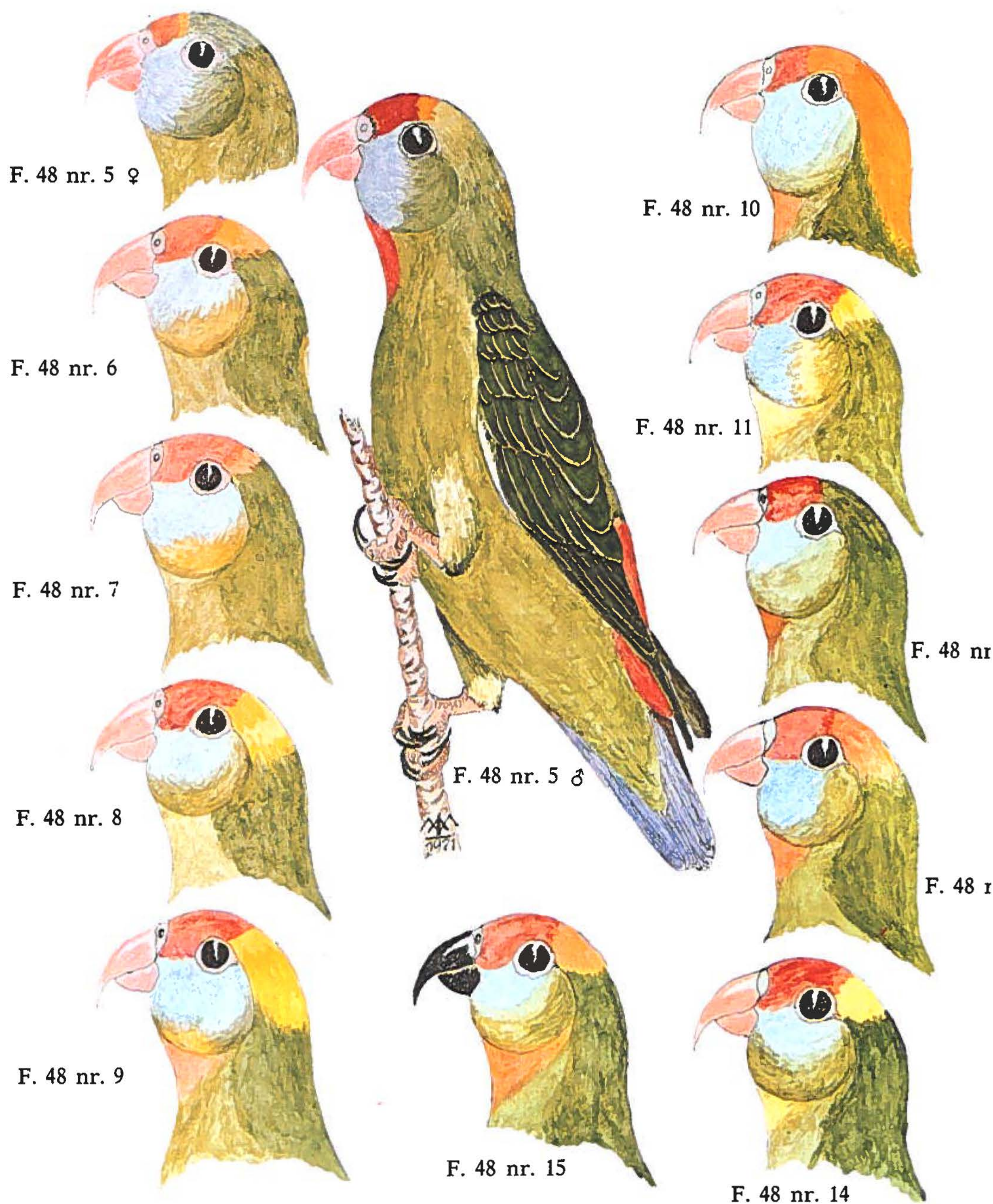
Type: Adult male no. 180817. USNM. Samasana, Nias Island, februar 22, 1905. Dr. W. L. Abbott.

UDBREDELSE: Øen Nias. Kort, se F. 39 nr. 14.

F. 39 nr. 18: *Psittacula alexandri alexandri* (Linné) 1758
ROSENBRYSTET SKÆGPARAKIT - Tavle 116

Alexandri = opkaldt efter Alexander den Store, 356-323 f. Kr., idet det hævdes, at han hjembragte fra sit Indien-felttog »en grøn papegøje med en rød hals« - det kan næppe være andet end en »Psittacula«, så kan vi skændes om hvilken art det var - det bliver aldrig afsløret, men den rosenbrystede har altså fået navnet, og det må vi jo bøje os for, formodentlig fordi ingen anden før 1754 er navngivet.

NOMENKLATUR: *Psittacus alexandri* ODHEL in Linné's Amæn. Acad. IV, p. 236, 1754. *Psittacus javanicus* OSB. 1757. *Psittacus bimaculatus* SPARRM. 1787. *Psittacus alexandri* GM. 1788. *Psittacus osbeckii* LATH. 1790. *Psittacus pondicerianus* KUHL 1820. *Palæornis pondicerianus* VIG. 1825. *Psittacus trimaculatus* STEPH. 1826. *Psittacus pondicerianus* VIG. 1830. *Conurus ponticerianus* LESS. 1831. *Psittacus pondicerianus* MÜLL. & SCHLEG. 1839-41. *Palæornis ponticerianus* HART. 1844. *Belurus barbatus* BP. 1854. *Belurus pondicerianus* SOUANCÉ 1856. *Belocercus pondicerianus* BP. 1856. *Palæornis osbecki* HORSF. & MOORE 1856-58. *Palæornis javanicus* G. R. GR. 1859. *Palæornis javanica* SCLAT. 1859. *Palæornis vibrisca* FINSCH 1863. *Palæornis alexandri* FINSCH 1868. *Belucercus javanicus* G. R. GRAY 1870.

F. 48 nr. 5: *Loriculus philippensis philippensis* F. 48 nr 6: *L. p. mindorensis*
F. 48 nr. 7: *L. p. burnsi* F. 48 nr. 8: *L. p. panayensis* F. 48 nr. 9: *L. p. regulus*
F. 48 nr. 10: *L. p. chrysonotus* F. 48 nr. 11: *L. p. worcesteri*
F. 48 nr. 12: *L. p. siquijorensis* F. 48 nr. 13: *L. p. apicalis* F. 48 nr. 14: *L. p. dohertyi*
F. 48 nr. 15: *Loriculus philippensis bonapartei*

Engelsk: Javan Parrakeet. Tysk: Rosenbrustsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
Meget lig *P. a. fasciata,* (F. 39 nr. 13), kun er denne art lidt mindre, og der er rødt næb hos begge køn - og så er brystfarven lidt mere varm (rødbrunlig).
L. 335-350 mm.

UDBREDELSE: Java og Borneo. Kort, se F. 39 nr. 19.

I NATUREN: Adfærd som Skægparakitten.

NÆRING: Albizzia-træets frugter, men er også to gange observeret ædende honning af blomster (*Erythrina variagata orientalis*) van Leeuwen, 1931, Java.

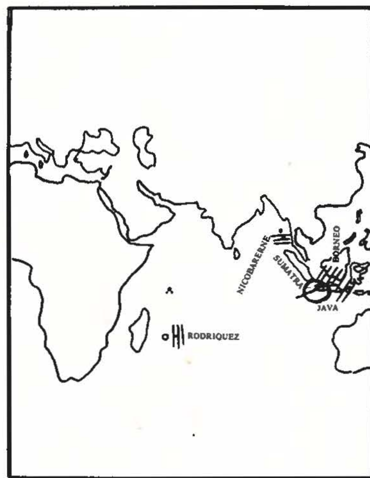
I FANGENSKAB: Vel ikke så almindelig som Skægparakitten, men den har da ofte været indført og har mange gange ynglet, også her i landet. Første gang i 1920erne og møder også nu og da på vore udstillinger med unger. 1954 O. Hirte, Søborg. 1965 Carl Aage Jensen, Køge, »Stuefuglene, jan. 1966 p. 1.

F. 39 nr. 19: *Psittacula alexandri dammermani* (Chasen & Kloss) 1932
DAMMERMAN'S SKÆGPARAKIT

Dammermani = opkaldt efter Karel Willem Dammerman (1885-1951), han var hollandsk doktor; han opholdt sig en tid i Hollandsk Indien. De sidste år var han leder af Museet i Leyden, han var højt dekoreret og medlem af utallige selskaber og foreninger.

NOMENKLATUR: *Psittacula alexandri dammermani* CHASEN & KLOSS. Bull. Raffles Mus. No. 7, 1932, p. 8. *Palæornis javanica* VORDERMAN. Nat. Tijdschr. Nederl. Ind. XLVIII (1889. »Karimondjawa archipel.«) nec OSBECK 1757.

Engelsk: Dammerman's Parrakeet. Malajisk: Bettet (Vorderman).

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. a. alexandri* (F. 39 nr. 18), men den er meget større. Næbbet er mere robust og kraftigere. Vingerne er en del længere.
I farverne er de meget lig hinanden, måske har Java-racen mere blåt hoved.
Vingemål: ♂♂ 170-175 mm; ♀♀ 166-173 mm.

UDBREDELSE: Karimon på Java.

I NATUREN: Intet.

I FANGENSKAB: Ukendt.

F. 39 nr. 18: *P. a. alexandri* //
F. 39 nr. 19: *P. a. dammermani* Ø
F. 39 nr. 20: *P. caniceps* =
F. 39 nr. 21: *P. excul* ||

F. 39 nr. 20: *Psittacula caniceps* (Blyth) 1846
NICOBAR PARAKIT - Gråhovedet Skægparakit - Tavle 117

Caniceps = grå toppet (isset), hovedet.

NOMENLKATUR: *Palæornis caniceps* BLYTH. J. A. S. B. XV, p. 23, 51, 368, 1846. *Belurus caniceps* SOUANCÉ 1856. *Belocercus caniceps* BP. 1856. *Palæornis canicollis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Blyth's Nicobar Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, renere grøn på gump og overhaledækfjer; hovedet gråt, den grå nakke

går gradvis over i den grønne rygs farve; et bredt bånd fra panden gennem øjet og fra hagen en bred sort skægstribe; håndsvingfjer og disses dækfjer sorte med grønligt skær på yderfanerne; halens overside grøn, mørk gylden på undersiden, midterste halefjer grålige mod spidsen, i enkelte tilfælde med blåt skær ved basis og grønlige spidser. Iris orangerød; overnæb rødt, undernæb sort; ben blygrønne. L. 55,9, V. 216, H. 355, N. 28, L. 12 mm.

♀: Blåligt skær på isse og nakke; næbbet er helt sort, lidt mindre.

UDBREDELSE: Nicobarerne. Kort, se F. 39 nr. 19.

I NATUREN: Man har ikke ret mange sikre observationer om denne art, skriver Hume. Dens flugt er meget let og graciøs, men den er støjende, og dens skrig kan høres viden om. Den æder frugt af Pandanus, men også anden frugt og frø.

I FANGENSKAB er den ikke særlig kendt. 1902 kom vel de første to eksemplarer til Londons Zoo - senere har den flere gange været udbudt. En flok unge fugle kom i 60erne her til landet, og de har en enkelt gang været udstillet i Køge.

F. 39 nr. 21: *Psittacula exsul* A. Newton 1872

RODRIQUEZ SKÆGPARAKIT – Tavle 121

Exsul = henviser til en forvist eller uønsket person, eller i dette tilfælde fugl (Exsil) - men det er også i nogen måde lykkedes, den er sandsynligvis uddød.

NOMENKLATUR: *Palæornis exsul* A. NEWTON. Ibis, 1872 p. 33.

Engelsk: Rodriquez Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overvejende grålig blågrøn, mørkest på oversiden; fra næseborene til øjnene på begge sider en smal sort stribe; den sorte skægstribe er tydelig og forlænget, så den næsten når baghalsen. Der er ingen vingeplet. Hovedet, nakke og skuldre mørkt gråligt blågrønt. Håndsvingfjerenes yderfaner grønligblå, inderfanen sort; armsvingfjer gråsorte. Undersiden skifter fra blåligt bryst til grønlig på bugen. Halens underside gulliggrå, oversiden blågrøn. Næb livligt rødt med lysere spids. L. 405, V. 185, H. 210, N. 25, L. 10 mm.

♀ som ♂, men lidt mindre. Skægstribe og ansigtsstriber fra næsebor til øje meget utydelige. Næbbet sort.

UDBREDELSE: Rodriquez, hvor den dog sandsynligvis nu er uddød.
Kort, se F. 39 nr. 19.

Det har været beskrevet af et par videnskabsmænd, at ♂ havde en rød vingeplet, men dette er ukorrekt.

F. 39 nr. 22: *Psittacula derbyana* (Fraser) 1850

KINA-PARAKIT – Tavle 117

Derbyana = Louis Fraser har givet denne fugleart navn efter Edward Smith Stanley, 13th Jarl af Derby (1775-1851). Jarlen havde en stor samling fugle, som han med stor kyndighed passede; når de døde, blev de præpareret og indlemmet i hans museumssamling, og netop i denne samling fandt Fraser 1850 typeeksemplaret og gav det Jarlens navn. Ved Jarlens død 1851 blev de levende fugle solgt ved auktion, kataloget var på 50 sider, og de indbragte £ 7.000.

NOMENKLATUR: *Palæornis derbyanus* FRASER. P. Z. S.. 1850, p. 245, pl. 25. *Belurus pondicerianus* SOUANCÉ 1856. *Belocercus pondicerianus* BP. 1856. *Palæornis vibrissa* SCHLEG. 1864. *Palæornis melanorhynchus* FINSCH 1868.

Engelsk: Lord Derby's eller Derbyan Parrakeet. Tysk: Chinasittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn med violet bug; isse violet; kind og øjenområdet violet med grønt (irgrønt) skær; pandebånd, der fortsætter fra næbbets basis i højde med næseborene og gennem øjet, samt en bred skægstribe fra undernæbbet til den grønne baghals sorte, under denne er bryst og bug violet; lår grønne. På de mørkegrønne vinger en ret stor gulliggrøn plet; halen grøn, lysest mod spidsen af de midterste halefjer.

Iris gul; overnæb koralrødt med lysere gul spids, undernæb sort; ben skifergrå. L. 510, V. 215, H. 263, N. 29, L. 14 mm.
♀: Gennemgående lidt mindre og med mere dystre farver; næbbet er helt sort, men kroppens violette farve strækker sig op forbi spidsen af skægstriben, og det er et godt kønskendetegn (se skitsen F. 39 nr. 13).

UNGERNE har alle ved udflyvning røde næb. Ved første store fældning får alle sorte næb, og først i 2det leveår får ♂♂ temmelig langsomt det røde overnæb.

UDBREDELSE: Sydøst-Tibet, Sydvest-Kina (provinserne Szechuan og Yunnan). Kort, se F. 39 nr. 24.

I NATUREN: Lever i bjergegnene i det sydvestlige Kina, men særlig mange værdifulde oplysninger om fuglenes adfærd foreligger ikke. Man ved, at Paddy er et overordentligt værdifuldt foder for fuglene, når de i mindre flokke hjemsøger rismarkerne, men også frugter og træknopper er en ikke uvæsentlig del af deres næring, også trægrene afbarker de med stor ildhu og færdighed.
Reden gnaver de i hule træer, ofte ret højt i de ikke særlig tætte skove, hvor de holder til. Morgen og aften er de mest virksomme, midt på dagen holder de sig ofte i ro.

I FANGENSKAB: Som antydet i indledningen, var det først 1850, at denne smukke ædelparakit blev bestemt og beskrevet, og da var det en seværdighed, sandsynligvis den første og eneste af arten i Vesteuropa. Det var nemlig først 1899, at man hører om de næste hos Rothschild, nemlig 2 ♀♀. 1900 havde Berlins Zoo den formodentlig af samme sending - og så meddelte et svensk ugeblad, at den var uddød. Omkring midten af 1960erne importerede E. Boklund, Kastrup, flere sendinger, og en hel del af disse fugle var unger; det viste sig så, at da fuglene 1970 var 6-7 år, så kom der unger mindst 4 steder omtrent samtidig.
Walther Langberg, Vanløse, og Zinck Christensen, Aalborg, »Stuefuglene«, december 1970 p. 53-55 - og endelig Carl Wentrup, Søborg, »Nat. & Hj.«, sept. 1970 p. 167. Sandsynligvis har disse fugle været kønsmodne samtidig, for det kneb at holde liv i de udfarvede fugle, de var svære at få kosttilvænnet, de unge fugle gik det bedre med.
Nogle år har jeg også haft denne dejlige fugl, men gnavere er de, og en dag havde de gnavet sig ud og var fløjet bort. ♂ blev fanget i kamp med en kat i Sundparken af en folkepensionist, der fik et par fingre skambidt. Den havde jeg mange år senere, men ♀ fik jeg ikke, skelet og fjer blev senere fundet i en kålmark i Tømmerup.
Kostplanen for mine parakitter er: 3 slags solsikkekerner (hvid, stribet, lille sort), saflor, majs, hvede, afskallet havre og paddy, tyrolernødder, græskarkerner, jordnødder, hvid hirse og kanariefrø samt vitaminpiller (kyllinger), desuden frugtgrene, æbler, appelsin, druer, bær, majskolber, agurker, græskar, julesalat, gulerødder, grønkål, tørrede tjørnebær og rønnebær samt hjemmebagt sandkage, kiks eller tørrede kryddere eller hundekiks, alt varieret efter årstid eller behov.
Min sidste ♂ blev umådelig tam og tillidsfuld og gik i voliere med småfuglene.

F. 39 nr. 23: *Psittacula longicauda longicauda* (Boddaert) 1783
MALAYSIA LANGHALEPARAKIT - Tavle 118
Longis = lang; cauda = hale.

NOMENKLATUR: *Psittacus longicauda* BODDAERT. Tabl. Pl. Enl. p. 53 (1783) *Psittacus malaccensis* GM. 1788. *Psittacus ginginianus var.* LATH. 1790. *Psittacus erubescens* SHAW 1811. *Psittacus barbatulatus* BECHST. 1811. *Palæornis malaccensis* VIG. 1852. *Conurus erythrogenys* LESS. 1831. *Psittacus (Belocercus) barbatus* MÜLL. & SCHLEG. 1839/44. *Palæornis longicauda* G. R. GR. 1846. *Palæornis longicaudus* G. R. GR. 1859. *Conurus (!) malaccensis* PUCHER 1853. *Belurus malaccensis* BP. 1854. *Bellocercus malaccensis* BP. 1856. *Palæornis viridimystax* BLYTH 1856. *(?) Palæornis affinis* GOULD 1858. *Palæornis barbatulatus* ROSENB. 1862. *Palæornis longicaudatus* FINSCH 1868. *Belocercus longicaudus* G. R. GR. 1870.

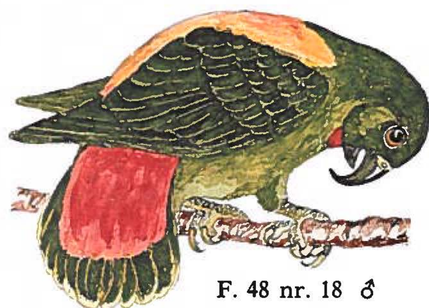
Engelsk: Long-tailed Parrakeet. Tysk: Langschwanzsittich, Malakkasittich, Rotnackenedelsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overside grøn, underside gullig, isse græsgrøn, tøjler mørkere grøn; hovedsiderne og et bredt bælte rundt om nakken vinrødt; bred skægstribe sort; inderste skulderfjer-område er gulligt, tonet med lyseblåt; underryg og gump lyseblå; overhaledækfjer grønne; svingfjerene blå, men kantet med grønt og blandet af disse farver ud mod fjerenes spidser; øverste vingedækfjer olivengrønne, skulder- og vingedækfjer ellers gullige; midterste halefjer blå, men kantet med grønt ved basis, de øvrige halefjer er grønne på oversiden, medens undersiden er grumset gullig. Iris gullig-hvid; overnæb rødt, gulligt ved basis og hornfarvet spids, undernæb mørkebrunt; løb grå.
L. ca. 420, V. 150, H. 260 mm.
♀: Overside grøn, isse mørkest; hovedsider rødlige, øredækfjer dog med blåt skær, det røde bånd når dog næppe sammen i nakken; skægstribe mørkegrøn; vingefjer blå med grønt skær mod de enkelte fjers spids; halen som hos ♂, men en del kortere. Overnæb hornbrunt som undernæbbet.
Længde 260-270 mm
Unge ♂♂ som ♀, men mindre; underryg med blåligt skær. På hvilket tidspunkt overnæbbet bliver rødt, er ikke fastslået, en kommende opgave for fuglevenner at løfte sløret for.

UDBREDELSE: Pinang, Malacca, Peninsula, Singapore, Sumatra, Nias, Billiton, Borneo og Labuan. Kort, se F. 39 nr. 24.

I NATUREN: Omkring skovbryn langs junglen, eller halvt åbne områder med enkeltstående træer, er yndede opholdssteder for mindre flokke eller enkelte par, som regel i nærheden af vand, floder eller søer. Også denne art foretrækker at erobre redepladser i hule tæer, og overalt i de uplejede skovområder er udgåede træer mere almindelige end vi straks fatter, fordi vi sædvanligvis slutter ud fra det vi kender fra vore kultiverede skove.
Morgen og aften er de, som alle papegøjer, mest vitale, og da flyver de en del, og det kan være et meget flot syn at se en flok af de mange farvestrålende fugle, der med gennemtrængende skrig flyver over ret lange strækninger, men oftest i samme rute.
Noget, som ud over de iøjenfaldende farver tiltrækker sig opmærksomheden, er deres ejendommelige lange haler, der under flyvningen får en særdeles egenartet facon. De lange midterste halefjer bølger op og ned, medens de øvrige halefjer, som kontrast til de midterste, spredes som et meget kort stykke af halens totale længde, feltet er næsten så bredt som det er langt.
På Borneo, hvor den har været kendt i århundreder i stor mængde, har der ihvertfald tidligere, været gjort stærkt indhug i bestanden, idet fuglene der blev fanget på limpinde og spist, men de er stadig forekommende i anseligt antal enkelte steder, medens beretninger tyder på, at den er sjælden i andre områder samt at den helt er forsvundet på steder, hvor den tidligere var ret talrig.

Tavle 136

F. 48 nr. 18 ♂

F. 48 nr. 20

F. 48 nr. 19

F. 48 nr. 21

F. 48 nr. 18: *Loriculus amabilis sclateri* F. 48 nr. 19: *Loriculus amabilis amabilis*
F. 48 nr. 20: *Loriculus stigmatus stigmatus* F. 48 nr. 21: *L. stigmatus quadricolor*

I FANGENSKAB: 1968 indførte Sigurd Christensen, Aarhus, en halv snes par af denne parakit i en usandsynlig fin kondition, og de blev da også meget hurtigt fordelt over hele landet, alle levede. Der findes, mig bekendt, kun et enkelt par tilbage.

Det hævdes, at det er en fugl, som er meget rolig og fordragelig i fangenskab, men kendskabet til dette, er endnu nok for spinkelt til en generel afgørelse.

Denne import vil jeg, uden sikkert kendskab til det, mene stammer fra Borneo, idet den kom sammen med den lille Malay-Papegøje, som vi kalder Dværg-Ædel-papegøje, *Psittinus cyanurus*, og som jeg beskrev i september-nummeret af »Stuefuglene« 1968 pag. 258 og følgende.

På flere andre øer omkring Bagindien findes lidt afvigende underarter eller racer af denne langhalede parakit, og det er faktisk ret sent den sidste anerkendte lokale afvigelse er konstateret. Stammen er jo den samme, men da der ingen forbindelse har været mellem øerne, har de konstant udviklet sig bort eller afvigende fra hinanden, og de indtil nu anerkendte *longicauda*-arter skal herefter nævnes.

F. 39 nr. 24: *Psittacula longicauda tytleri* (Hume) 1874
ANDAMAN LANGHALEPARAKIT

NOMENKLATUR: *Palæornis Tytleri* HUME. Str. Flath., 2, 1874 p. 454
(Tidligere beskrevet under *Palæornis affinis* BEAVAN 1867, men nu trukket ud af dette nomenklatur og startet som selvstændig og afvigende underart).

Engelsk: Andaman Long-tailed eller Tytler's Parrakeet. Tysk: Andamanensittich.

Allan Hume, som 1874 opkaldte fuglen efter Colonel R. C. Tytler (1818-1872) skriver, at det er til erindring om hans ven, der ydede så stort bidrag til kendskabet af Andaman-øernes fuglebestand.

Om Tytler skriver A. A. Prestwick, at han havde samlet en stor kollektion af fugle fra hele verden. Det blev en velkendt samling, fordi både Hume og Beavan skrev om den på »Bonnie Moon« i Simla, hvor iøvrigt en hel del indiske ornitologi-studerende holdt til, indtil samlingen efter Tytlers død blev pakket i kasser og opmagasineret i huset. Det har altså været omkring 1873. Ingen havde ret til at arbejde med det medens fru Tytler var i England og andet steds, og det bevirkede, at kasserne alt for længe forblev uåbnede.

Samlingen kom omsider i Mr. B. Bevan-Petnam's besiddelse, og han skænkede det til Lahore Central Museum 1917. 1918 åbnede Hugh Whistler (forfatteren af »Indian Birds« 1928) kasserne og opdagede, at samlingen var i utilfredsstillende stand, hvilket man også kunne forvente efter 45 års ligegyldighed. Meget få skind var i perfekt stand, størstedelen var ødelagt af fugt og insekter. Der blev omtrent 2500 skind reddet, mange af dem blev dog kun beholdt indtil de kunne erstattes af nyere eksemplarer.

F. 39 nr. 24: *P. l. tytleri* ||
F. 39 nr. 23: *P. l. longicauda* =
F. 39 nr. 22: *P. derbyana* //
F. 39 nr. 25: *P. l. nicobarica* Ø

Om denne Andaman Langhalede Parakit er ikke meget at finde, og det er vanskeligt at rede ud om og hvornår den er blevet indført her til Europa - muligvis var England det første sted.

Jeg har selv et udstoppet eksemplar af en ganske ung fugl, tilfældigt indført, afmagret og dødsmærket, og den overlevede da desværre heller ikke. Men vi kan

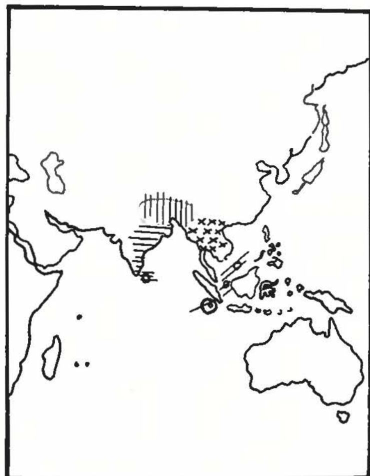
ihvertfald bevise, at vi har haft den her i landet, men der havde jo ellers været en hel del at iagttage med en fugleart, der er så sjælden som Andaman-parakitten er.

F. 39 nr. 25: *Psittacula longicauda nicobarica* (Gould) 1857
NICOBAR LANGHALEPARAKIT - Tavle 118
Nicobarica = fra Nicobarerne, øgruppe øst for Bagindien.
NOMENKLATUR: *Palæornis Nicobaricus* GOULD. Bds. Asia, pt. 9, 1857, pl. 13. (Tidligere *Palæornis erythrogenys* BLYTH 1846, som altså formenes forkert bestemt).
Belurus erythrogenys BP. 1854. *Belurs barbatus part* SOUANCÉ 1856. *Belocercus barbatus* BP. 1856. *Belocercus erythrogenys part* G. R. GRAY 1870.
Engelsk: Nicobar Long-tailed Parrakeet. Tysk: Nikobarenedelsittich.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; tøjlestribe blåsort; isse grøn; kinder og øredækfjer murstensrøde; bred skægstribe sort; nakke lys gulgrøn, nederste del af nakken og baghalsen med et lilla skær; mellem skulderbladene lys grønt, men med en blålig tone; underryg og overhaledækfjer, forhals og kroområde gulliggrønne; bug og underhaledækfjer lys grøn; vinger grønne, svingfjerene kantet med grønt og tonet med grønt mod de enkelte fjers spidser; hånddækfjerene blå; undervingedækfjer har samme grønne farve som bugen; midterste halefjer blå, men med en grøn kant, de øvrige grønne, mere eller mindre blå imod midten, halefjerenes underside gylden olieagtig-gul. Overnæb zinnoberrødt, gult i spidsen, undernæbbet hos nogle eksemplarer hornsort, hos andre lysere hornfarvet, og endelig hos enkelte mørk smudsig, eller sortagtigt rødt. Iris lysegul, cremhvid eller lysebrun, huden ved næbbets basis grønlig brun eller brunlig grøn; løb og fødder mørk jord- eller brungrønne. L. 330, V. 190, H. 200-300 mm.
♀: Grøn, isse med olivenskær, ingen lysegrå tone på baghalsen eller mellem skulderområdet, det er hos ♀ helt grønt. Den røde farve på kinderne er kedelig mat og glansløs; skægstriben er sort med svagt grønligt skær, hele næbbet er sortagtigt.
UNGE FUGLE: I store træk som ♀, men hele næbbet er hos unge fugle rødt.
UDBREDELSE: Nicobarerne. Kort, se F. 39 nr. 24.
I NATUREN: I dens hjemsted har den sin rede i Pandanustræet i 4-10 meters højde, og der lægges normalt 2 æg. Den opholder sig i skovområderne, i haver og mangrovetykninger, parvis eller i små flokke på 4-5 stykker. Ernærer sig af bærfrugter.
I FANGENSKAB:
1873 var den i Zoologisk Have i London, men den må nok betegnes som meget sjældent indført, og det hævdes at den i fangenskab, ihvertfald lige efter ankomsten er meget sky. Normalt er vel også alle *Psittacula*-arter meget sky, men det er kun tilsyneladende, for tiden har jeg to arter, og de er ganske tamme, de tager tyrolernødder meget forsigtigt af hånden, og den ene går meget villigt på fingeren - det er et spørgsmål om rigtig behandling og tålmodighed.
Det bør måske også bemærkes, især med henblik på de varierende farveangivelser på hannens næb, hvad iøvrigt gælder for andre medlemmer af *Psittacula*-slægten, at næbfarven forandrer sig hos ungerne de første to år.
Ved klækningen har ungerne næsten ufarvet næb, og det bliver i løbet af de første måneder nærmest orange, men bliver efter ca. et halvt år sodfarvet eller jordbrunt, om man vil, og det gælder begge køn. Det holder sig omtrent et år, så begynder overnæbbet hos de unge ♂♂ at få et rødligt skær, og når fuglen er ca. 2 år, er hannernes overnæb rødt, medens undernæbbet er sort; hunnernes næbfarve er både for under- og overnæbbets vedkommende sortagtigt.
Vedrørende øjenfarven kan vi ikke give nogen forklaring, men da ovenstående farvebeskrivelse er foretaget på museumseksemplarer (22 stk., 15 ♂♂ og 6 ♀♀ + 1 uden kønsangivelse), må Salvadori stole på den angivelse man i marken me-

ner at have konstateret, og det kan undertiden være usikkert, nærmere kan vi ikke komme det.

F. 39 nr. 26: *Psittacula longicauda defontainei* Chasen 1934
NATUNA LANGHALEPARAKIT
Defontainei = Mr. F. N. Chasen beskrev først denne underart og gav den navn efter P. M. de Fontaine, som var konservator (udstopper) i Raffles Museum i Singapore, men ellers foreligger ikke nogen biografiske oplysninger, da alle museets optegnelser gik tabt ved Japans besættelse.

NOMENKLATUR: *Psittacula longicauda defontainei* CHASEN. Bull. Raffles Mus., no. 9, 1934, p. 93.

Engelsk: Natuna eller Fontaine's Long-tailed Parrakeet.

UDBREDELSE: Natuna-øerne, Rhio-øgruppen, øerne Bintang og Karinata.

I NATUREN: Som man vil se, er det den nyeste tilkomne lokale race; den ligesom bekræfter den påstand, at det er i øområderne man fremover vil kunne finde fuglearter, som uforstyrrede har kunnet udvikle sig og fremavle større eller mindre konstante afvigelser.

F. 39 nr. 26: *P. l. defontainei* //
F. 39 nr. 27: *P. l. modesta* Ø
F. 39 nr. 28: *P. c. cyanocephala* =
F. 39 nr. 29: *P. c. bengalensis* ||
F. 39 nr. 30: *P. c. rosea* × ×

F. 39 nr. 27: *Psittacula longicauda modesta* (Fraser) 1845
LUCIANS LANGHALEPARAKIT - Tavle 118
Modestus = beskeden, mådeholden.

NOMENKLATUR: *Palæornis modestus* FRASER. Proc. Zool. Soc. London 1845, p. 16. *Palæornis melanorhynchus* HART. 1844. *Palæornis lucianae* VERR. 1850. *Palæornis erythrogenys* FRASER 1850. *Belurus luciani* BP. 1854. *Belurus barbatus* SOUANCÉ 1856. *Belurus modestus* SOUANCÉ *Belocercus barbatus* BP. 1856 *Belocercus modestus* BP. *Palæornis fraseri* MOORE 1856-58. *Palæornis luciani* GOULD 1857. *Belocercus luciani* G. R. GRAY 1870. *Palæornis barbatus* BLYTH 1875.

Engelsk: Enggano eller Lucien's Long-tailed Parrakeet. Tysk: Rotwangensittich, Prinz Luzians Edelsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, pande mørk blågrøn, nærmest grøn på forhovedet; issen mørk rødlig med grønligt skær, bageste del af issen, nakken og baghalsen lys og klar rødlig; øtjlestriben og en bred skægstribe sort; kinder og øreområde lys murstensrøde; overryg afbleget gullig grøn, mere eller mindre med blåligt skær; bagryggen med blåt skær; underryg og overhaledækfjer klart grønne; forhals og kroområdet lyst gulliggrønt, nærmest lysegrønt på bryst og bug; underhaledækfjer og de små og mellemste vingedækfjer samt undervingedækfjer grønne; svingfjerene grønne, inderkanten og fjerene under slagfjerene samt store undervingedækfjer sortagtige; midterste halefjer grønne, spillende over i det blå ved midten af fjerene og med let grønt skær mod spidsen, de øvrige halefjer grønne; undersiden af halefjerene

mørk gyldenoliven. Iris gul; overnæb rødt med hvidlig spids, undernæb sort; løb grå.
L. 400, V. 200, H. 225 mm.
♀: Grøn, lysere på undersiden; isse grønlig brun; pandebånd, tøjler og skægstribe mørk blågrøn, næsten sort; kinder og øreområdet rødligt, i det sidste område er de enkelte fjer med blålig spids; halens overside grøn, basis af de midterste fjer blålige og spidsen grønlig, undersiden gylden oliven; næb sort.

UDBREDELSE: Engano-øen, muligvis sydvestkysten af Sumatra. Kort, se F. 39 nr. 26.

Det skal bemærkes, at en meget større ♂, som holdtes i fangenskab i England, og som nu skindlagt beror i British Mus., målte ca. 500 mm i længde og halen var op mod 300 mm.
1850 var den i Zoologisk Have i Amsterdam. 1857 i Londons Zoologiske Have.
Af og til indført, helt op til 1913. Om den nogensinde har været på vore breddegrader, er tvivlsomt, ihvertfald foreligger der ikke noget sikkert herom.

F. 39 nr. 28: *Psittacula cyanocephala cyanocephala* (Linné) 1766
BLOMMEHOVEDET ÆDELPARAKIT - Tavle 119

Cyanocephala af cyano = mørkeblå; cephala = hoved.

NOMENKLATUR: *Psittaca ginginiana erythrocephalos* BRISSON. Orn. IV, p. 346, pl. XXIX f. 2, 1760. *Psittaca cyanocephalos* BRISS. 1760. *Psittacus cyanocephalus* LINN. 1766, S. N. I, p. 141 n. 10. *Psittacus purpureus* MÜLL. 1776. *Psittacus signatus* SCOP. 1786. *Psittacus erythrocephalus* GM. 1788. *Psittcaus ginginianus* LATH. 1790. *Psittacus rhodocephalus* SHAW 1792. *Psittacus flavitorquis* SHAW 1811. *Psittacus annulatus* BECHST. 1811. *Psittacus flavicollis* VIEILL. 1817. *Psittacus bengalensis* KUHL 1820. *Palæornis flavitorquis* VIG. 1825. *Palæornis erthrocephalus* VIG. 1825. *Palæornis flavicollaris* VIG. 1830. *Conurus erythrocephalus* LESS. 1831. *Palæornis bengalensis* FRANKL. 1831. *Palæornis cyanocephalus* WAGL. 1832. ?*Palæornis erythrogenis* BOURJ. 1837. *Palæornis rhodocephalus* HODG. 1844. *Palæornis rosa* G. R. GR. 1856. *Plaæornis purpureus* G. R. GR. 1870. *Palæornis cyanocephala* RCHNW. 1879. *Palæornis purpreascens* MARSH. 1884.

Engelsk: Blossom-headed Parrakeet, Plum-headed Parrakeet. Tysk: Pflaumenkopfsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Olivengrøn; hovedet rødt med blommefarvet skær på kinder og nakke; sorte skægstriber samles til en smal ring i nakken; baghals og overgump er irgrønne, ryg og skulderfjer olivengrønne, bryst bug og underhaledækfjer gulgrønne, vinger grønne, små dækfjer med irgønne kanter; en mørk rød plet på mellemste vingedækfjer; vingefjer mørke på inderfanen og en gul kant på yderfanen. Centrale halefjer blå med grønt skær ved basis og med lyse, næsten hvide spidser, det næste par fjer er mere grønne, de øvrige har grønne yderfaner og gule inderfaner, halens underside gullig. Iris hvid, eller gullig hvid; overnæb orangegulligt, undernæb sortagtigt; fødder mørke.
L. 355-380, V. 135, H. 205-230, N. 12, L. 10 mm.
♀ mindre end ♂, hovedet er mørkt blommeblåt, mere gråligt på pande og kinder; en gul krave, bredest på siderne af halsen, men ingen sort krave, ingen skægstribe og ingen røde pletter på vingerne; overnæbbet gulligt, undernæbbet sort.

UNGERNE er grønne, klarest på gump og underryg, lysere i panden, svag antydning af lysgrøn krave på baghalsen; midterste halefjer med blåligt skær; næb grønligt gult.

UDBREDELSEE: Skovområderne i Syd-Indien og på Ceylon. Kort, se F. 39 nr. 26.

I NATUREN ses den ofte i ret store flokke, der fra deres opholdssteder i skovene drager ud på togter i haver og rismarker, hvor disse flokke er frygtede på grund af deres hensynsløse ødelæggelser.

Dens almindelige opholdssted er de store skove og tætte krat i de fugtige områder eller nær vandløb. Det er en forsigtig og ret sky fugl. Reden bygges i hule træer eller i gamle spættereder.

I FANGENSKAB er den velkendt gennem mange år, men mærkeligt nok er den ikke så lige til at få til at yngle. I slutningen af forrige århundrede var det en sensation, da der blev udstillet et opdræt, og op til 1949 er der ingen beskrivelse af opdræt. Da oplyser Aage Madsen, »Skovbo«, Viborg, om et opdræt i »Nat. & Hj.«. December 1950 gik ♀ i selvgnavet redehul, med frønnet og trøsket træ som redebund. ♂ holdt vagt og sang, medens ♀ rugede på 4 æg. 2 unger. ♂ mader både ♀ og unger. 14 dage gamle overtog ♂ madningen. Der anvendtes kanariefrø, diverse hirsearter og meget solsikke. Æggefoder, grønt, fuglegræs, rapgræs, salat og god frugt (livsnødvendigt), friske grene (birk og pil), 1-2 æbler daglig, gulerødder og moden hyben.

Den omtales undertiden som fredelig, men den dræber dog adskillige fugle, som kommer den nær. Det gamle par og de to første unger har jeg udstoppet i min samling.

Forsigtighed med andre fugle tilrådes. Under rugningen får ♂ ikke lov at komme i kassen, kun for at made ♀. Ungerne forbliver ca. 6 uger i kassen.

F. 39 nr. 29: *Psittacula cyanocephala bengalensis* (Forster) 1781
LYS BLOMMEHOVEDET ÆDELPARAKIT

Bengalensis = hentyder til fuglens forekomst i Bengal.

NOMENKLATUR: *Psittacus bengalensis* FORSTER in Pennant's Indian Zool., 1781, p. 40. (Bengal).

Engelsk: Bengal eller Northern Plum-headed Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
er meget usikker; et står imidlertid fast, at fuglene fra Bengal-området er lysere end fra de øvrige områder. Whistler skriver, at fuglene østfra, omkring Sikkim, er en lysere race, en østlig form, *P. c. bengalis.*
L. 360-375 mm.

UDBREDELSE: Nord-Indien og Bengal. Kort, se F. 39 nr. 26.

Om Blommehovedet Parakit bør også nævnes, at den træffes i skovene indtil 5000 fod over jorden. Endvidere, at de indfødte undertiden holder dem som burfugle.

Om den lyse varietet er identisk med den, som Latham omtaler, er ukendt: *Psittacus narcissus* LATHAM. Ind. Orn. Suppl., p. XXI, 1801.

F. 39 nr. 30: *Psittacula cyanocephala rosea* (Boddaert) 1783
ROSENHOVEDET ÆDELPARAKIT – Tavle 119

Rosea = hentyder til fuglens hoveds farve, der minder om en rosa rose.

NOMENKLATUR:
Psittaca bengalensis BRISSON. Orn. IV, p. 348 (1760). *Psittacus rosa* BODDAERT. Tabl. Pl. Enl. p. 53, 1783. *Psittacus bengalensis* GM. 1788. *Psittacus ginginianus* LATH. 1790. *?Psittacus erythrocephalus* KUHL 1820. *?Palæornis bengalensis* VIG. 1825. *Palæornis cyanocephalis* BLYTH 1849. *Palæornis rosa* JERD. 1862. *Palæornis cyanocephala* GOULD 1874. *?Palæornis bodini* RUSS 1878.

Engelsk: Rosy-headed eller Blossom-headed Parrakeet. Tysk: Rosenkopfsittich.
Burmesisk: Kye-tama.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Meget lig *P. c. cyanocephala* (F. 39 nr. 28), fra hvilken den er en underart eller race; den er dog noget mindre, og for begge køn gælder det, at undervingedækfjerene er mørkere grønne. Hovedets farve er også meget lysere, vel nærmest lys rosa, på panden, kinderne og øreregionen mørkest, på isse og nakke går det gradvis oevr i en mere grålilla tone, der er ikke antydning af grøn halsring; ryg, skuldre og underside er grønne, men bryst og bug er meget lysere og går op i en smal lys ring bag den sorte halsring; den røde plet på vingedækfjerene er meget

mørk, og de lyse spidser på de midterste forlængede halefjer er meget lyse. Iris mørk orange; overnæb lysegråt, undernæb næsten sort.
L. 330, V. 135, H. 178, N. 10? og L. 10 mm.
♀ som ♂, men hovedets farve er mere gråligt og mindre blåt end ♀ af *P. c. cyanocephala;* den gule krave er mere udvisket på halssiderne; den grønne farve såvel på oversiden som på undersiden er klarere - og så er der rygende uenighed om vingepletten!
Salvadori mener den har vingeplet, han har haft 17 skind på Brit. Mus., medens Smythies, der beskriver de levende fugle i naturen, hævder (p. 334), at den mangler - jeg mener at have set begge dele.
UNGERNE: Brunliggrå hovedfarve med grønligt skær, ellers grønne - og de har *ingen* rødbrun skulderplet. Muligvis er den sene udfarvning, der sker over ♀'s farvegestalt, årsagen til divergenserne, de er jo først helt udfarvede 3die leveår.
UDBREDELSE: Assam, Kina, Siam, Cambodia og Cochinchina. Kort, se F. 39 nr. 26
I NATUREN: Opholder sig i skovenes udkanter i indtil 3000 fods højde, men fouragerer i rismarkerne, ofte langt fra deres hvile- og yngleområder. Ofte yngler de i hulheder i træer i meget stor højde. De lægger 2-6 æg. ♀ ruger alene 22-23 dage. Ungerne bliver i reden ca. 6 uger.
I FANGENSKAB har den længe været kendt, selv om den er sjældnere end hovedformen. Karl Russ oplyser, at 1875 blev den indført og at den flere gange har ynglet. Hos Russ bastarderede den med hovedformen, og det er desværre nok ofte sket, så helt rene racer er sikkert sjældne. Beretninger om dansk opdræt kendes ikke.

F. 39 nr. 31: *Psittacula intermedia* Rothschild 1895
Intermedia = en mellemting (sandsynligvis en bastard - usikkert om den findes i naturen så bestandig, at man kan tale om underart eller race).
NOMENKLATUR: *Palaeornis intermedia* ROTHSCHILD. Nov. Zool., 2, 1895, p. 492. (India).
FARVEBESKRIVELSE:
En del af issen brunlig blomme-violet, den øvrige del af hovedet og kinderne skiferblålig, ikke helt så mat som hos *P. c. rosea* (F. 39 nr. 30); udenom hovedets farve, fra næbbet, er en sort halsring sammenløbende med næbstriben til et bredt bånd. Ryg og skuldre olivengrønne; underryg, vinge og overhaledækfjer mere græsgrønne med svagt blåligt skær; en stor sortbrun plet på den midterste del af vingen. (Midterste halefjer mangler på holo-eksemplaret) de resterende fjer som hos *P. schisticeps,* men den yderste fane mere blå. Hele undersiden mere gullig æblegrøn; undervingedækfjerene grå-grønne. Undernæb orangegult, overnæb orangerødligt med gul spids.
Vinge 145 mm, næb 14 mm.
UDBREDELSE: Indien? Kort, se F. 39 nr. 32.
Holo-eksemplaret er et såkaldt Bombay-eksemplar og derfor uden tvivl fra en vestlig provins; (samtidig med dette kom 2 skind af *P. schisticeps*).
Det er således en form, som befinder sig mellem *P. schisticeps* og *P. c. cyanocephala* i størrelse og farve, men er nærmest førstnævnte i undernæbbets farve, idet dette er sort hos sidstnævnte.
Senere i Nov. Zool. 1924, p. 126 (Rothschild & Hartert): det sandsynligste er, at denne art er en mellemform mellem *P. schisticeps* og *P. cyanocephala* og næppe nogen tilfældig hybrid - da der fremkommer et usædvanligt stort antal af den.
P. schisticeps = *P. h. himalayana* (F. 39 nr .32).

F. 39 nr. 32: *Psittacula himalayana himalayana* (Hodgson) 1836
SORTHOVEDET ÆDELPARAKIT – Tavle 120
Himalayana = forekomst i Himalaya-området.

NOMENKLATUR: *Palæornis schisticeps* HODGSON. As. Res. XIX, p. 178, 1836. *Palæornis hodgsoni* FINSCH 1868.

Engelsk: Himalayan Slaty-headed eller Hodgson's Parrakeet. Tysk: Schwarzkopfedelsittich, Hodgsons Sittich. Burmesisk: Kye-kalá.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, mørkest på oversiden; hele hovedet sort, bag den nederste rand et blågrønt område bag om halsen inden overgangen til den egentlige mørke kropsfarve; mørkrød vingeplet og lyst undernæb, overnæb rosa med lys spids. Iris orange; løb skiferfarvede; hale blålig med lyse spidser.

L. 394, V. 160, H. 235, N. 24, L. 15 mm.

♀ som ♂, men mangler den røde vingeplet og næbbet er lysere.

UNGERNE: Hovedet grønt; skægstribe mangler; kinder med brunligt skær; næb hornfarvet.

UDBREDELSE: Nord-Indien fra Kashmir til Vest-Assam.

F. 39 nr. 31: *P. intermedia ?*
F. 39 nr. 32: *P. h. himalayana //*
F. 39 nr. 33: *P. h. finschii =*
F. 39 nr. 34: *P. calthorpae Ø*
F. 39 nr. 35: *P. columboides ||*

I NATUREN: Yngler op til 8000 fod, om vinteren fra 2-4000 fod. Adfærd og næring som foregående.

I FANGENSKAB: Sjældent indført tidligere, nu har den de sidste 10 år flere gange været på markedet, men unge fugle, hvis køn var usikkert, og det har været flest ♂♂.

F. 39 nr. 33: *Psittacula himalayana finschii* (Hume) 1874
SKIFERHOVEDET ÆDELPARAKIT - Tavle 120

Finschii = navngivet af Allan Hume til ære for Prof. Dr. Friederich Hermann Otto Finsch (1839-1917). Han begyndte sin løbebane som assistent ved flere tyske museer under Schlegel og Hartlaub, og tog da som 28-årig fat på sit værk »Die Papageien«, 2 bind i 3 dele, det tog 2 år; derefter foretog han en hel del rejser og flere andre skrifter fulgte.

NOMENKLATUR: *Palæornis schisticeps* MASON (nec Hodgs.) Burmah, p. 179 (1800). *?Palæornis rosa BEAV.* (nec Bodd.) 1869. *Palæornis finschii* HUME. Str. Feath. II, p. 509 (1847). *?Palæornis schisticeps* BLYTH 1875.

Engelsk: Burmese Slaty-headed eller Finsch's Parrakeet. Tysk: Finschs Edelsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
Fuglen er meget lig *P. h. himalayana* (F. 39 nr. 32), lidt lysere i farverne og lidt grovere i typen. ♂ har i stedet for det sorte hoved et skiferfarvet (blågråligt-sort); halefjerene smallere, ellers som *P. h. himalayana.*

L 4.15, V. 152, H. 279, N. 25, L. 15 mm.

♀ ligner ♂, men mangler den røde vingeplet og er lidt mindre.

UDBREDELSE: Østlige Assam og vestlige Yunnan, mod syd til Tenasserim, mod nord Siam og Syd-Laos og Central-Annam. Kort, se F. 39 nr. 32.

I NATUREN: Ophold i egeskovene (teak), hvorfra de i betydelige flokke drager til rismarkerne og floderne, men ellers lever den også af frugter og bær (blandt andet vilde kirsebær, som vokser i stort antal i udbredelsesområdet). Den er fundet i 12000 fods højde i bjergene.

I FANGENSKAB: 1900 var den importeret til Tyskland og samtidig i London. Her i landet er den for en halv snes år siden blevet indført. Som det fremgår af en artikel i »Stuefuglene« af Aage Poulsen, omtales et par fugles nervøsitet, det er en flokfugl og befinder sig bedst ved at være sammen med andre fugle, men næppe med småfugle. De fugle Aage Poulsen omtaler, er netop denne art, de har haft æg 3 gange, sidst i juli 1972, men endnu uden resultat. I naturen er de gerne i store flokke, men skal de yngle, isolerer de sig - i naturen er der jo plads nok - og her kan det blive svært, selv i en stor voliere, at skaffe uforstyrrethed - og så kan katastrofen let ske, for papegøjer undervurderer deres bid, vi overvurderer det.
Om opdræt her i landet kendes intet.

F. 39 nr. 34: *Psittacula calthorpae* (Blyth) 1849
LAYARD'S ÆDELPARAKIT - Blåhalet Ædelparakit - Tavle 121
Calthorpae = navnet er givet af Mr. Edgar Leopold Layard, 1824-1900, og den er navngivet til hans hustru, som var Miss Calthorp.

I nomenklaturen er navnet stavet forkert, om dette skrev Mr. A. A. Prestwich i sin udmærkede oplysende bog »I name this parrot . . .« bl. a. Dr. R. Bowdler Sharpe (Hand List 2, 1900, p. 32 note) »Denne [*calthorpae*] er det rigtige navn, det var decideret af Mr. E. L. Layard til hans første frue, som var Miss Calthorp, han har selv fortalt mig det . . .«

NOMENKLATUR ?

Engelsk: Layard's Parrakeet, Emerald-collared Parrakeet.
Sinhalese: Alu Girawá. Tamil: Kili.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; hoved, nakke og forhalssider blålige med grønt skær; en bred krave over baghalsen og hele undersiden klart lysegrøn; overryg og halefjer mørkeblå, men alle halefjer med gule spidser; vinger og underryg mørkegrønne; bred, sort skægstribe. Iris gullig (gråblå øjencirkel). Overnæb koralrødt, gulligt mod spidsen, undernæb smudsigt rødt; ben blågrå.
L. 280-305, V. 138, H. 138, N. 22, L. 10 mm.

♀ ligner ♂, men næbbet er sortagtigt; den grønne ansigtsfarve mindre grønlig og mere uklar; den er knapt så glansfuld og lidt mindre.

UDBREDELSE: Ceylon. Kort, se F. 39 nr. 32.

I NATUREN forekommer den i skovene i højlandet og som regel i nærheden af vand, men den ynder mest, som alle *Psittacula*-arterne, tørt område (almindeligvis er de bange for vand). Den træffes i anselig højde, op til 5000 fod. Som andre parakitter meget varieret ernæring, frugt, blomster, knopper, bær, frø og nektar o. l. Den kommer ikke så meget i opdyrkede områder som de øvrige arter, den er langt mere reserveret og tilbageholdende, endog noget sky.

I FANGENSKAB: Dens skyhed er også nok årsag til, at man så sjældent ser den hos fuglevenner, og det er meget sparsomt der er oplyst om den.
Omkring 1935 var der et enkelt eksemplar her i landet, desværre aner jeg ikke hvor det blev af, så vidt jeg husker var det enten en ungfugl eller en ♀, den hav'de ihvertfald ikke rødt næb.

F. 39 nr. 35: *Psittacula columboides* (Vigors) 1830
DUE-PARAKIT - Tavle 121
Columboides af columbo = due; ides = lignende (hentyder til den blågrå bug og ryg).

NOMENKLATUR: *Palæornis colomboides* VIGORS. Zool. Journ. V, p. 274, 1830. *Palæornis melanorhynchus* SYKES 1832. *Psittacus (Conurus) himalayanus* LESSON 1834. *Conurus sagittifer colomboides* BOURJ. 1837-38. *Psittacus melanorhynchus* SUND. 1838. *Palæornis peristerodes* FINSCH 1868.

Engelsk: Malabar Parrakeet, Blue-winged Parrakeet, Tysk: Der graubrüstige Edelsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals og bryst duegrå; pande, tøjler og øjeregioner grønne, det grønne i panden er svagt isprængt blåt; de sorte skægstriber møder den ligeledes sorte halskrave, under hvilken et klart blågrønt bånd strækker sig helt frem til struben; vinger og overryg mørkgrøn, men hver fjer lysere kantet; hale mørkegrøn med blåligt skær, mod spidsen er alle halefjerene gule. Overnæb koralrødt (spidsen hvidlig, undernæb mørkt. Iris gul og løb skiferfarvede.

L. 390, V. 140, H. 235, N. 25, L. 10 mm.

♀ lidt mindre, mere grumset i farverne, mangler den blågrønne halskrave og har sort næb.

UNGERNE: De grå områder hos de voksne fugle er her erstattet af grønt med svagt blåligt skær, halskraven mangler, skægstribe svagt antydet.

UDBREDELSE: Sydvest-Indien fra Bombay til Travancore. Kort, se F. 39 nr. 32.

I NATUREN er den som de øvrige *Psittacula*-arter, men måske lidt mere rolig og tillidsfuld. Næring som Layard's Ædelparakit (F. 39 nr. 34).

I FANGENSKAB har den været nu og da. Neunzig angiver, at det som regel er uudfarvede fugle, der kommer, og det er nok stadig rigtigt.

Fuglen gnaver ikke meget, er ikke nogen udpræget skriger og ret fordragelig, den snerrer nok efter volierefæller, men forfølger dem ikke; kan blive dejlig fortrolig og tam.

Jeg har i flere år haft et fint par af denne parakit, men yngel blev det ikke til, selv om konditionen var fin. Derimod har Lars Johansen og frue i Nykøbing F. 1968 haft opdræt af den, vi henviser til beretningen i »Stuefuglene«, december 1968 p. 51.

40.
SLÆGT:
(Polytelis)

PRAGT-PARAKITTER

40. slægt indeholder faktisk 2 typemæssigt afvigende fuglearter, 40a *Polytelis*, der omfatter Barrabands- og Bjergparakitten, medens 40b kun har een art, nemlig »*Spathopterus*«, Prinsesseparakitten.

Førstnævnte er slanke, harmoniske fugle med pragtfulde farver i grønt, gult og rødt. Typemæssigt ligner de godt hinanden, vingen lidt kortere end halen og med 2. håndsvingfjer som den længste. De to midterste halefjer er de længste; næbbet er ikke kraftigt og farven er rødt eller rødligt.

Prinsesseparakitten udmærker sig ved sine sarte pastelfarver og har forholdsvis længere hale, men er i adfærd nogenlunde som de to førstnævnte, dog er den nok noget mere godmodig og fredsommelig.

Det er volierefugle; voliererne ikke gerne under 5 meter lange og med gode flyvemuligheder. Medens de to første arter færdes meget på jorden, holder Prinsesseparakitten sig som regel i højden.

Foder som de øvrige parakitter: solsikke, havre, hvede, majs, større hirsearter samt ukrudtsfrø, æbler, majskolber, agurker, gulerødder, salat og fuglegræs. Til opmadning: kiks, reven gulerod, hårdkogte æg samt grønt.

F. 40a nr. 1: *Polytelis swainsonii* (Desmarest) 1826

BARRABANDS PARAKIT – Tavle 122

Swainsonii = det navn har Desmarest givet fuglen 1826 til ære for den engelske fugle-illustrator William Swainson (1789-1855). Han havde påtaget sig, uden fagkundskab som tegner, at illustrere store værker, og han slap særdeles godt fra det,

selvom der gik 6-9-13 år fra første til sidste farvetavle. De sidste 15 år af sit liv tilbragte han med sin familie i Australien (Tasmanien); denne periode ved vi kun lidt om, det var i årene ca. 1820-40 hans stortid varede.

NOMENKLATUR: *Psittacus barrabandi* SWAINSON (nec Kuhl). Zool. Illustr. I, pl. 59, (1820-21). *Palæornis barrabandi* VIG. 1825. *Psittacus swainsonii* DESMAREST. Dict. Sc. Nat. 29 p. 39, 1826, *Palæornis rosaceus* VIG. 1830. *Polytelis barrabandi* WAGL. 1832. *Psittacus sagitifer barrabandi* BOURJ. 1837-38. *Psittacus sagittifer rosaceus* BOURJ. 1837-38. *Barrabandius rosaceus* BP. 1850. *Platycercus rosaceus* G. R. GR. 1859. *Polyteles barrabandi* GOULD 1863. *Polytelis rosaceus* FINSCH 1863. *Platycercus barrabandi* FINSCH 1867.

Engelsk: Superb Parrot, Green Leek, Barraband Parrakeet, Scarlet-breasted Parrot. Tysk: Schildsittich, Barrabandsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; isse, kinder, strube og forhals smørgule, på forhalsen herunder et bredt rødt bånd; nakke og baghals grønne; vingedækfjer mørk æblegrønne; svingfjerene blågrønne, undersiden sort; kroppens underside lysegrøn; lår orangerøde; halens underside sort, oversiden grøn, men med blå fjerrande. Iris orangegul; næb rødt med lys spids; løb gråbrune.

L. 400, V. 180, H. 225 mm.

♀: Overside som ♂; pande og hovedsider mørk- eller blågrøn; intet rødt på forhalsen; lår orangerøde; næb orangerødt; på halens underside er inderfanen af hver fjer lysrosa, de 2 midterste er helt sorte, øvrige som ♂.

UDBREDELSE: Inderste område af Ny Sydwales, Victoria og Syd-Australien. Kort, se F. 40a nr. 2.

I NATUREN: Barrabandsparakitten er en af de parakitter, som opholder sig meget på jorden, sjældent langt fra vand; dens føde er mest græsfrø og frø af ukrudtsplanter, samt nektar og blomster af de store træer. Den trækker ret langt omkring, er en særdeles god flyver. Under yngletiden samler mange (10-20 stk.) sig i flokke, heraf nok den første antagelse, at kønnene lignede hinanden (hvorfor også Vigors beskrev en ♀ som en selvstændig art).

Rederne findes i hule træer og lignende hulheder meget højt. Kun ♀ ruger, 4-6 hvide æg, ♂ mader ♀ og besøger hende meget hyppigt. Ungerne forlader reden 4-6 uger gamle. Allerede 1935 var bestanden i Australien truet, og den er efterhånden sjælden.

I FANGENSKAB har fuglen længe været kendt som en yndet volierefugl (i bure hører den ikke hjemme, og nu yngler den mange steder. Den indførtes levende til Tyskland 1867 og var i London Zoo samme år. 1900 havde Farrer i Yorkshire 1. opdræt af den. 1918 opdræt hos Lord Tavistock. Her i landet er den første beskrivelse fra 1958, »Stuefuglene«, 33. årg. p. 214, og skyldes Aage Madsen, »Skovbo«, Viborg. Fuglene foretrækker som regel en stor, dyb redekasse eller træstamme. Om foder er der mange meninger. Hirse, solsikke, frugt, især æbler, og meget grønt.

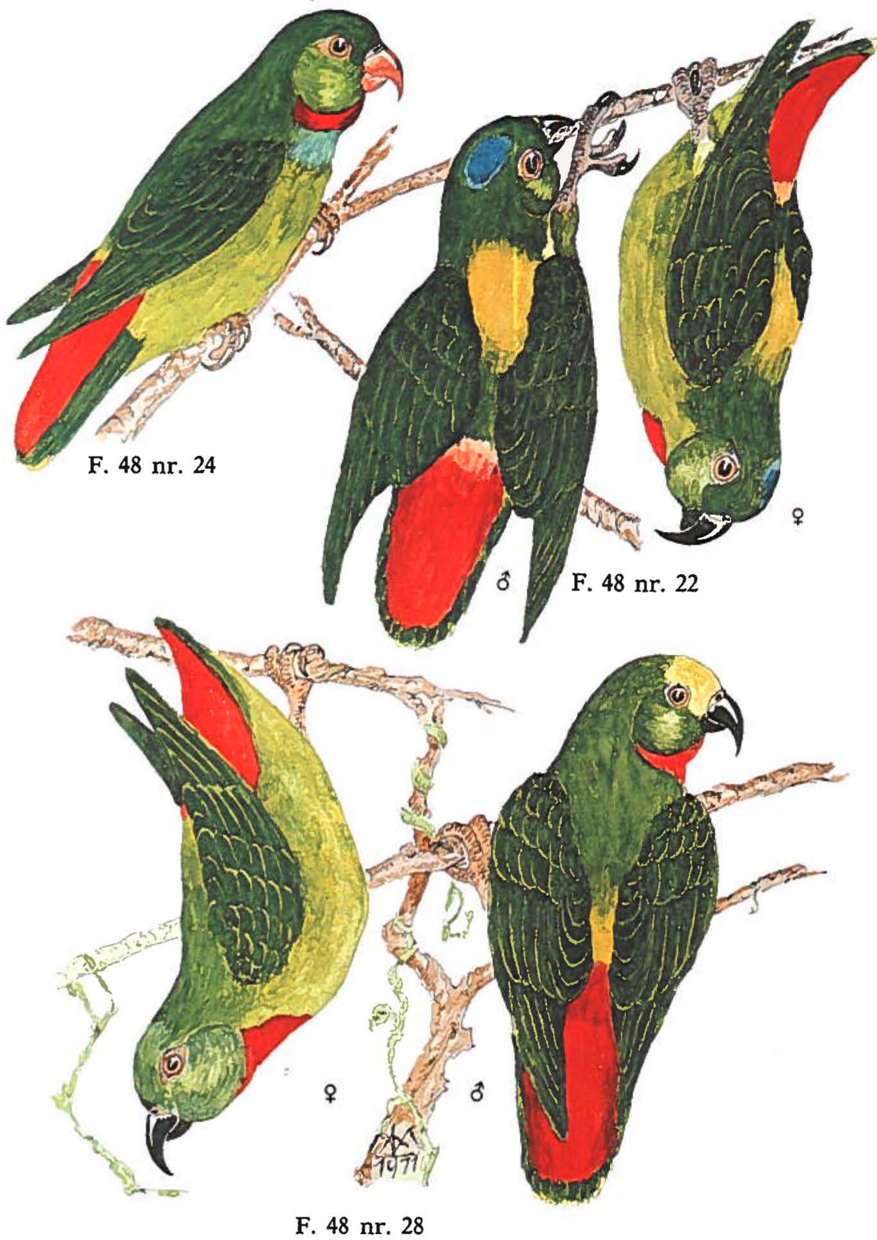
F. 40a nr. 2: *Polytelis antopeplus* (Lear) 1831
BJERG-PARAKIT - Tavle 122

Anthopeplus (græsk) af anthos = blomst; peplos = et stykke fint tøj, som i Athen brugtes på Panathenaierfesterne for Athene. Kan også betyde pragtklædning for mænd - og det er jo faktisk ♂ som er mest prydet - altså blomsterprydet overtræk.

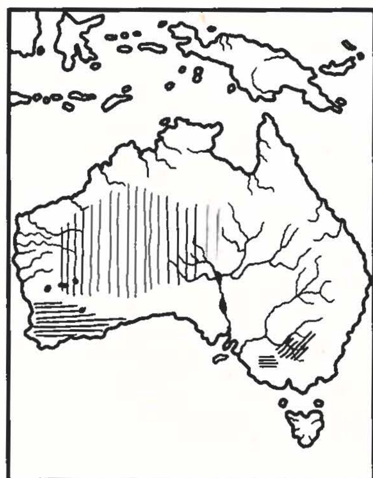
NOMENKLATUR: *Palæornis melanurus* VIGORS in Lear Parr. pl. 28, 1832 (ad) *Palæornis anthopeplus* VIGORS in Lear Parr. pl. 29, 1832 (juv.). *Palæornis melanura* STURT. 1834. *Psittacus sigittifer melanura* BOURJ. 1837-38. *Psittacus sagittifer anthopeplus* BOURJ. (1837-38). *Polytelis melanurus* GOULD 1845. *Platycercus melanurus* G. R. GR. 1846. *Psittacus melanurus* THIENEM. 1846. *Barrabandius melanurus* BP. 1850. *Polyteles melanurus* SCLATER 1859.

Engelsk: Rock Pepler, Regent eller Black-tailed Parrakeet. Tysk: Bergsittich, Olivgelber Plattschweifsittich.

Tavle 137

F. 48 nr. 22: *Loriculus galgulus galgulus* F. 48 nr. 24: *Loriculus exilis*
F. 48 nr. 28: *Loriculus aurantifrons meeki*

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals, underryg og hele undersiden klart kanariegul; pande, isse, baghals og overryg grønne udviskede; små og mellemste vingedækfjer gule; skuldre og svingfjer sorte med grønne kanter; store vingedækfjer og armdækfjer på yderfanen med bred rødorange bræmme; hale sort med blåviolet skær. Iris rødorange; næb koralrødt med hvid spids, vokshud hvidliggrå; løb gråsorte.

L. 530-400, V. 190, H. 198-220 mm.

♀: Mørkt og grumset farvet; hoved oliven grønliggult; ryg grønlig; underside olivengul men grumset; det røde felt i vingedækfjerene mindre og mere utydeligt og glansløst; vingedækfjerene olivengrønlige.

F. 40a nr. 1: *P. swainsonii* //
F. 40a nr. 2: *P. anthopeplus* =
F. 40b nr. 1: *P. alexandrae* ||

UDBREDELSE: Sydlige Australien fra den sydlige del af Vest-Australien til det indre af Ny Sydwales og Victoria.

I NATUREN: Den holder til på de store vidder, øde krat og udgåede skovpartier; rede i hule træer; 4-6 hvide æg. Når den flyver, udstøder den en høj, kraftig tone. Den ynder nektar, korn og honning; træffes ofte i de gulblomstrende Eucalyptustræer, hvor dens farver yder god beskyttelse. Færdes gerne i små flokke, 9-12 stykker, flyver godt.

I FANGENSKAB: Fuglen bør holdes i voliere, der vil den holde længe, og den kan blive meget fortrolig. Den har ligesom Barrabands Parakit (F. 40a nr. 1) lyst og evne til at imitere; den er meget hårdfør - ellers som Barrabands.
Kom til London Zoo i 1864, men det lykkedes den danske grosserer B. Christensen, København, at få det første opdræt med 2 unger (Gef. W. 1886), senere opdrættet mange steder.

F. 40b nr. 1: *Polytelis alexandrae* Gould 1863
PRINSESSE-PARAKIT - Tavle 123

Alexandrae = opkaldt af Gould efter den danske prinsesse Alexandra, senere dronning Alexandra af England (1844-1925), datter af kong Christian IX, gift 1863 med Edward Prins af Wales, senere kong Edward VII og mor til kong Georg V. Gould skrev: Alexandra til ære for den prinsesse, som vi må håbe bliver dronning til dens hjemland (Australien).

NOMENKLATUR: *Polyteles alexandræ* GOULD. P. Z. S. 1863 p. 232. *Polytelis alexandræ* GOULD 1865. *Platycercus alexandræ* FINSCH 1868.

Engelsk: Princess of Wales's, Princess- eller Queen Alexandra's Parrakeet.
Tysk: Blaukappensittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande sart lyseblå; hoved, hals og ryg samt skuldre olivengrønne; underryg blå; overhaledækfjer olivengrønne med blåligt skær; kind, hage og strube rosarøde, øvrige underside grågullig; lår rosarøde; vingedækfjer lyse gulgrønne, yderfanen på håndsvingfjerene mørkeblå, øvrige svingfjer olivengrønne; midterste halefjer blålig olivengrønne, øvrige sorte på inderfanen, men olivengrønne på yderfanen. Iris orangegul; næb koralrødt; løb brunlig grå.

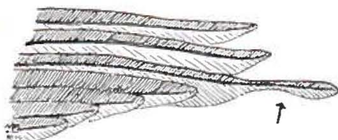
L. 350-360, V. 175, H. 225 mm.

♀: Ligner ♂, men er lidt mindre og blegere, særlig på issen; ryggen og underryggen, de store dækfjer er grønlige.

UNGERNE ligner ♀, men hoved og underryg mørkere og halen er kortere.

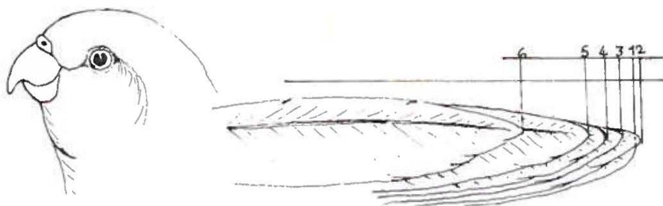
UDBREDELSE: Indre Australien fra den sydlige del af Nord-Australien til den nordlige del af Syd-Australien og i den vestlige del af Vest-Australien.

I NATUREN: Prinsesseparakitten dukker pludselig op i en bestemt biotop, yngler og forsvinder så igen. Den yngler i hule træer, lægger 4-6 æg, men den er ikke særlig almindelig. Dens næring er de sædvanlige, men desuden spinifix, der er en slags klitgræs, som vokser i de mest øde og vandløse sandørkener, vokser i totter og danner indtil 1 meter høje, stive, stikkende tuer over hvilken en masse 1,5 meter høje aksbærende stængler rejser sig, græsset er fuldt af nålespidse torne, som generer både mennesker og dyr, der findes 2 arter, *Spinifex hirsulus longifolius* og *S. h. paradoxus.*

Det hævdes, at en form for kønsbestemmelse er mulig på ♂♂ efter deres tredie leveår (se skitsen). Ibis 1895, p. 339.

I FANGENSKAB: 1895 i London Zoo. 1. opdræt i England 1912 hos Astley. AS og FBC-medalje. 1918 Lord Tavistock. 1958 P. J. Calvert, Gentofte, »Stuefuglene« 1959, maj, pag. 180.

41.
SLÆGT:
(Aprosmictus)

RØDVINGEDE PARAKITTER

En ret stor parakit, hvis hale dog er relativ kort, og de enkelte fjers længde i forhold til hinanden er ret interessant (se tegningen). Det er en af de få parakitter, hvor de to mellemste halefjer *ikke* er de længste.

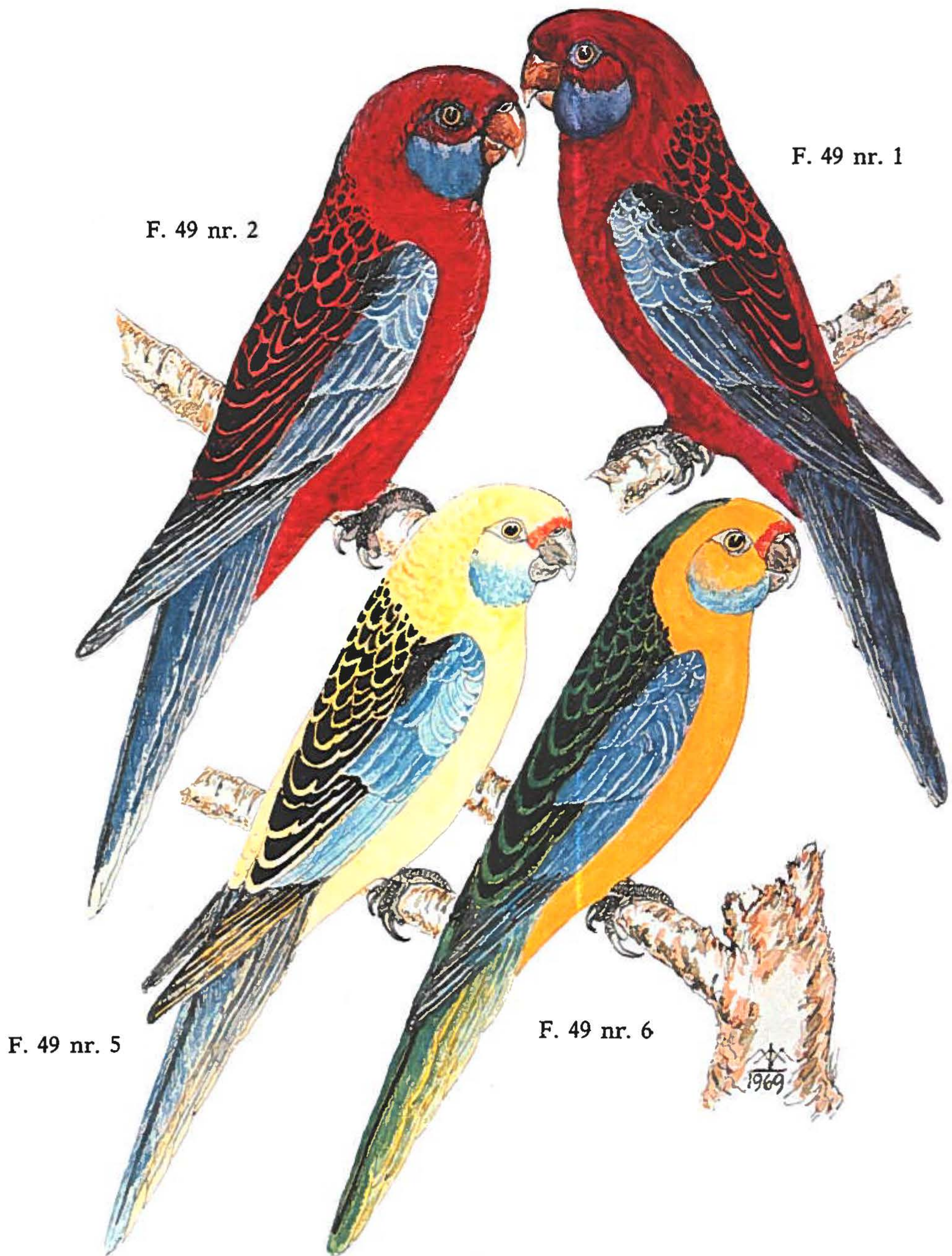
Udenfor yngletiden er den noget kluntet og forholdsvis dvask.

Hovedet lille i forhold til kroppen; vingerne normalt længere end halen. Næbbet ret lille og smalt, temmelig svagt, og normalt gnaver den meget lidt.

Selv om Peters kun anfører 2 arter og 4 underracer, synes der både i Australien og på Ny Guinea at være flere, der dog tilsyneladende kun adskiller sig ved størrelsen.

Fuglen er ret selskabelig udenfor yngletiden, forholdsvis recistent overfor kulde (men pas på fuglenes tæer i frostvejr).

Danske opdrættere tilråder en stor, dyb redeindretning (Grandfather-clock) og kræver en stor voliere, 4-5 meter er minimum, og den er først kønsmoden det 3. leveår. Den lægger 2-4 hvide æg, ♀ ruger alene 20-22 dage, 6 uger gamle forlader ungerne reden, men mades en tid derefter af ♂. 2. leveår får de det mørke rygfelt, men først 3. leveår er de fuldt udfarvede.

F. 49 nr. 1: *Platycercus elegans nigrescens* F. 49 nr. 2: *Platycercus elegans elegans*
F. 49 nr. 5: *Platycercus caledonicus flaveolus* F. 49 nr. 6: *Platycercus c. caledonicus*

F. 41 nr. 1: *Aprosmictus jonquillaceus jonquillaceus* (Vieillot) 1817
TIMOR RØDVINGET PARAKIT - Tavle 124
Jonquillaceus = en påskelilje, *Narcissus jonquilla*, der har en gulgrønlig farve, som kan minde om fuglens lyseste partier.

NOMENKLATUR: *Psittacus jonquillaceus* VIEILLOT. Nouv. Dict. Hist. Nat., 25, 1817. *Psittacus erythropterus (part.)* KUHL 1820. *Platycercus erythropterus* LESS. (nec Gmelin) Timor 1831. *Platycercus jonquillaceus* WAGL. 1832(?). *Platycercus vulneratus* WAGL. 1832. *Psittacus vulneratus* S. MÜLL. 1839-44. *Aprosmictus vulneratus* BP. 1854. *Aprosmictus? melanotus* BP. 1854. *Psittacus rubripennis* SCHLEG. 1857. *Aprosmictus erythropterus part.* ROSENB. 1864. *Ptistes vulneratus* GOULD 1865. *Ptistes jonquillaceus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Timor Crimson-winged Parrakeet. Tysk: Timorsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, vingeområdet mørkest med blålige kanter; underryg lyseblå, overryg sjældent helt sort, men mørkegrøn; overhaledækfjer gulgrønne, underside gulliggrøn; overvingedækfjer grønne, en del af dem røde, andre gullige, en blå plet på vingebuen; svingfjer mørkegrønne med blå kanter; halen mørkegrøn med gulgrøn spids; undersiden af halen og svingfjerene sorte; næb rødt; løb mørke.
L. 343, V. 175, H. 162, N. 20, L. 18 mm.

♀ ligner ♂, men mangler den blå plet ved vingebuen og har næsten intet rødt i vingen.

UNGER som ♀, men det gullige skær over vingedækfjerene er næppe synligt.

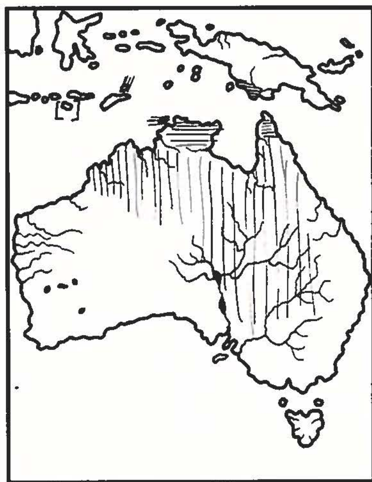
UDBREDELSE: Timor. Kort, se F. 41 nr. 2.

I NATUREN: Forholdsvis sparsomt rapporteret - og uden særlige epokegørende oplysninger.

I FANGENSKAB: Ukendt - som sikkert identificeret. Har formodentlig været i Tyskland et par gange, men noget helt sikkert foreligger ikke.

F. 41 nr. 2: *Aprosmictus jonquillaceus wetterensis* (Salvadori) 1891
WETAR RØDVINGET PARAKIT
Wetterensis = fra øen Wetar.

NOMENKLATUR: *Platycercus vulneratus (part)* SCHLEGEL. Mus. P. B. Psittaci Revue, p. 39. (Specim. from Wetar) 1874. *Ptistes wetterensis* SALVADORI. Cat. of Bds. 1891, XX, pp. 481, 484.

Engelsk: Wetar Crimson-winged Parrakeet.
Tysk: Wetarsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♀: Fuglene fra Wetar, af hvilke der kun er en ♀ i British Museum, stemmer med Schlegels opfattelse af, at den afviger fra fuglene fra Timor ved at være mindre og ved at have mindre rødt i vingefjerene, disse er uden det gullige skær og af samme grønne farvestyrke som ryggen.
L. 316, V. 180, H. 160, N. 20,5, L. 18 mm.

UDBREDELSE: Øen Wetar nordøst for Timor. Ellers ukendt.

F. 41 nr. 1: *A. j. jonquillaceus* [ ]
F. 41 nr. 2: *A. j. wetterensis* //
F. 41 nr. 3: *A. e. coccineopterus* =
F. 41 nr. 4: *A. e. erythropterus* ||

F. 41 nr. 3: *Aprosmictus erythropterus coccineopterus* (Gould) 1865
NY GUINEA RØDVINGET PARAKIT - Tavle 124

Coccineopterus af coccineus = skarlagen; pteron = vinge.

NOMENKLATUR: *Aprosmictus erythropterus* ELSEY (nec Gmelin). P. Z. S. 1857, pp. 27, 221. *Ptistes coccineopterus* GOULD 1865. Handb. B. Austr., II, p. 39. *Platycercus erythropterus* FINSCH 1868. *Aprosmictus coccineopterus* G. R. GRAY 1870. *Aprosmictus coccineopterus* SCLATER 1871. *Platycercus coccineopterus* RCHNW. 1881. *Aprosmitus erythropterus (var. coccineopterus)* RAMSAY 1891. *Ptistes erythropterus* (smaller race) SALVADORI 1891.

Engelsk: Northern Crimson-winged Parrakeet. Tysk: Kleine Scharlachflügel.

FARVEBESKRIVELSE:
Der er meget lidt forskel på Ny Guinea- og den australske race; den er lidt mindre, har en smule større næb og meleret sort/grønt på ryggen, men ellers som *A. e. crythropterus* (F. 41 nr. 4); nogle mener også at den røde vingeplet er lidt lysere. L. 320, V. 195, H. 138, N. 18,5, L. 17 mm.

UDBREDELSE: Australien - Nord-Australien fra King Sound til Cape York-halvøen samt øen Melville. Ny Guinea - fra Prinsesse Mariannes Stræde til Merauke.

I NATUREN: Se F. 41 nr. 4 og indledning.

I FANGENSKAB: Fugle fra Ny Guinea kom her til landet for en 8-10 år siden, men medens gode par af rødvingede parakitter er nogenlunde ynglevillige, så synes disse Ny Guinea-fugle at være noget træge, måske har de også været ret unge. Den første, som fik unger af dem, var Helge Christensen, Lynge.

F. 41 nr. 4: *Aprosmictus erythropterus erythropterus* (Gmelin) 1788
AUSTRALSK RØDVINGET PARAKIT - Tavle 124

Erythropterus, af græsk, erythros = rød; pteron = vinge.

NOMENKLATUR: *Crimson-winged Parrot* LATHAM. Syn. I, p. 299 u. 103, 1781. *Psittacus erythropterus* GMELIN 1788. Syst. Nat. I, pt. 1, p. 343. *Psittacus melanotis SHAW* 1787-1813. *Platycercus (Psittacus) melanotis* LESS. 1847. *Ptistes erythronotus* GOULD 1865. *Aprosmictus erythropterus* G. R. GRAY 1859. *Aprosmictus erythropterus part* ROSENB. 1864. *Ptistes erythropterus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-winged Parrakeet, Blood-wing. Tysk: Rotflügelsittich, Scharlachflügel, Blutflügel. Fransk: Platycerque erythroptère.

FARVEBESKRIVELSE:
Isse og nakke blågrøn; skulderfjer sorte; underryg og overgump dyb blå; overhaledækfjer gulgrønne; hovedsider og hals grønne; underside gulliggrøn; vingedækfjer skarlagenrøde, ved basis gullige, udenom det røde område en mørkegrøn ramme; armsvingfjer sortagtige til grøn; håndsvingfjer mørkegrønne; undervingedækfjer gulgrønne; hale mørkegrøn på oversiden, men med en gullig spids på hver fjer. Iris rødligorange; næb rødt; ben mørke.
L. 310-355, V. 187-200, H. 130-150, N. 18, L. 18 mm.

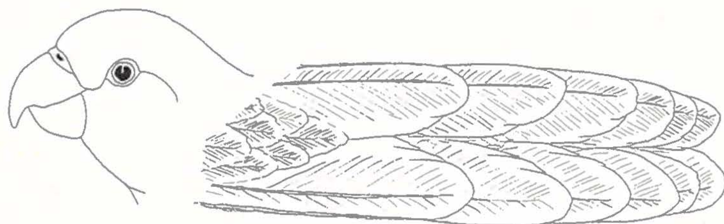
♀: Mere mat grøn; overgump blå; vingedækfjer grønne, de yderste, mellemste og store dog med røde kanter; svingfjer sortagtig grønne; hale som hos ♂, de yderste halefjer er dog på inderfanen med lyserødt; næb mat lyserødt.

UNGER som den gamle ♀, unge ♂♂ med 2 rækker, unge ♀♀ kun een række rødkantede vingedækfjer, ofte kan kønnet også skelnes på ♀♀ rødkantede halefjers underside. Iris sort; næb hornfarvet; løb gulgrå.

UDBREDELSE: Østlige Australien, fra sydlige Queensland til Ny Sydwales.

I NATUREN: Udenfor yngletiden i mindre flokke, ses ofte i akaciernes sølvgrå blade, men den er sky, og når den flyver, skriger den højt (Gould). Frugt, bær og blomster samt insekter er dens næring, ses næsten aldrig på jorden. Redeindretninger i hule Eucalyptus-træer, og der er ikke sjældent op til 5-6 meter fra flyvehul til redebunden, derfor er der ofte en uforsigtig støjen i reden. Ynglepladserne er som regel i nærheden af vand.

I FANGENSKAB: En hårdfør volierefugl, også i Australien holdes den under beskyttede forhold, og kan indtil yngletid gå i flok. Vil man have opdræt, må de gå separat og ikke flere par i nærheden af hinanden. I yngletiden kan hannen være noget voldsom og ondskabsfuld - aggressiv.

42.
SLÆGT:
(Alisterus)

KONGEPARAKITTER

Kongeparakitterne bærer med rette deres navn, det er store og statelige fugle hvis ♂♂ har en meget smuk rød farve på hoved og bug; ryg og vinger er blå eller grønne; vingerne lidt længere end halen, hvis fjer er påfaldende brede, men går til gengæld langt ind over hinanden.
Disse parakitter kræver absolut en stor og rummelig voliere på mindst 5-6 meter, gerne mere, og så høj som muligt, for ret at folde sig ud. Ofte kan disse fugle ved fornuftig pleje blive meget tillidsfulde, og passer man på ikke at skræmme dem, kan de ofte lære at spise af hånden eller sidde på ens skulder, når man færdes i volieren - hvis det så er en fordel.
Kongeparakitten tåler ret godt kulde, men ikke godt vores sludfyldte klima og fugtighed. De er ikke slemme til at gnave, hvis ikke beplantningen generer de store fugles flyvemuligheder.
Fuglene kræver som regel en meget stor og dyb ynglestamme med en hulåbning i selve kassen på 30-40 cm og et flyvehul på 10-12 cm, og der skal helst være 2 meter fra flyvehul til redens bund.
♀ lægger 4-6 hvide æg, ruger alene 20-22 dage. Ungerne er ca. 6 uger i redekassen. Det er almindeligt at ♂ dog eftermader.
Det første leveår ligner ungerne ♀, men med lysere orangefarvet næb. Først 2. leveår får ♂♂ de første røde fjer, men før 3. leveår bør de ikke yngle, for

før er de ikke fuldt udfarvede; ♀ kan lægge æg allerede 2. leveår, men det er uklogt at trække på en så ung fugl.
De 11 arter kan opdeles i 3: Almindelig Kongeparakit, *A. scapularis*, (2 racer) 10-11. 2: Blårygget Kongeparakit, *A. chloropterus*, (4 racer) 6-9. 1: Amboina Kongeparakit, *A. amboinensis*, (5 racer) 1-5.

F. 42 nr. 1: *Alisterus amboinensis sulaensis* Reichenow 1881
SULA KONGE-PARAKIT
Sulaensis = hentyder til hjemstedet, øen Sula.
NOMENKLATUR: *Platycercus dorsalis, var.* WALLACE. P. Z. S. 1862, pp. 335, 337 (partim Sula Isl. only) 1864, pp. 282-293 (partim). *Aprosmictus sulaensis* RCHNW. Journ. f. Orn. 29, 1881, p. 128. (Sula Islands).
Engelsk: Sula King Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Denne fugl stemmer med eskemplarerne fra Ny Guinea, men næbbet hos denne er sort, kun med en rød plet ved basis, nær ved næseborene.
I denne varietet synes afvigelsen at ligge i dens lyserøde næbspids og de mere mørkerøde pletter på overnæbbets sider.
L. 356, V. 178, H. 187, N. 20, L. 16 mm.
UNGER: Brystet mørkegrønt, men hver fjer er kantet med rødt, mellem skuldrene grønne uden blå kanter på fjerene.
Salvadori har undersøgt de 8 eksemplarer Brit. Mus. har, men ingen var udfarvede, han slutter, at fuldt udfarvede fugle aldrig får helt blå fjer over ryggen.

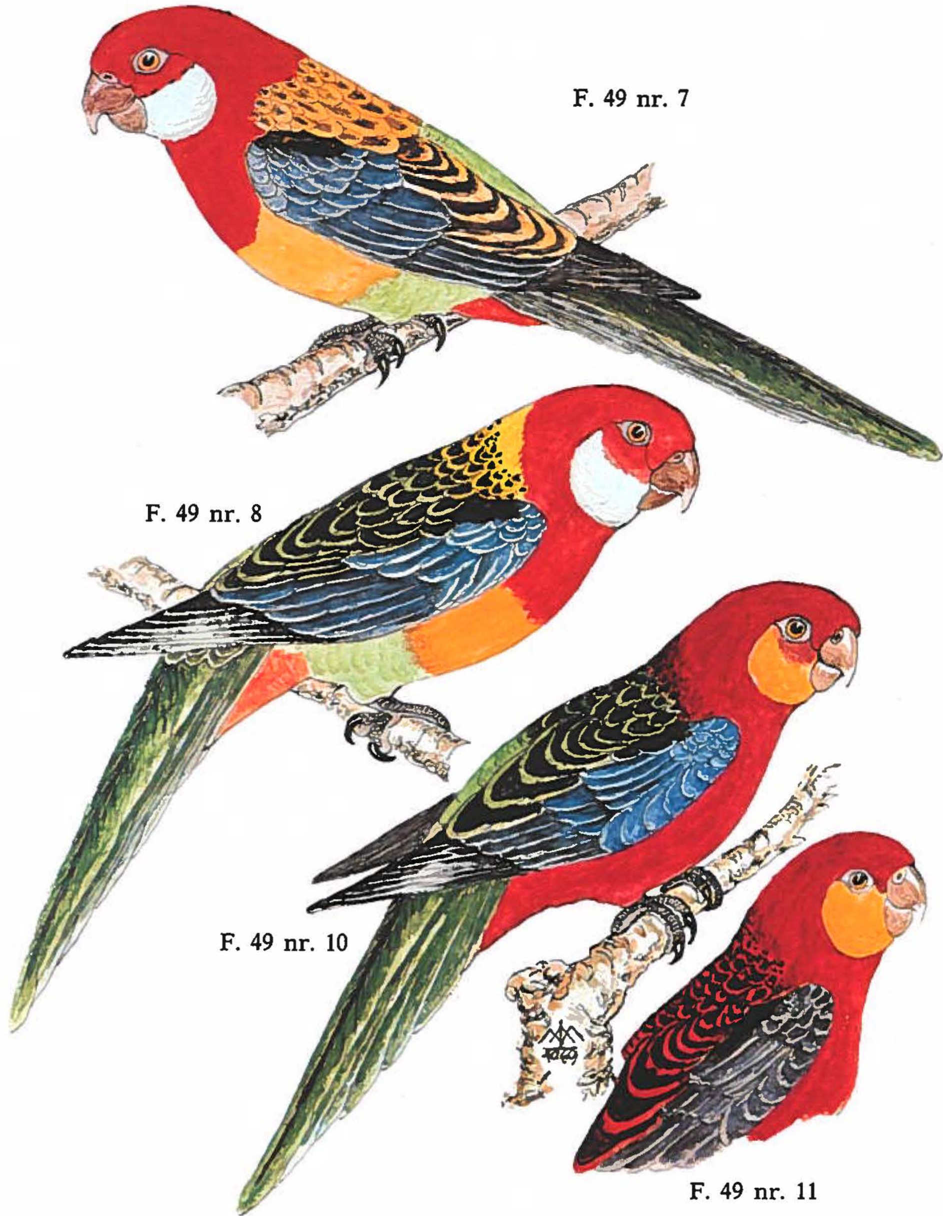
F. 42 nr. 2: *Alisterus amboinensis hypophonius* (S. Müller) 1843
HALMAHERA KONGE-PARAKIT
Amboinensis = underside blodrød; hypophonius = nedenunder rød.
NOMENKLATUR: *Psittacus (Platycercus) hypophonius* S. MÜLLER. Verh. Landen. Volkenk. p. 181 (1839-44). *Platycercus hypophonicus* G. R. GRAY 1846. *Aprosmictus hypophonicus* BP. 1854. *Platycercus hypophonius* G. R. GRAY 1859. *Aprosmictus hypophonius* SCLATER 1862.

Engelsk: Halmahera King Parrakeet .
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, hals og underside karmosinrød; ryg, overhaledækfjer, vinger og overside af halefjer dyb blå, armsvingfjer dog lysere; håndsvingfjer dog lysere; håndsvingfjer og halen sort. Næb sort, men basis af overnæbbet rødt; ben sortagtige.
L. 390, V. 192, H. 190, N. 21, L. 17,5 mm.
♀ måske ligesom ♂, men mindre.
UNGER: Fjerene på siderne og mellem skuldrene kantet med olivengrønt; halefjerenes spidser rødlige og næbbet rødt.
UDBREDELSE: Halmahera.

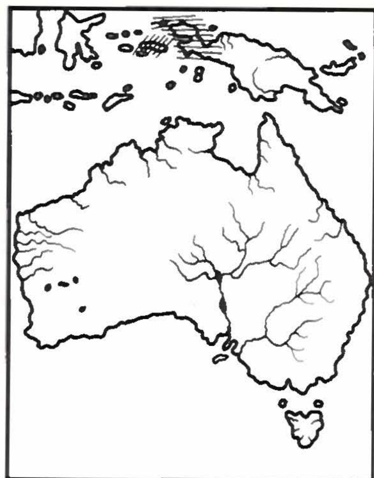
F. 42 nr. 1: *A. a. sulaensis* //
F. 42 nr. 2: *A. a. amboinensis* =
F. 43 nr. 3: *A. a. dorsalis* ||

F. 42 nr. 3: *Alisterus amboinensis buruensis* (Salvadori) 1878
BURU KONGE-PARAKIT
Buruensis = efter fuglens levested, øen Buru.

F. 49 nr. 7: *Platycercus eximius cecilae* F. 49 nr. 8: *Platycercus eximius eximius*
F. 49 nr. 10: *Platycercus icterotis icterotis* F. 49 nr. 11: *Platycercus i. xanthogenys*

NOMENKLATUR: *Aprosmictus sp.* ROSENBERG. Journ. f. Orn. 1862, p. 61. (Bonru). *Aprosmictus amboinensis* WALL. 1863. *Platycercus amboinensis part* WALL. 1864. *Aprosmictus buruensis* SALVADORI. Ann. Mus. Civ. Genova, 8, 1876, p. 371. (Kejeli, Buru).

Engelsk: Buru King Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ ligner *A. a. amboinensis*, men næbbet er enten helt sort, eller sort med spidsen af overnæbbet rødligt.
L. 448, V. 208, H. 230, N. 23, L. 22 mm.

UDBREDELSE: Øen Buru. Kort, se F. 42 nr. 2.
Det ser ud til, at mellem-skulderpartiet hos denne art er helt grøn, medens kanterne af fjerene er blå.

F. 42 nr. 4: *A. a. amboinensis* //
F. 42 nr. 5: *A. a. dorsalis* ==

F. 42 nr. 4: *Alisterus amboinensis amboinensis* (Linné) 1766
AMBOINA KONGE-PARAKIT - Tavle 125
Amboinensis = hentyder til fuglens forekomst på Philippinerne, øen Amboina.

NOMENKLATUR: *Psittaca amboinensis coccinea* BRISSON. Orn. IV, p. 378, pl. 28 fig. 2, 1760. *Psittacus amboinensis* LINNÉ. Syst. Nat. ed. 12, 1, 1766, p. 141. (Amboina). *Perruche rouge d'Amboine* d'AUBERT. *Lori Perruche tricolor* BUFF. 1779. *Amboina red Parrot* LATH. 1781. *Platycercus amboinensis* WAGL. 1832. *Aprosmictus amboinensis* BP. 1854. *Aprosmictus amboinensis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Amboina King Parrakeet. Tysk: Amboina Sittich. Fransk: Lori Perruche tricolor eller Perruche rouge d'Amboine.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, hals og hele undersiden karminrød; underhaledækfjer blå på den skjulte del af fjeren ved basis; underryg, overhaledækfjer, undervingedækfjer og kanterne af vingen dybblå, selve vingedækfjerene grønne; halen sortblå på oversiden, undersiden sort, inderfanen på 2 eller 3 yderste halefjer svagt kantet med rødt. Iris gullig; næb sortbrunt, men ved basis lyst, undertiden lysrosa; ben sortbrune. L. 448, V. 208, H. 228, N. 23, L. 20 mm.

UNGER: Mellem-skulderpartiets grønne fjer kantet med blåt.

UDBREDELSE: Øerne Amboina og Ceram. Kort, se F. 42 nr. 3.

Vedrørende ♀ hersker der stor uenighed, de fleste, som har beskrevet fuglen, har kun beskrevet en ♂. På »Mus. Heine« har man bl. a. 2 formodede ♀♀ eller unger, og her skriver Finsch, at sålænge materialet er så begrænset og man ikke kender ungernes udvikling med sikkerhed, er det nytteløst at stille spørgsmål, og han konkluderer, at den nok er som *Alisterus s. scapularis* (F. 42 nr. 11), derfor har jeg søgt overalt efter en beskrivelse, men det eksemplar jeg har antaget for en ♀ er måske en ungfugl.
Der er den sidste tid importeret en del fugle, som alle er næsten ens. Altså som ♂♂, og det hævdes at ihvertfald een af disse, antaget som en ♂, er en sikker ♀. Det skal blive rart at komme tilbunds i problemet, der er ihvertfald et par steder her i landet, hvor man har anskaffet fuglene, så der er et håb.

F. 42 nr. 5: *Alisterus amboinensis dorsalis* (Quoy & Gaimard) 1830
SALAWATI KONGE-PARAKIT - Tavle 126
Dorsalis = overryg.

NOMENKLATUR: *Psittacus (Platycercus) dorsalis* QUOY & GAIMARD. Voy. Astrol. Zool. I, p. 234, pl. 21 fig. 3, 1830 (type examined). *Platycercus tabuensis* LESS. 1831. ?*Conurus dorso-cæruleus* BOURJ. PERR. 1837/38. *Platycercus dorsalis* LESS. 1838. *Psittacus dorsalis* S. MÜLL. 1839/41. *Aprosmictus amboinensis* SCLAT. 1858. *Platycercus amboinensis* G. R. GRAY 1859. *Aprosmictus dorsalis* SCLAT. 1860. *Aprosmictus dorsalis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Salawati King Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Meget lig *A. a. amboinensis*, men meget mindre og uden noget rødt i kanterne af inderfanen på de yderste halefjer. Den karminrøde farve på hovedets, halsens og undersidens befjering undertiden dybere i tonen; næb sort, ved basis af overnæbbet rødt; ben sortagtige.
L. 400, V. 190, N. 23, L. 16 mm.
♀: Mellem-skulderområdet grønt med fjerene mere eller mindre kantet med blåt; halefjerenes spidser med rødt.

UDBREDELSE: Nordvestlige Ny Guinea og omliggende vestlige Papua-øer, Salawati, Gemien, Batanta og Waigeu, mod øst til Weyland-bjergene. Kort, se F. 42 nr. 4.

F. 42 nr. 6: *Alisterus chloropterus moszkowskii* (Reichenow) 1911
MOSZKOWSKII'S KONGE-PARAKIT
Moszkowskii = Prof. Anton Reichenow opkaldte denne underart efter den tyske læge Max Moszkowski, født i Breslau 1873, og som 1910-11 indsamlede en mængde præparater under sin ekspedition i Hollandsk Ny Guinea (hans hovedværk var om Sumatra, som han besøgte 1907).

NOMENKLATUR: *Aprosmictus moszkowskii* REICHENOW. Orn. Monatsbericht, 19, 1911, p. 82. (Taua [mundingen af Mamberanofloden] New Guinea). *Alisterus mosskowensis* »Rchnw.« MATH. 1927. *Alisterus amboensis wiedenfeldi* NEUMANN 1927.

Engelsk: Moszkowski's King Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *A. c. chloropterus* (F. 42 nr. 9), men har et smalt blåt bånd ved basis af baghalsen og ryggen.
♀: Meget lig ♂, men med grøn baghals og ryg, bryst og sider ligeledes grønne.

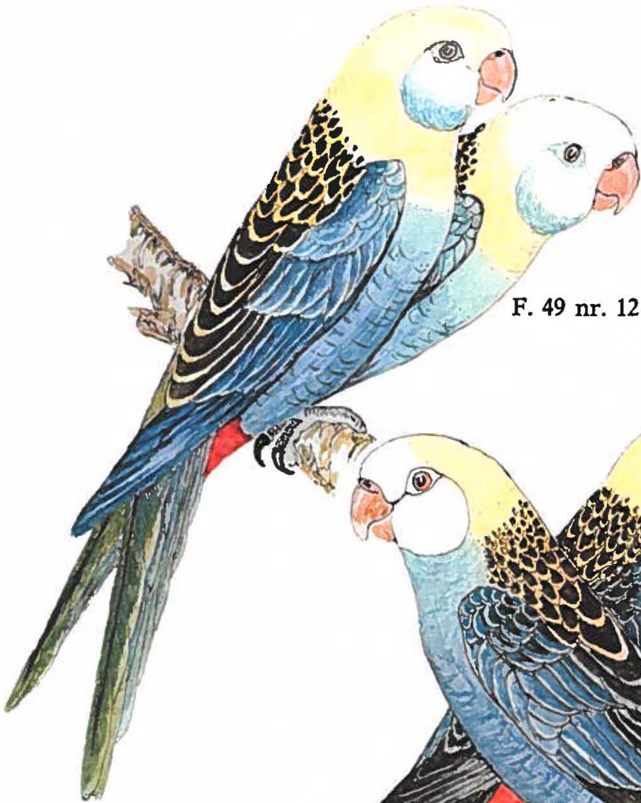
UDBREDELSE: Nordlige Ny Guinea, fra den nordlige kyst af Geelvinkbugten østover til Finsch-kysten. Kort, se F. 42 nr. 8.

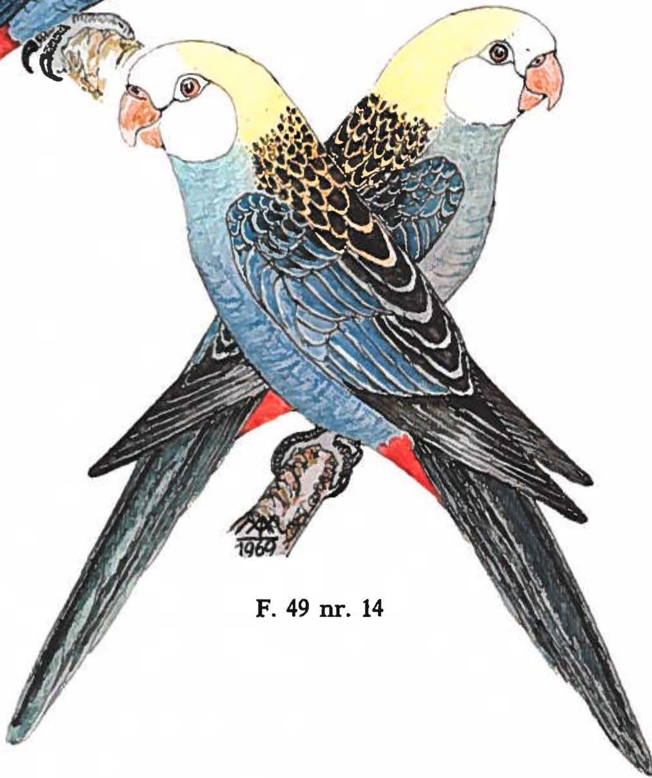
F. 42 nr. 7: *Alisterus chloropterus wilhelminae* (Ogilvie-Grant) 1911
DRONNING WILHELMINA'S KONGE-PARAKIT
Wilhelminae = W. R. Ogilvie-Grant gav denne underart navn 1911 til ære for den hollandske Dronning Wilhelmina (1880-1962), der understøttede B. O. U.-ekspeditionen til Hollandsk Ny Guinea 1910.

NOMENKLATUR: *Aprosmictus wilhelmina* OGILVIE-GRANT. Bull. Brit. Orn. Cl., 27, 1911, p. 83. (Kapare River, 1700 feet, New Guinea). *Alisterus amboensis stresemanni* NEUM. 1927.

Engelsk: Queen Wilhelmina's King Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ er meget lig *A. c. callopterus* (F. 42 nr. 8), derimod afviger
♀ ved at have både isse, hovedsider og baghals helt ned til midten af ryggen og overdækfjerene på vingerne grønne; brystet er mere eller mindre grønt.
Størrelse som F. 42 nr. 8.

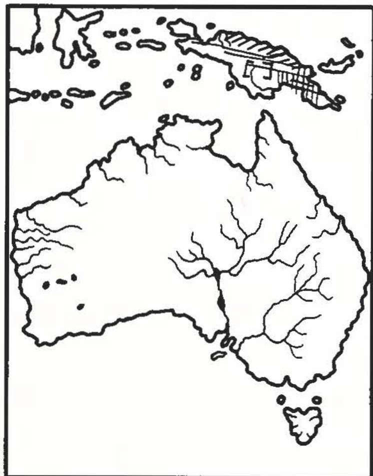
F. 49 nr. 12: *Platycercus adscitus adscitus* F. 49 nr. 14: *Platycercus a. palliceps*

UDBREDELSE: Ny Guinea; Weyland-bjergene, Snow-bjergene, Resi-bjergene og Sepik-bjergene. Kort, se F. 42 nr. 8.

F. 42 nr. 8: *Alisterus chloropterus callopterus* (d'Albertis & Salvadori) 1879
Callopterus = hentyder til vingernes pragt.
SALVADORIS KONGE-PARAKIT

NOMENKLATUR: *Aprosmictus callopterus* d'ALBERTIS & SALVADORI. Ann. Mus. Civ. Gen. XIV, p. 29, no. 10 (1879). *Platycercus callopterus* RCHW. 1881. *Aprosmictus callopterus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Fly River King Parrakeet.

F. 42 nr. 6: *A. c. moszkowskii* //
F. 42 nr. 7: *A. c. wilhelminae* =
F. 42 nr. 8: *A. c. callopterus* [ ]
F. 42 nr. 9: *A. c. chloropterus* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, hals og underside karmosinrøde; mellem-skulderpartiet, underryg samt overhaledækfjer lyseblå. Skulderpartiet sort, kantet med blåt; vinger grønne, de inderste armsvingfjer og de yderste af de store vingedækfjer meget mørkere, næsten sorte, de små, mellemste og inderste af de store gulgrønne, dannende en stor plet på vingedækket. Halens overside blåsort, underside sort. Næb sort, basis af overnæbbet rødt; ben sorte. Iris gullig eller orangegul.
L. 376, V. 195, H. 210, N. 20, L. 20 mm.
♀: Grøn; bug rød; gump og overhaledækfjer lyseblå; forhalsen samt brystet olivengrønne, kanterne af de enkelte fjer røde; undervingedækfjer grønne; underhaledækfjer røde som bugen; halens overside blåsort, undersiden sort. Ellers som ♂.

UDBREDELSE: Fly-flodens øvre løb, Ny Guinea.

F. 42 nr. 9: *Alisterus chloropterus chloropterus* (Ramsay) 1879
GRØNVINGET KONGE-PARAKIT - Tavle 126
Chloro = grøn; pteron = vinge.

NOMENKLATUR: *Aprosmictus chloropterus* RAMSAY. Proc. Linn. Soc. New South Wales, 3, 1879 p. 251. (Goldie River, New Guinea). *Aprosmictus broadbenti* SHARPE 1879. *Platycercus chloropterus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Green-winged King Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♀: Hoved og underside klar karminrød; over skuldrene et mørkt, nærmest ultramarinblåt område, samme farve som underryggen, mellemste del af ryggen og vingerne mørkegrønne; midt over vingedækfjerene fremtræder et klart gult felt; halens overside meget mørkt grøn og undersiden sort; lårene røde. Iris orange; næb mørkebrunt, overnæbbets basis lysere, ofte rødligt; løb mørke.
L. 375, V. 192, H. 220, N. 22, L. 18 mm.
♀ som ♂, lidt mindre; hovedet dog grønt; kroområde uklart rødligt; vingefelt kun antydet som lysere grønt og mangler den blå plet på skulderområdet.

UNGER som ♀, men ingen røde fjer på øverste forhals og bryst; næb mørkt.

UDBREDELSE: Sydøst Ny Guinea, vestover til Sattelberg mod nord, og mod syd til Aroa-floden. Kort, se F. 42 nr. 8.

F. 42 nr. 10: *Alisterus scapularis minor* Mathews 1911
LILLE AUSTRALSK KONGE-PARAKIT
Minor = lille.

NOMENKLATUR: *Alisterus cyanopygius minor* MATHEWS. Nov. Zool. 1911, p. 23. (Cairus, Queensland.)

Engelsk: Little King Parrakeet. Tysk: Kleine Königssittich.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger noget fra *A. s. scapularis* (F. 42 nr. 11) i farve, idet den gennemgående er lysere, men den væsentligste afvigelse er dog størrelsen; selv om *A. s. scapularis* er meget ukonstant i størrelse, så er afvigelsen her meget tydelig.
A. s. scapularis – ♂♂: V. 209-216 mm.
A. s. minor – 6 ♂♂: V. 188-198 mm.
Undertiden mener man, at Mathews er ude på at lave så mange afvigelser (racer) som muligt, men når man bliver klar over, at han rådede over verdens største skindsamling af australske papegøjer, som han med sikkerhed vidste i hvilket område de var nedlagt, så forstår man, at han ved sammenligning kunne afsløre konstante afvigelser, og flere af hans påstande er da også godtaget, bl. a. denne.

UDBREDELSE: Nordlige Queensland.

F. 42 nr. 10: *A. s. minor* //
F. 42 nr. 11: *A. s. scapularis* =

F. 42 nr. 11: *Alisterus scapularis scapularis* (Lichtenstein) 1818
AUSTRALSK KONGE-PARAKIT - Tavle 125
Scapularis = skulderblad; henviser til fuglens prydelser netop over skuldrene.

NOMENKLATUR: *Psittacus scapularis* LICHTENSTEIN. Zool. Mus. Univ. Berlin, Udg. 2, 1818, p. 26. (No locality = New South Wales), apud. Mathews. *Psittacus scapularis* BECHST. 1820. *Platycercus scapularis* (error). *Aprosmictus scapularis* GOULD 1842. *Platycercus cyanopygius* FINSCH 1868. *Aprosmictus cyanopygius* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: King-Lory, King-Parrakeet, King-Parrot. Tysk: Königssittich. Fransk: Platycerque à croupion bleu. Indfødte i Australien: »Wellat«.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, hals og underside lysende rød (skarlagen); nakkebånd og underryg blå; mellemryg og vinger mørkegrønne; et vingebånd (mellemste vingedækfjer) af varierende tydelighed hvidt; underhaledækfjer røde med sorte rande; halen meget mørkegrøn med lysere spids. Iris gul; næb koralrødt, undernæb mørkest, ved basis er overnæbbet dog ofte blegrødt; løb sortbrune.
L. 431, V. 220, H. 215, N. 23, L. 18 mm.
♀: Hoved, hals og overside mørkegrøn (vingefelt mangler eller er kun svagt antydet ved en lysere grøn farve); underryg blå; forhals og kroområde grønligt med røde fjer; bug rød; underhaledækfjer røde med grønne kanter; halens overside grøn med rødligt skær; næb lys rødt.

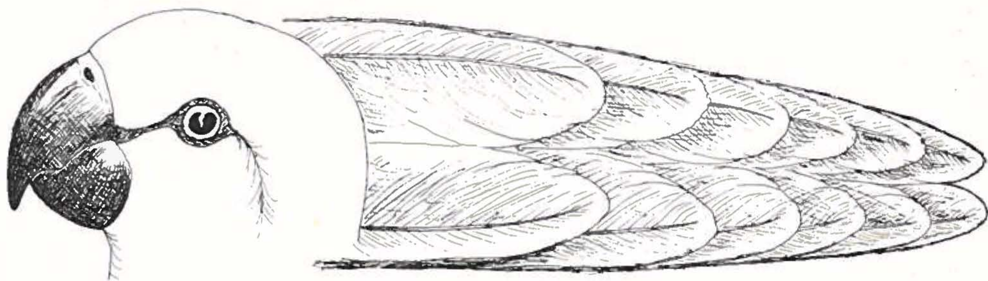
UNGFUGLE ligner ♀, men er først udfarvede i 3. leveår.

UDBREDELSE: Syd-Queensland, Ny Sydwales og Victoria. Kort, se F. 42 nr. 10.

I NATUREN er den, om ikke sjælden, så dog kun forekommende visse steder i udbredelsesområdet. Holder sig meget skjult i tæt krat, og en stor del af sin næring

finder den i træernes kroner, blomster eller knopper; men i små flokke, indtil en halv snes stykker, hjemsøger den også frugthaver og majsmarker. I yngletiden ses de kun parvis; kaldetonen høj og skingrende. Rede i hulheder i træer (Eucalyptus), 3-5 (6) hvide æg. ♀ ruger 20-21 dage, ungerne bliver 6 uger i reden, udfarvning tager 3 år.

I FANGENSKAB: Den holder sig for sig selv, er fredelig overfor andre fuglearter, men farlig overfor artsfæller. Har været kendt her i Europa siden 1880, da den ynglede i Frankrig; også opdræt i England. Lord Tavistock hævder, at de i en passende stor voliere yngler let. V. Wiese oplyste på et møde i Cityhus 1905, at en af hans Kongeparakitter var død af varme (temperaturen i fuglehuset var steget for meget). N. C. Nielsen, Møllegade, udstillede på Duevennernes Udstilling 1906 en Kongeparakit, det var en stor seværdighed. Nu er den mere almindelig i danske volierer.

43.
SLÆGT:
(Prosopeia)

MASKE-PARAKITTER

Denne slægt omfatter kun få medlemmer, men det er store iøjenfaldende (prosopon) og farvestrålende papegøjer, der i fugleholdet ville være blevet mere udbredt, hvis de ikke kun meget sjældent nåede vore enemærker fra deres godt gemte naturlige opholdssteder i de store mangroveskove på de småøer, hvortil fangere ikke kommer hver dag.
Fuglene er harmoniske med et forholdsvis kraftigt, højt, mørkt næb forsynet med en tand.
Halen er jævnt aftrappet i hele længden; de brede halefjer er lagt langt over hinanden, så halen i hvilestilling syner svagt tilspidset og ikke bred.
Ses mest i samlinger og zoologiske haver, ofte enkeltvis.
Det må ikke forvirre, at F. 43 nr. 1–4 incl., undertiden ses angivet som »Layardiella«, hvilket skyldes Mathews, der i Birds of Austr. VI p. 289, gav dem dette slægtsnavn.

F. 43 nr. 1: *Prosopeia tabuensis tabuensis* (Gmelin) 1788
MOSKUSPARAKIT
Tabuensis = af navnet »Tabu«, en lille ø i Venskabsøerne? Det er også muligt, at *tabuensis* er en afledning af Tonga - selv om den skulle være indført af de indfødte.
NOMENKLATUR: *Psittacus tabuensis* GMELIN. S. N. I, p. 317, no. 56, 1788. *Psittacus atropurpureus* SHAW 1792. *Platycercus tabuensis* VIG. 1825. *Platycercus atro-*

gularis PEALE 1848. *Platycercus anna* GOUGH. (nec Bourj.) 1849. *Aprosmictus tabuensis* BP. 1854. *Aprosmictus atrogularis* SOUANCÉ 1856. *Pyrrhulopsis atrigularis* SCLAT. 1864. *Pyrrhulopsis tabuensis* SCLATER 1864. *Platycercus? leari* BP .1870. *Pyrrhulopsis tabuensis* SALVADORI.

Engelsk: Tuban, Maroon eller Red-breasted Musk Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals og underside vinrød, maske mørkest; over baghalsen et blåt bånd; oversiden grøn; svingfjerene og disses dækfjer blå; hale blå med grønt skær. Iris orange; næb og løb sorte.

L. 432, V. 253, H. 228, N. 33, L. 24 mm.

♀ som ♂, men mindre.

UDBREDELSE: Fiji-øerne; Vanua Levu. Tonga-øerne; hvortil den muligvis er indført. Kort, se F. 43 nr. 4.

F. 43 nr. 2: *Prosopeia tabuensis taviunensis* (Layard) 1876

POMPADOUR-PARAKIT - Tavle 127

Taviunensis = fuglens hjemsted »Taviuni« i Fiji-øgruppen.

NOMENKLATUR: *Platycercus splendens* LAYARD 1875. *Pyrrhulopsis taviunensis* LAYARD. Apud Sclat. P. Z. S. (March) 1876, pp. 307-308. *Platycercus taviunensis* LAYARD 1876. *Platycercus annæ (part)* FINSCH 1877. *Platycercus anna* RCHNW. 1881. *Platycercus tabuensis* RCHNW. 1878-83. *Platycercus taviunensis* RCHNW. 1878-83. *Pyrrhulopsis hysgina* TRISTR. 1889.

Engelsk: Taviuni Parrakeet, Pompadour-Parrakeet, Tabuan Parrakeet. Tysk: Pompadour-Sittich, Vanga-Vanga-Papagei, Braunroter, Kirschroter Glanzsittich, Braunrotglänzender Plattschweifsittich. Fransk: Perruche Anna Tabouane.
Indfødt: »Wanga wanga«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: En mellemting mellem *P. t. tabuensis* (F .43 nr. 1) og *P. t. koroensis* (F. 43 nr. 3), men er noget mindre og uden det blå bånd over baghalsen. Iris rød, næb og løb sorte.

L. 406 (460?), V. 196, H. 165, N. 45, L. 22 mm.

♀ som ♂, men mindre.

L. 375, V. 193, H. 142, N. 28, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Fiji-øerne; Taviuni. Kort, se F. 43 nr. 4.

I NATUREN: En rolig, noget dvask fugl, som dagevis gemmer sig i tykningen i de store mangrove-skove og kun morgen og aften viser sig, og under høje råb som »wanga-wanga«, for at flyve til vand- eller foderstederne. Flugten foregår bølgeformet.

FØDE: Bær, frugter fra mangrove-træerne samt frøarter, således anfalder de ofte majsmarkerne.

I FANGENSKAB: Sås første gang 1873 i London Zoo, senere dog sjældent indført - oftest enkeltvis.

F. 43 nr. 3: *Prosopeia tabuensis koroensis* (Layard) 1876

KOROPARAKIT

Koroensis = af »Koro« i Fiji-øgruppen.

NOMENKLATUR: *Psittacus caledonicus* LICHTENSTEIN in Forst. Descr. An. p. 159 note, 1844. *Platycercus tabuensis (part)* G. R. GR. 1846. *Pyrrhulopsis anna* SCLAT. 1864. *Pyrrhulopsis hysginus* G. R. GR. 1870. *Platycercus koroensis* LAYARD Ibis 1876, pp. 143, 391, 394.

Engelsk: Koro Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *P. t. tabuensis* (F. 43 nr. 1), men den har en smal blå halsring, dog ofte så svag, at den næppe er synlig uden ved indgående eftersyn; halefjerene er kantet

helt rundt med mørk vinrødt, af samme farvestyrke som på den nederste del af underkroppen. Iris rød. Næb og løb sorte.
L. 438, V. 241, H. 210, N. 31, L. 24 mm.
♀ som ♂, men mindre.
L. 415, V. 215, H. 189, N. 29, L. 23 mm.

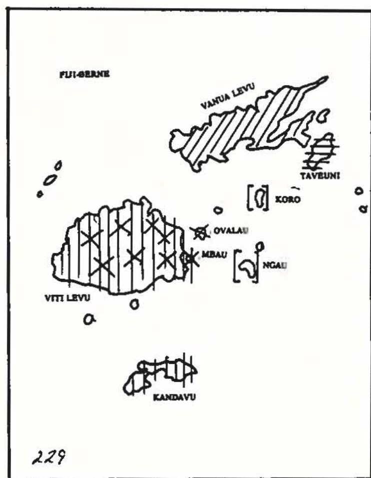
UDBREDELSE: Fiji-øgruppen; Koro og Ngau. Kort, se F. 43 nr. 4.

I NATUREN: Se foregående art.

F. 43 nr. 4: *Prosopeia tabuensis splendens* (Peale) 1848
SMARAGD-PARAKIT - Tavle 127
Splendens = skinnende, strålende, glansfuld.

NOMENKLATUR: *Platycercus splendens* PEALE. U. S. Exped., p. 127, pl. 34 fig. 1, 1848. *Aprosmictus splendens* SOUANCÉ 1856. *Pyrrhulopsis splendens* SCLAT. 1864. *Platycercus tabuensis* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Red-shining eller Fijian Crimson-breasted Parrakeet. Tysk: Glanzsittich, Fidschi-Sittich, Smaragdsittich. Fransk: Perroque brillant.

F. 43 nr. 1: *P. t. tabuensis* //
F. 43 nr. 2: *P. t. taviunensis* =
F. 43 nr. 3: *P. t. koroensis* [ ]
F. 43 nr. 4: *P. t. splendens* ||
F. 43 nr. 5: *P. personata* ××

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved og hele undersiden purpurrød; nederste del af baghalsen lysende blå; vinger og ryg grønne; håndsvingfjer klart blå; halens overside blå med grønligt skær; svingfjerenes og halens underside sort. Iris orange; næb og løb sorte.
L. 457, V. 236, H. 215, N. 28, L. 23 mm.
♀ som ♂, men mindre.
Unger: Som de udfarvede fugle?, men næbbet er brunligt.

UDBREDELSE: Fiji-øgruppen; Viti Levu, Mbau og Kandavu.

I NATUREN: Se *P. t. taviunensis* (F. 43 nr. 2).

I FANGENSKAB: Det er kendt, at den 1864 fandtes i London Zoo, og nogle år senere både i Berlin og Hamburg - men den indføres såre sjældent. Man hævder, at den kan lære at tale.

F. 43 nr. 5: *Prosopeia personata* (G. R. Gray) 1848
MASKE-PARAKIT - Tavle 127
Personata = maske, maskeret.

NOMENKLATUR: *Coracopsis personata* G. R. GRAY. P. Z. S., 1848, p. 21, pl. 3. *Playtcercus splendens, juv.* PEALE 1848. *Prosopeia personata* BP. 1854. *Prosopœa personata* BP. 1856. *Aprosmictus personatus* CASS. 1858. *Platycercus personatus* G. R. GRAY 1859. *Pyrrhulopsis personata* SCLATER 1862.

Engelsk: Masked eller Yellow-breasted Musk Parrakeet. Tysk: Maskensittich. Fransk: Perruche masquie.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; maske sort; midterste del af brystet gult; midten af bugen orange; håndsvingfjer lysende blå; halens overside grøn, underside sodfarvet; svingfjerenes underside sort. Iris orangegul; næb blyfarvet eller sort.
L. 457, V. 241, H. 215, N. 31, L. 21 mm.
♀ som ♂, men dog lidt mindre.

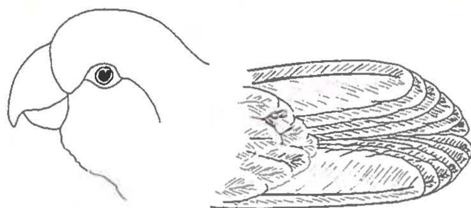
UNGER: Som de voksne fugle farvemæssigt, men iris er mørkebrun, næb hornfarvet med lysere kanter, løb sorte.

UDBREDELSE: Fiji-øgruppen; på Viti Levu, Mbau og Ovalau (måske i dag indskrænket til kun at findes på Viti Levu). Kort, se F. 43 nr. 4.

I NATUREN ved man, at den normalt kun lægger 2 æg (det er denne fugl, som i rugetiden udstråler en moskusagtig lugt, der har givet slægten navn), ruger i hulheder i træerne, ret højt og meget utilgængeligt.

I FANGENSKAB: 1862 i London Zoo. 1868 og senere flere overgange indført af frk. Hagenbeck. Ikke sart, siges at være talebegavet.

I 1879 var der i Zoo Hamburg et kanariegult eksemplar, hvis maske kun var mørkorange.

44.
SLÆGT:
(Psittacella)

JORD-PAPEGØJER

Slægten *Psittacella*, der har været kendt i over 100 år, er på mange måder en afvigende og derfor interessant slægt. Små grønne, korthalede papegøjer med et kraftigt næb, men svage vinger; den har aftegninger af alle farver, men er dog langtfra prangende.

Den opdeles her i 3 grupper således:

P. brehmi – 6 racer
P. picta – 2 racer
P. modesta – 4 racer

Fuglene opholder sig næsten altid på jorden eller i lavt krat, og deraf er navnet *Jord-papegøje* opstået i modsætning til F. 57 *Pezoporus* = *Jord-parakit*, der har en ret lang lancetformet hale. Dertil findes der ikke een eneste af de 12 racer på nogen af de omliggende øer - og da vi dog nu og da har modtaget endog ret sjældne lorier eller papegøjer fra Ny Guinea, er Jord-papegøjen totalt ukendt som volierefugl i dag, jeg skal nok vogte mig for at skrive: »at den næppe vil få betydning for det danske fuglehold«, for en dag har vi den nok alligevel – og det er grunden til, at vi omtaler den som alle øvrige arter. Det synes ikke at være nogen sjælden fugl i udbredelsesområderne, alligevel er eksakte oplysninger om arternes adfærd sparsomme.

Tom Iredale holder på, at der må være 5 arter, idet han har F. 44 nr. 7 *P. p. lorentzi* og F. 44 nr. 12 *P. m. madaraszi* som selvstændige arter.

Rand og Gillard fortæller om denne lille papegøje, at de ikke engang har noget »egennavn« til den, og at den fortrinsvis lever i bjergegne, endog meget højt over jorden, således *brehmii* i indtil 11500 fod, *picta* over 12000 fod og endelig *modesta* over 7000 fod.

FØDEN består af frugt og frø, mest koglelignende frugter af *Dacrydium* eller Bjergfyr. Den træffes oftest enkeltvis (eller i yngleperioden parvis). Dens hovedfoder er sikkert græsfrø, og derfor træffes den så ofte på jorden.

F. 44 nr. 1: *Psittacella brehmii brehmii* Schlegel 1873 (1871)
BREHM'S JORDPAPEGØJE – Tavle 128

Brehmii = efter Dr. Alfred Edmund Brehm (1829-1884), som søn af pastor Christian Ludwig Brehm (1787-1864), hvis ornitologiske arbejde i Tyskland er velkendt. Schlegel gav den første kendte Jord-papegøje, der 1870 var indsamlet af K. von Rosenberg, Dr. Brehm's navn. Dr. Brehm var direktør for den zoologiske have i Hamburg.

NOMENKLATUR: *Psittacus brehmii* ROSENBERG in litt. Schlegel Ned. Tijdschr. Dierk. IV, p. 35, (1871). *Psittacella brehmii* SCHLEG. 1871. *Euphema brehmi* GIEB 1876. *Psittacula (sic) brehmii* OUST. 1877. *Psittacella pallida* MEYER 1886.

Engelsk: Brehm's Ground Parrot. Tysk: Grosser Bindensittich, Brehms Papagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, hoved og strube olivenbrune; underryg og overhaledækfjer med gulligt skær, hver fjer er tværstribet med mange halvmåneformede sorte bånd; under det olivenbrune strubeparti og hen på halssiderne et lysere gulligt halvmåneformet bånd over forhals og kroområde; undersiden lysere, men også tværstribet; vinge grøn; svingfjer med blåligt skær; halens overside grøn, underside brun, lysere kantet; underhaledækfjer røde. Næb gråbrunt med lys spids; løb brune.
L. 259, V. 123, H. 88, N. 20, L. 16 mm.

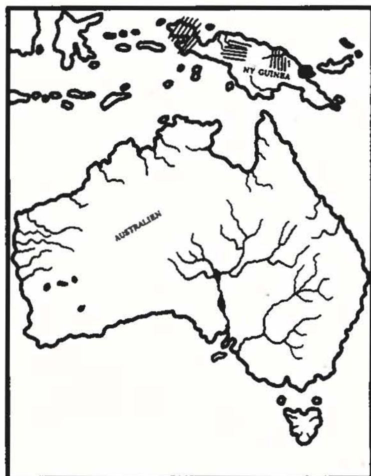
♀ som ♂, men mangler det halvmåneformede brystbånd og er noget mindre.

UDBREDELSE: Bjergene på Vogelkop, nordvest Ny Guinea. Kort, se F. 44 nr. 2.

F. 44 nr. 2: *Psittacella brehmii intermixta* Hartert 1930
MOUNT GOLIATH JORDPAPEGØJE

Psittacella = lille papegøje; intermixta = sammenblandet.

NOMENKLATUR: *Psittacella brehmii intermixta* HARTERT. Nov. Zool., 36, 1930, p. 107. (Mount Goliath, New Guinea).

Engelsk: Mount Goliath Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. b. brehmii* (F. 44 nr. 1), men ♂ har mere gulgrøn underside og lysere tværstribning, på ryggen mere gulgrøn og noget spinklere.
Vinge 120-121 mm.

UDBREDELSE: Bjergområdet i sydvest Central-Ny Guinea; Gebroeders-, Weyland-bjergene, Utakwa floden, øvre Eilanden flod og Mount Goliath.

F. 44. nr. 1: *P. b. brehmii* //
F. 44. nr. 2: *P. b. intermixta* =
F. 44. nr. 3: *P. b. bürgersi* ||
F. 44. nr. 4: *P. b. harterti* ■

F. 44 nr. 3: *Psittacella brehmii bürgersi* (Reichenow) 1918
BÜRGERS JORDPAPEGØJE – Tavle 128
Bürgersi = Theodor Josef Bürgers (1881-1954), han deltog i kejserinde Augusta-Fluss eller Sepik ekspedition til Ny Guinea 1912-13, hvilket var grunden til, at Reichenow opkaldte denne papegøje efter ham, den lever i de områder hvor Bürgers var. Han blev senere Dr. med. i Tyskland.

NOMENKLATUR: *Psittacella bürgersi* REICHENOW. Journ. f. Orn. 66, 1918, p. 244. (Schraderberg, New Guinea).

Engelsk: Bürgers' Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved lysebrunt, tværstribet med mørkebrunt; overkrop, underkrop til midt på bugen lys gulgrøn med brune halvmåne-tværstriber; bageste del af underkrop, lår og underhaledækfjer gulgrønne; hale og vinger olivengrønne. Næb blågråt; løb skiferfarvede.

UDBREDELSE: Indskrænket til Schraderberg i nordøst Central-Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 2.

F. 44 nr. 4: *Psittacella brehmii harterti* Mayr 1931
HARTERT'S JORDPAPEGØJE
Harterti = Dr. Ernst Johann Otto Hartert (1859-1933) var tysker. 1885-1892 deltog han i 3 ekspeditioner. 1892 blev han direktør for Tring Museet og i 38 år var han knyttet til dette. Han var i den periode grundlæggeren af Tring Museet, Lord Walter Rothschild, til uhyre hjælp, og det er ikke uden grund, at han blev betegnet som »en af de største ornitologer til alle tider«. 1926 var han præsident ved den kongres, som blev afholdt i København.

Engelsk: Hartert's Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. b. intermixta* (F. 44 nr. 2), men er en del mindre. ♂'s brune hoved er mere lyst og olivenfarvet; den grønne kropsfarve er lysegulgrøn.
♀: Tværstribningen på undersiden er begrænset til brystet samt flankerne.
Vinge: 114-123 mm.

UDBREDELSE: Indskrænket til Saruwaged-bjergene i det østlige Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 2.

F. 44 nr. 5: *Psittacella brehmii ornata* (Mayr) 1931
PRAGT-JORDPAPEGØJE - Herzog Mountain Jordpapegøje
Ornata = dekoreret = Pragt-Jordpapegøje.

NOMENKLATUR: *Psittacella brehmii (sic.) ornata* MAYR. Mitt. Zool. Mus. Berlin, 17, 1931, p. 720. (Davong - Herzog Mountains, New Guinea).

Engelsk: Herzog Mountains Ground Parrot.

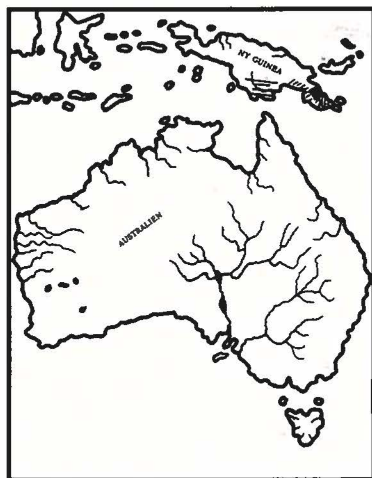
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. b. brehmii* (F. 44 nr. 1), men alle farver er langt mere glansfulde og klare.

UDBREDELSE: Kun kendt fra Herzog Mountains og fra kystområdet mellem Markham- og Waria floderne; Øst-Ny Guinea. Kort, se F. 44 nr. 6.

F. 44 nr. 6: *Psittacella brehmii pallida* A. B. Meyer 1886
GRØN JORDPAPEGØJE – Tavle 129
Pallida = lys.

NOMENKLATUR: *Psittacella* A. B. MEYER. Zeitschr. Ges. Orn. 3, 1886, p. 3. South-eastern spurs of the Owen Stanley Range, New Guinea.

Engelsk: Owen Stanley Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. b. harterti*, men ♂ med helt grøn fjerdragt, dog noget gullig i underfarven; hovedet lidt mørkere - brunligt, men meget dæmpet, omkring øjet mere klart grønligt.
♀ ligner ♂, men uden den lysere baghals og kun med brystet og flankerne tværstribet.
V. 112, H. 75, N. 15, L. 17 mm.

UDBREDELSE: Bjergegnene i sydøst Ny Guinea, Eafa området, Owen Stanley området, øvre Aroa flod samt floderne Angabunga og Mambaré.

F. 44. nr. 5: *P. b. ornata* ■
F. 44. nr. 6: *P. b. pallida* //
F. 44. nr. 7: *P. picta lorentzi* =
F. 44. nr. 8: *P. p. picta* ||

F. 44 nr. 7: *Psittacella picta lorentzi* van Oort 1910
LORENTZ JORDPAPEGØJE - Tavle 129
Lorentzi = efter indsamleren Hendrik Antoon Lorentz (1871-1944), som på ekspeditionen til The Snow Mountain på Ny Guinea 1909 indlagde sig stor fortjeneste. Fuglen var indsamlet af ham, og derfor gav Dr. E. D. van Oort den dette navn. Lorentz var hollænder.

NOMENKLATUR: *Psittacella picta lorentzi* van OORT. Notes Leyden Mus., 32, 1910, p. 212. (Wichmann Mountains, 3000 meter, New Guinea).

Engelsk: Lorentz's Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved lysebrunt, kinder og øjenområde mørkest, under dette et orangefarvet halsbånd; overryg mørkegrøn, sort tværstribet; vinger mørkgrønne; undersiden lysere grøn med mørkere tværstriber; underhaledækfjer og underryg lysende røde, men svagt tværstribede; mellem den grønne overryg og den røde underryg et smalt orange bånd; hale grøn. Iris rød; næb nøddebrunt; løb gråbrune.
V. 114, H. 76, N. 18, L. 17 mm.
♀ som ♀ af *P. p. picta* (F. 44 nr. 6), men det rødbrune på hoved og nakke er her mere olivenbrunt; undersiden lysere, men mere uklar hovedsider, mere blågrønne. Der er nogen tvivl om den røde underryg hos ♀.

UDBREDELSE: Wichmann- og Oranje-bjergene i det sydlige Central-Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 6

F. 44 nr. 8: *Psittacella picta picta* Rothschild 1896
MALET JORDPAPEGØJE - Tavle 128
Picta = malet, koloreret.

NOMENKLATUR: *Psittacella picta* ROTHSCHILD. Bull. Brit. Orn. Cl., 6, 1896, p. 5. (Mount Victoria 5000-7000 feet, Owen Stanley Range, New Guinea).

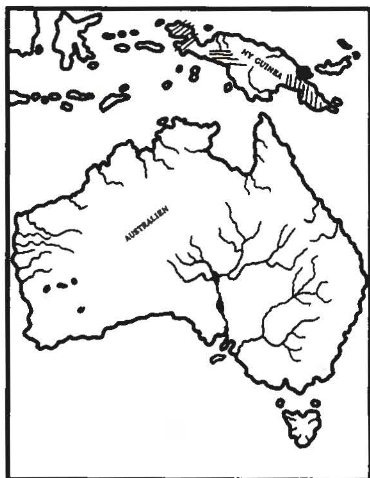
Engelsk: Mount Victoria- eller Painted Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved meget mørkt blodrødt (undertiden over i det brunlige); over baghalsen et gult bånd, mere eller mindre tydeligt med sorte fjerkanter; under- og overhaledækfjer samt underryg samme røde farve som hovedet; forhals og bryst klart ly-

seblåt; øvrige del af fuglens krop, ryg, vinger, flanker og underside grønne; halen grøn med lysere kanter; kinder brune. Iris gul; næb brunligt; løb lysebrune.
V. 112, H. 75, N. 15, L. 17 mm.
♀ som ♂, men mangler det gule baghalsbånd, og i stedet for det blå kroområde har ♀ et gult felt med sortbrune halvmåne-tværstriber. ♀ er muligvis lidt mindre.
UDBREDELSE: Wharton- og Owen Stanley Ranges, sydøst Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 6.

F. 44 nr. 9: *Psittacella modesta modesta* Schlegel 1873
ORDINÆR JORDPAPEGØJE
Modesta = beskeden, fordringsløs.
NOMENKLATUR: *Psittacus modestus* ROSENBERG in litt. Schleg. Ned. Tijdschr. Dierk. IV, p. 36, 1871. *Psittacella modesta* SCHLEGEL 1871.
Engelsk: Modest Ground Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; hoved olivenbrunt, mørkest i panden og over issen; baghalsen oliven; oversiden grøn med gulgrønt skær og med sorte halvmåneformede tværstriber; bryst olivenbrunt; bug gulgrøn; underhaledækfjer røde; svingfjer med grønne kanter på yderfanerne; undersiden mørk gulliggrumset; undervingedækfjer oliven; halens overside grøn, undersiden brun. Iris citrongul; næb gråblåt; løb brune.
L. 160, V. 86, H. 61, N. 13, L. 13 mm.
♀ som ♂, men brystet har et rødbrunt bånd med sorte tværstriber, nederste del af brystet og siderne er gullige med mørkegrønne tværstriber.
UDBREDELSE: Bjergene på Vogelkop i det nordvestlige Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 10.

F. 44 nr. 10: *Psittacella modesta collaris* Ogilvie-Grant 1914
HALSBÅNDS JORDPAPEGØJE
Collaris = halsbånd.
NOMENKLATUR: *Psittacella modesta collaris* OGILVIE-GRANT. Bull. Brit. Orn. Cl., 35, 1914, p. 13. (Utakwa River, 5500 feet, New Guinea).

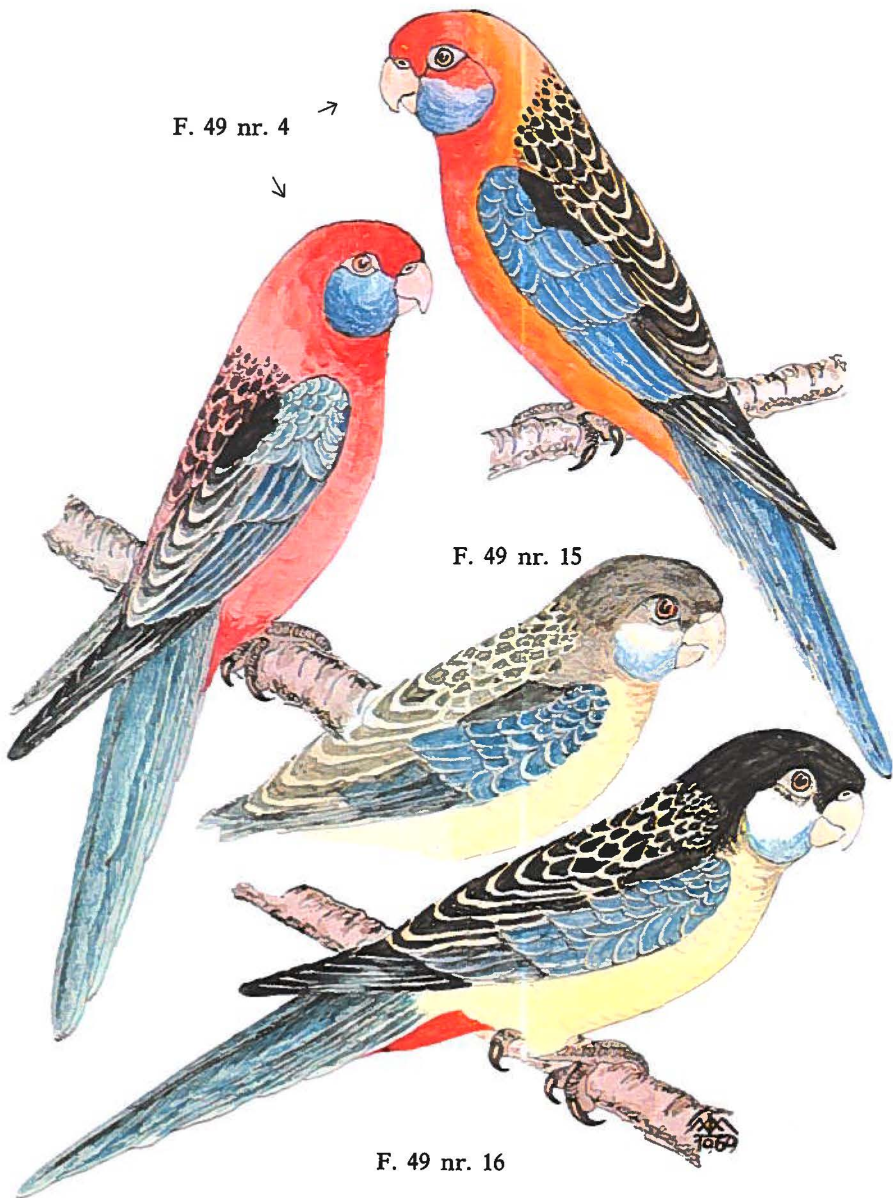

Engelsk: Collared Ground Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. m. modesta* (F. 44 nr. 9), men ♂ med en ufuldstændig gullig halsring helt rundt om halsen mellem det brune hoved og den grønne ryg.
UDBREDELSE: Bjergene i sydvestlig Central-Ny Guinea; Snow Mountains og Mount Goliath.

F. 44. nr. 9: *P. m. modesta* //
F. 44. nr. 10: *P. m. collaris* =
F. 44. nr. 11: *P. m. huonensis* ■
F. 44. nr. 12: *P. m. madarászi* ||

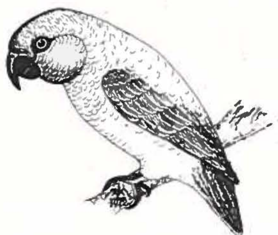
Tavle 141

F. 49 nr. 4: *Platycercus elegans adelaidae*
F. 49 nr. 16: *Platycercus venustus venustus* F. 49 nr. 15: *Platycercus venustus hilli*

F. 44 nr. 11: *Psittacella modesta huonensis* Mayr & Rand 1935
HUON JORDPAPEGØJE
Huonensis = fra halvøen Huon, nordøst Ny Guinea.
NOMENKLATUR: *Psittacella modesta huonensis* MAYR & RAND. Am. Mus. Novit., no. 814, 1935, p. 3. (Sevia, Huon Peninsula, New Guinea).
Engelsk: Huon Ground Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. m. madaraszi* (F. 44 nr. 12), men ♀ mangler de røde fjer på nakke og baghals og noget svagere tværstribning på oversiden.
♂ ligesom *madaraszi*, men den brune isse er en del mere gullig. Vingemål 93 mm. De eksemplarer, som kommer fra Snow Mountains kaldes *P. m. subcollaris*, men den har Peters ikke med.
UDBREDELSE: Bjergene på Huon-halvøen, nordøst Ny Guinea.
Kort, se F. 44 nr. 10.

F. 44 nr. 12: *Psittacella modesta madarászi* A. B. Meyer 1886
MADARASZ'S JORDPAPEGØJE
Madarászi = Dr. A. B. Meyer gav fuglen ovenstående navn til ære for den højtfortjente redaktør af »Zeitschrift für die gesammte Ornithologie«, Dr. Julius von Madarasz (1858-1931), som opbyggede en samling på 70.000 skind i Ungarns National Museeum, Budapest.
NOMENKLATUR: *Psittacella madaraszi MEYER*. Zeitschr. f. ges. Orn. 1886, p. 4, pl. I, fig. 1.
Engelsk: Madarasz's Ground Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *P. m. modesta* (F. 44 nr. 9), men hovedet har et okkerfarvet skær, fjerene på baghalsen okkergullige på midten; underryg mere gullig og med sorte halvmåneformed tværstriber; brystet uklart grønligt uden noget brunt skær.
L. 156, V. 83, H. 59, N. 11,5, L. 11 mm.
♀: Hoved grønt; pande blålig; brystet rødligt med sorte tværstriber; den har også et svagt nakkebånd.
UDBREDELSE: Bjergegnene i sydøst Ny Guinea; floderne Avoa og Angabunga, Owen Stanley området, kystområdet mellem floderne Markham og Waria.
Kort, se F. 44 nr. 10.

45.
SLÆGT:
(Bolbopsittacus)

MYRTE-PAPEGØJE

Måske et vel konstrueret navn – nuvel; *Bolbopsittacus* af bolbo = løg, udvækst, knast, hentyder nok til den lille tap, den har på næbbet, og ingen af

disse udlægninger er anvendelige; *psittacus* = papegøje, adskiller heller ikke noget. Farven er blå og gul samt produktet af disse to = grøn, men disse farver er jo ikke ualmindelige hos papegøjer – tvært imod.
På typen er der heller ikke meget at hente, korthalet og stumphalet har vi brugt; ved sin adfærd minder fuglen ved det lidt sindige væsen og sin runde ryg mest om en udslidt og duknakket husmand, men også en anvendelse af dette er udelukket.
Egnlænderne har nok også været i vanskeligheder med at finde et dækkende engelsk navn, for de har ganske simpelt taget det navn de indfødte på Philippinerne kalder fuglen, nemlig »Guaiabero«, dækkende over hvad fuglen æder, nemlig frugterne af *Psidium guava*, en slags runde eller pæreformede gulgrønne store bær; de er indbydende med vellugtende lyserødt frugtkød og med mange små gule kerner. Frugterne anvendes bl. a. som syltet med sukker til gele, eller anvendt til Guavamarmelade, eller som »Guava-rom«, disse produkter er i handelen.
Fuglen opholder sig derfor meget i disse vækster, og opholdsstedet er da en god tillægsbetegnelse. Vi kunne derfor have valgt at kalde den Guavo Papegøje eller Guajava, som det også kan skrives - men hvad siger det? Eller om vi foretrak at finde ud af, hvad Guavo står for - *Psidium guava* hører til myrte-familien - og myrten kender vi da mere til - og så er vi på hjemmebane - *Myrte-Papegøje* fordi den fouragerer regelmæssigt og som regel opholder sig i dette myrtekrat eller -træer. Ja, så mange uanvendelige muligheder, så meget hovedbrud for en så lille slægt på 3 medlemmer, som vi indtil i dag ikke ikke har set i vore volierer.

F. 45 nr. 1: *Bolbopsittacus lunulatus lunulatus* Scopoli (1786)
LUZON MYRTE-PAPEGØJE – Tavle 129

Lunulatus, af luna = måne; lunula (diminutiv form af luna), altså med små halvmåneformede aftegninger.

NOMENKLATUR: *Psittacus lunulatus* SCOPOLI. Del. Flor. et Faun. Insubr., p. 86, no. 24 (1786). *Psittacus torquatus* GM. 1788. *Psittacus steptophorus* DESM. 1826. *Psittacula torquata* STEPH. 1826. *Psittacus loxia* CUV. 1831. *Psittacula loxia* LESS. 1831. *Psittacula squammato-torquata* BOURJ. 1837-38. *Psittacula lunulata* G. R. GR. 1846. *Cyclopsitta loxia* BP. 1854. *Psittinus torquatus* BP. 1856. *Loricueus (Cyclopsitta) loxia* MART. 1866. *Loriculus (Cyclopsitta) lunulatus* MART. *Psittacula loxias* FINSCH 1868. *Cyclopsitta lunulata* G. R. GR. 1870. *Cyclopsittacus lunulatus* REICHENOW 1881. *Cyclopsittacus loxias* REICHENOW 1881.

Engelsk: Luzon Guaiabero. Tysk: Stummelschwanz- eller Schuppenbandpapageien. Native: Guaiabero.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, kanterne af fjerene i panden, tøjler og omkring øjet, strube, hage og en svag ring om den nederste del af baghalsen lyseblå; underryg grønlig-gul; håndsvingfjerene med blå kanter på yderfanen; armsvingfjerene helt grønne; hale grøn på oversiden, lyseblå på undersiden. Iris gulbrun til mørkebrun; næb sort, ved basis gråligt; løb grøngrå med sorte negle.
L. 165, V. 96, H. 33, N. 17, L. 11 mm.
♀: Afviger fra ♂ ved at have det blå indskrænket til kun at dække de nederste fjer på kinden. En lysere halsstribe med halvmåneformede fjerrande dækker struben; underryg gulliggrøn, mere grønlig end hos ♂; for begge gælder, at fjerene er med mørke tegninger.

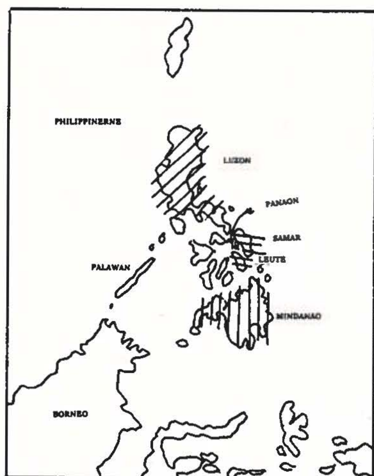
UNGER som ♀.

UDBREDELSE: Indskrænket til øen Luzon i Philippiner-gruppen.
Kort, se F. 45 nr. 2.

I NATUREN i kratskove eller lysninger; små flokke; temmelig almindelig.

F. 45 nr. 2: *Bolbopsittacus lunulatus intermedius* Salvadori 1891
SAMAR MYRTE-PAPEGØJE – Tavle 129
Intermedius - medius = midterst, mellemst, mellemliggende.

NOMENKLATUR: *Bolbopsittacus intermedius* SALVADORI. Cat. Bds. Brit. Mus., 20, 1891, p. 504 (in key) p. 505, pl. 13. (Phillippine Islands - Samar, fide Hachisuka).

Engelsk: Intermediate Guaiabero.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *B. l. lunulatus* (F. 45 nr. 1), fra hvilken den afviger ved en dybere blå farve i ansigtet, undertiden med violet skær, og det blå halsbånd over baghalsen noget lysere, som *B. l. mindanensis* (F. 45 nr. 3). Næb sort, løb grålige.
L. 147, V. 99, H. 33, N. 18, L. 10 mm.

UBDREDELSE: Kun kendt fra øerne Samar og Leyte i den phillippinske øgruppe.

F. 45. nr. 1: *B. l. lunulatus* //
F. 45. nr. 2: *B. l. intermedius* =
F. 45. nr. 3: *B. l. mindanensis* ||

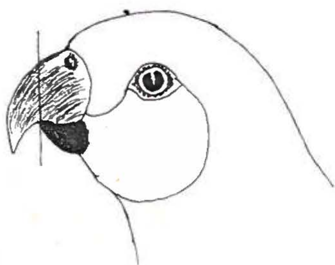
F. 45 nr. 3: *Bolbopsittacus lunulatus mindanensis* Steere 1890
MINDANAO MYRTE-PAPEGØJE
Mindanensis = fra øen Mindanao i Philippinerne.

NOMENKLATUR: *Cyclopsitta lunulata (part)* TWEEDDALE. Tr. Zool. Soc. IX, pp. 134, 249, 1875. *Cyclopsitta lunulata* TWEEDDALE 1877. *Cyclopsitta mindanensis* STEERE. List B. & M., Steere Ekspedition to the Philipp., p. 6 (1890).

Engelsk: Mindanao Guaiabero. Tysk: Stummelschwanz- eller Schuppenbandpapageien.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Afviger fra *B. l. lunulatus* (F. 45 nr. 1) ved at hele kinden er grøn og det øvrige af hovedsiderne er blåt, halsbåndet er mørkere blåt; den grønne farve på issen har en olivengrøn tone, og altså lysere kontrast til ryggen, underryggen ikke så gullig. Iris mørkebrun; næb sort, basis af overnæb gråt; løb grågrønne.
L. 152, V. 96, H. 33, N. 18, L. 9 mm.
♀ fuldstændig som ♀ af *B. l. lunulatus* (F. 45 nr. 1).

UDBREDELSE: Kun kendt fra øerne Mindanao og Panaon; Philippinerne.
Kort, se F. 45 nr. 2.

46.
SLÆGT:
(*Psittinus*)

DVÆRG ÆDEL-PAPEGØJE

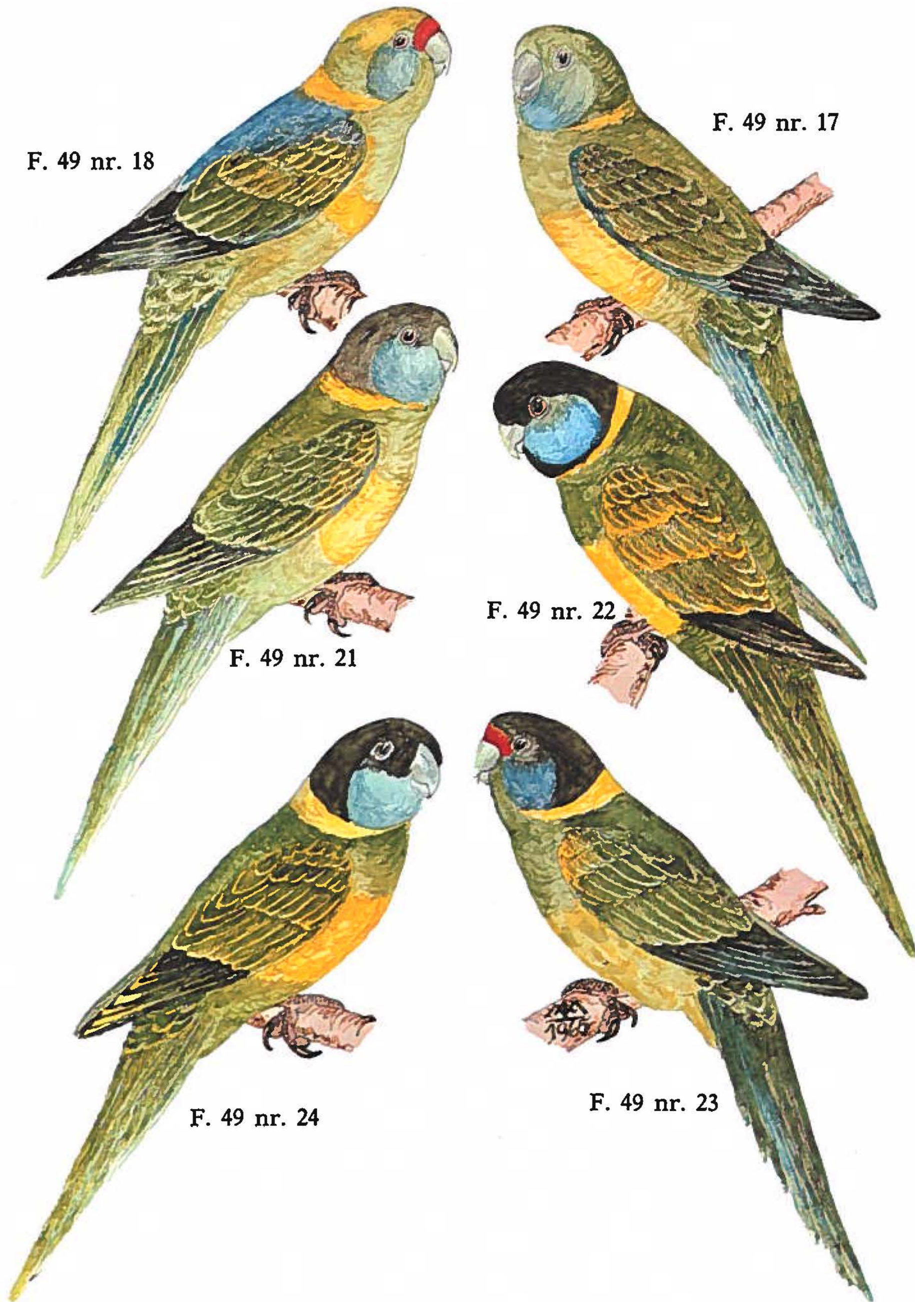
En lille korthalet papegøje af størrelse knapt som en Agapornide, tydelig dimorf (kønsforskellig), hvilket nok er medvirkende til dens danske navn.
♂ grøn med røde underhaledækfjer, rødt over- og mørkt undernæb som den store Ædelpapegøje (F. 34. Lorius); man har nok ved navngivningen haft en ungfugl, som var helt grøn; men udfarvede fugle har flere andre farver.
♀ mørkt næb og mere dæmpede farver.
Næbbet har en bred flad næbryg (se skitsen); vokshuden er nøgen med runde, svagt ophøjede næsebor; hale kort og næsten lige afskåret.
1 art og 3 racer.

F. 46 nr. 1: *Psittinus cyanurus cyanurus* Forster 1795
MALACCA DVÆRG-ÆDELPAPEGØJE - Tavle 130
Cyanurus af cyan = mørkeblå; ura = hale; altså blåhalet.

NOMENKLATUR: *Psittacus incertus* SHAW. Nat. Misc. pl. 769, 1790. *Psittacus cyanurus* FORSTER. Fanula Indica, ed. 2, 1795, p. 6. (Malacca ex Latham, Gen. Syn. Supl. I, p. 66). *Psittacula malaccensis* STEPH. 1826. *Psittacula incerta* STEPH. 1826. *Psittacula reticulata* LESS. 1831. *Psittacus azureus* TEMM. 1839/44. *Psittinus malaccensis* BLYTH 1842. *Agapornis (?) malaccensis* STRICKL. 1846. *Tanygnathus malaccensis* BLYTH 1849. *Agapornis azureus* BP. 1856. *Psittinus incertus* BP. 1856. *Agapornis malaccensis* ROSENB. 1862. *Psittacula azurea* SCHLEG. 1864. *Dichrognathus incertus* REICHENOW 1881.

Engelsk: Malay Blue-rumped Parrot eller Parrakeet. Tysk: Zwergedelpapagei, Rotachselpapagei. Fransk: Psittacule de Malacca. Malayisk: Muala. Indien: Bayan keladan.

♂: Hoved lys kobolt til gråblåt, baghals dog gråsort; forryg og skuldre sorte iblandet rødbrunt; underryg, overhaledækfjer ultramarin; forhals, bryst og sider lys gråbrune; bugmidte blålig; undervingedækfjer og halvdelen af fuglens flanke røde; vingedækfjer grønne med klart gule kanter; underhaledækfjer gule; halefjer grønne, de to midterste helt grønne og de øvrige grønne på yderfanen; håndsvingfjer sorte med grønne ydersømme; armsvingfjer og største dækfjer blågrønne med gule kanter; tommelfjer blå. Overnæb koralrødt, undernæb brunsort, vokshud mørkgrå. Iris gul til rødbrun, nøgen øjenring grå; ben blågrå.
L. 180, V. 120, H. 50 mm.
♀: Hoved og baghals kastaniebrune; overryg grøn, underryg og overhaledækfjer

F. 49 nr. 17: *Platycercus zonarius macgillivrayi* F. 49 nr. 18: *P. z. barnardi*
F. 49 nr. 21: *P. z. zonarius* F. 49 nr. 22: *P. z. dundasi*
F. 49 nr. 23: *P. z. semitorquatus* F. 49 nr. 24: *P. z. occidentalis*

grønne med mørkere skaftestriber, underryggen dog med blåligt skær; underside gulgrøn; næb lyst hornbrunt; iøvrigt som ♂ men skulderpletten mindre og svagere.
UNGER: Som helhed grønt farvede de første leveår, overryggen bliver dog hurtigt blålig, og de typiske undervingedækfjer røde; vingerne antager det mørkere præg, og sidst træder den røde skulderplet frem; halefjer som ♂.

UDBREDELSE: Tenasserim og sydvest Siam, over Malacca-halvøen, Sumatra, Rhio-øriget, øerne Bintan, Banka og Borneo. Kort, se F. 46 nr. 3.

I NATUREN: Man kan nok ikke påstå, at det er en sjælden fugl, men den er dog ikke så observeret, som man skulle tro, da den aldrig støjer og falder godt sammen med dens omgivelser. Den færdes kun i mindre flokke og bevæger sig undertiden over ret store afstande, enten i frugthaver eller anden trævækst. Flokkene er sjældent større end 5-11, og er den på rov, er den ikke sky, man hører dens pludren eller hvisken, men ser intet.

FØDE: Frø, knopper, bark, blomster og frugter.

REDEN anlægges i høje, udgåede træer; der lægges 2-3 hvide æg.

I FANGENSKAB: R. Neunzig bruger det gamle navn *Psittinus incertus* og oplyser, at den allerede 1866 var nået til Londons Zoo. Russ ejede eet eksemplar, som i væsen lignede andre ædelpapegøjer, den pludrede og dansede rundt med spredt hale og sitrende vinger.
Fru Dr. Platen havde i fuglens hjemland flere eksemplarer i pleje, og der var altid ro og balance mellem fuglene, hver havde sin bestemte plads, og kom andre i vejen, huggedes venskabeligt efter den forborgne. Fruen oplyser, at hos hende levede fuglene kun 6-8 uger, måske var dette grunden til den sparsomme import til Europa; også de indfødtes erfaringer synes at bekræfte, at længere tid kan den ikke leve i bur – men den kan lære at tale.
Dog har man i Berlins zoologiske have haft en fugl, som levede 3 år.
I 1960 blev der til Sverige importeret nogle af disse papegøjer i meget unge eksemplarer, de gik desværre alle til inden de blev foderfaste; et enkelt eksemplar af disse er udstoppet i min samling, en ♀.
1963 fik Sigurd Christensen, Aarhus, med en samling ædelparakitter 4 stk., 2,2; de store parakitter havde dog skambidt de små i kassen, en ♂ og en ♀ var helt ødelagte, dem fik jeg i lig til at bestemme efter, og de to resterende, en gammel ♀ og en ung ♂ købte jeg, og havde rig lejlighed til at studere deres adfærd og udvikling. I begyndelsen kneb det med at få dem til at æde - melon, agurk, pære, majskolber og diverse bær, tror jeg hjalp i begyndelsen, senere kom de over på normal kost som mine øvrige papegøjer.
Udfarvningen er meget interessant, det tog over 3 år inden den unge ♂ kom helt i pragt - men da var han også skøn. Desværre døde hunnen da hun skulle lægge sit 2. æg, og i flere år havde jeg ♂ siddende alene; han var helt tam, jeg kunne tage ham og han bed aldrig; ♀ var mere arrig, en erfaring jeg også har gjort med mine store ædelpapegøjer. Jeg havde den i over 6 år. Nørgaard-Olesen havde en ♀, og han fik min ♂ over - men flytningen tog på ham, og han levede ikke ret længe.

F. 46 nr. 2: *Psittinus cyanurus pontius* Oberholser 1912
MENTAWEI DVÆRG-ÆDELPAPEGØJE – Tavle 129
Pontius = ved sø eller havet!

NOMENKLATUR: *Psittinus cyanurus pontius* OBERHOLSER. Smiths. Misc. Coll., 60, 1912, no. 7, p. 5. (South Pagi Island).

Engelsk: Mentawi Blue-rumped Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *P. c. cyanurus* (F. 46 nr. 1), men er noget lysere i farverne, kinden er meget lysere, også skulderpartiet er mere rødbrunt; undersiden lysegrøn med gulligt skær; overryggen er blå; næbbet som *P. c. cyanurus*.
Vinge 118-122 mm.

♀: Hovedet lysebrunt; næb lysere; forbryst gulligt.

UDBREDELSE: Mentawei-øgruppen, Syd- og Nord-Pagi, Siberut, Sipora (alle øerne vest for Sumatra i Mentawei- og Nassau-grupperne). Kort, se F. 46 nr. 3.

I NATUREN kendes kun meget lidt til fuglens adfærd, den synes at være en sky fugl, der opholder sig i krat og småtræer i mindre flokke.

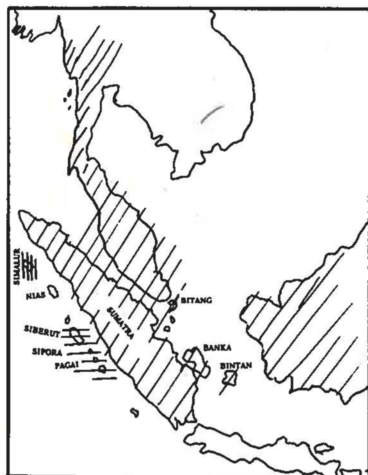
I FANGENSKAB: Levende import til Europa ukendt.

F. 46 nr. 3: *Psittinus cyanurus abbotti* Richmond 1902

ABBOTT'S DVÆRG-ÆDELPAPEGØJE

Abbotti = fuglen er opkaldt efter Amerikas største ornitologiske samler, Dr. William Louis Abbott, født i Philadelfia 1860 og død 1936. Efter et af ham hjembragt eksemplar foretog Charles W. Richmond beskrivelsen. Fra 1897 til 1906 berejste Abbott Sumatra og Borneo og en meget stor del af de mellemliggende øområder, mange steder som den allerførste forsker. A. A. Prestwick betegner ham som en af de største forskere i marken, som Amerika har fostret.

NOMENKLATUR: *Psittinus abbotti* RICHMOND. Proc. Biol. Soc. Wash., 15, 1902, p. 188. (Simalur Island).

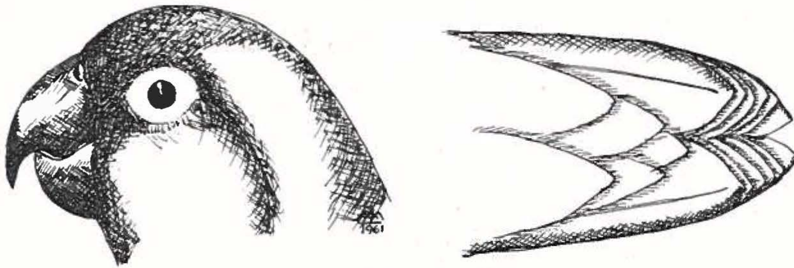
Engelsk: Abbott's Blue-rumped Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. c. cyanurus* (F. 46 nr. 1), men er noget større og i farven en mellemting mellem de to andre medlemmer af gruppen.

UDBREDELSE: Indskrænket til Simalur- og Siumat-øerne ved Sumatras vestkyst.

I NATUREN: En hurtig og noget sky fugl, der opholder sig mest i øernes kratlignende bevoksning. Ligner sikkert de øvrige i adfærd. Kaldes også undertiden Simalur Dværg-ædelpapegøje.

F. 46. nr. 1: *P. c. cyanurus* //
F. 46. nr. 2: *P. c. pontius* =
F. 46. nr. 3: *P. c. abbotti* ||

47.
SLÆGT:
(Agapornis)

DVÆRGPAPEGØJER

Betegnelsen Dværgpapegøjer for Agapornis-slægten er et rigtig dårligt navn, men det har nok været sagt og skrevet så længe og så ofte, at det har for dybe rødder i folks bevidsthed, det har ligesom vundet hævd, og derfor bibeholdes det også her.
Agape = kærlighed, ornis = fugl, det engelske navn Love-bird er bedst.
Det er små kompakte papegøjer med en kort afrundet hale af omkring halv vingelængde; befjeret vokshud; fjerfarven er i hovedsagen grøn, kun med artsafvigende farver i hovedet. De lever alle i Afrika og på Madagaskar med tilstødende mindre øer.
Redebygningen er forskellig, flere arter transporterer redemateriale (grenstumper, træsplinter, bladstykker) stukket op mellem fjerene, som regel på underryggen *(roseicollis, taranta, cana)*, derved får de både næb og ben frie til at klatre med, dette er ret enestående for visse arter af denne slægt blandt papegøjerne. Man kan også se fuglene sætte benet op mellem krop og vinge, når de vil klø sig i nakken.
På flere områder er disse arter forskellige, og man har da også forsøgt flere måder at opdele dem på, bl. a.:

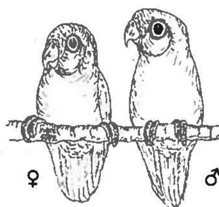
Poliopsitta	=	*Agapornis cana*
Amoravis	=	*Agapornis pullaria*
Amoravis	=	*Agapornis roseicollis*
Amoravis	=	*Agapornis personata personata*
Amoravis	=	*Agapornis personata fischeri*
Amoravis	=	*Agapornis personata nigrigenis*
Amoravis	=	*Agapornis personata lilianae*
Donkorella	=	*Agapornis taranta*
Agapornis	=	*Agapornis swinderniana*

At de 4 arter med de hvide øjenringe er slået sammen, er meget forståeligt; deres adfærd er stort set ens og de bastarderer med fuldt fertilt afkom.
Agapornis cana har det mærkelige, at da der er totalt udførselsforbud fra Madagaskar, ser vi sjældent hovedarten, der er den almindeligste og som oversvømmede markedet omkring århundredskiftet, så ses oftere underarten, som yngler i Øst-Afrikas kystegne.
Agapornis pullaria, som er længst kendt, har drillet med opdræt; alle mulige tænkelige redeindretninger er budt den, men det har så godt som altid kikset, befrugtede æg, klækkede unger, men så slut; et afrikansk og et engelsk er

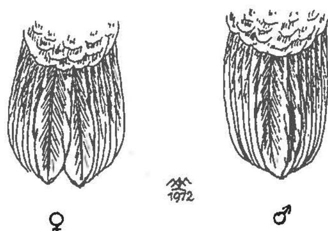
dog set, men ungerne døde tidligt. Nu har min medforfatter, Aage V. Nielsen, opdrættet 2 unger, som levede flere år. Der var dage, hvor de 4 fugle fortærede 500 melormepupper, der har nok været sparet på dette fodertilskud, hvor udklækkede unger tidligere er blevet kastet ud.

Agapornis roseicollis har en helt forskellig byggemetode i mellemrummene mellem visse væverfugles reder. Den er mere ondskabsfuld mod andre arter, og om den hører hjemme blandt *pullaria* og *personata,* kan vel have sine tvivl, men heldigvis skal vi ikke tage stilling til det, enigheden blandt de lærde er også ret moderat.

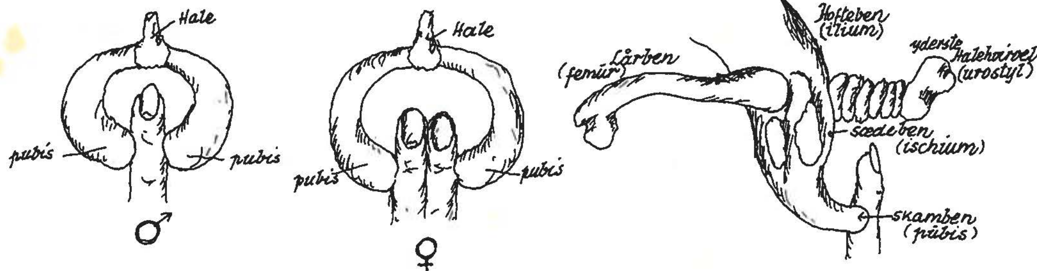
Agapornis personata, de 4 arter med de hvide øjenringe, er heller ikke demorfe, ♂ og ♀ er ens farvede, derfor har man søgt at finde metoder til kønsbestemmelse for at undgå at sidde med to enskønnede fugle. Man har hævdet, at de to køn sad forskelligt på pinden, ♀ sidder med mere spredte ben.

Det hjælper jo ikke, hvis en enkelt fugl skal testes, og det kan være svært hvis man har to af samme køn.
Så har man sorteret efter halefjerenes stilling, og dygtige opdrættere mener at metoden er sikker.

Så er det nok mere sikkert med skambens undersøgelsen, som tegningen viser, man lægger fuglen på ryggen og føler afstanden mellem skambenene (pubis). ♂' skamben går næsten helt sammen, man kan *forsigtigt* prøve med en finger, som regel kan man ikke lægge een finger mellem, medens der ofte er næsten 2 fingres afstand hos ♀♀.

Agapornigerne lægger fra 4-8 rundagtige hvide æg. ♀ ruger som regel alene 21-23 dage, begge køn sover ofte i reden. Ungerne forlader reden 5-8 uger gl. Kosten i naturen er meget varieret. Frugter (figen), Cordiatræets frugter (æselfigen), morbærfigen, oliven, kirsebær, tjørnebær, dadler m. fl. Frø, vilde græsarter, majs, hirse, ris, sæd, akaciefrø, bark, frugtknopper, desuden insekter af forskellig art.

I fangenskab er det frugt, figen, gulerødder, agurker, majskolber, hvede, afskallet havre, solsikker, saflor, tyrolernødder, jordnødder og større hirsearter, desuden grene, knopper og grønt. Enkelte fugle tager også melorme og græshopper.

Agaporniderne er for de flestes vedkommende gode ynglefugle, men dør den ene i et godt par, følger den anden ofte efter – omparring kan være vanskelig, undertiden umulig. Agaporniderne er mere end de fleste andre papegøjer knyttet til sin partner ved sympati, og findes den ikke, kan man have en rigtig ♂ og en sikker ♀ siddende sammen år efter år, og der sker intet – man bør så forsøge en omparring.

F. 47 nr. 1: *Agapornis cana cana* Gmelin 1788

GRÅHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE – Tavle 131 - 132

Cana, af canus = grå.

NOMENKLATUR: *Psittacus canus* GMELIN. S. N. I, p. 350, no. 131, 1788. *Psittacula cana* STEPH. 1826. *Psittacus poliocar* FORST. 1844. *Poliopsitta cana* BP. 1854. *Agapornis cana* SCLAT. 1860. *Psittacula madagascariensis* FINSCH 1863. *Agapornis madagascariensis* SIBREE. 1891.

Engelsk: Madagascar Grey-headed Parrot, Lavender-headed Lovebird. Tysk: Grauköpfchen. Fransk: Petite perruche de Madagascar.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals og forbryst perlegråt, fjerenes gulliggrønne grundfarve skinner undertiden igennem; øvrige overside grøn, lysere på overgump og overhaledækfjer; nederste del af brystet og øvrige underside gulliggrøn; inderste armsvingfjer og yderfanen på de øvrige svingfjer grønne, inderfanen sortbrun; *undervingedækfjer sorte*, vingerand hvidlig; halefjer grønne, men et bredt, sort bånd et stykke fra spidsen; sidehalefjerenes grund gullig. Øjet brunt; næb og vokshud hvidgrå; løb hvidgrå.

L. 130-140, V. 91, H. 44-50, N. 11-12, L. 12-13 mm.

♀: Ligner hannen, men hovedet grønt og uden gråt. Overside grøn, underside gulgrøn; *undervingedækfjer grønne.*

UNGER: Dundragt gullighvid, rededragt grå dun og fjer. I naturen ligner ungerne alle ♀; i fangenskab bliver ♂-ungerne grå i hovedet allerede ved 1. fældning, årsag ukendt.

UDBREDELSE: Madagaskar, indført til Mauritius og Comoro, Zanzibar og Mafia på østkysten af Afrika. Kort, se F. 47 nr. 2.

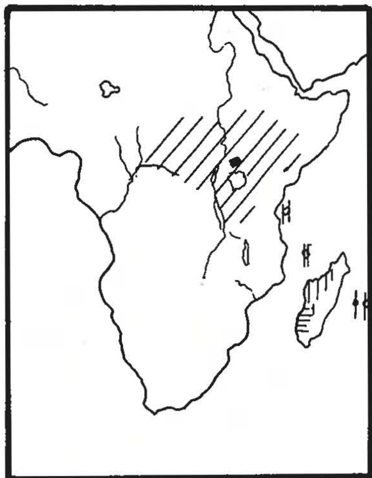
I NATUREN: Ophold i tæt krat eller lysninger i mindre flokke og anfalder rismarker o. l. I yngletiden skiller parrene sig ud. Rede i hule træer udforet med tørre blade, grannåle og stråstumper, der slæbes til reden mellem fjerene, flere cm bundlag; 3-7 æg, der ruges af ♀ alene i 19-21 dage og mades i denne tid af ♂. Ungerne vejer 2 g ved klækningen, fuld størrelse 35 dage gamle.

I FANGENSKAB: Indført siden 1872 i store mængder. 1893 kostede de kr. 3 pr. par og anvendtes da meget som præmie ved skydetelte. Mellem 1. og 2. verdenskrig importeredes den ikke. I begyndelsen af 1950erne kom enkelte til landet, nu er der udførselsforbud fra Madagaskar. 1. opdræt 1872, Dr. Russ m. fl. Det er en udpræget volierefugl, i bure er den aggressiv. *Foder, se indledning.*

F. 47 nr. 2: *Agapornis cana ablectanea* Bangs 1918
BLÅGRÅHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE
Ablectanea = udvalgt, udsøgt.

NOMENKLATUR: *Agapornis madagascariensis ablectanea* BANGS. Bull. Mus. Comp. Zoöl., 61, 1918, p. 503. (Norondava delta, sydvest Madagascar).

Engelsk: Blue-washed Madagascar eller Grey-headed Lovebird. Tysk: Rodriques Grauköpfchen.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ som *A. c. cana* (F. 47 nr. 1), men adskiller sig dog ved at de grå fjer på hoved og hals har en tydelig blålig eller blåviolet chattering, samt at fuglen er lidt større.
♀ adskiller sig ikke fra ♀ af *A. c. cana.*
L. 140-150, V. 95 mm. Vægt 28-32 g.

UDBREDELSE: Indskrænket til den tørre del af Sydvest-Madagaskar, et område på ca. 350.000 kvadratmiles.

Det er dog givet, at den yngler i Østafrika nær kysten, og det er derfra vi nu og da får mindre partier fugle. Adfærd som hovedformen.

F. 47. nr. 1: *A. c. cana* ||
F. 47. nr. 2: *A. c. ablectanea* =
F. 47. nr. 3: *A. p. pullaria* //
F. 47. nr. 4: *A. p. ugandae* ■

F. 47 nr. 3: *Agapornis pullaria pullaria* Linné 1758
ORANGEHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE - Tavle 131 - 132
Pullaria = er kælenavn for en lille kær papegøje; da den kom, blev den meget populær, velhavende damer gik med den på en finger, flere datidige malerier viser dette. Den blev kaldt »en halv papegøje«, deraf er kælenavnet måske afledt.

NOMENKLATUR: *Little red-headed Parrakeet* EDWARD. Glean. V, p. 54, pl. 237, fig. 1 (1758). *Psittacula guinensis* BRISS. 1760. *Psittacus pullarius* LINNÉ. Syst. Nat., ed. 10, 1, 1758 p. 102 (Asia/Ethiopia, error, Gold Coast). *Psittacus guineensis* MÜLL. 1776. *Psittacula pullaria* STEPH. 1826. *Psittacula rubricollis* BOURJ. 1837-38. *Agapornis pullaria* BP. 1854. *Agapornis xanthops* HEUGL. 1863. *Agapornis pullaria* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-faced Lovebird, West-African Lovebird. Tysk: Orangeköpfchen, Unzertrennlicher. Fransk: Inséparable.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Panden, issen til over øjet, tøjlerne og forreste del af kinderne samt øverste del af struben orangerøde; kroppens overside grøn; overgump lyseblå; underside lysere grøn; vinger grønne; svingfjer mørke med grønne kanter på yderfanen. *Undervingedækfjer sorte;* vingerand blå; midterste halefjer grønne med blå spidser, de øvrige indefra sorte-røde, sorte-grønne og blå (se farvetavle 132). Iris brun; overnæb mønjerødt, undernæb lysere; løb grå.
L. 130-150, V. 80-95, H. 34-35, N. 13-15, L. 9-12 mm. Vægt 36-43 g.
♀ mindre end ♂; overside lysere; ansigtsfarven lysere og mindre udstrakt; *undervingedækfjer grønne;* næbbet kortere og mere mat.

UNGERNE ligner ♀, men ansigtsfarven er gullig og ♂-ungerne har sorte undervingedækfjer.

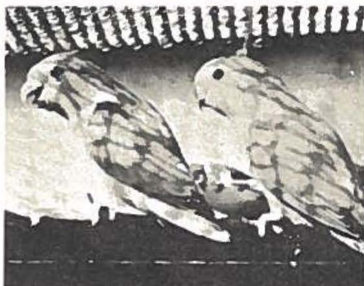
UDBREDELSE: Afrika, fra Futa Jalon og Sierra Leone mod øst tværs over Ubangi-Shari til Bahr el Ghazal og Lake Albert, mod syd gennem Cameroon til nordlige Angola, øen São Thome og tidligere Principé. Omkring 900.00 kvadratmiles.
Kort, se F. 47 nr. 2.

I NATUREN: Åbne græsklædte landskaber med stedvis krat; i mindre flokke opsøger de dyrkede sædmarker og bananplantager; fuglene klatrer behændigt i hirsestængler. Hovedernæringen synes at være frø af *Sorghum halepensi*, en vild græsart, stamform for Durrahirse. De har faste sovepladser, og jages de op, flyver de enten meget højt eller flaksende til nærmeste træ, hvor de er dækket i bladhanget. Reden ved termitboer, klinet op ad et træ, store termitter som forjager mennesket, men ikke gør fuglene fortræd. Om dens yngleforhold har der været givet utallige beretninger, som dog ikke skal gentages her - det kan ikke alt være rigtigt.
2-3 æg, måske flere, men yngleforholdene i naturen er høj grad usikre.

I FANGENSKAB: Ved ankomsten hertil er fuglene sjældent ret pæne, de er ofte i dårlig forfatning og kan nægte at æde, mange svækkes og går til. Er de akklimatiserede er de hårdføre - kun tåler de ikke træk.
Fuglen er meget konservativ, den er længe om at vænne sig til selv en lille forandring i kost, rumforhold eller medbeboere. Et par holder sammen hele livet, og dør den ene, sker det ofte, at den anden følger efter.
Der har været ofret formuer på at opdrætte den, og et par gange har der en kort tid været unger.
Danmark kan imidlertid møde med en sensation, idet medforfatteren af størstedelen af dette værk, Aage V. Nielsen, Vanløse, 1960 mødte med et fuldt kontrolleret opdræt med 2 unger, der levede mange år. Vi henviser af pladshensyn til beretningen i »Stuefuglene« nr. 2, november 1961, 37. årgang.

Kassen med opdrættet
af *Agapornis pullaria*

Forældrefuglene

Aage V. Nielsen

F. 47 nr. 4: *Agapornis pullaria ugandae* Neumann 1908
ORANGEHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE FRA UGANDA
Ugandae = fra Uganda.

NOMENKLATUR: *Agapornis pullaria ugandae* NEUMANN. Nov. Zool., 15, 1908, p. 388. (Enteppe, Uganda).

Engelsk: Uganda Red-headed Lovebird, East African Red-faced Lovebird.
Tysk: Uganda Unzertrennlicher.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: I alt væsentligt som *A. p. pullaria* (F. 47 nr. 3), fra hvilken den kun afviger ved at have en noget lysere blå farve på underryggen.
♀: Overgumpen er undertiden grøn, men med blåt skær. Iøvrigt er det ikke muligt

at adskille disse to arters ♀♀, hvis man ikke direkte kan sammenligne nogle eksemplarer.

UDBREDELSE: Uganda og Omo-flodens område, sydpå til Mount Elgon, Lake Edward og Ruanda. Ca. 175.000 kvadratmiles. Kort, se F. 47 nr. 2.

Forskere, som har iagttaget dem i deres udbredelsesområde, beskriver dem som små arrige og stridbare fugle, der i flokke på 4-6 stk. behændigt klatrer op og ned ad græs- og durrastænglerne, eller klatrer rundt i træerne i frugtplantagerne.

F. 47 nr. 5: *Agapornis roseicollis* (Vieillot) 1817

ROSENHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE - Tavle 131 - 132

Roseicollis af rosa = rose; collis = hals.

NOMENKLATUR: *Psittacus pularius var.* LICHTENSTEIN 1793. *Psittacus roseicollis* VIEILLOT. N. D. XXV, p. 377, 1817. *Psittacus parasiticus, Mus.* TEMMINCK. *Psittacula roseicollis* STEPH. 1826. *Agapornis roseicollis* STRICKL. & SCLAT. 1852. *Psittacula passerina* MAGYAR 1849-51. *Agapornis roseicapilla* (errore) GARROD 1874. *Agapornis roseicollis* SALV. 1891.

Engelsk: Rosy-faced Lovebird, Peach-faced Lovebird. Tysk: Rosenpapagei, Rosenköpfchen. Fransk: Psittacule rose, Perruche à tête rose.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande rosarød; hovedsider og halssider samt strube rosarøde; overgump og overhaledækfjer lyseblå, øvrige overside lysegrøn, undersiden gulgrøn (æblegrøn); vinger som ryg; svingfjer sorte med grønne kanter; undervingedækfjer grønne; de midterste halefjer grønne med lyseblå spids, indenfor den blå spids et sort tværbånd, indenfor dette igen et rødt felt og ved basis igen et sort bånd på alle de øvrige halefjer (se tavle 132). Iris mørkebrun, omgivet af en smal hvid eller gullig øjenring; næbbet kødfarvet ved basis og bliver grønlig hvidt mod den lyse spids; løb hvidlige horngrå, negle sortagtige.

L. 160-175, V. 100-110, H. 45-55, N. 18, L. 14 mm. Vægt 41-55 g.

♀: Hoved lidt mere rundt, knap så bred pande, farverne undertiden lidt blegere og almindeligvis er ♀♀ lidt større end ♂♂. Dette er dog ikke sikre kendetegn, kun afstanden mellem bækkenbenene (ca. 1 cm bredere hos ♀ end hos ♂).

UDBREDELSE: Syd-Angola, mod syd til Orangeflodens bred. Ca. 350.000 kvadratmiles. Kort, se F. 47 nr. 7.

I NATUREN: Næsten altid i nærheden af vand; små flokke; flyver hurtigt og udstøder under flugten skarpe skrig; opholder sig mest i træer i op til 5000 fods højde. Næring: bær, frø og frugter.

REDEN er et kapitel for sig. I mellemrummene mellem rederne af Republikanervæveren, *Philetairus socius*, og Mahalivæverens, *Plocepasser mahali*, redekolonier, der kan være flere meter i diameter og indeholde flere hundrede reder, bygger *A. roseicollis* sin rede af kviste og blade; da den bruger næbbet som klatreredskab, kan den ikke som andre fugle bære det i næbbet, men stikker det op mellem fjerene på underryggen og har så både næbbet og benene frie. En sådan rede er sårbar, når 100 fugle vipper og gynger fra alle sider, derfor må den stadig udbedres, og under hele rugeperioden slæber fuglene materiale op i reden, når ♀, der ruger alene, har været ude at lufte sig. Dette instinkt har den med i fangenskab og kan derfor risikere at dække over et lag æg, så disse forkøles (når hun ruger, så fjern det meste byggemateriale).

Der lægges 3-5 hvide æg som ruges i 21 dage. I naturen går mange kuld æg til, falder ned, der er derfor mange kuld hvert år, 3-4-5.

I FANGENSKAB: Omkring 1860 kom den til Europa, indført af Carl Hagenbeck, Hamburg. Første kendte opdræt i Berlins Aquarium 1869 - det vakte stor opsigt, fordi man her for første gang kunne iagttage at fuglene puttede tændstikker op mellem fjerene.

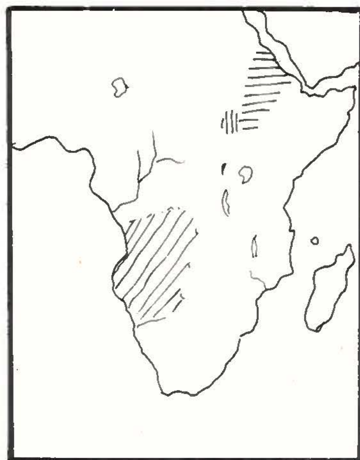
Egentlig er *A. roseicollis* en ufredelig fugl, men dens store flokinstinkt bevirker, at det går bedst med artsfæller, selv om det ofte går ud over tæerne og neglene. Både i naturen og i fangenskab vil fuglene gerne sove i reden og man bør derfor lade dem få en kasse længst muligt, men mere end 3 kuld unger bør man ikke tage om året - det går ud over både ynglefugle og unger.

F. 47 nr. 6: *Agapornis taranta taranta* Stanley 1814
ABESSINSK DVÆRGPAPEGØJE - Taranta Dværgpapegøje – Bjerg-papegøje
Tavle 131 - 132

Taranta = efter Taranta-passet i Massawa-bjergene (Abessinien).

NOMENKLATUR: *Psittacus taranta* STANLEY. Salt's Trav. Abyss. Append. IV, p. II. (Pass of Taranta, Ethiopia). *Psittacula taranta* LEAR 1832. *Psittacus tarantæ* RÜPPEL 1835. *Poicephalus taranta* SW. 1837. *Psittacula tarantæ* BOURJ. 1837/38. *Agapornis taranta* BP. 1854. *Agapornis tarantæ* HEUGL. 1862. *Psittaculus tarantæ* HEUGL. 1862. *Agapornis taranta* SALVADORI 1891.

Engelsk: Abyssinian Lovebird, Black-winged Lovebird. Tysk: Bergpapagei, Tarantiner, Taranta Unzertrennlicher. Fransk: Psittacule à masque rouge.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Mørkgrøn overside, grøn underside; smal rød øjenring; pande, halv isse og tøjler mørkrøde; overhaledækfjer lysere end ryggen; vingedækfjer grønne, yderste armsvingfjer, håndsvingfjer og hånddækfjer sorte eller sortbrune med smalle grønne sømme på yderfanen. Undervingedækfjer sorte; halefjer grønne, alle med et bredt sort tværbånd lidt fra spidsen, de yderste halefjer gule på inderfanen ved basis. Iris mørkebrun; næb karminrødt; vokshud gråsort; løb sortgrå; kløer sorte.
L. 155-165, V. 100-108, H. 50-55, L. 13-14 mm.
Vægt: ♂ 63-66, ♀ 57-63 g.
♀ mangler de røde områder i hovedet, øjenring æblegrøn. Undervingedækfjer sortbrune, de små dog delvis grønne. Lidt mindre end ♂.

F. 47. nr. 5: *A. roseicollis* //
F. 47. nr. 6: *A. t. taranta* =
F. 47. nr. 7: *A. t. nana* ||

UNGER: Som hun, men lysere; næb gulbrunt med lysere spids. 3 måneder gamle skimtes røde fjer i hovedet hos ♂-ungerne, men først knapt et år gamle er de udfarvede. Kønnet kan tidligst bestemmes ved undervingedækfjerenes farve.

UDBREDELSE: Syd-Eritrea, Central- og Øst-Abessinien, mod øst til Harar og mod syd til Abaya-søen. 200.000 kvadratmiles.

I NATUREN: Højt i trætoppene af fyrreskovene indtil 5000 m oppe i bjergene; der er koldt og fuglene sover i reden. Fuglene jager også ungerne i reden når de lige er udfløjne (det gør de også under beskyttede forhold, så man må ikke forfærdes, selv om det ser voldsomt ud).

I FANGENSKAB: 1906 kom den til Europa. 1923 til England. 1909 blev den opdrættet i Wien, nu opdrættet mange gange her i landet. Det er en rolig og aristokratisk fugl, almindeligvis fredelig.

F. 47 nr. 7: *Agapornis taranta nana* Neumann 1931
LILLE TARANTA DVÆRGPAPEGØJE
Nana = lille; egentlig lav (dværg).

NOMENKLATUR: *Agapornis taranta nana* NEUMANN. Journ. f. Orn., 79, 1931, p. 550. (Northward to Targo, Gofa, Ethiopia).
Engelsk: Little Abyssinian Lovebird. Tysk: Omo Unzertrennlicher, Zwergtarantiner.
FARVEBESKRIVELSE:
Både ♂ og ♀ som *A. t. taranta* (F. 47 nr. 6), men er langt mere glansfuld, væsentlig mindre, også vinger og næb.
L. 145-162, V. 92-98, H. 42, N. 16-18, L. 14-15 mm. Vægt: 40-55 g.

UDBREDELSE: Sydvestlige Abessinien, området omkring midten og nedre Omo og øvre Sobat. Område 40.000 kvadratmiles. Kort, se F. 47 nr. 6.

I NATUREN: Formodentlig som *A. t. taranta,* men lidet er kendt om den. Neumann mener der forekommer mellemformer i Shoa-området.

I FANGENSKAB ses den nu og da, men er nok ikke ret ofte bestemt rigtigt.
Jeg har på en udstilling set dommerkommentar: »temmelig lille, men meget glansfuld«. Det er jo ikke så mange år siden man fandt ud af, at det var en selvstændig underart.

F. 47 nr. 8: *Agapornis swinderniana swinderniana* Kuhl 1820
GRØNHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE
Swinderniana = Kuhl opkaldte denne fugl efter Prof. Theodorus van Svindern (1784-1851). Han var ikke nogen helt almindelig mand, 1799-1806 tog han doktorgraden i naturvidenskab, litteratur og jura. 1816 grundlagde han Naturhist. Mus. i Groningen, men to år tidligere var han blevet professor i naturvidenskab ved universitetet - han var en af Hollands helt store.

NOMENKLATUR: *Psittacus swindernianus* KUHL. Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., 10, 1820, p. 62, pl. 2 fig. 2. (Africa i. e. Liberia). *Psittacus swinderianus* KUHL 1820. *Psittacula swinderniana* STEPH. 1826. *Psittacula swindereniana* WAG. 1832. *Psittacula swinderiana* LEAR 1832. *Agapornis swinderianus* SELBY 1836. *Poecephalus swinderianus* SW. 1837. *Psittaculus swinderianus* BREHM 1853. *Agapornis swinderiana* BP. 1854. *Psittacula swindereni* FINSCH 1868. *Agapornis swinderniana* G. R. GR. (1870). *Agapornis swindereniana* SUNDEV. 1872. *Agapornis swindernaina* (errore) HARTL. 1879.

Engelsk: Black-collared Lovebird. Tysk: Grünköpfchen, Swinderens Unzertrennlicher, Halsbandunzertrennlicher. Fransk: Psittacule de van Swindern, Inseparable de van Swindern.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hoved grønt, mere mat på siderne; i nakken et sort bånd og derunder igen et brunt bånd, der forsætter som en noget udvisket ring frem over forhalsen; overryg og vingedækfjer stærkt grønne; underryg og overhaledækfjer ultramarinblå; underside lysegrøn; strube smudsiggul; arm- og håndsvingfjer sorte med grønne yderkanter; halefjer røde ved roden, grønne i spidsen, de to midterste dog helt grønne. Iris gullig eller orange; overnæb sortbrunt, undernæb sort; ben grå.
L. 130-150, V. 87-95, H. 32-40, N. 12-14, L. 9-12 mm. Vægt: 36-43 g.
UNGE FUGLE mangler nakkebåndet.

UDBREDELSE: Østafrika; området noget usikkert.

I NATUREN lever denne art i de tætte, stedsegrønne skove og kommer uhyre sjældent eller aldrig til de åbne stepper. Det er således ret utilgængelige steder, den opholder sig. Kommer ikke på jorden eller til drikkestederne, da den får sit behov for væde dækket gennem saftige frugter.
NÆRING: Friske, modne figen og insekter.
IMPORT: Usikkert om den er levende indført til Europa. Til Amerika påstås det der har været indført eet par, men det er ubekræftet. Den har flere gange været holdt i bur i Congo, men den vil kun tage friske figen, og kunne dette ikke skaffes, døde de i løbet af 3-4 dage, og redeunger, som det nok ville gå bedre med, har man aldrig fundet.

F. 50 nr. 1: *Purpureicephalus spurius*

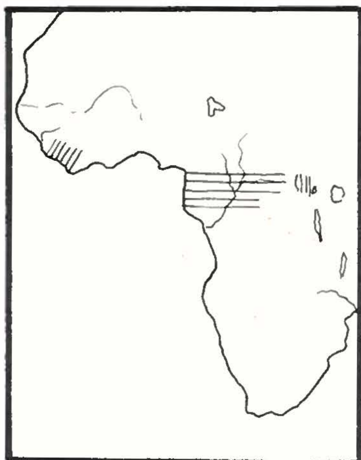
F. 47 nr. 9: *Agapornis swinderniana zenkeri* Reichenow 1895

ZENKER'S GRØNHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE

Zenkeri = Georg Zenker (1855-1922) var tysker, men han kom til at virke over store dele af verden. Direktør i Italien og betydelig indsamler i Afrika, hvorfra han blandt et utal andre præparater hjemsendte denne dværgpapegøje-underart, som Dr. Anton Reichenow gav hans navn.

NOMENKLATUR: *Agapornis zenkeri* REICHENOW. Orn. Monatb., 3, 1895, p. 112. (Jaunde, Camerun).

Engelsk: Cameroon Black-collared Lovebird. Tysk: Zenkers Unzertrennlicher, Kamerun Grünköpfchen.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne underart adskiller sig fra hovedformen ved at båndet bag det sorte nakkebånd, der hos *A. s. swinderniana* (F. 47 nr. 8) er brunligt, hos denne er orangerødt og en del bredere; næbbet er mere lyst hornfarvet, og der er også på enkelte eksemplarer sort bånd over de midterste halefjer.

Men materialet er sparsomt, 5 ♂♂ og 3 ♀♀, så der kan godt findes endnu flere afvigelser. L. 135-150, V. ♂ 92-96, ♀ 90-92, N. ♂ 13, ♀ 14, L. 10-11 mm.

UDBREDELSE: Cameroun, mod øst til det centrale nordlige Congo.

Det hævdes, at fuglen er uhyre sjælden, men er dog set over et område på ca. 600.000 kvadratmiles.

F. 47. nr. 8: *A. s. swinderniana* //
F. 47. nr. 9: *A. s. zenkeri* =
F. 47. nr. 10: *A. s. emini* ||

F. 47 nr. 10: *Agapornis swinderniana emini* Neumann 1908

EMIN'S GRØNHOVEDET DVÆRGPAPEGØJE

Emini = står for Emin Pasha (Dr. Eduard Schnitzler - 1840-1892), han virkede som læge i Konstantinopel og tog derfor det tyrkiske navn. Han var en dygtig samler og havde en meget fin samling, som desværre gik til, da han 52 år gammel blev dræbt af en slavehandler i Kinena, 100 miles øst for Stanley Falls. Dr. Oscar Neumann hædrer ham gennem dette opkald.

NOMENKLATUR: *Agapornis swinderniana emini* NEUMANN. Bull. Brit. Orn. Cl., 21, 1908, p. 42. Ituri Forest.

Engelsk: Ituri Black-collared Lovebird. Tysk: Emins Unzertrennlicher, Ituri Grünköpfchen.

FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra de to foregående arter ved at være meget mørkere i farverne, og ved at have et meget større næb.

UDBREDELSE: Ituri og Semliki områderne i det nordlige Congo. Ca. 20.000 kvadratmiles. Kort, se F. 47 nr. 9.

Neumann oplyser, at Emin Pasha under sit ophold i Menjema to gange daglig (morgen og aften) iagttog at fuglene foretog turen fra skovtykningen ud i rismarkerne, og når de havde ædt sig mætte, opsøgte de et drikkested inden turen atter gik tilbage til skoven. Deres flugt var hurtig, og på jorden bevægede de sig adræt og behændigt. Nogen maveanalyse foreligger ikke for *A. s. emini*, der tilsyneladende opfører sig noget anderledes end de to andre Swinderniana-arter.

F. 47 nr. 11: *Agapornis fischeri - Agapornis personata fischeri* Reichenow 1887
FISCHER'S DVÆRGPAPEGØJE – Tavle 131 - 132
Fischeri = Dr. Anton Reichenow opkaldte fuglen efter finderen af såvel denne som *personata*, Dr. Gustav Adolf Fischer (1848-1886). Han var mediciner, men fik rejse- og udforskningslyst, vistnok ved en militær udstationering, og foretog flere rejser, for, som han kalder det i et af sine skriftlige arbejder året før sin død, at skaffe »Mehr Licht im dunklen Weltteil«, og omkring Tanganyika- og Victoria-søerne opdagede han disse to Agapornis-arter kort før tropesygdommen indhentede ham.

NOMENKLATUR: *Agapornis fischeri* REICHENOW. Journ. f. Orn. 1887, pp. 54, 220. (Ussure, Victoria Nyanza) (♀), 1889, t. IV fig. 1.

Engelsk: Fischer's Lovebird. Tysk: Fischers Unzertrennlicher, Pfirsichköpfchen. Fransk: Agapornithe Fischer, Inseparable de Fischer.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande dyb orangerød, kinder, hage, strube og forbryst lysere og jævnt gående over i mørk orangegult; isse og baghoved mørk orangegule, nakke og baghals lysere; ryg og vingedækfjer grønne; underside tydeligt lysere grøn; *underryg og overhaledækfjer ultramarinblå;* håndsvingfjer sortbrune med mørkegrøn og gullig yderfane; undervingedækfjer grøn/blå.
Halens to midterste fjer grønne med en lille vandblå spids, de næste 4 fjer med en lidt større vandblå spids indenfor hvilken der findes en pæreformet sort tegning på inderfanen, så en grøn rand, og endelig et grumset gulorange felt, afsluttet med en mørkere farve ved fjerens rod, den gulorange farve kan variere mod rødorange. Iris sortbrun, nøgen hvid øjenring; næb koralrødt, lysest mod basis; vokshud elfenbensfarvet; ben blågrå, kløerne grå, lysest i spidsen (hos ældre fugle er kløerne gule).
NB. For arterne med hvid øjenring:
Håndsvingfjerenes inderfane rent sorte hos ♀, mere gråsorte hos ♂ (halefjerenes røde farve er i regelen også mere rød hos ♂♂ end ♀♀).

L. 140-150, V. 90-95, H. 40, N. 15-18, L. 14-15 mm. Vægt: ♂ 39-45, ♀ 47 g.

UDBREDELSE: Nordvest-Tanganyika-området, syd og sydvest for Victoriasøen på et område af 30.000 kvadratmiles.

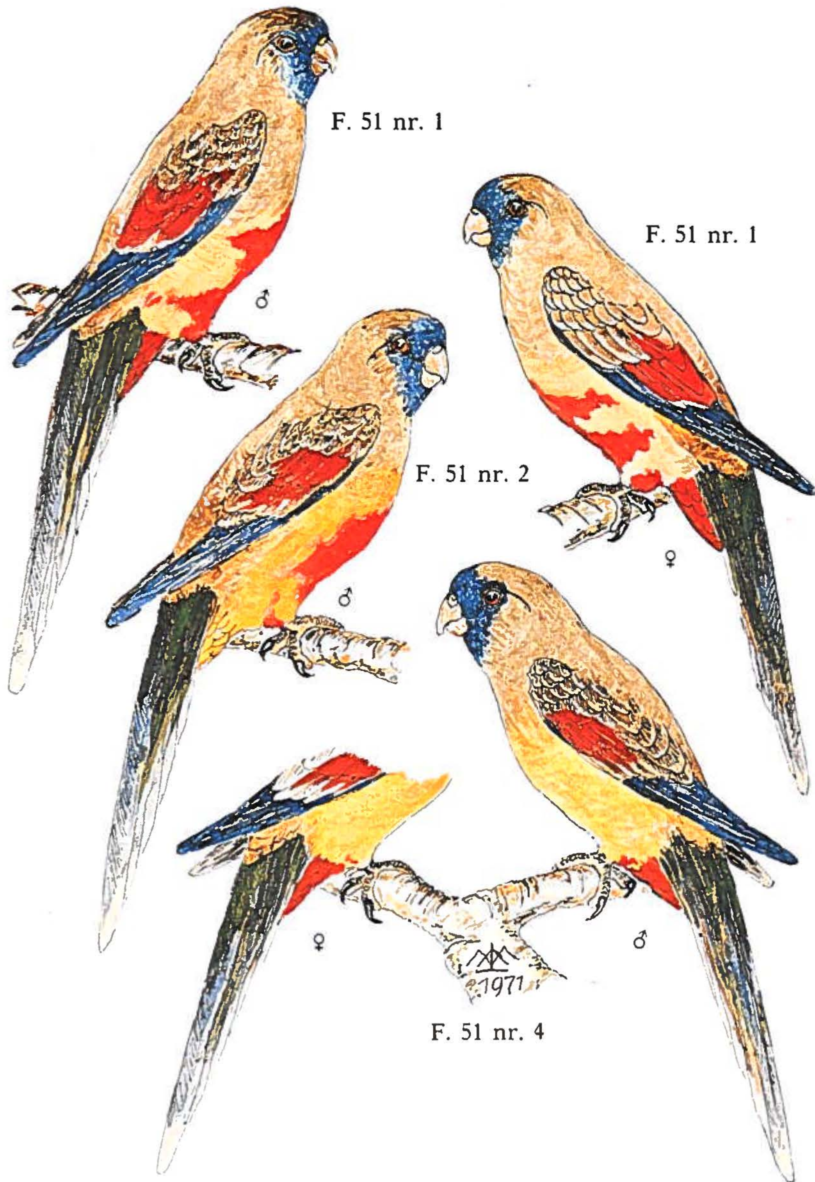
I NATUREN lever de fortrinsvis af frø fra diverse græsarter og akaciefrø (iøvrigt se indledning til slægten og *A. personata*, F. 47 nr. 12).

F. 47 nr. 12: *Agapornis personata - Agapornis personata personata* Reichenow 1887
MASKE DVÆRGPAPEGØJE – Tavle 131 - 132
Personata af persona = maske.

NOMENKLATUR: *Agapornis personata* REICHENOW. Journ. f. Orn. 1887, pp. 40, 55, 320. (Serian, Victoria Nyanza). 1889 t. IV fig. 2, 1891 p. 144. (Ugogo).

Engelsk: Masked- eller Yellow-collared Lovebird. Tysk: Schwarzköpfchen, Maskenunzertrennlicher. Fransk: Inseparable à tête noire.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, isse og hovedsider sorte; nakke, baghals sort olivengrønlig, herunder atter et bredt bånd, bredest over brystet i en mættet gul farve; strube orangerød; kro (især hos ældre fugle) mere udvisket med orange skær. *Underryg og overhaledækfjer lys kobolt;* de grønne halefjer har gulgrøn spids, indenfor denne er der på de yderste 5 halefjer i hver side af halen et sort bånd, der strækker sig over hele fjeren, idet yderfanen dog er bræmmet med grønt, mod basis findes herefter et gulbrunt felt, der helt inde ved fjerposen er gråsort, de to midterste halefjer er helt grønne uden sort bånd; armsvingfjer er grønne med blågrøn inderfane; håndsvingfjerenes spids og inderfanen sort; det nederste af yderfanen mørkegrøn; undersiden lysegrøn; overryg og vingedækfjer mørkegrønne. Iris sortbrun, huden på den fjerløse øjenring hvid, vokshud hvid; næb koralrødt; benene blågrå, kløer grå. Hos ♀ er den sorte hovedfarve mere varm sodfarvet og det gule halsbånd un-

Tavle 144

F. 51 nr. 1: *Northiella haematogaster haematorrhous*
F. 51 nr. 2: *Northiella haematogaster haematogaster*
F. 51 nr. 4: *Northiella haematogaster narethae*

dertiden smallere. (Engelske specialister kræver det gule halsbånd helt fri for rødt).

L. 145-162, V. 92-98, H. 42, N. 16-19, L. 14-15 mm. Vægt: ♂ 40-50 g, ♀ 45-60 g.

UDBREDELSE: Nordøst Tanganyika-området omkring Irangi, mod nord Manyara søen og mod syd til den nordlige del af Uhehe. Området er kun på ca. 25.000 kvadratmiles. Kort, se F. 47 nr. å

I NATUREN: Alle arter med de hvide øjenringe lever på ret begrænsede områder, hvilket er årsag til deres sene opdagelse. I områderne falder der flere steder kun regn een gang årligt, tørre græsegne og bladløse træer er følgen. Trævæksten er akacie- og mimosearter, men også palmer eller baobabtræer, og disse bliver så opholdssteder for fuglene. Baobab *(Adansoni digitatæ)* kaldes også Abebrødtræer, de kan blive 1000 år og er op til 9-10 meter i tværsnit, der findes mange revner og huller, og her bygger fuglene undertiden kolonivis, det gælder *A. fischeri* og *A. personata*. Reden udfyldes og overbygges med bark- og bladstykker samt mindre grene, som transporteres til reden af ♀ (i regelen) og altid i næbbet, aldrig stukket ind mellem fjerene, dette gælder alle Agapornis med hvid øjenring.

I FANGENSKAB er *personata* mere robust og arrig end de andre. Kom først til Europa 1928. (Mutationer, se efteskrift af slægten).

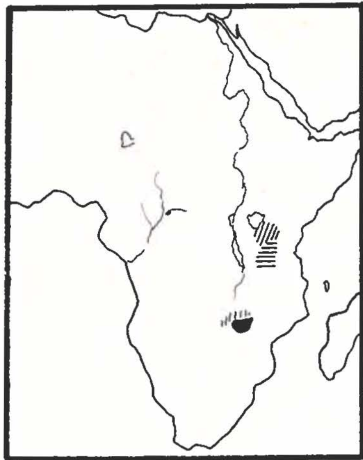
F. 47 nr. 13: *Apagornis lilianae - Agapornis personata lilianae* Shelley 1894

NYASSA DVÆRGPAPEGØJE – Tavle 131 - 132

Lilianae = Captain G. E. Shelley oplyser, at han opkaldte denne prægtige »Lovebird« efter frk. Lilian Elisabeth Lutley Sclater, eneste søster til Captain Sclater, som var ekspeditionens chef, idet hun udarbejdede kortet over Nyassaland.

NOMENKLATUR: *Agapornis lilianae SHELLEY*. Ibis, 1894 p. 466, pl. 12. (Liwordis, Upper Shire, Nyasaland).

Engelsk: Lilians Lovebird, Nyassa Lovebird. Tysk: Erdbeerköpfchen, Nyassa Unzertrennlicher. Fransk: Inseparable de Liliana.

F. 47. nr. 11: *A. fischeri* //
F. 47. nr. 12: *A. personata* =
F. 47. nr. 13: *A. lillianae* ||
F. 47. nr. 14: *A. nigrigenis* ■

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Den mindste af dværgpapegøjerne med hvide øjenringe. Pande, isse til over øjet, hovedets sider og den øverste del af struben orange til mønjerød (jordbærrød), panden er mørkest (dyb karminrød), underste del af struben nærmest laksrød; baghoved, nakke og halssider lys olivengrønne; vingedækfjer, baghals, ryg og overhaledækfjer mørkegrønne; bryst, sider, bug og underhaledækfjer lysegrønne, armsvingfjer helt grønne; håndsvingfjerenes inderfane sort, yderfane grøn, de yderste fjer med sort spids; halefjerenes spids gulgrøn, de to midterste fjer helt grønne, de øvrige 5 har over den gulgrønne spids et mørkt grønt bælte, som fortsætter ad yderfanen til fjerens rod, indenfor denne atter en gulorange plet over næsten hele inderfanen og en strimmel af yderfanen langs fjermidten. Nøgen øjenring hvid. Iris sortbrun (hos ældre fugle dog grågul eller grå); næb koralrødt, overnæbbet lysest ved roden, vokshud kødfarvet; ben kødfarvet lysegrå eller blågrå.

♀ dog lidt mattere i farverne.

L. 130-140, V. 70, H. 14-15, L. 14 mm.

Vægt 34-40 g.

UDBREDELSE: Nordlige Rhodesia, østlige del af Loangwa-dalen til Nyassaland og mod syd til Zambesi-floden - over et område på 25.000 kvadratmiles.
Kort, F. 47 nr. å

I NATUREN: Allerede 1864 blev denne art observeret af en forsker, som antog den for *A. roseicollis* (F. 47 nr. 5), men omtrent 30 år senere fastslog A. Whyte, at det var *A. lilianae;* den levede i disse egne langs floderne i tætte mimose- og akaciekrat og træer. Fuglene færdes i flokke på 20-30 individer, flyver sjældent ret højt, men under øredøvende skrig flere gange dagligt til vandet og samme vej tilbage til underskovstykningerne.

FODER: Frø og bær.

I FANGENSKAB forholdsvis fordragelig, lidt svær at få opdræt af, noget påvirket af temperaturer. Kom først til England 1926, men havde et par år tidligere passeret England på vej til Amerika.
♂ har undertiden mørkere øjne end ♀ og har en lille kvidrende sang - medens ♀ giver sig til kende ved sin noget skræppende stemme.

F. 47 nr. 14: *Agapornis nigrigenis - Agapornis personata nigrigenis*
W. L. Sclater 1906

SORTKINDET DVÆRGPAPEGØJE – Tavle 131

Nigrigenis af nigra = glinsende sort (niger = sort); genis = kind.

NOMENKLATUR: *Agapornis nigrigenis* W. L. SCLATER. Bull. Brit. Orn. Cl., 16, 1906, p. 61. (Muguzzi River, Northern Rhodesia).

Engelsk: Black-cheeked Lovebird. Tysk: Russköpfchen. Fransk: Inseparable aux joues noires.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, isse til over øjet siennabrun til sort; hovedsider, kinder og øverste del af struben brunsort til sort; underste del af struben laksrød til orangerød; baghoved, halssider og nakke mørk olivengrønne; vingedækfjer, baghals, ryg og overhaledækfjer mørkegrønne; bryst, bug, kropsider og underhaledækfjer lysegrønne; armsvingfjer grønne, dog nærmest sorte ved roden; håndsvingfjerenes inderfane og spidsen af yderfanen sort, resten af yderfanen mørkegrøn; halefjerenes spidser gulgrønne, de to midterste halefjer grønne på resten af fjeren, de øvrige 5 halefjer på hver side har bag den gulgrønne spids et grønt bælte, som fortsætter op ad yderfanen, indenfor dette en næsten sort plet over hele inderfanen og lidt af yderfanen, indenfor denne atter en gulorange plet over næsten hele resten af inderfanen og en strimmel af yderfanen langs fjermidten. Omkring øjet en nøgen hvid ring. Iris gulbrun hos ♂, mørkebrun hos ♀; næbbet er koralrødt, overnæbbet dog noget lysere ved roden, vokshuden kødfarvet; benene lysegrå eller blågrå.
Hos ♀ er farverne mere matte og udviskede, det siennabrune har ikke ganske den varme og i rødligt spillende farvetone, som findes hos ♂; kinden, som hos ♂ er ren sort, er hos ♀ kun sortbrun og dertil en del mindre i udbredelse. ♀ størst.
L. 140-153, V. 92-93, H. 45, N. 14-15, L. 13-14 mm. Vægt: ♀ 36-43 g, ♀ 48 g.

UDBREDELSE: Nord-Rhodesia, de nordligste bifloder til Zambesi, mellem Lesheke og Victoria-vandfaldet (ikke over 10.000 kvadratmiles, medens f. eks. *A. pullaria* til sammenligning har 1.075.000 kvadratmiles). Kort, se F. 47 nr. ?

I NATUREN optræder *A. nigrigenis* - trods det lille område - i uhyre mængder. 1929 blev der indfanget og solgt 16.000 stk. Den gør stor skade på marker og afgrøder.

NÆRING: Frø og bær, som den søger på marker og stepper.

REDEN i hule træer, hvor de ikke bygger ret meget, men bruger frønnet træ som underlag og herover lægger ♀ de af ♂ afgnavede barkstrimler, som hun bærer op i næbbet og lægger til rette.

I FANGENSKAB: Allerede 1907 importeret til Europa, men kun i ret ringe antal

indtil 1926, da ret store transporter begyndte. Efterhånden blev importerne mindre og sjældnere, og nu er fuglene ret sjældne.

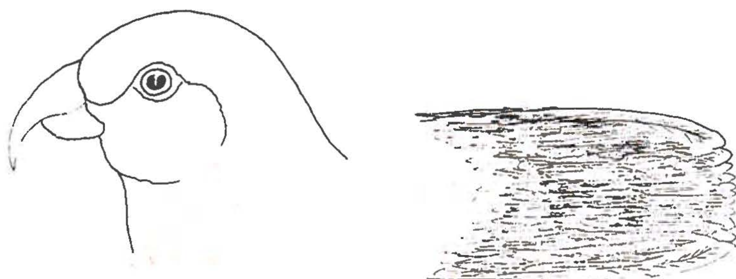
Agapornis mutationer:

Agapornis roseicollis
har man observeret en *blå* mutation af, men det hævdes også, at det er lykkedes at opdrætte den bl. a. i Schweiz og Japan.
Japanerne, der er mestre i fremavlingskunst, har også fremstillet en *gul* varietet (gul med rosafarvet hoved).

Agapornis personata personata
synes at være mest villig til at mutere. Den første var den *blå*, der den 23. december 1927 ankom til London fra Tanganyika (dyrehandler C. B. Chapman) i kun et eksemplar, dets skæbne er ukendt! 1929 blev der atter med en sending til samme mand indført en blå ♀, der gik til Londons Zoo, og ved parring med normal ♂, blev der opdrættet flere unger. 1932 blev der født en blå unge i Californien.
1950, i april, lykkedes det Københavns Zoo at erhverve en lille flok (12 stk.) af denne mutation, der nu blev opdrættet i store mængder i Japan. Fuglene i Zoo formerede sig godt. 1953 blev enkelte par solgt til danske fuglevenner.
Den gule varietet er først kendt i 1954, og blev februar 1955 udbudt af »Animali«, Eindhoven, Holland (formodentlig fra Japan). Opdrættet i Danmark af dyrlæge J. Dalborg-Johansen.
Den hvide, også fra Japan, udbudt 1955; men det var en skuffelse, det var nærmest en hvidblå form.
Man hævder også der fra Japan til Holland er kommet *isabel* farvede fugle, der dog, så vidt vides, var så svage, at de døde.

Agapornis personata fischeri.
Der skal både være en *blå* og en *gul* mutation kendt fra U.S.A.
I Tyskland er opdrættet en fugl med *gulmarmoreret* fjerdragt og gule håndsvingfjer.
En broget mutation er tiltrukket her i Danmark; den blev udstillet 1954 i Roskilde og senere opdrættet andre steder. Endelig skal nævnes:

Agapornis personata lilianae,
hvor der antagelig i Australien er opdrættet en *lutino* varietet - gul med rød ansigtsmaske - det er en meget smuk fugl. Her i Europa er der nok kun 3, som har opdrættet den: E. T. Vane, England; Wassenar, Holland, hvor jeg selv har set den, og endelig Walther Langberg, Vanløse, Danmark.

48.
SLÆGT:
(Loriculus)

FLAGERMUSPAPEGØJER

Loriculus – Lille Lori; fuglenes tunge er en mellemting mellem de penseltungede og de normaltungede papegøjer, men flagermuspapegøjernes lange, spinkle og krumme overnæb er forsynet med en filegrube. Alle fuglene er små og farvestrålende; den betegnelse, de har fået: »tropiske landes levende juveler, når de er i kondition«, må man sige er rigtig, især hvis man har arbejdet med disse arter igennem flere år. De flyver ganske vist ikke godt over lange strækninger, de er kluntede og falder pladask. På grund af deres hurtige fordøjelse og tynde ekskrementer – de er slemme til at slynge foderrester ud i stuen – er de ikke egentlige stuefugle.

Næseborene er kredsformede i vokshuden, halen er kort, medens overvingedækfjerene, delvis uden strålekroge, ofte rækker ud over halespidsen. Halen er kortere end vingen, der er spids og 3. svingfjer den længste. De klatrer behændigt og løber ad grenene med færdighed og hopper sikkert fra gren til gren. Fuglene kæler ikke som Agaporniderne; men enkelte arter transporterer materialer til reden ligesom disse, ved at stikke det op mellem fjerene.

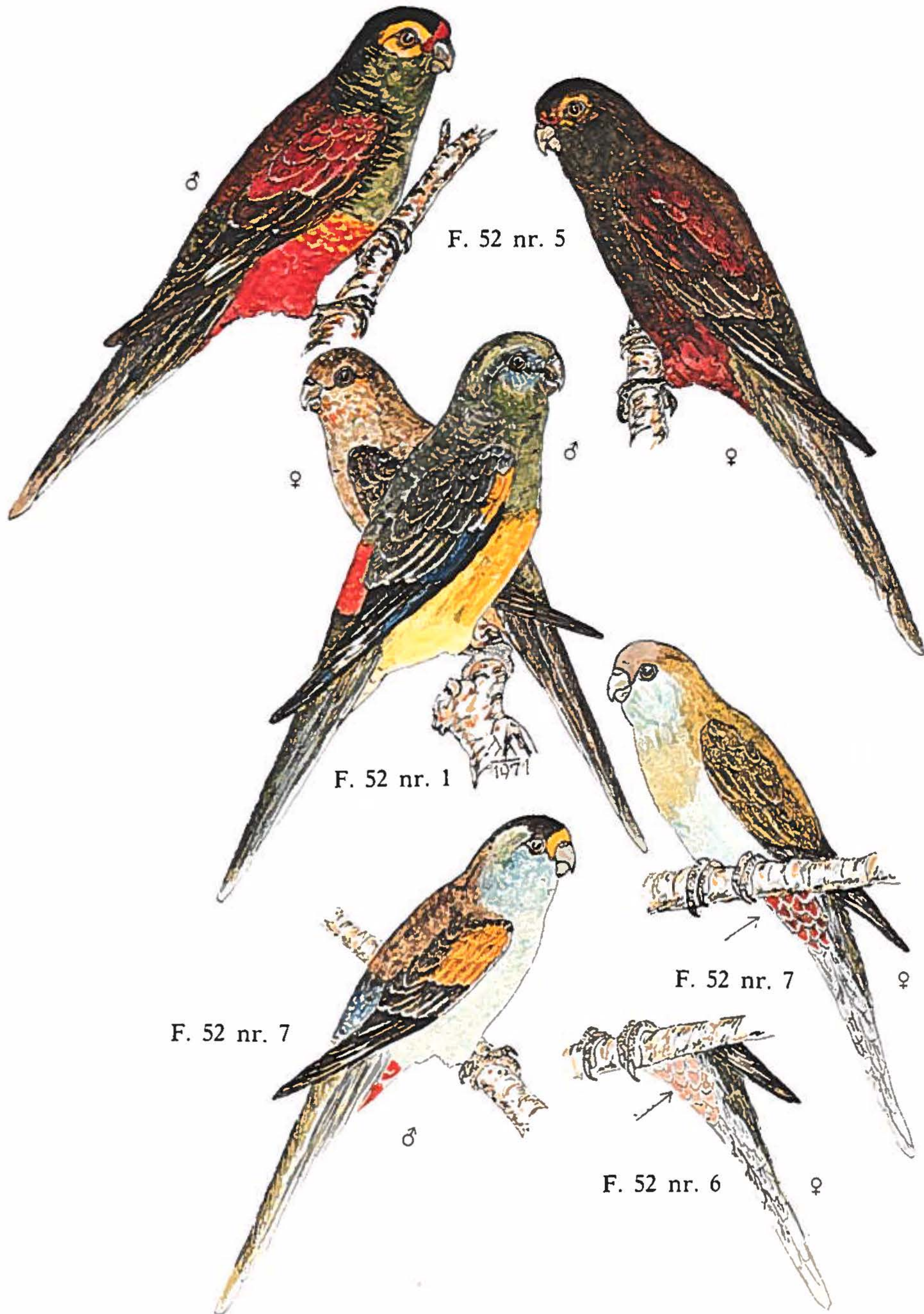
Fuglene hviler og sover med hovedet nedad, de griber om en kvist og låser tæerne, så der må være tynde kviste i buret, som fuglene kan gribe om, og *neglene må aldrig klippes.*

Åndedrættet er omtrent dobbelt så hurtigt som hos andre papegøjer. Sålænge ungerne i naturen er i reden, er de ofte nøgne i hovedet, dette gør, at tilsmudsning af fjerene udelukkes; ofte ses den madende ♀ med tilklistrede fjer (disse tiltrækker gedehamse).

Madningen foregår ved at de voksne fugle ligesom skyder et gylp ind i næbbet hos unge eller mage. Foder består af bløde frugter og bær, et godt insektæderfoder, honningvand, grønt og melorme.

F. 48 nr. 1: *Loriculus vernalis vernalis* Sparrman 1787
BLÅSTRUBET FLAGERMUSPAPEGØJE – Indisk Flagermuspapegøje
Tavle 133
Vernalis af ver = forår – hørende til foråret eller våren.

NOMENKLATUR: *Psittacus vernalis* SPARRMAN. Mus. Carls. t. 29, 1787. *Psittacus indicus* KUHL 1820. *Psittacula galgulus* WAGL. 1832. *Psittacula minor* WAGL. 1832. *Psittaculus galgulus* SELBY 1836. *Psittaculus pendulus* PEARS. 1841. *Psittaculus*

F. 52 nr. 1: *Psephotus hæmatonotus* F. 52 nr. 5: *Psephotus pulcherrimus*
F. 52 nr. 6: *Psephotus chrysopterygius dissimilis*
F. 52 nr. 7: *Psephotus chrysopterygius chrysopterygius*

vernalis BLYTH 1841. *Psittacula pyrhopygia v. vernalis* HODGS. 1844. *Psittacula vernalis* G. R. GRAY 1846. *Loriculus vernalis* BLYTH 1849. *Loriculus indicus (part)* SOUANCÉ 1856. *Loriculus apicalis (part)* SOUANCÉ 1856. *Coryllis vernalis* FINSCH 1868.

Engelsk: Vernal Hanging Parrakeet. Tysk: Frühlingspapagei, Blaukehliges Papageichen. Fransk: Coryllis vernal.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Græsgrøn overside, underside lysere grøn, hovedet meget glansfuldt næsten lysende; underryg og overhaledækfjer brunrøde, forryg undertiden med orange skær; strube med en (ikke altid lige tydelig) lyseblå plet, der i yngletiden er kraftigt farvet; forbryst med gulligt skær; vingedækfjer og inderste svingfjer grønne; håndsvingfjer gråsorte med grøn kant på yderfanen; halefjer mørkegrønne. Iris hvidgullig til brun; øjenrand gullig; næb koralrødt med gullig spids; vokshud rød; fødder lysorange.

L. 167, V. 87-92, H. 35-38, N. 8, løb 6 mm.

♀: Det grønne mere gulligt - også på hovedet; blå strubeplet kun lige antydet.

Unger mere dyster og uklar grøn, og alle fjer har brune sømme; kinder grågrønne; strubeplet mangler.

UDBREDELSE: Østlige Himalaya, fra Sikkim til Assam, mod syd til det østlige Bengal, 10° nord på Malay-halvøen, Siam, Fransk Indokina, Andaman-øerne.

Kort, se F. 48 nr. 3.

I NATUREN forekommer den i ikke for tætte skove; stedvis talrigt, lejlighedsvis i mindre flokke i trærige haver, altid kvidrende når den æder; lydløs flugt.

NÆRING: Frugt, knopper, blomster, blomsterhonning, ofte drikker de så meget af kokuspalmernes dryppende, berusende saft, at de ses liggende bedøvede på jorden.

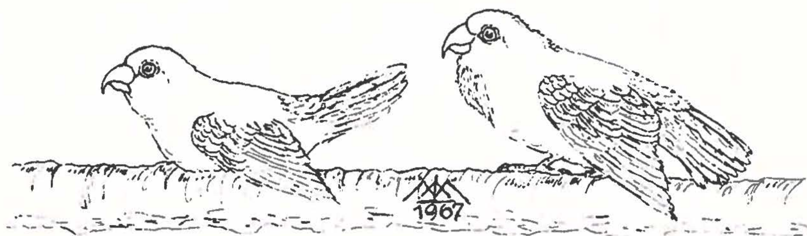
REDE i hule træer, ca. 5 m over jorden, der lægges 3-5 æg.

I FANGENSKAB som andre Loriculus-arter; ikke sarte; sagte hvisken og pippen, mest af ♂, meget fredelig; fodres med æbler, rosiner, vindruer, melon, pærer, revet gulerod, hårdkogt æg, opblødt franskbrød, masser af kanariefrø, spiret kolbe samt syrenblomster, honningvand, grønt.

Griser kolossalt ved at slynge madrester og sprøjte ekskrementer.

OPDRÆT: 1907 i Tyskland. 1959 hos Alfred Husted, Skodsborg. 1963 hos Albrecht-Møller. ♀ ruger alene, ♂ mader ved at slynge et ormeagtigt gylp frem i næbbet. Ungerne bliver i kassen 30-40 dage.

Før parringen viser hannen den blå strubeplet ved at knejse med hovedet og rejse fjerene på ryg og i nakke, så den syner meget større.

F. 48 nr. 2: *Loriculus vernalis rubropygialis* Stuart Baker 1926
RUBINRYGGET FLAGERMUSPAPEGØJE
Rubropygialis = rubinrøde overhaledækfjer og underryg.

NOMENKLATUR: *Coryllis vernalis rubropygialis* STUART BAKER. Bull. Brit. Orn. Cl. 47, 1926, p. 44. (Belgaum-området, Indien).

Engelsk: Red-rumped eller Ruby-rumped Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Farver som *L. v. vernalis* (F. 48 nr. 1), af hvilken den er en underart. Den afviger fra hovedformen ved at underryggens delvis krogløse fjer, samt overhaledækfjerene, der næsten dækker oversiden af halen, er mere rubinrøde og klare.

UDBREDELSE: Sydvest-Indien fra Bombay til Cape Comorin, mod øst til Vizapatam Hills. Kort, se F. 48 nr. 3.

Fuglene nr. 1 og 2 ligner hinanden så meget, at de ofte slås sammen af forfattere på stedet (H. Wistler - N. B. Kinnear), og den har sikkert været importeret uden at den er blevet udskilt.

I NATUREN færdes den i tæt krat op til 6000 fod. Dens næring er frugt, bær og frø af bambus samt nektar; Coraltræet (Erythrina) og Silkebomuldstræet (Bombax malabaricus).
Redeunderlag råddent eller trøsket træ. Ungerne griser meget i reden.

F. 48 nr. 3: *Loriculus beryllinus* J. R. Forster 1781. *(Loriculus indicus)*
CEYLON FLAGEMUSPAPEGØJE - Beryl Flagermuspapegøje - Tavle 133
Beryllinus = dens grønne farve minder om den klare, grønlige ædelsten »beryl«.

NOMENKLATUR: *Psittacula indica* BRISSON. Orn. IV, p. 390, 1760. *Psittacus beryllinus* J. R. FORSTER. Indische Zool. 1781, p. 40. (Ceylon). *Psittacus indicus* GM. 1788. *Psittacus asiaticus* LATH. 1790. *Psittacula indica* STEPH. 1826. *Psittacula coulaci* LESS. 1831. *Psittacula minor* WAGL. 1832. *Psittacula philippensis* BOURJ. 1837-38. *Psittacus indicus vel. minor* BOURJ. 1837-38. *Loriculus philippensis* BLYTH 1849. *Loriculus asiaticus* BLYTH 1849. *Loriculus indicus* BP. 1854. ?*Loriculus puniculus (sinensis)* BP. 1854. *Loriculus coulaci* BLYTH 1863. *Loriculus edwardsi* BLYTH 1867. *Coryllis indica* FINSCH 1868.

Engelsk: Ceylonese Hanging-Parrakeet, The Ceylon Lorikeet. Tysk: Ceylonpapageichen, Blumenpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Lykegrøn, underside lysest; hele overhovedet rødt; underryg og overhaledækfjer mørkrøde; nakke og overryg gulorange; tøjler, hage og strube lyseblå; vingedækfjer grønne; svingfjer mørke med mørkegrønne kanter; undervinge lyseblå; underhale blå, overhale mørkegrøn med lysere spidser. Iris brungullig, undertiden svovlgul, endog hvid; nøgen øjenring blåsort; næb lyserødt; vokshud grågul, løb grågule.

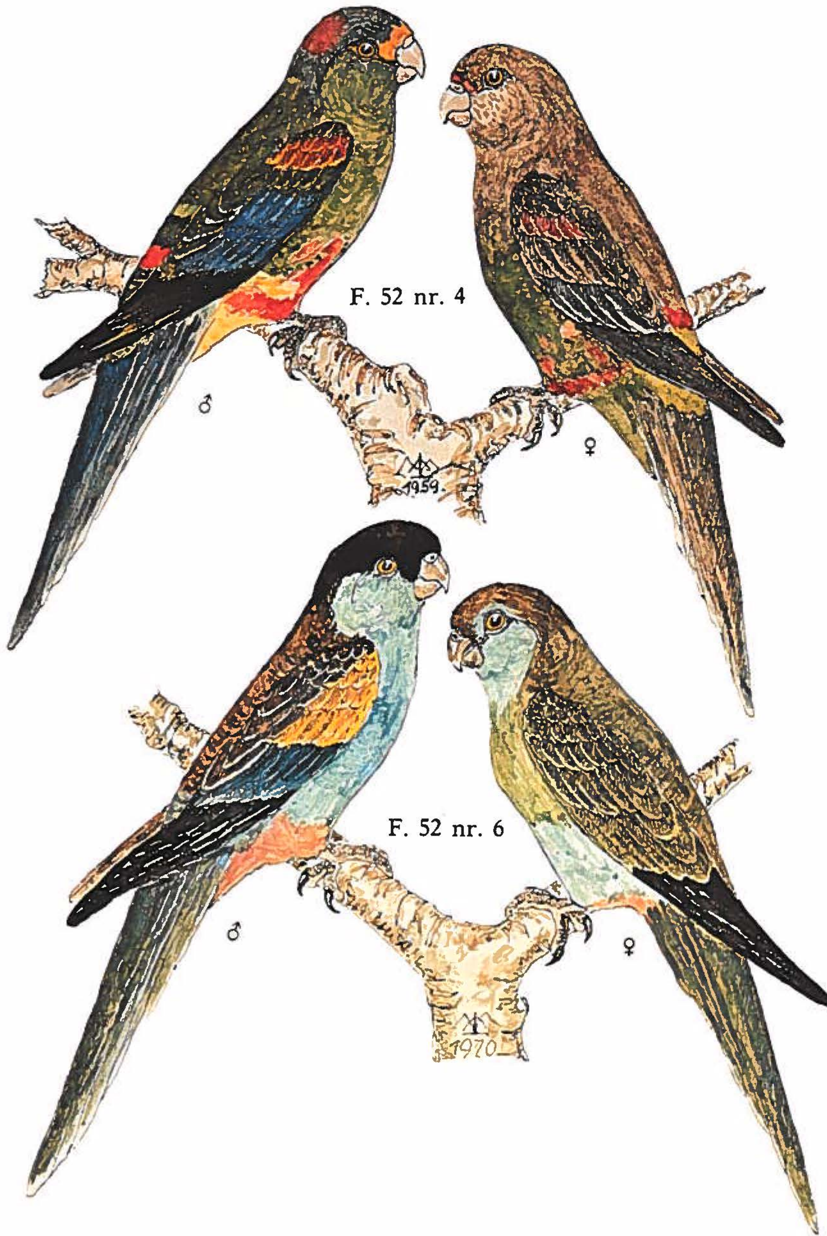
L. 138, V. 87, H. 35, N. 9, L. 6,5 mm.

♀: Mindre og næbbet mere spinkelt, noget mattere farvet, men ellers lig ♂.

UNGER: Grøn isse med svagt orange skær; overryg orangegrøn, kun struben er svagt blålig.

F. 48 nr. 1: *L. v. vernalis* //
F. 48 nr. 2: *L. v. rubropygialis* =
F. 48 nr. 3: *L. beryllinus* ||

Tavle 146

F. 52 nr. 4: *Psephotus varius varius*
F. 52 nr. 6: *Psephotus chrysopterygius dissimilis*

UDBREDELSE: Ceylon.

I NATUREN lever den overalt i de lave bjergegne i 4-5000 fods højde; ikke let at få øje på i bladhangets tynde grene; den kommer sjældent på jorden, men bevæger sig med stor behændighed i tæt buskads eller tætte trækroner, blot grenene ikke er tykkere end den kan spænde om dem, ses den i alle mulige stillinger. Selv om den sjældent er i flok, har den altid artsfæller i nærheden, som den stadig kvidrer sammen med. Den flyver ret godt, og samtidig småskriger den; flugten er bølgeformet; er grenene for tykke, løber den ud ad dem, ofte i stor fart. Den sover i flagermusstilling med hovedet nedad.

NÆRINGEN består af saftige frugter og blomsterhonning (blomster af rød bomuld), samt træsafter; den er meget grådig og ødelægger meget i haver og plantager, hvor den er meget frygtet under blomstringen; den æder småkornet frø, navnlig Casuarina-træernes vingede nødder. Reden i hule træer, ruger 22 dage; når ungerne forlader reden, er de næsten nøgne på hovedet, således at madningen ikke kan klistre fjerene.

IMPORT: 1872 i London Zoo; importeres nu og da, men ikke talrigt. Har også været her i landet omkring 1930.

OPDRÆT: 1892 i Tyskland.

F. 48 nr. 4: *Loriculus pusillus* G. R. Gray 1859

LILLE FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 133

Pusillus = lille (ubetydelig).

NOMENKLATUR: *Psittacus vernalis* KUHL 1820. *Psittacus galgulus* HORSF. 1821. *Psittacula vernalis* STEPH. 1826. *Psittaculus vernalis* SW. 1829. *Psittacula coulaci* LESS. 1831. *Psittcaulus galgulus* SELBY 1836. *?Loriculus vernalis* SOUANCÉ 1856. *Loriculus pusillus* G. R. GRAY. List Psitt. Brit. Mus., p. 54, 1859. *Coryllis javanica* FINSCH 1868. *Coryllis pusilla* FINSCH 1868. *Coryllis galgulus* VORDERM. 1883.

Engelsk: Javanese Hanging Parrakeet. Tysk: Elfenpapagei, Gelbkehliger- eller Javanischer Fledermauspapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

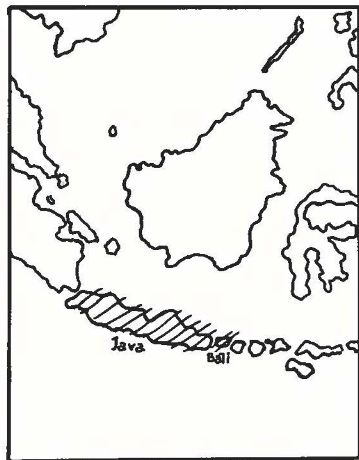
♂: Grøn, undersiden lysere; overryg til tider med svagt gulligt skær; overhaledækfjer og underryg brunrøde; strubeplet gulgrå; vingedækfjer og inderste svingfjer grønne, de øvrige svingfjer sortbrune med grøn yderfane; halefjer mørkgrønne. Iris mørkebrun; næb orange; vokshud grumset gul; løb mørkgule.

L. 125, V. 78, H. 32 mm.

♀ har lysere, svagere eller slet ingen strubeplet, men er i det hele mindre glansfuld.

UDBREDELSE: Java og Bali.

I NATUREN: Holder sig meget skjult, ses sjældent, men høres ofte. Tæt krat og underskov.

F. 48 nr.4: *L. pusillus* //

I FANGENSKAB: Sjældent importeret. 1873 har den været i Braunschweig, 1906 i Basel, 1920 i London Zoo og hos Lord Tavistock.

I 1960erne udstillet i Ringsted. Larsen, bestemt og bedømt af A.-M.

F. 48 nr. 5: *Loriculus philippensis philippensis* (P. L. S. Müller) 1776
LUZON FLAGERMUSPAPEGØJE – Philippinsk Flagermuspapegøje
Tavle 135 ♂ og ♀
Philippensis = fra Philippiner-øgruppen (Luzon).

NOMENKLATUR: *Psittacula philippinensis* BRISSON 1760. *Psittacus philippensis* L. S. MÜLLER. S. N. Suppl., p. 80. n. 80, 1776. *Psittacus galgulus var.* GM. 1788. *Psittacula coulaci* LESS. 1831. *Psittacula coulacissi* WAGL. 1832. *Loriculus philippensis* SOUANCÉ 1856. *Loriculus rubrifrons* BP. 1854. *Licmetulus philippensis* BP. 1856. *Psittacula melanoptera* G. R. GRAY 1864. *Coryllis culacissi* FINSCH 1868. *Coryllis philippensis.*

Engelsk: Philippine Hanging-Parrakeet, Colasisi Hanging-Parrakeet. Tysk: Rotkäppchen Fledermauspapagei von den Philippinen.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Æblegrøn; pande rød; isse gul gående tilbage over nakken i lysegrønt; forreste del af kind og strube lyseblå; stor rød plet på forhalsen; vingedækfjer mørkgrønne; svingfjer mørkere med grønne kanter; vingerand gul; underryg og haledækfjer dybtrøde; underside lysegrøn. Halens overside mørkgrøn, underside lyseblå med lysere spids. Iris mørk, nøgen øjenring grå, vokshud grålig; næb lyserødt til orange, lys spids; løb gulgrå.
L. 150, V. 90, H. 42 mm.
♀: Som ♂, men mangler den røde plet på forhalsen og er mere blå på issen.

UDBREDELSE: Philippiner-øgruppen, Luzon, Polillo, Marinduque, Cantanduanes, Banton. Kort, se F. 48 nr. 7.

I NATUREN: Opholder sig mest i skjul, men lader stadig sin fløjtende, hviskende stemme lyde, når den flyver fra træ til træ i bølget flugt, klatrer bedre end den flyver og den ses sjældent på jorden. Hænger, når den sover eller hviler, i et eller to ben ned fra en tynd gren. De er meget almindelige og foretager også udflugter til haver og plantager, enten enkeltvis eller nogle stykker sammen, hvor de fortærer knopper, blomster og frugter, og her ødelægger de mere end de fortærer.
Undertiden holdes de også i bur hos de indfødte. De går højt op i bjergegnene, indtil 5000 fod.

I FANGENSKAB: 1875 indført i større antal, men har så i næsten 100 år manglet i handelen, og har der endelig været en sending, har de som regel været døde eller døende.
1963 ankom til Danmark en sending ret pæne fugle, mange af dem holdt vi liv i og flere lever endnu 1972.

F. 48 nr. 6: *Loriculus philippensis mindorensis* Steere 1890
MINDORO FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 135
Mindorensis = fra øen Mindoro i Philippinerne.

NOMENKLATUR: *Loriculus mindorensis* STEERE. List. B. & M., Steere Eksp. to the Philip., p. 6, 1890.

Engelsk: Mindoro Hanging Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, på undersiden lys gulgrøn; pande rød med smalt gult bånd over issen; blålige kinder; grøn overside; på baghalsen et kort bånd af gulliggrøn farve; ellers som *L. p. philippensis* (F. 48 nr. 5).
L. 155, V. 94, H. 45, N. 14, L. 12 mm.
♀ mangler det gule på issen og kun et meget svagt nakkebånd.

UDBREDELSE: Mindoro i Philippinerne. Kort, se F. 48 nr. 7.

I FANGENSKAB: Intet kendt med sikkerhed.

F. 48 nr. 7: *Loriculus philippensis bournsi* Mac Gregor 1905
BOURNS' FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135

Bournsi = opkaldt efter Dr. Frank Swift Bourns (1866-1935); han deltog bl. a. i den 2. Steere Ekspedition til Philippinerne 1887-88, den var meget bemærkelsesværdig fordi ikke færre end 50 nye fuglearter blev fundet.

NOMENKLATUR: *Loriculus bournsi* Mc GREGOR. Bur. Govt. Lab., Manila, 25, 1905, p. 16. (Sibuyan, Philippines).
Engelsk: Bourns's Hanging Parrot.

Engelsk: Bourns's Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Afviger fra *L. p. philippensis* (F. 48 nr. 5) ved at have små gule klatter eller pletter nærmest ved det røde pandebånd på issen.
♀: Meget lidt blåt i ansigtet.

UDBREDELSE: Tablas, Romblou, Sibuyan, øer i Philippinerne.
Ret ukendt.

F. 48 nr. 5: *L. p. philippensis* //
F. 48 nr. 6: *L. p. mindorensis* =
F. 48 nr. 7: *L. p. bournsi* ||
F. 48 nr. 8: *L. p. panayensis* ××
F. 48 nr. 9: *L. p. regulus* ++
F. 48 nr 10: *L. p. chrysonotus* ØØ

F. 48 nr. 8: *Loriculus philippensis panayensis* Tweddale 1877
PANAY FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135

Panayensis = en ø i Philippinerne.

NOMENKLATUR: *Loriculus panayensis* TWEEDDALE. Proc. Zool. Soc. London, 1877, p. 538. (Ilo Ilo, Panay, Philippines).

Engelsk: Panay Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner meget *L. p. bournsi* (F. 48 nr. 7), men har en langt større gul plet på issen.

UDBREDELSE: Philippiner-øgruppen: Ticao, Masbate, Panay. Kort, se F. 48 nr. 7. Om denne art eller race foreligger intet.

F. 48 nr. 9: *Loriculus philippensis regulus* Souancé 1856
NEGROS FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135

Regulus = konge, nærmest vel regent eller høvding.

NOMENKLATUR: *Loriculus regulus* SOUANCÉ. Rev. et Mag. de Zool. 1856, p. 222. *Loriculus regulus* G. R. GRAY 1859. *Coryllis regulus* FINSCH 1868. *Loriculus culacissi* SCLAT. 1871. *Loriculus chrysonotus* SCLAT. 1872. *Coryllis occipitalis* FINSCH 1874. *Coryllis chrysonotus* FINSCH 1874. *Loriculus occipitalis* WALD. 1875. *Coryllis chrysonota* RCHNW. 1881.

Engelsk: Negros Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Græsgrøn med lysere underside; forhoved lyst rød; isse gyldengul, i nakken en

plet eller et bånd i orangegult; underryg og overhaledækfjer røde; saddelen lyseblå; en stor plet på struben orangegul; kinden blågrøn; svingfjer sorte, mørkegrønne på yderfanen, undertiden blågrøn. Næb orangerødt; vokshud orange; løb lysorange.
L. 152, V. 88-90, H. 46, N. 15, L. 11 mm.
♀: Som ♂, pande rød, men issen er grøn med et svagt gulligt skær ved panden, kinder og fjer ved næbroden mere eller mindre lyseblå, en orange plet på den nederste del af nakken, som hos ♂, men ingen gulorange *strubeplet*, denne er gulliggrøn. Næb og ben som hos ♂.

UNGER: Mørkere grønne, hoved helt grønt, ingen gul plet i nakken, underryg og overhaledækfjer mørkere røde, overhaledækfjerene er kortere hos unge fugle end hos udvoksede, intet blåt skær over saddelen. Løb mørkt okkergule.

UDBREDELSE: Guimaras, Negros i Philippiner-øgruppen. Kort, se F. 48 nr. 7.

F. 48 nr. 10: *Loriculus philippensis chrysonotus* Sclater 1872
CEBU FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 135

Chrysonotus af chrysos = guld, gylden baghals, nakke.

NOMENKLATUR: *Loriculus chrysonotus* SCLATER. Ibis 1872, p. 324, pl. XI (Zebu). *Coryllis occipitalis* FINSCH 1874. *Coryllis chrysonotus* FINSCH 1874. *Loriculus occipitalis* WALD. 1875. *Coryllis chrysonota* RCHNW. 1881.

Engelsk: Cebu eller Golden-backed Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; underside gulliggrøn; forhoved, underryg og overhaledækfjer røde; isse, nakke, baghals og overryg er orange eller gyldengule; kinder, hoved og halssider grønne med blåt skær; en stor orangerød strubeplet, den gule farve på fjerenes basis skinner ofte igennem; siderne af underryggen har et blåligt skær; svingfjer og halens overside mørkgrønne, inderfanen af svingfjerene og halens underside lyseblå, halefjerenes spidser lysegrønne. Iris sortbrun; næb orangerødt; løb orange.
L. 155, V. 90, H. 51, N. 9,5, L. 7 mm.
♀: Afviger fra ♂ ved at have forreste del af kinderne og struben med blåt skær, ingen rød strubeplet, det gyldengule parti på hoved og baghals er grumset, overryg og skulderregionen er grøn, svagt isprængt gyldent orange, det blå skær på underryggens sider er blegere.

UDBREDELSE: Øen Cebu i Philippiner-øgruppen. Kort, se F. 48 nr. 7.

I FANGENSKAB: Har 1871 været i Londons Zoo, hvor den i august 1871 fik 1 unge. Ukendt i Danmark.

F. 48 nr. 11: *Loriculus philippensis worcesteri* Steere 1890
WORCESTER'S FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 135

Worcesteri = Professor J. B. Steere, som ledede flere »Steere ekspeditioner til Philippinerne«, har opkaldt denne fugl efter den ene af deltagerne Prof. Dean Conant Worcester (1866-1924); hans kollega, Dr. F. S. Bourns, fik også opkaldt en philippinsk flagermuspapegøje til ære for sig, nemlig F. 48 nr. 7. De to videnskabsmænd har også udgivet flere værker i fællesskab.

NOMENKLATUR: *Loriculus Worcesteri* STEERE. List. Bds. Mamms. Steere Exped., 1890, p. 6. (Samar og Leyte, Philippines).

Engelsk: Worcester's Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner meget *L. p. bournsi* (F. 48 nr. 7), men har større rød pandeplet og større gullig isse, desuden har den på overryggen spredte orange pletter.
♀: Meget blåt i ansigtet.

UDBREDELSE: Philippiner-øgruppen: Samar, Leyte, Bohol. Kort, se F. 48 nr. 12.

F. 48 nr. 12: *Loriculus philippensis siquijorensis* Steere 1890
SIQUIJOR FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135
Siquijorensis = af øen Siquijor, hvor fuglen er fundet.

NOMENKLATUR: *Loriculus siquijorensis* STEERE. List. B. & M. Steere Exped. to the Philipp., p. 6, 1890.

Engelsk: Siquijor Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, med en firkantet plet af højrøde fjer på forhovedet og issen skarpt afgrænset af de grønne farver på oversiden; underhaledækfjer og underryg er røde; fuglens underside gulliggrøn; en plet på struben rød; håndsvingfjerenes yderfaner og halens overside mørkgrønne, halens underside lysblå og med gulgrønne spidser; undersiden af svingfjerenes inderfaner blå. Næb orangerødt; fødder gule.

L. 159, V. 101,5, H. 51, N. 9,5, L. 7 mm.

♀: Den røde pandeplet er sløret af blålige spidser på de røde fjer; kinder og strube med blåligt skær, ingen rød plet på struben; halen som hos ♂.

UNGER som ♀.

F. 48 nr. 11: *L. p. worcesteri* //
F. 48 nr. 12: *L. p. siquijorensis* =
F. 48 nr. 13: *L. p. apicalis* ||
F. 48 nr. 15: *L. p. bonapartei* ××
F. 48 nr. 14: *L. p. dohertyi* ØØ

UBREDELSE: Øen Siquijor (mellem Cebu og Mindanao).

F. 48 nr. 13: *Loriculus philippensis apicalis* Souancé 1856
MINDANAO FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135
Apicalis = top eller spids, henviser til fuglens hoved.

NOMENKLATUR: *Loriculus indicus* SOUANCÉ. Rev. et Mag. de Zool., 1856, p. 230. *Loriculus cynaolæmus* BP. 1856. *Loriculus melanopterus* G. R. GRAY. *Coryllis hartlaubi* FINSCH 1868. *Loriculus hartlaubi* WALD. 1873. *Coryllis apicalis* RCHNW. 1881. *Loriculus bonapartei* GUILLEM. 1885. *Loriculus worcesteri* STEERE 1890.

Engelsk: Mindanao Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; pande og isse rød, skiftende til orange på baghalsen, ryg og skuldre mere eller mindre med gyldent islæt; underryg og overhaledækfjer højrøde, sider med blåligt skær; kinder og underside gulligt grønne, kinder med blåt skær; en rød strubeplet; svingfjer sorte med mørkgrønne kanter på yderfanerne, blå på undersiden; halens overside grøn, underside lyseblå, grøn spids. Iris brunsort; næb rødorange; vokshud og løb orange.

L. 139,5, V. 85,5, H. 36,5, N. 9,5, L. 6 mm.

♀: Afviger fra ♂ ved at tøjler, kinder, hage og øverste del af struben er lysblå, den mangler den røde strubeplet.

UNGER: Issefjer grønne ved basis, orange spidser (ikke røde), ryg rent grøn, underryg ikke så mørkrød som gamle fugle, hage, kinder og strube grønne.

UDBREDELSE: Dinagat, Mindanao, Bazol i Philippiner-øgruppen.

Kort, se F. 48 nr. 12.

F. 48 nr. 14: *Loriculus philippensis dohertyi* Hartlaub 1906
DOHETRY'S FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135

Dohertyi = hentyder til William Doherty (1857-1901), som Dr. Ernst Hartert traf 1888 og rejste med over Assam og Naga Hills. Han blev tilknyttet Novetatis Zoologica indtil han døde i Nairobi af dysenteri. Fra denne Afrika-ekspedition hjemsendte han omkring 3000 fugleskind. Hartert hædrede sin tidligere rejsekammerat ved at give en Basilan fugl hans navn.

NOMENKLATUR: *Loriculus philippensis dohertyi* HARTERT. Nov. Zool., 13, 1906, p. 757. (Basilan, Philippines).

Engelsk: Bazilan- eller Doherty's Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *L. p. apicalis* (F. 48 nr. 13), men farverne på issen går ikke så jævnt over i hinanden, de gule farver er mere lyse og klare medens ryggen er meget stærkt orangefarvet.

UDBREDELSE: Basilan, en ø i Philippinerne. Kort, se F. 48 nr. 12.

F. 48 nr. 15: *Loriculus philippensis bonapartei* Souancé 1856
BONAPARTE'S FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 135

Bonapartei = Souancé hædrede Prins Charles Lucien Jules Laurent Bonaparte (1803-1857) ved at knytte hans navn til denne lille flagermuspapegøje for hans arbejde med ornitologiske opgaver.

NOMENKLATUR: *Loriculus bonapartei* SOUANCÉ. Rev. et Mag. de Zool., 1856, p. 222. *Licmetulus bonapartii* BP. 1856. *Coryllis bonapartei* FINSCH 1868.

Engelsk: Bonaparte's Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, undersiden en smule lysere; panden rød, skarlagen, og dette går jævnt over i den orange isse; underryg og overhaledækfjer røde; en stor plet på struben også rød; yderfanerne på svingfjer og halefjer mørkgrønne, de sidste med lysere grønne spidser; inderfanerne på svingfjerene og halefjerenes underside er blågrønne. Næb sort, ved basis hornfarvet; fødderne mørkladne blågrå.
L. 155, V. 87, H. 45, N. 9,5, L. 7 mm.

♀: Har ingen rød strubeplet, tøjler og kinder blå.

UDBREDELSE: Jolo, Bongao, Tawi Tawi i Philippinerne. Kort, se F. 48 nr. 12.

F. 48 nr. 16: *Loriculus amabilis catamene* Schlegel 1873
STORE SANGIR FLAGERMUSPAPEGØJE

Catamene = peger mod en farve af blod.

NOMENKLATUR: *Loriculus amabilis* WALD. P. Z. S. 1871, p. 333. *Loriculus catamene* SCHLEGEL. Ned. Tijdschr. Dierk. IV, p. 7, 1871. *Coryllis catamene* RCHNW. 1881. *Coryllis catamene* PLATEN 1887.

Engelsk: Great Sangir Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Klart grøn på undersiden lysere og med svagt oliven skær; forhovedet til midt på issen, underryggen og overhaledækfjer blodrøde; en plet på struben til midten af hagen rød; underhaledækfjer orangerøde, svagt kantet med grønt. *både over- og underhaledækfjerene er længere end halefjerene;* vingeranden gullig grøn; svingfjerenes inderfaner grøn/blå på undersiden, men med gule spidser og en smal rød kant. Næb sort; vokshud sortagtig gullig; løb orangegule.
L. 131,5, V. 81, H. 36,5, N. 7, L. 6 mm.

♀: Har hele hovedet grønt uden noget rødt på forhovedet; den røde farve på haledækfjerene er som hos ♂, de er også hos ♀ påfaldende i længde, ragende ud over halefjerenes spidser.

UNGER ligner ♀, den røde strubeplet er dog mindre; underhaledækfjerene er gulliggrønne, mere eller mindre rødligt kantede.

UDBREDELSE: Øen Great Sangir. Kort, se F. 48 nr. 17.

F. 48 nr. 17: *Loriculus amabilis ruber* Meyer & Wiglesworth 1896/97
PELING FLAGERMUSPAPEGØJE

Ruber = rød, hentyder til den røde overryg.

NOMENKLATUR: *Loriculus sclater ruber* MEYER & WIGLESWORTH. Abh. Ber. Mus. Dresden 1896/97 (1896), no. 2, p. 9. (Peling & Banggai)

Engelsk: Peling Island Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Hvis man sammenligner med *L. a. catamene* (F. 48 nr. 16), afviger *ruber* ved også at have rød overryg, men desuden et rødt pandebånd, dette mangler *L. a. sclateri* (F. 48 nr. 18).

UDBREDELSE: Peling og Banggai.
En særdeles sjælden art.

F. 48 nr. 16: *L. a. catamene* ØØ
F. 48 nr. 17: *L. a. ruber* //
F. 48 nr. 18: *L. a. sclateri* =

F. 48 nr. 18: *Loriculus amabilis sclateri* Wallace 1862
SCLATERS FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 136

Sclateri = efter den engelske ornitolog Dr. Philip Lutley Sclater (1829-1913). (Se F. 17 nr. 17, *Forpus s. sclateri*).

NOMENKLATUR: *Loriculus sclateri* WALLACE. P. Z. S. 1862, p. 336, pl. 38. *Coryllis sclateri* FINSCH 1868. (*?Psittacus schlechtendali* RUSS).

Engelsk: Sclater's Hanging Parrot. Tysk: Sclaters Papageichen, Sclaters Fledermauspapagei, Zierpapagei. Fransk: Perruche Coryllis de Sclater.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; på midten af overryggen findes en orangegul plet med en orangerød aftegning indeni; underryg, overhaledækfjer lysende røde; pandefjer brunligrøde ved basis, men dækkes af de grønne spidser; *rød strubeplet;* vinger mørkgrønne, vingekanten undertiden rød; hale mørkgrøn med lysere spids; vingernes og halens underside lyseblå. Iris gul; næb sort ved basis og vokshuden gullig; løb gulgrønne.
L. 145, V. 90, H. 42 mm.
♀: Strubeplet smallere, nærmest båndformet, rød til orangerød, ellers som ♂, men mere dæmpet i farverne.

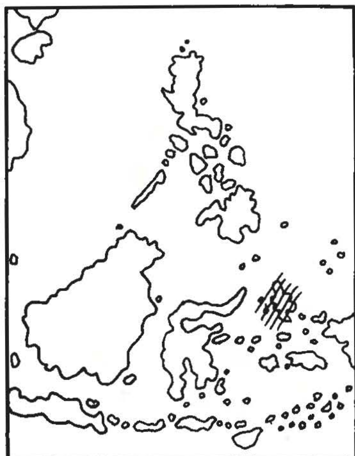
UNGER: Den grønne farve uklar, pletten på overryggen lysere gul og aldrig orange i midten.

UDBREDELSE: Sulaøerne (øst for Celebes). Kort, se F. 48 nr. 17.

I NATUREN: Adfærd som øvrige arter.

I FANGENSKAB: 1865 i Londons Zoo; Lord Tavistock har også i sin samling haft et eksemplar, der ankom syg og døde inden det blev akklimatiseret.

F. 48 nr. 19: *Loriculus amabilis amabilis* Wallace 1862
HALMAHERA FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 136
Amabilis = yndig, elskelig.
NOMENKLATUR: *Loriculus amabilis* WALLACE. Ibis, 1862, p. 349. *Coryllis amabilis* FINSCH 1868.
Engelsk: Halmahera eller Wallace's Hanging Parrot. Tysk: Das liebliche Papageichen, Fledermauspapagei von Halmahera und Batjan.

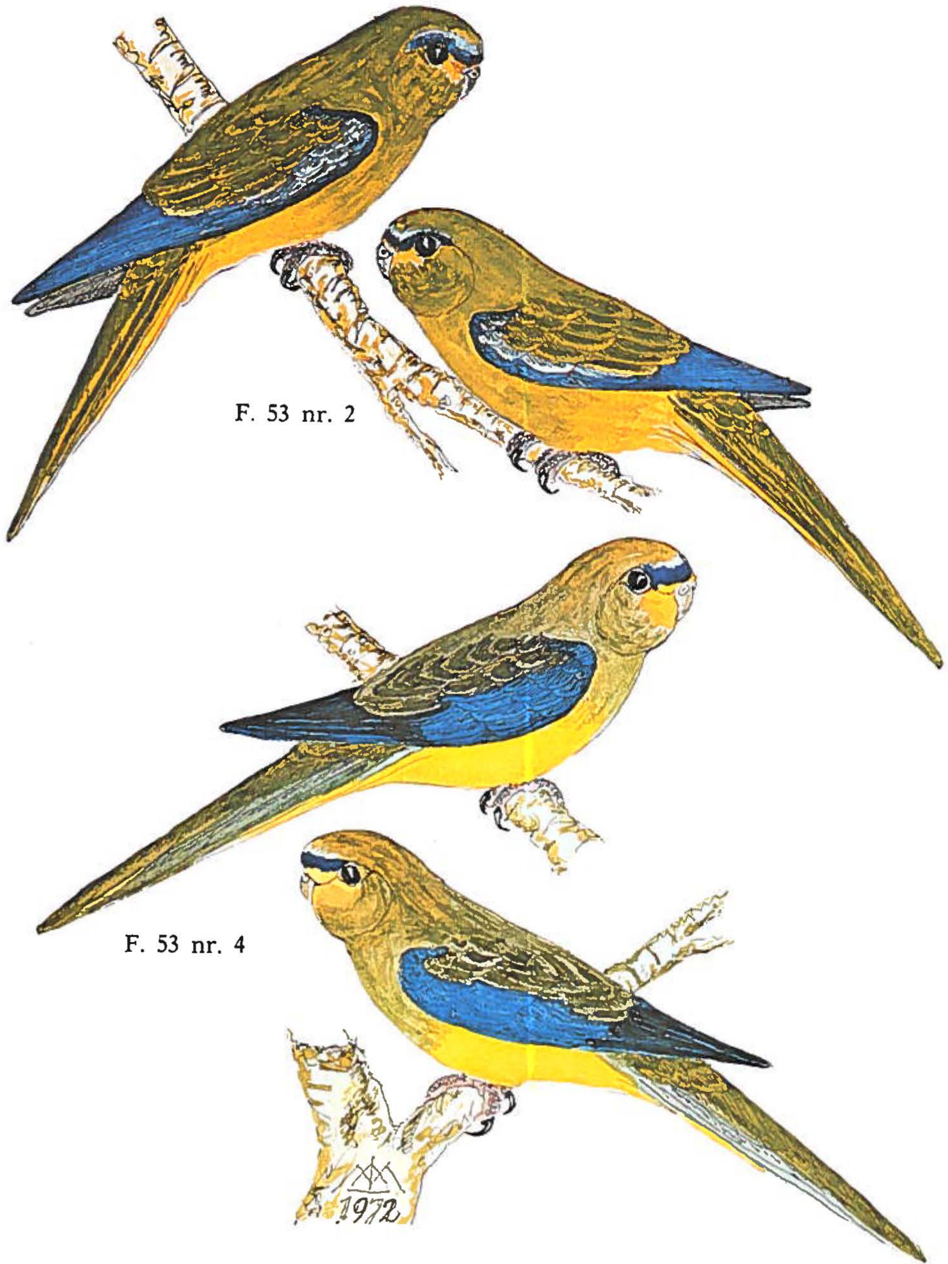

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner meget *L. s. stigmatus* (F. 48 nr. 20), men er meget mindre og med en lidt mørkere farve; underryg og overhaledækfjer meget klarere røde. Næb sort, løb lyse.
L. 109,5, V. 36,5, H. 31, N. 6, L. 5 mm.
♀: Mangler det røde på issen, men basis af fjerene i panden er stænket med rødt..
UNGER: Strubeplet og vingerand er gullig.
UDBREDELSE: Halmahera og Batjan.

F. 48 nr. 19: *L. a. amabilis* //

F. 48 nr. 20: *Loriculus stigmatus stigmatus* S. Müller 1841
CELEBES FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 136
Stigmatus = plettet eller prikket, som ungfuglens strube.
NOMENKLATUR: *Psittacula (Psittacus) stigmatus* S. MÜLLER & SCHLEGEL. Verh. Land- en Volkenk., p. 182 (1841, fide Lord Walden). Celebes. *Psittacula strigmata* G. R. GRAY 1846. *Loriculus stigmatus* BP. 1854. *Nanodes stigmatus* ROSENB. 1862. *Coryllis stigmata* FINSCH 1868.
Engelsk: Celebes Spotted, Red-capped eller Red-crowned Hanging Parrot. Tysk: Rotstirniges Papageichen. Fransk: Perruche Coryllis à front rouge.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, undersiden lidt lysere, mellem skuldrene med orange skær (meget tydeligt). Forhoved blodrødt, underryg og overhaledækfjer røde, men meget mørke, en rød plet på hage og strube, øverst nærmest orange; svingfjerenes yderfane og halefjerenes underside lyseblå, halefjerenes spidser lysegrønne. Iris lysegul; næb sort; vokshud og løb grumset orange.
L. 153, V. 96, H. 44, N. 12, L. 13 mm.
♀: Som ♂, men mangler den røde plet på hovedet.
UNGER: Som ♀, grøn over hele hovedet, aftegningen over struben gullig, men plettet med rødt; næb gulligt.
UDBREDELSE: Celebes. Kort, se F. 48 nr. 21.
I NATUREN: Almindelig, især på øens sydlige del, men utvivlsomt udbredt over hele øen. Ernærer sig af bløde frugter som bananer o. l., kommer derfor ofte i de indfødtes plantager og nær landsbyerne.
I FANGENSKAB: En han har været i Londons Zoo 1927 importeret af Mr. Frost. Dr. Meyer beretter, at han i Manado fik en hun af en indfødt. Den blev meget tam, ville altid være hos hans frue, klatrede selv op og satte sig på hoved eller

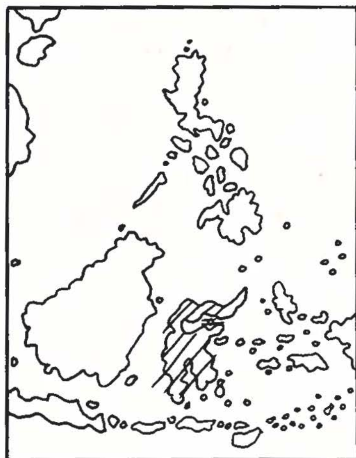
Tavle 147

F. 53 nr. 2: *Neophema elegans elegans*
F. 53 nr. 4: *Neophema chrysostomus chrysostomus*

skulder, spiste helst af hendes mund, drak the af en ske og sad med ved spisebordet, den var jaloux på alle andre papegøjer og gik til angreb på dem. Tilsidst sørgede den sig ihjel, da den i længere tid var overladt til en nabo, som var fortrolig med at passe fugle.
Det samme har forfatteren erfaret med *L. vernalis.*

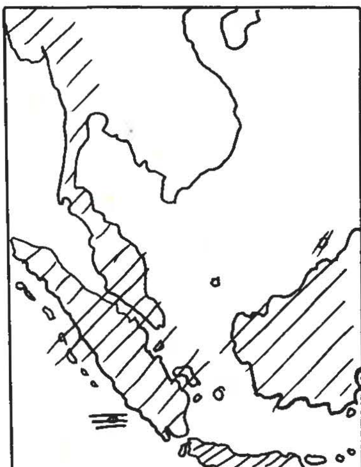
F. 48 nr. 21: *Loriculus stigmatus quadricolor* Walden 1872
TOGIAN FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 136
Quadricolor af quadri = fire; coloro = farvet, altså 4 farver (grøn, gul, rød og blå).
NOMENKLATUR: *Loriculus quadricolor* WALDEN. Ann. & Mag. N. H. (4) IX, p. 398, 1872. *Lorius (!) quadricolor* GIEB 1877. *Coryllis quadricolor* RCHNW. 1881.
Engelsk: Togian Hanging Parrot. Tysk: Papageichen eller Fledermauspapagei von Togian.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Har en vis lighed med *L. a. sclateri* (F. 48 nr. 18), fra hvilken den dog afviger ved at issen her er klart rød, skulderregionen gylden orange, men uden den orangerøde plet i midten; overhaledækfjer og underryg mørkere røde. Iris gullighvid; løb gullige; næb sort, kløer mørke; vokshud og øjenring gullige.
L. 139,5, V. 87, H. 36,5, N. 7, L. 6 mm.
♀: Mangler den røde isse; hovedet er grønt, forhovedet har dog rødt markerede fjer.
UNGER: Ligner hunnen, men har grønliggul vingerand.
UDBREDELSE: Togian-øerne i Tomini-bugten (Celebes).

F. 48 nr. 20: *L. s. stigmatus* //
F. 48 nr. 21: *L. s. quadricolor* =

F. 48 nr. 22: *Loriculus galgulus galgulus* Linné 1758
BLÅISSET FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 137
Galgulus - lidt svævende! Prestwick mener det må være en variant af *galbus* = gul eller gylden, i så tilfælde burde den hedde *galbulus;* men vi kender fortilfælde i Linné's navngivning, hvor et enkelt bogstav er forkert og derfor forrykker meningen. Dajaldroslen er navngivet *Copsychus saularis* - saularis betyder firben, men denne fugl, der er den udprægede soldyrker, skulle hedde *solaris* = sol; videre kommer vi det nok ikke, fuglene må lide med navnene.
NOMENKLATUR: *Psittacus galbulus* LINNÉ. Amæn. Acad. IV, p. 236, 1754. *Psittacula philippensis* BODD. 1783. *Psittacus pumilus* SCOP. 1786. *Psittacula galgula* STEPH. Gen. 1826. *Psittacula galgulus* WAGL. 1832. *Psittaculus galgulus* SW. 1836. *Psittacula cyaneopileata* BOURJ. 1837/38. *Loriculus pumilus* BLYTH 1849. *Loriculus galgulus* BLYTH 1849. *Coryllis galgulus* FINSCH 1868.
Engelsk: Blue-crowned Hanging Parrakeet, Malau Loriquet. Tysk: Blaukrönchen, Blauscheiteliger Fledermauspapagei. Fransk: Perruche Coryllis à calotte bleu.
Java: Silindit. Sumatra: Serindit. Malakka: Serendak, Sindada. Malay: Burung Slinde. Borneo: hos Duzun-Dajaks - Sarendet, og hos Bejadju - Dujaks, på Borneo: Talisok.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Lysende græsgrøn; stor blå isseplet; stor firekantet plet med bagudrettet spids på overryggen gyldengul til orange; et gyldengult tværbånd over øverste del af bagryggen; underryg og overhaledækfjer skarlagenrøde; stor, langagtig rund lysende skarlagenrød strubeplet; vinger og hale mørkgrønne. Iris mørkebrun; næb og vokshud sort; løb grå eller gulligbrune. L. 125-133, V. 80-85, H. 32-40, N. 7, L. 6 mm.
♀: Mindre glansfuld, mere afdæmpet i den grønne totalfarve; mangler isse-, ryg- og strubeplet samt rygtværbåndet, eller har kun en meget lille antydning heraf.

UNGER: Som ♀, gulligrød på underryg og overhaledækfjer samt temmelig grumsede og matte farver. Udfarvningen sker langsomt og uregelmæssigt, i nogle tilfælde kommer strubepletten først, og i andre den blå isseplet.

F. 48 nr. 22: *L. g. galgulus* //
F. 48. nr. 23: *L. g. dolichopterus* =

UDBREDELSE: Malay-halvøen fra Willesby-provinsen og Siam, mod syd Anambaøerne, Sumatra, Siberut, Sipora, Nias, Rhio-øgruppen, Bangka, Billiton, Borneo, Labuan-øen, Maratua-øerne.

I NATUREN: Holder til i kokuspalmer, Casuariatræer, men kommer ofte i små flokke ind i de indfødtes landsbyer og de holdes ofte som yndede burfugle både af malayer og kinesere. Udkanterne af skovene synes dog at være deres yndede tilholdssteder.

ERNÆRING: Træknopper, friske skud samt blomster og frugter.

I FANGENSKAB: Ikke sjældent indført, men ofte kun ♂♂. 1941 var der 3 i Københavns Zoo.
Kan holdes sammen med andre fugle, ødelægger hverken træværk eller vegetation. Ret livlig, klatrer med stor behændighed, hellere end den flyver, dens sang er ikke ubehagelig. Den kan blive meget fortrolig eller endog meget tam.

OPDRÆT: 1905/06 udfløjne unger i Tyskland. 1913 engelsk opdræt. 1929 amerikansk opdræt. I Danmark 1960 hos Alfred Husted, der havde 2 par, 1 par beholdt han selv, 1 par kom til Zoologisk Have i København, de manglede grenværk og gik til.
Bedste opdræt hos dyrlæge E. Nørgaard-Olesen i Janderup 1968. Se »Stuefuglene« 1968 pag. 210.

F. 48 nr. 23: *Loriculus galgulus dolichopterus* Oberholser 1912
ENGGANO FLAGERMUSPAPEGØJE
Dolichopterus af doli = lang; optera = vinge.

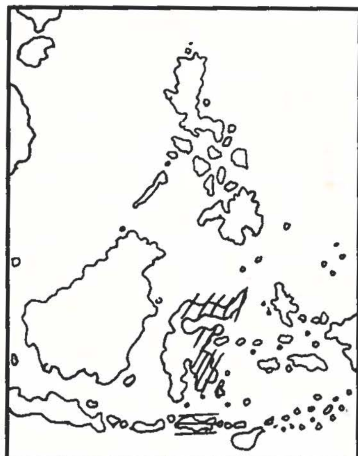
NOMENKLATUR: *Loriculus galgulus dolichopterus* OBERHOLSER. Smiths. Misc. Coll., 60, no. 7, p. 5. (Enggano Island).

Engelsk: Enggano Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *L. g. galgulus* (F. 48 nr. 22), men dens vinger er betydeligt længere.
F. 48 nr. 22: V. 80–85 mm.
F. 48 nr. 23: V. 86–92 mm.

UDBREDELSE: Enggano-øen. Kort, se F. 48 nr. 22.
Kun få eksemplarer er kendt.

F. 48 nr. 24: *Loriculus exilis* Schlegel 1866
TULABULO FLAGERMUSPAPEGØJE – Tavle 137
Exilis = tynd, svag, lille, ubetydelig.
NOMENKLATUR: *Loriculus exilis* SCHLEGEL. Ned. Tijdschr. Dierk. III, p. 185 (1866). *Coryllis exilis* FINSCH 1868.
Engelsk: Tulabulo eller Lilliput Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *L. flosculus* (F. 48 nr. 25), men er en del mindre; baghalsen er gullig, dog ikke særlig tydeligt; den røde plet på struben er omkranset af et bredt blågråt område og mere eller mindre skjult af de blågrønne kanter på fjerene; spidsen af halefjerene er grønliggul, uden rødt skær. Iris gul, løb orange grålige, næb koralrødt.
L. 104,5, V. 59,5, H. 28,5, N. 5,5, L. 5 mm.
♀: Mangler det røde omkransede felt og det blå på struben. Iris brun, næb matrødt; ben gule.
UNGER: Afviger fra de gamle ved at den røde farve på overhaledækfjerene ikke er så udbredt, og der er næppe spor af den røde strubeplet.
UDBREDELSE: Celebes (nord og sydøst).

F. 48 nr. 24: *L. exilis* //
F. 48 nr. 25: *L. flosculus* =

F. 48 nr. 25: *Loriculus flosculus* Wallace 1863
FLORES FLAGERMUSPAPEGØJE
Flosculus af flos = blomst; culus = lille, altså lille blomst.
NOMENKLATUR: *Psittacus vernalis* KUHL 1820. *Loriculus flosculus* WALLACE. P. Z. S. 1863, pp. 484, 488; 1864 pp. 288, 294. *Coryllis flosculus* FINSCH 1868.
Engelsk: Flores Hanging Parrot. Tysk: Blütenpapagei, Fledermauspapagei von Flores.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, undersiden lysest; nakke med orangegult skær; underryg og overhaledækfjer skarlagenrøde; strubeplet ligeledes skarlagenrød; vingedækfjer og inderste armsvingfjer grønne; slagfjerene gråsorte, men grønne på yderfanen; halefjerene mørkegrønne med lysegrønne spidser og svage rødlige pletter. Iris mørk; næb rødt; ben orangerøde.
L. 118, V. 75 mm.
♀ som ♂.
UDBREDELSE: Flores. Kort, se F. 48 nr. 24.
I FANGENSKAB: Indført omkring 1907 og senere flere gange.

F. 48 nr. 26: *Loriculus aurantiifrons aurantiifrons* Schlegel 1873
MISOL FLAGERMUSPAPEGØJE
Aurantiifrons af auranti = hvidgul; frons = pande.
NOMENKLATUR: *Loriculus aurantiifrons* SCHLEGEL. Ned. Tijdschr. Dierk. IV, p. 9, 1871. *Coryllis aurantiifrons* MEYER 1875.

Engelsk: Misol Golden-fronted eller Orange-fronted Hanging Parrot. Tysk: Orangestirniges Papageichen.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, lysest på undersiden; forhovedet gyldengult, skarpt afgrænset bagtil; underryg og overhaledækfjer røde, på den øverste del af underryggen er der iblandet gult i det røde; siderne af underryggen gule; en rød plet på struben; svingfjerenes inderfaner og halefjerenes underside grønblå, spidsen på halefjerene er gulliggrønne; næb sort; løb sortagtige.

L. 102, V. 58-70, H. 28,5, N. 9, L. 8,5 mm.

♀: Mangler den gyldengule pande, denne har ligesom kinderne et blåligt skær; basis af fjerene på forhovedet er rødlige.

UDBREDELSE: Mysol og Ny Guinea. Kort, se F. 48 nr. 27.

F. 48 nr. 27: *Loriculus aurantiifrons batavorum* Stresemann 1913

BATAVIA FLAGERMUSPAPEGØJE

Batavorum = A. Prestwick oplyser, at han har Stresemanns egen forklaring, som lyder: Fuglen forekommer på det område af hollandsk Ny Guinea, som jeg vil kalde batavorum. »Batavi« var det romerske navn på de mennesker, der bosatte sig i området, som vi kender som Nederlandene (Holland).

NOMENKLATUR: *Loriculus aurantiifrons batavorum* STRESEMANN. Journ. f. Orn. 61, 1913, p. 602. (Snow Mountains, above 3000 feet, New Guinea).

Engelsk: Batavian Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *L. a. aurantiifrons* (F. 48 nr. 26), men ♂ har mindre gult i panden og mindre orange, også næbbet er mindre.

♂: Vinge 65-71 mm; ♀: Vinge 64-69 mm.

UDBREDELSE: Waigeu, Nordvest Ny Guinea, mod øst til nordkysten af Sepik-området og mod syd til foden og den nedre region af Snow Mountains.

F. 48 nr. 26: *L. a. aurantiifrons* //
F. 48 nr. 27: *L. a. batavorum* =
F. 48 nr. 28: *L. a. meeki* ||
F. 48 nr. 29: *L. a. tener* × ×

F. 48 nr. 28: *Loriculus aurantiifrons meeki* Hartert 1895

MEEK'S FLAGERMUSPAPEGØJE - Tavle 137

Meeki = Dr. Hartert har opkaldt denne fugl efter Albert S. Meek, en flittig ung indsamler (1872-?), ved D. 1 nr. 14 *Micropsitta m. meeki* side 179 er hans data nævnt.

NOMENKLATUR: *Loriculus aurantiifrons meeki* HARTERT. Nov. Zool. 2, 1895, p. 62. (Fergusson Island).

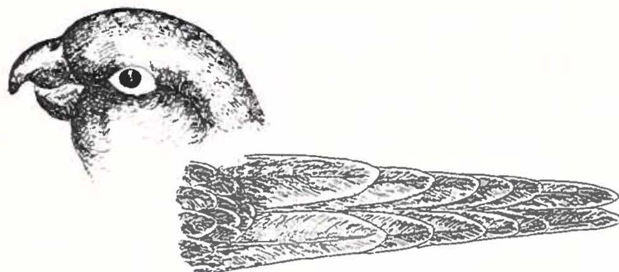
Engelsk: Fergusson Island eller Meek's Hanging Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørkgrøn; gul pande; gulgrøn isse; underryg og overhaledækfjer blodrøde mellemryg olivengrønt bælte; halens overside grøn med gule spidser, undersiden blå; vinger mørkgrønne; underside æblegrøn; strube klart rød. Iris orange; næb sort; løb gullige.

♀ som ♂, men mangler den gule pande og det gulgrønne bånd over mellemryggen.
UDBREDELSE: Sydøst Ny Guinea fra Huon-halvøen og Angabunga-floden og mod øst til Fergusson og Goodenough-øerne. Kort, se F. 48 nr. 27.

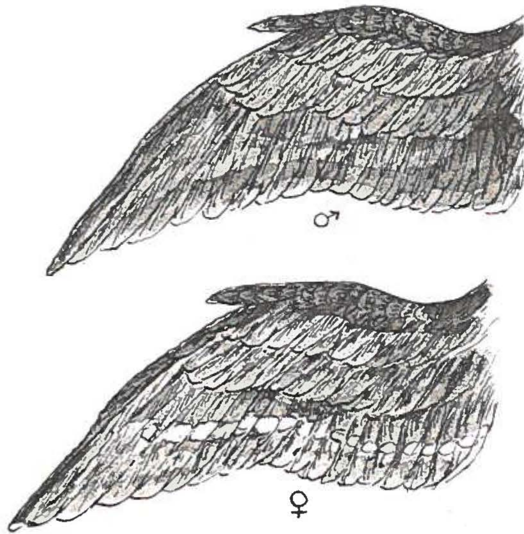
F. 48 nr. 29: *Loriculus aurantiifrons tener* Sclater 1877
LAVONGAI FLAGERMUSPAPEGØJE – Stille Flagermuspapegøje
Tener = spinkel, spæd.
NOMENKLATUR: *Loriculus tener* SCLATER. P. Z. S. 1877, p. 107 sp. 36. *Coryllis tener* RCHNW. 1881.
Engelsk: Duke of York Island Hanging Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; underryg og overhaledækfjer gulligt grønne; en orangerød plet på struben; svingfjerenes inderfaner og halens underside grønblå, spidserne af halefjerene gulligt grønne; næb sort; løb gullige eller sortagtige.
L. 101,5, V. 62, H. 30, N. 6, L. 5 mm.
UDBREDELSE: Bismarck-øerne, Lavongai, New Ireland, Duke of York, New Britain. Kort, se F. 48 nr. 27.
Kun få eksemplarer er kendt.

49.
SLÆGT:
(Platycercus)

FLADHALEPARAKITTER

Platy = bred, flad; *cercus* = hale.
Ret store fugle med tykt og kraftigt næb, højere end længere; overnæb udstyret med tandudskæring og filegrube, næsebor runde i den saddelformede vokshud.
Fuglene er farvestrålende; Rosella-arterne med sort ryg, fjerene tydeligt kantede med diverse farver. Ringparakitterne med en gul krave over baghalsen og alle overvejende grønne.
Halen er aftrappet, 3.–6., medens 1. og 2. ofte er lige lange; halen er lige så lang eller længere end vingen.
Da kønnene ofte er ensfarvede, kan det være en hjælp at se på svingfjerenes underside, på inderfanen har ♀ en hvid plet som, når vingen er lukket op, virker som en perlerad.
♂ har ingen eller kun en meget svag vingeplet og derfor ingen tydelig perlerække.

F. 49 nr. 1: *Platycercus elegans nigrescens* Ramsay 1888
KARMOISIN PENNANT PARAKIT – Nordlig- eller Lille Pennant Parakit
Tavle 138

Nigrescens = blivende sort, sortagtig eller mørkere.

NOMENLAKTUR: *Platycercus pennantii var. nigrescens* RAMSAY. Tab. List. Austr. Bds. 1888, p. 34. (Bellenden Ker Range, Queensland).

Engelsk: Northern Crimson Rosella.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: *P. e. nigrescens* er en nordlig lokalrace af *P. e. elegans*, således som det fremgår af nomenklaturen, og det kan undertiden være svært at afgøre, hvornår det er den ene eller den anden, og flere mener også, at overgangsformerne fremkommer, ligesom der nok også er sket sammenblanding af racerne i fangenskab.
Afvigelserne er følgende:
På skulderpartiet er fjerene mørkere, d. v. s. den sorte midterplet på de enkelte fjer er større. Skulderfjerene er helt sorte, men også den røde farve er mørkere. Endelig er kindpletten violet og så er den mindre.
L. 330, V. 162, H. 195, N. 18, L. 21 mm.
Til sammenligning er *P. e. elegans:*
L. 357, V. 167, H. 199, N. 17, L. 22 mm.
♀ som ♂, men noget mindre:
L. 325, V. 157, H. 175, N. 17, L. 20 mm.
Og så viser den den hvide perlerække på vingens underside, se skitsen ved indledningen.

UNGERNE er næsten røde, når de forlader reden, medens *P. e. elegans* er grønne.

UDBREDELSE: I fugtige skovområder i Nordøst-Queensland i anselig højde, over 5000 fod, kystegnene omkring Bellenden Ker Range. Kort, se F. 49 nr. 4.

I NATUREN: Frø fra Eucalyptus, bær, træjordbær *(Arbutus canariensis)*, akaciefrugter samt diverse græsfrø, alligevel opsøger de opdyrkede områder og gør megen skade på frugter og træerne i haverne, og de er meget forhadte. Rede i hule træer. 4-8 æg. Rugetid 21-22 dage. Ungerne er 5-6 uger i kassen og udfarvet 1½ år. Man bør nok være opmærksom på, at fuglenes leveområde er regnskovene - altså fugtigt klima.

F. 49 nr. 2: *Platycercus elegans elegans* Gmelin 1788
PENNANT'S PARAKIT - Tavle 138
Elegans = smuk, elegant, smagfuld.

NOMENKLATUR:*Psittacus elegans* GMELIN. S. N. I. p. 318, n. 59, 1788. *Psittacus pennantii* LATH. 1790. *Psittacus gloriosus* SHAW 1791. *Psittacus splendidus* SHAW 1792. *Platycercus pennantii* VIG. 1825. *Platycercus elegans* LICHT. 1854. *Platycercus pennanti* LAYARD 1888. *Platycercus nobbsi* TRISTR. 1889.

Engelsk: Crimson Rosella eller Pennant's Parrakeet. Tysk: Pennantsittich, Buschwaldsittich. Fransk: Perruche de Pennant, Perruche élégante, Perruche ruche purpure.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Karmoisinrød, på overryg og skulderparti mørkere (sort) kantet med med rødt, kinder violblå, sort plet over vingedækfjerene (skulderen), små vingedækfjer mørkeblå, mellemste lidt lysere, håndsvingfjer sorte med blå kant, armsvingfjer blå med lysere kant på yderfanen, undervingedækfjer mørkt sortblå, de 4 midterste halefjer mørkeblå med lysere kanter, de øvrige mørkeblå ved basis, men lysere mod spidsen og yderfanen. Iris mørk orange, næb hornfarvet, benene sortbrune.
L. 342-360, V. 170, H. 190, N. 17, L. 22 mm.
Når solen skinner på fuglen, får ♀ et grønligt skær over halefjerene.

UNGER: Olivengrønne, kinder og vingedækfjer blå, enkelte røde fjer blandt de grønne, specielt på hoved og strube samt underhaledækfjerene. De midterste halefjer oliven/blålige.

UDBREDELSE: Sydlige Queensland, østlige Ny Syd Wales, Victoria og sydøstlige Sydaustralien. Kort, se F. 49 nr. 4.

I NATUREN: Lever i regnskovene, hvor klimaet i vinterperioden kan ligne vort. De forekommer også ret højt, man har set dem i over 6000 fods højde.
De lever af frugter (figen), blomster, knopper og frø fra *Eucalyptus capitillata,* men også mange andre frøsorter, som de opsamler på jorden. I vintertiden forefindes en stor tidselart *(Onopordon acanthium),* en slags »Safflor«, som de flittigt besøger. Desuden tager de en del insekter!
Yngel som *P. e. nigrescens* (F. 49 nr. 1).

I FANGENSKAB: 1861 i London Zoo. Opdrættet mange gange siden århundredskiftet her i landet. Selv om den kan være livlig og godmodig, bliver den brutal i yngletiden - da er det klogest at lade dem gå alene.

F. 49 nr. 3: *?Platycercus elegans melanoptera* North 1906
KANGAROO PENNANT'S PARAKIT
Melanoptera af melas = sort; opterus = vinge, altså sortvinget.

NOMENKLATUR: *Platycercus melanoptera* NORTH. Emu 6, 1906, p. 78. (Kangaroo Island).

Engelsk: Kangaroo Island Crimson Rosella.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne form, som flere tvivler på som underart, er i de få kendte eksemplarer, 3 ♂♂ og 1 ♀, mørkere i det hele. Overryggen er meget sort, og vingerne mørke medens de blå kanter på svingfjerene næsten er usynlige, selv om de er der.
Den er af størrelse næsten som *P. e. elegans* (F. 49 nr. 2):
♂: L. 358, V. 176, H. 185, N. 17, L. 23 mm; ♀: L. 308, V. 169, H. 172, N. 17, L. 22 mm.

UDBREDELSE: Kangaroo Island, Sydaustralien. Kort, se F. 49 nr. 4.
Flere mener det uden tvivl er en *Platycercus e. elegans.*

F. 49 nr. 4: *Platycercus elegans adelaidae* Gould 1840
ADELAIDE PARAKIT - Tavle 141
Adelaide = fra Adelaide.

NOMENKLATUR: *Platycercus adelaidæ* GOULD. P. Z. S. 1840, p. 161 id. B. Austr. V, pl. 22 (pt. IV 1841). *Platycercus adelaidæ* LICHT. 1856. *Platycercus adelaidensis* GOULD 1865.

Engelsk: Adelaide Rosella. Tysk: Adelaidesittich, Fasansittich, Hyazinthsittich. Fransk: Perruche Adelaide.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Slægtskabet med *P. e. elegans* er nok fastslået ved den blå kindplet, men ellers ligner den ikke meget den statelige dybtrøde fugl, og der findes indenfor arten mange forskellige nuancer, lige fra den næsten røde fugl og helt over til den gule; ryggen er næsten altid lysrød og de sorte skulderfjer altid tilstede.
Altså den røde farve er meget lysere og blandet med gult; halen er som Pennants Parakit; iris gulbrun, næb hornfarvet og løbene gråbrune.
L. 355, V. 177, H. 182, N. 18 mm.

UNGER: Oversiden grønlig, den sorte plet, som de udvoksede fugle har på vingen, er olivengrøn, underryg og overhaledækfjer olivengrønne med rødlige pletter. Undersiden rødlig (eller gul) med olivengrønne pletter, specielt på flankerne.

UDBREDELSE: Sydaustralien i området omkring byen Adelaide.

F. 49 nr. 1: *P. e. nigrescens* //
F. 49 nr. 2: *P. e. elegans* =
F. 49 nr. 3: *P. e. melanoptera* ||
F. 49 nr. 4: *P. e. adelaide* × ×

Den oprindelige først beskrevne form var den rødlige, den mørkeste, senere er den gule, lysere form kommet til, undertiden benævnt *P. elegans subadelaide*, og det angives, at den er sydligere i området omkring Flinders.
I begyndelsen havde man ondt ved at anerkende den, ofte blev den betegnet som »makværk« eller »bastard«, men efterhånden som man opdagede, at den er meget almindelig i det lille udbredelsesområde i naturen, er den nu anerkendt som en legal underart.

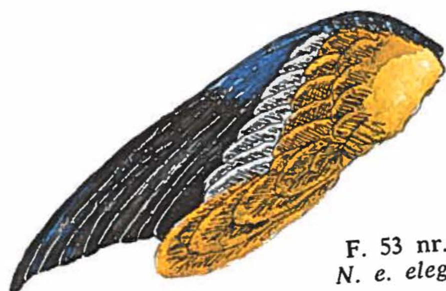
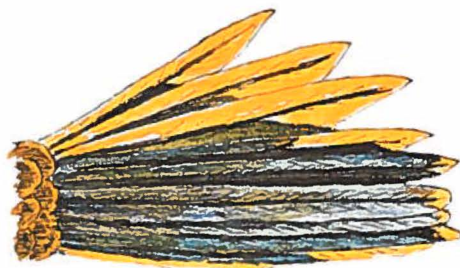
F. 49 nr. 5: *Platycercus caledonicus flaveolus* Gould 1837
GUL ROSELLA PARAKIT - Tavle 138
Flaviolus af flavus = lysegul, bliver lysegul.

NOMENKLATUR: *Platycercus flaveolus* GOULD. P. Z. S. 1837, p. 26 id. Syn. Bds. Austr. pl. ?, fig. 1 (head), (183-?).

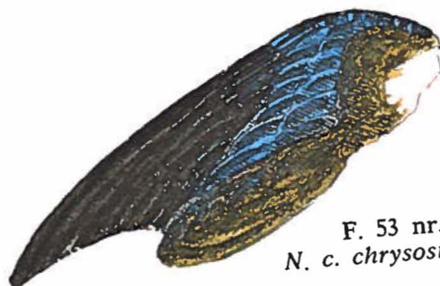
Engelsk: Yellow Rosella, Yellow-rumped Parrakeet. Tysk: Strohsittich. Fransk: Perruche à couleur de paille.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hoved, ryg og hele undersiden lysegul, oversiden mørkest; på rygfjerene, over skuldrene, er hver fjer forsynet med en helt sort midterplet, skulderfjerene er helt sorte; små, mellemste og store vingedækfjer lyseblå; håndsvingfjer sorte med gulgrønne, smalle kanter; armsvingfjer med yderfanen blå; dækfjer sorte med gule rande; halen blå med gulgrønne kanter; pandebånd rødt og nederste del

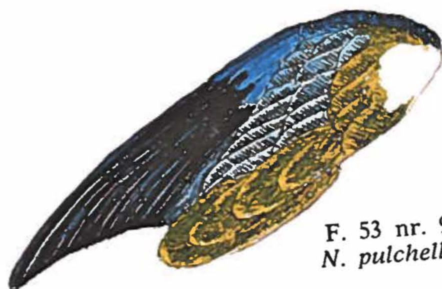
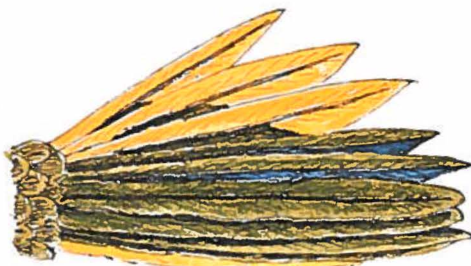
Tavle 150

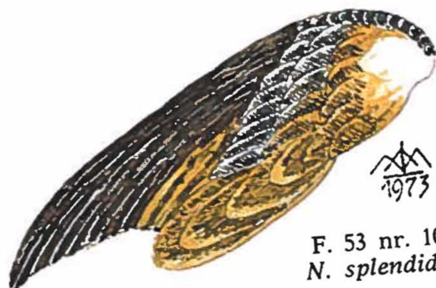
F. 53 nr. 2
N. e. elegans

F. 53 nr. 4
N. c. chrysostomus

F. 53 nr. 9
N. pulchella

F. 53 nr. 10
N. splendida

af kinden lyseblå; øjeområde gråblåt. Iris orange, næb horngråt med lys spids, løb mørkebrune.
L. 355, V. 162, H. 178, N. 18,5, L. 18 mm.
♀: Lidt mindre og spinklere end ♂.
Man ser undertiden eksemplarer, hvor ryggen er gulgrønlig.

UDBREDELSE: Vestlige Ny Syd Wales og tilstødende dele af Victoria og Sydaustralien. Kort, se F. 49 nr. 6.

I NATUREN forekommer den i Eucalyptusskovene, eller på de åbne græsområder, men den trækker en del, så undertiden rapporteres den talrig, til andre tider er den helt borte, og den er afhængig af vand, så floder eller søer tiltrækker den, også dens føde er saftig, især en melon *(Cucumis myriocarpus)* er foretrukken, eller frøet fra en vandplante *(Polygonum hydropiper)*, medens den om efteråret og vinter må tage til takke med tidselfrø.

I FANGENSKAB: Var i London Zoo 1867. Opdrættet i England og 1892 opdrættet her i Danmark af B. Christensen, København. I de senere år er den blevet sjælden, og efter det australske udførselsforbuds effektivitet temmelig dyr.

F. 49 nr. 6: *Platycercus caledonicus caledonicus* Gmelin 1788
GRØN ROSELLA PARAKIT - Tavle 138

Caledonicus = fejlagtig opfattet, at fuglen kom fra Ny Caledonien, den lever på Tasmanien

NOMENKLATUR: *Psittacus caledonicus* GMELIN. Syst. Nat. I, part 1, 1788, p. 328. (New Caledonia, error = Tasmanien and fixed as Adventure Bay by Mathews, Bds. Austr., 6, p. 324). *Psittacus flavigaster* TEMM. 1819. *Psittacus flavivenrtis* TEMM. 1819. *Platycercus flavigaster* VIGORS 1825. *Platycercus flaviventris* VIG. & HORSF. 1826. *Platycercus xanthogaster* STEPH. Gen. 1826. *Platycercus caledonicus* WAGL. 1832.

Engelsk: Green- eller Tasmanian Rosella eller Yellow-bellied Parrakeet. Tysk: Gelbbauchsittich, Port-Lincoln-Sittich. Fransk: Perruche à ventre jaune.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Oversiden mørkegrøn, undersiden gyldengul, de enkelte fjer over baghals, ryg og skulderparti har helt sort midterparti; skulderfelt sort; vingedækfjer blå; armsvingfjer blå; dækfjer sorte med grønne kanter; håndsvingfjer sorte med blå kanter på yderfanen; halefjer grønne med gulgrønne kanter; pandebånd rødt, nederste del af kinden lyseblå. Iris gulbrun; næb sortbrun, lys spids; øjeområde gråblåt; løb gråbrune.
L. 367, V. 182, H. 177, N. 18,5 mm.

UNGER: Oversiden olivengrøn; pande rød; kinder blå; undersiden olivengul; vinger som udfarvede fugle, men med mindre blåt og mere grønt.

UDBREDELSE: Tasmanien og øerne i Bass Strædet.

F. 49 nr. 5: *P. c. flaveolus* //
F. 49 nr. 6: *P. c. caledonicus* =

I NATUREN: Det er tempereret regnskov den Grønne Rosella parakit hjemsøger, den flyver ret godt, mindre i bølger end de øvrige rosellaarter. Dens føde er græsfrø, Eucalyptus, både blomster og frugter, men også andre af de lokale vækster opsøger de og plyndrer for bær og frø, men også insekter og larver.

I FANGENSKAB: 1860 i England, og 1878 hos Dr. K. Russ, der oplyser, at de meget gerne tog melorme samtidig med det øvrige almindelige parakitfoder.
Dansk opdræt fandt sted i juni 1970 hos Poul J. Calvert med 4 unger, en god beretning herom i »Stuefuglene«, april 1971, siderne 143-146.

F. 49 nr. 7: *Platycercus eximius cecilae* Mathews 1911
PRAGT ROSELLA PARAKIT – Tavle 139
Cecilae = af navnet Cecilia, der formodes at være en slægtning af Gregory M. Mathews; erstatter Goulds *Platycercus splendidus.*

NOMENKLATUR: *Platycercus splendidus* GOULD. P. Z. S. 1845, p. 105. *Platycercus eximius var.* FINSCH 1868. *Platycercus eximius* RAMSAY 1891. *Platycercus eximius cecilae* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1911, p. 14.

Engelsk: Golden-mantled eller Yellow-mantled Rosella. Tysk: Prachtrosella.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner meget *P. e. eximius* (F. 49 nr. 8), men den er gul på overryggen, hvor hovedformen er mørkegrøn, og de enkelte fjer er slet ikke eller næsten ikke med sort midterparti - det vil sige skulle være, for det ses faktisk ikke - de fugle, som idag sælges for Pragt-rosellaer, er mere eller mindre krydsninger med den almindelige Rosella. Armsvingfjerenes dækfjer er som overryggens, men med større sorte midterpartier. Ellers som Alm. Rosella.
♂: L. 310, V. 161, H. 169, N. 17, L. 22 mm; ♀: L. 290, V. 151, H. 160, N. 16, L. 20 mm.
♀ er altså lidt mindre og noget mere sløret i farverne.

I NATUREN, hvor bastardering også finder sted, adskiller den sig næppe fra de øvrige rosellaarter i adfærd.

I FANGENSKAB: Det er nok 40 år siden (1933/34), jeg så en ret god, næsten helt gulrygget Rosella hos O. Hirthe, på loftet i Park Hotellet, København.

Tegning af rygfjer.

Rygfjerene er almindeligvis som den mellemste, altså en mellemting.

F. 49 nr. 8: *Platycercus eximius eximius* Shaw 1792
ROSELLA PARAKIT – Tavle 139
Eximius = udmærket, fortrinlig, excellent.

NOMENKLATUR: *Psittacus eximius* SHAW. Nat. Misc., pl. 93, 1792. *Psittacus capitalus* SHAW 1811. *Psittacus omnicolor* BECHST. 1811. *Psittacus pennanti* WOLF. 1834. *Platycercus eximius* VIG. 1825. *Platycercus omnicolor* LESS. 1837. *Platycercus eximius* SALV. 1891.

Engelsk: Eastern- eller Red Rosella. Tysk: Rosella, Buntsittich. Fransk: Perruche omnicolore.

FARVEBESKRIVELSE:
»Jeg kender ingen fugl, som overgår dette naturens mesterværk i »farvesymfoni« i alle nuancer fra hvidt til sort - det kan ikke beskrives - det må ses«.
♂ og ♀: Hoved og underhale (gump) rød; baghals og et bredt bånd over kroområde og bryst orangegule; bug lysegrøn; overside mørkegrøn, men hver fjer med hele fjerens center sort; skulder sort; små og mellemste vingedækfjer lyseblå, sto-

re mørkeblå; svingfjer sorte med blå eller violette rande; hale grøn med gulgrønne kanter og spids; undervingedækfjer sorte; nederste del af kindområdet hvidt; øjeområdet blågråt; iris gulbrun; næb hornfarvet brun med lys spids; løb mørke. ♂: L. 320, V. 157, H. 165, N. 16, L. 20 mm; ♀: L. 295, V. 138, H. 146, N. 15,5, L. 20 mm. ♀ er mindre og mere udvisket i farverne. (Kønstegn, se indledningen).

UDBREDELSE: Østlige Ny Syd Wales og Victoria. Kort, se F. 49 nr. 9.

I NATUREN forekommer Rosellaparakitten overalt i udbredelsesområdet fra den tørre savanne til den tropiske regnskov, på marker, i haver og plantager, fra det jævne lavland til en højde i bjergegnene på ca. 4000 fod.
Den er ingen kostforagter, frugter, frø, bær og blomster, træknopper og insekter. Den flyver godt, er oftest i flokke fra 10-20 stk., men man har observeret invasioner på op til 100 fugle - og så er de ikke velkomne på de opdyrkede marker. Foruden græsfrø er kærnerne fra tidslen *Onopordon acanthim* og frøet fra *Eucalyptus pauciflora* nok deres væsentligste foder, men altså også havefrugter og bær.

I FANGENSKAB er Rosellaen en både almindelig og højt skattet parakit, der ikke er vanskelig at opnå opdræt af. Der kan i store volierer gå flere par sammen, og overfor småfugle er den ikke ond, men i yngletiden kan det godt knibe med fordrageligheden - og da er det nok klogest at holde hvert par for sig.

F. 49 nr. 9: *Platycercus eximius diemensis* North 1911
TASMANIEN ROSELLA
Diemensis = kommer af van Diemen's Land, som Tasmanien tidligere hed.

NOMENKLATUR: *Platycercus diemenensis* NORTH. Austr. Mus. Special Cat. no. 1, 3, pt. 2, 1911, p. 128. (Tasmania).

Engelsk: Tasmanian Red Rosella.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne lokale ørace har i udvikling kun fjernet sig såre lidt fra den oprindelige form.
Den røde farve er mere mørk og ligesom mere mættet - og så er næsten hele kindområdet op til øjet hvidt.
♂: L. 350, V. 156, H. 150, N. 15,5, L. 21 mm.
♀: L. 314, V. 155, H. 148, N. 16, L. 21 mm.

UDBREDELSE: Tasmanien.
Ikke kendt i liebhaveriet.

F. 49 nr. 7: *P. e. cecilae* //
F. 49 nr. 8: *P. e. eximius* =
F. 49 nr. 9: *P. e. diemensis* ||

F. 49 nr. 10: *Platycercus icterotis icterotis* Kuhl 1820
GRØNRYGGET STANLEY PARAKIT - Tavle 139
Icterotis af icter = gyldengul; otis = øre.

NOMENKLATUR: *Psittacus icterotis* TEMMINCK. M. S. 1819. Kuhl. Consp. Psitt. p. 54, 1820. *Platycercus stanleyi* VIG. 1830. *Platycercus icterotis* LESS. 1831. *Platycercus icterodes* BOURJOT ?. *Platycercus icterotis* SALV. 1891.

Engelsk: Western Rosella eller Stanley Parrakeet. Tysk: Gelbwangenrosella, Scharlachsittich, Stanleysittich. Fransk: Perruche de Stanley. Native: Moyaduk.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved og underside mørkrød, kindplet gul, overhaledækfjer og underryg lysgrøn; på ryggen sort, men hver fjer er kantet med mørkgrønt, især mellem skuldrene, en del af vingedækfjerene ligeledes, selve skulderen en helt sort plet; små og mellemste vingedækfjer lyseblå, store mørkeblå; svingfjer sorte med blålig kant; hale grøn, kantet med gulgrønt, sidehalefjer dog kantet med lyseblåt, spidsen ligeledes. Iris gulbrun, næb lys hornbrunt med lys spids, løb gråbrune.
L. 262-280, V. 122-145, H. 136-148, N. 14, L. 19,5 mm.
♀: Mindre og knapt så klar i farverne.

UNGER: Helt grønne, efterhånden træder de øvrige farver frem.

UDBREDELSE: Sydvest-Australien. Kort, se F. 49 nr. 11.

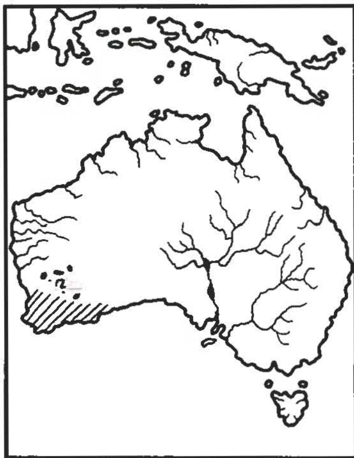
I NATUREN: Det er den mindste af Rosella-arterne. Den holder til i åbne skovområder, lunde eller indhegnede, opdyrkede områder, på stepperne eller i haver, men altid i nærheden af vand. Den er ret almindelig i sine områder, og det er som hos de øvrige rosella-arter det forhåndenværende frugt, frø og bær, den lever af, men især Eucalyptus-vegetationen må holde for. Den ses ofte i selskab med andre Platycercus-arter og udenfor yngletiden i små flokke.

I FANGENSKAB: Stanley parakitten er en hårdfør fugl, der ikke er svær at få opdræt af, men ved æglægning i en kold periode går det desværre ofte galt - og ♀♀ er altid i mindretal. Den ynder voliere, og den gnaver ikke, er måske ikke særlig livlig, men ellers en fredelig fugl.

F. 49 nr. 11: *Platycercus icterotis xanthogenys* Salvadori 1891
RØDRYGGET STANLEY PARAKIT - Tavle 139
Xanthogenys af xanthos = gul eller guldgul; gena = kind.
NOMENKLATUR: *Platycercus xanthogenys* SALVADORI. Proc. Zool. Soc. London 1891, p. 129. (No locality).
Engelsk: Yellow-checked Rosella.

FARVEBESKRIVELSE:
Længe har der hersket tvivl om denne underart af Stanleyparakitten, indtil Mathews tog den med i sit mammutværk »Birds of Australia«, VI, 1917, han havde ganske vist allerede i Nov. Zool. 18 fra 1912, p. 273, suppleret lokaliteten »P. Cloates i Vest-Australien«, iøvrigt uden nærmere forklaring - men den kom altså 1917.
På 2 væsentlige punkter afviger den fra hovedformen: den har hele kinden og øreområdet gult, og så er kanterne på rygfjerene ikke grønne, men røde. De blå vingedækfjer er ikke lyseblå, men blåviolette.
♂: L. 291, V. 145, H. 156, N. 15, L. 17 mm.
♀: L. 270, V. 136, H. 148, N. 13, L. 18 mm.

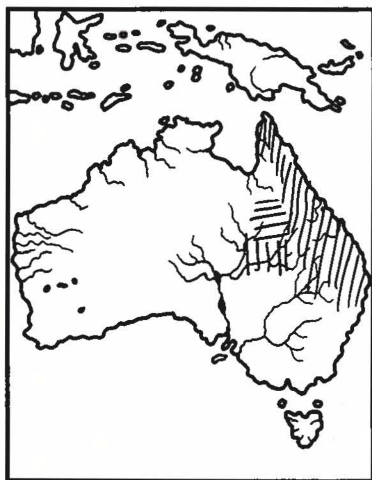
UDBREDELSE: Indre dele af det sydvestlige Australien, opgiver Wolfgang de Grahl, og det stemmer med et par tidligere noget vage notater.
Ikke set her i landet.

F. 49 nr. 10: *P. i. icterotis* //
F. 49 nr. 11: *P. i. xanthogenys* =

F. 49 nr. 12: *Platycercus adscitus adscitus* Latham 1790
BLÅKINDET ROSELLA PARAKIT - Tavle 140
Adscitus = anerkendt.
NOMENKLATUR: *Psittacus adscitus* LATHAM. Ind. Orn. 1, 1790, p. 126. (No locality), senere af Mathews, 1912, Cooktown, Queensland. *Platycercus amathusia* GOULD. M. S. Bonaparte Comp Rend. XXX, p. 133 (1850). *Platycercus cyanogenys* GOULD 1855. *Platycercus pallidiceps var. amathusiae* RAMSAY 1891.
Engelsk: Northern Mealy Rosella eller Blue-cheeked Parrakeet. Tysk: Blauwangensittich.
FARVEBESKRIVELSE.
♂: Hovedet flødefarvet; nederste del af kind lyseblå, øverste del hvid; ryg sort med hvidgule kanter; vingedækfjer dels som ryg og dels lyseblå; hånd- og armsvingfjer mørkeblå; underryg og midterste halefjer grønne med lysere kanter, de øvrige blågrønne, kroområde pastelblåt; bryst og bug mellemblå og gump samt underhaledækfjer røde. Iris gulbrun, næb lyst hornfarvet, hvid spids, løb gråblå.
♂: L. 303, V. 160, H. 143, N. 17, L. 21 mm; ♀: L. 282, V. 154, H. 142, N. 16, L. 21 mm.
♀: Lidt mindre og lidt grumset i farverne (udvisket).
UDBREDELSE: Nord-Queensland. Kort, se F. 49 nr. 13.
I NATUREN foreligger ikke ret meget, og der er nogen usikkerhed om, hvordan den ser ud - og mest kendes de fra voliereeksemplarer.
Mange af disse er ikke rene, dette afsløres ved de røde fjer, som nu og da dukker op, et levn fra indkrydsning af andre Rosella arter

F. 49 nr. 13: *Platycercus adscitus elseyi* Mathews 1912
ELSEY'S BLÅ ROSELLA PARAKIT
Elseyi = efter Joseph Ravenscroft Elsey (1834-1857), der deltog i A. C. Gregory's store ekspedition 1855/56 gennem Nord-Australien, hvorfra han hjembragte 269 skind til Britisk Museum, blandt andet typeeksemplaret til Gyldenskuldret Parakit *Psephotus chrysopterygius chrysopterygius* GOULD.
NOMENKLATUR: *Platycercus adscitus elseyi* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 27. (Gulf of Carpentaria, Queensland).
Engelsk: Grey-rumped Rosella.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne lokalrace har svært ved at blive anerkendt, og der er næppe heller stor forskel fra de øvrige *P. adscitus* arter.
Et eneste holdepunkt dog - den har blågrå underryg og overhaledækfjer.
UDBREDELSE: Peters skriver:
Det indre af Queensland (men ingen eksakt angivelse).
– at det er tvivlsomt, om den kan udskilles fra *P. a. adscitus.*

F. 49 nr. 12: *P. a. adscitus* //
F. 49 nr. 13: *P. a. elseyi* =
F. 49 nr. 14: *P. a. palliceps* ||

F. 49 nr. 14: *Platycercus adscitus palliceps* Lear 1832
BLÅ ROSELLA PARAKIT – Tavle 140
Palliceps af palleo = bleg; kephale = hoved, altså bleg- eller lyshovedet.
NOMENKLATUR: *Platycercus palliceps* VIGORS in Lear Parr., pl. 19, 1832. *Conurus palliceps* GUER 1829-44. *Platycercus calastis* LESS. 1849. *Platycercus pallidus* (errore ?) SCLAT. 1862. *Platycercus pallidiceps* SCLAT. 1872.
Engelsk: Pale-headed eller Mealy Rosella. Tysk: Blasskopfrosella, Blaukopfsittich, Buntsittich. Fransk: Perruche à têt pâle, Perruche à têt blanchatre.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hovedet er hvidt og meget lyst gulligt, kind og pande lysest; overryg med sorte fjer kantet med lysegult; vingedækfjer lyseblå; forhals og halssider blågrønne. Underside grumset blå; undergump og underhaledækfjer røde; store vingedækfjer med lysblå kanter og svingfjer sorte med blå rande på yderfanen; hale sortagtig med blålige kanter; undersiden af vinge og hale sortagtigt blålige med lyse spidser (undtagen de to midterste). Iris brungul; næb brunlig hornfarvet med lys spids, løb grålige.
L. 305-330, V. 144-159, H. 136-170 mm.
♀: Lidt mindre og mere uklart farvet.
UDBREDELSE: Sydlige Queensland og Ny Syd Wales.
I NATUREN er Blå Rosella en decideret lavlands- og savannefugl med småkrat og enkeltstående træer, som regel i nærheden af vandløb. Derfor er den også nærmest frøæder, især græs-, tidsel- og burrefrø, af dette burrefrø af slægten *Xanthinum* findes flere sorter, som alle anvendes af fuglene. Fuglen er efterhånden slet ikke talrig, og omstiller den ikke sine spisevaner, er den truet.
I FANGENSKAB: 1863 ved man, den var i London Zoo, og siden er den nu og da levende indført. I de sidste 100 år har den ikke så sjældent ynglet i vore volierer, desværre er ikke alle avlsdyrene helt rene. Ved opdræt, husk da på, at den er frøæder mere end frugtæder. Det oplyses af Wolfgang de Grahl, at den gnaver en del.

F. 49 nr. 15: *Platycercus venustus hilli* Mathews 1910
SORTGRÅHOVEDET ROSELLA PARAKIT
Hill's Rosella Parakit – Smutty Rosella – Tavle 141
Hilli = G. M. Mathews opkaldte denne underart til ære for Gerald Freer Hill (1880-1954) på grund af hans imponerende arbejde som indsamler til Britisk Museum.
NOMENKLATUR: *Platycercus venustus hilli* MATHEWS. Bull. Brit. Orn. Cl. 27, 1910, p. 28. (Napier Broome Bay, northwestern Australia).
Engelsk: Western Smutty Rosella eller Western Brown's Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. v. venustus* (F. 49 nr. 16), og afviger stort set kun fra denne ved at have gråsort hoved og overryg samt større, men lysere blå kinder, ligesom selve kinden er knapt så ren hvid som hos hovedarten. Altså egentlig en afbleget form for Browns Rosella parakit.
UDBREDELSE: Nordvest-Australien. Kort, se F. 49 nr. 16.
Adfærd som Browns Rosella parakit. Ukendt i liebhaveriet her i landet.

F. 49 nr. 16: *Platycercus venustus venustus* Kuhl 1820
SORTHOVEDET ROSELLA PARAKIT – Brown's Rosella Parakit – Tavle 141
Venustus = betyder faktisk Venus's udvalgte eller ven.
(Brown's Parakit, er et navn som skyldes Robert Brown (1773-1858), som var en kendt skotsk naturforsker, der indsamlede et stort antal præparater til Britisk Museum).

NOMENKLATUR: *Psittacus browni* TEMMINCK (nec. Kuhl.) 1819. *Psittacus venustus* BROWN (nec. Temm.) apud Kuhl. Consp. Psitt. p. 52, 1820. *Platycercus browni* VIG. 1825. *Platycercus venustus* WAGLER 1832.

Engelsk: Northern Rosella, Brown's Parrakeet. Tysk: Brown's Sittich, Schwarzkopfplattschweifsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hoved, baghals, overryg og store vingedækfjer sorte, fjerene fra midt på baghalsen kantede med brede, gule kanter, et skulderfelt helt sort; vingedækfjerene lyseblå; armsvingfjer sorte med svage blå/gullige kanter på yderfanerne. Hale sort med blå rande, de to midterste med blå spids, de øvrige med hvidgrå spids. Gump og underhaledækfjer røde; hele den øvrige underside gullighvid; kind hvid på øverste halvdel og blå på den nederste halvdel. Undertiden forekommer enkelte røde fjer i panden. Iris gulbrun; næb gråt hornfarvet, spids lysere; løb grå.
L. 275-280, V. 140-150, H. 150 mm.

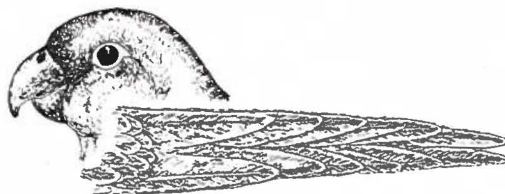
UDBREDELSE: Melville-øen og nordlige Territorium.

F. 49 nr. 15: *P. v. hilli* //
F. 49 nr. 16: *P. v. venustus* =

I NATUREN: Forekomst i Eucalyptus- og Melaleuca-træerne i udbredelsesområdet, men den drager også i flokke på 10-20 stk. på plyndringstogt i frugthaverne og plantagerne, og der er den meget frygtet på grund af dens enorme ødelæggelser. Imidlertid er den ikke så talrig, selvom den let observeres, således af Dr. Immelmann for få år siden. Gould skrev i sin tid, at den var talrig, men det har nok ændret sig. Næringen er frø, bær og frugter af træerne, hvor den opholder sig, endelig blomster og insekter.

I FANGENSKAB er den ikke meget kendt, den er sjælden. 1864 kom den første levende fugl til Europa, men prisen har altid været høj, den blev udstillet i Balham 1899.

Det synes som om fuglen er meget ondskabsfuld. Seth-Smith oplyser, at en ♂ han kender, har begået fire mord på andre fugle - og for en snes år siden blev en flot ♂ solgt fra land til land, men dræbte allevegne alt hvad den kom i nærheden af, men køn er den jo.

RINGPARAKITTER
(Zonarius)

Zonarius (græsk) betyder gjord eller bælte og hentyder til den ring alle slægtens medlemmer har om halsen.

Afviger fra Fladhaleparakitterne ved helt igennem at virke grovere og har kun en svag eller mangler helt næbtand.

Var forhen selvstændig slægt, men er nu involveret i 49. slægt *Platycercus*.

F. 49 nr. 17: *Platycercus zonarius macgillivrayi* North 1900
CLONCURRY RINGPARAKIT - Tavle 142

Macgillivrayi = står for finderen af denne art, Alexander Sykes MacGillivray (1853-1907); den blev beskrevet af Alfred J. North og findestedet var omkring byen Cloncurry.

NOMENKLATUR: *Platycercus zonarius macgillivrayi* NORTH. Vict. Nat. 17, 1900, p. 91. (Leila Vale Station on the Fullarton River, 30 miles east of Cloncurry township, Burke district, Queensland).

Engelsk: Cloncurry Parrakeet. Tysk: Cloncurrysittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Lysegrøn på overside og hoved, kun delt af en halv halsring, der når til hen over halsen; kindens nederste del er lyseblå; kroområde lysegrønt, bug og flanker gule; gump lysegrøn. Vingedækfjer grønne; mod vingeranden, som er blå, er dækfjerene mere gullige; håndsvingfjer mørkeblå; midterste halefjer grønne med blålige kanter og blå på det yderste stykke, øvrige halefjer grønblå med lyse spidser. Iris orange; næb gråblåligt; løb gråbrune.
L. 330, V. 154-160, H. 178, N. 17, L. 20 mm.

♀: Lidt mindre og blegere, især er næbbet mindre og smallere.

UDBREDELSE: Inderste af det centrale Queensland. Kort, se F. 49 nr. 20.

I NATUREN er denne art ikke talrig, men dog ses den ret almindeligt, måske fordi den strejfer en del efter det frø, som er dens hovedfoder.

I FANGENSKAB ses den nu og da, men den er ikke nogen almindelig volierefugl. Har været i flere zoologiske haver og hos større liebhavere.

F. 49 nr. 18: *Platycercus zonarius barnardi* Vigors & Horsfield 1827
BARNARD'S RINGPARAKIT - Tavle 142

Barnardi = N. A. Vigors og Dr. Thomas Horsfield beskrev denne fugleart i Linné Selskabet til ære for Selskabets og London zoologiske haves velgører Edward Barnard (1786-1861).

NOMENKLATUR: *Platycercus barnardi* VIGORS & HORSFIELD. Trans. Linn. Soc. XV, p. 283, 1826. *Platycercus bernardi* MITCH. 1838. *Barnardius typicas* BP. 1854. *Platycercus semitorquatus* G. R. GRAY 1859. *Barnardius barnardi* FINSCH 1870.

Engelsk: Barnard's- eller Mallee Parrakeet. Tysk: Barnardsittich, Gelbnacken, Bullabullasittich. Fransk: Perruche Barnard, Perruche Bullabulla. Native: Bullabulla.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pandebånd rødt, øvrige hoved lysegrønt; kind gråblå, mørkest i underkanten, i nakken ofte gule pletter; overryg vandblå; vingedækfjer livligt grønne med gule kanter (især de små og mellemste dækfjer; mellem baghalsens og overryggens farver en gul ring, der ikke når frem over forhalsen; underside gulgrøn, delt lige under kroområdet ved et gult bånd; overhaledækfjer grønne, de to midterste halefjer grønne, de øvrige blålige med lyse spidser. Iris gulorange, næb blågråt, ben brunlige.
♂: L. 350-360, V. 162-170, H. 180, N. 18, L. 20 mm;
♀: L. 334, V. 163, H. 173, N. 17,5, L. 20 mm.
♀: Farverne er også mere uklare og uskarpt afgrænsede.

UDBREDELSE: Sydvest-Queensland, det inderste af Ny Syd Wales, en del af Syd-Australien samt tilgrænsende områder af Victoria. Kort, se F. 49 nr. 20.

I NATUREN: En ret almindelig fugl i åbne skovdistrikter eller kratbevoksninger, og altid i nærheden af vandløb eller søer, hvor den ofte ses soppe. Småflokke på 5-10 stk.; i yngletiden dog parvis, selv om man godt i samme hule træer kan finde flere reder samtidigt. Frugt, frøkærner, græsfrø samt sæd og ukrudtsfrø, derfor træffes den ofte på jorden i højt græs.

I FANGENSKAB er den ikke sjælden, det er nok den almindeligste af Ringpara-

Tavle 151

F. 53 nr. 2
N. e. elegans

F. 53 nr. 4
N. c. chrysostomu

F. 53 nr. 9
N. pulchella

F. 53 nr. 10
N. splendida

kitterne. Den kom levende til Europa (England) 1853, og opdræt har fundet sted i flere lande (England, Frankrig, Tyskland; Københavns Zoo havde i mange år et dejligt ynglende par). Privat opdræt i Danmark, Aage Madsen, Skovbo, Viborg. Se »Stuefuglene«, april 1958.
I Av. Mag. 1929 oplyses, at en skovhugger havde fundet en rede med 2 unger, gule med røde ben og øjne (lutino).

F. 49 nr. 19: *Platycercus zonarius whitei* Mathews 1912
WHITE'S RINGPARAKIT
Whitei = Mathews opkaldte denne underart af Ringparakitterne efter sin gode ven og rejsefælle Samuel Albert White (1870-1954). Han kom tidligt med, som søn af John Goulds nære og værdifulde medarbejder, den store pioner som »feltornitolog i Australien«, Samuel White 1835-88, har han nok arvet interessen, for allerede som 17-årig organiserede han ekspeditioner sammen med unge interesserede, og da han 1906 blev gift med Ethel Toms, fik han en trolig rejsefælle på senere ekspeditioner, og materialet fra disse omtaler Mathews som meget værdifulde. Mathews har også opkaldt en Ravnekakadu: White's Kakadu (E. 2 b nr. 3) *Calyptorhynchus magnificus samueli* - hvortil også henvises pag. 199.
NOMENKLATUR: *Platycercus zonarius whitei* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 273. (Ulooloo, Flinders Range, South Australia). *Platycercus barnardi augustus* MATH. 1912. *Barnardius barnardius lindoi* WHITE 1916. *Barnardius crommelinae* MATH. Bull. Brit. Orn. Cl. 46, 1925, p. 21 (kol. farvetavle i Avic. Mag. (4), 5, 1927, frontsp. til no. 6), efter et meget mørkt voliereeksemplar - var måske et *P. z. barnardi* eksemplar. (Oprindelse ukendt).
Engelsk: South Australian Ring-necked- eller Flinders Range Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra *P. z. barnardi* (F. 49 nr. 18) ved at være helt mørkebrun på hovedet fra det røde pandebånd til den gule flip. Er iøvrigt i alle farverne en del mørkere og brystbåndet er meget bredt.
♂: L. 366, V. 186, H. 185, N. 20, L. 20 mm; ♀: L. 330, V. 181, H. 176, N. 18, L. 20 mm.
UDBREDELSE: Flinders-flodens område i Syd-Australien. Kort, se F. 49 nr. 20.
Oplysninger om denne underart er spredte og usikre.
Alfred Esra omtaler døden af en tam Ring-necked Parrakeet, der kunne udføre 8 komplicerede kunststykker uhyre sikkert.
Lord Tavistock skriver om Ringparakitterne, at de i frihed klarer sig som ugler, og at en ♂ i fangenskab, hvis den mister sin mage, er temmelig hårdfør og medgørlig og lever længe. Han har ynglet med disse fugle i frihed (fritflyvende), men ungerne stak af og vendte ikke tilbage.

F. 49 nr. 20: *Platycercus zonarius myrtac* White 1915
MYRTLE'S RINGPARAKIT
Myrtae = S. A. White gav denne fugl navn efter Dr. Alexander Matheson Morgan's hustru Myrtle Ellen Morgan (1879-?), dødsdag ukendt i Adelaide, (Morgans data er 1867-1934), han havde en anselig samling osteologiske præparater (686 kranier og brystben) og hans zoologiske afdeling omfattede 793 sæt æg med nøjagtige data foruden ca. 500 skind. Ordningen af dette bidrog fru Myrtle E. M. i høj grad til.
NOMENKLATUR: *Barnardius zonarius myrtae* WHITE. Trans. Roy. Soc. South Austr. 39, 1915, p. 745. (Horseshoe Bend, Finke River, Central Australia).
Engelsk: Central Australian Banded Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE·
Det eneste, som synes at være særpræget og afvigende er, at halsringen når helt rundt om halsen på fuglen.
UDBREDELSE: Centrale dele af Australien fra Mac Donnell området til Musgrave området og Oodnadata.
Om fuglen iøvrigt kan intet oplyses

F. 49 nr. 17: *P. z. macgillivrayi* //
F. 49 nr. 18: *P. z. barnardi* =
F. 49 nr. 19: *P. z. whitei* ||
F. 49 nr. 20: *P. z. myrtae* ××

F. 49 nr. 21: *Platcyercus zonarius zonarius* Shaw 1805
PORT LINCOLN RINGPARAKIT – Bauer's Ringparakit – Tavle 142
Zonarius, afledt af ordet zona = bælte.

NOMENKLATUR: *Psittacus zonarius* SHAW. Nat. Misc pl. 657 (1789-1813). *Psittacus viridis* SHAW 1811. *Psittacus baueri* TEMM. 1819. *Psittacus melanocephalus* BROWN ?. *Psittacus cyanomelas* KUHL 1820 *Platycercus baueri* VIG 1825. *Nanodes zonarius* STEPH. 1826. *Platycercus zonarius* WAGL. 1832. *Barnardius zonarius* BONAPARTE 1854.

Engelsk: Port Lincoln-, Yellow-banded- eller Bauer's Parrakeet. Tysk: Ringsittich. Fransk: Perruche à barbe bleu.

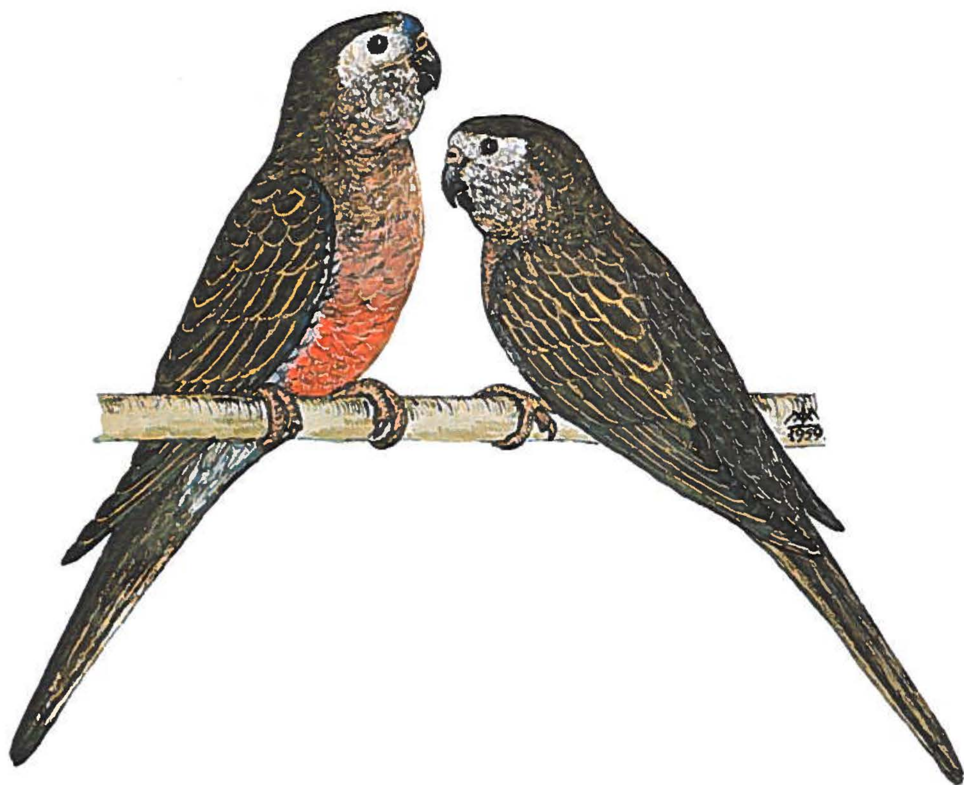
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. z. semitorquatus* (F. 49 nr. 23), men afviger dog ved helt at mangle eller ihvertfald kun svagt at have antydet det røde pandebånd, ved at være noget mindre og ved at have et klart gult brystbånd, og endelig at den gule fliplignende halsring stort set når helt rundt om halsen.
♂: L. 367, V. 178, H. 186, N. 20, L. 21 mm: ♀: L 351, V 171, H 186, N 20, L. 20 mm.
♀ mangler ofte den gyldne vingeplet.

UDBREDELSE: Østlige Australien fra Port Augusta og Eyres-halvøen og mod vest til omkring 122° østlig længde. Kort, se F. 49 nr. 23.

I NATUREN: Den lever mest i kystområderne, der er den såre almindelig, mod øst er det Eucalyptusskovene og den tørre savanne, den væsentligst er at finde, og derfra må den ofte tage meget lange flyveture for at få dækket sit vandforbrug, den er derfor en særdeles god flyver.
Foder som de øvrige Ringparakitter: færdes meget på selve jorden.

I FANGENSKAB er den nok den Ringparakit, det er lettest at erhverve, men der er mange forskellige opfattelser af, hvordan den er. Den nåede Europa i 1863 og har siden været tilbudt nu og da. Den har ynglet mange steder, og det hævdes, at den ikke er vanskelig. Tavistock omtaler en ♂ krydset med en Barnard Ringparakit ♀, og som aldrig senere ville parre med en ♀ af sin egen race. Dansk opdræt, Sophus Johansen, København 1939, se »Stuefuglene« nr. 4 1940.

F. 49 nr. 22: *Platycercus zonarius dundasi* Mathews 1912
DUNDASI RINGPARAKIT – Tavle 142
Dundasi = peger mod søen Dundas i Vest-Australien, hvorfra holotypeeksemplaret stammer.

F. 53 nr. 11: *Neophema bourkii*

NOMENKLATUR: *Platycercus zonarius dundasi* MATHEWS. Novo Zool. 18, 1912, p. 274. (Lake Dundas, West Australia).

Engelsk: Lake Dundas-, Yellow-collared Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *P. z. semitorquatus* (F. 49 nr. 23) på de fleste områder, men den mangler den røde pande, den gyldne vingeplet er større og tydeligere, brystbåndet er bredt og klart, underhaledækfjerene mørkere grønne, halen er grøn, og endelig er halsringen mere komplet (måske har enkelte eksemplarer antydning af rødt pandebånd).

L. 375, V. 186, H. 199 mm.

♀: Lidt mindre og mere uklar i farverne.

UDBREDELSE: Området omkring Dundas-søen i Sydvest-Australien.

Kort, se F. 49 nr. 23.

I NATUREN: Ikke særlig talrig. Adfærd som andre Ringparakitter.

I FANGENSKAB er der ikke nogle særlige erfaringer beskrevet.

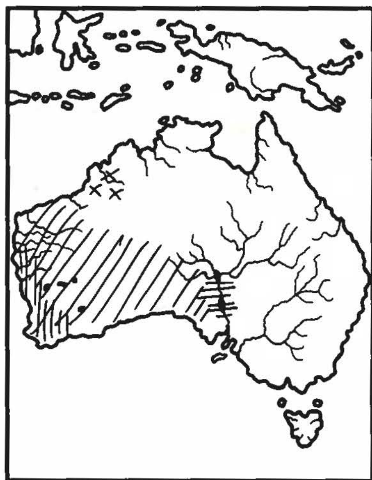
F. 49 nr. 23: *Platycercus zonarius semitorquatus* Quoy & Gaimard 1830

STOR RINGPARAKIT - Twenty-eight Parakit - Tavle 142

Semitorquatus = hentyder til fuglens prydelse, med et ikke helt komplet halssmykke.

NOMENKLATUR: *Psittacus semitorquatus* QUOY & GAIMARD. Voy. Astrol., Zool. I, p. 237, pl. 23 (1830). *Platycercus baueri* LEAR 1832. *Conurus cæruleo-barbatus* BOURJ. 1837-38. *Platycercus semitorquatus* LESS. 1837. *Barnardius semitorquatus* BONAPARTE 1854.

Engelsk: Yellow-collared- eller Twenty-eight Parrakeet. Tysk: Kragensittich, Bandsittich, (Ringsittich). Fransk: Perruche à collier jaune, Perruche vingt-huit. Native: Damuiluk, Dum ul uk, Dow-arn.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande mørkrød, isse og nakke indtil halsringen nærmest sort, kind blå, halsring klar gul, grøn overside; strube og forhals mørkegrøn som oversiden; vingedækfjer mellemgrønne, de små nærmest vingebuen gullige; bugen meleret gulgrøn, men ikke noget egentlig bånd; svingfjer sorte med blå kanter, overvingedækfjer grønne; midterste halefjer mørkgrønne, de øvrige blålige med lysere spidser. Iris gulbrun, næb lys hornfarvet med hvidlig spids, løb mørkebrune.

♂: L. 400, V. 192, H. 218, N. 24, L. 24 mm.

♀: L. 375, V. 186, H. 209, N. 21, L. 24 mm.

♀: Mørkere i farverne end ♂, pandebåndet smallere end hos ♂, ellers som ovenfor.

F. 49 nr. 21: *P. z. zonarius* //
F. 49 nr. 22: *P. z. dundasi* =
F. 49 nr. 23: *P. z. semitorquatus* ||
F. 49 nr. 24: *P. z. occidentalis* × ×

UDBREDELSE: Kystområdet i Sydvest-Australien.

I NATUREN: Lever væsentligt i åben skov eller kratdistrikter, hvor frø og nødder er dens overvejende føde, den er i stand til med lethed at åbne de kirsebæragtige frugter, den finder. Reder er fundet både i hule træer og i skrænter. Dens engelske navn »28« har den fået fordi dens råb lyder sådan, medens den i småflokke foretager sine berygtede togter.

I FANGENSKAB er denne, den største af Ringparakitterne, nu og da udbudt. Allerede 1862 fandtes den i Londons Zoo. Den betragtes som en særdeles god voliere-fugl. I Amerika er den meget søgt, men kostbar, man hævder nemlig, at den kan lære at sige ord og fløjte melodier.

I en friluftsvoliere er den i sit es, men den skal være både stor og modstandsdygtig, da fuglen med sit kraftige næb kan sønderbide tråden og træværket. Den er ikke særlig påvirket af lave varmegrader. Parringen er en hel forestilling med mange gymnastiske øvelser.

F. 49 nr. 24: *Platycercus zonarius occidentalis* North 1893

Occidentalis af occidens = vesten; occidentalis = den vestlige.

Tavle 142

NOMENKLATUR: *Platycercus occidentalis* NORTH. Rec. Austr. Mus. 2, 1893, p. 83. (Roeburne, West Australia). *Platycercus connectens* MATHEWS. Nov. Zool. 1912, p. 274.

Engelsk: Western Yellow-collared Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *P. z. semitorquatus* (F. 49 nr. 23), men er mindre. Hovedfarven mere grå og uden rødt pandebånd; stort lyseblåt kindområde; vingedækfjerene bredere og lysere kantet med gult, svingfjer sorte med gullige spidser; gult bånd over underkroppen fra kroområdet til gumpen; halen grøn med lyse spidser; halskrave bred bagtil, bliver på halssiderne meget smal og undertiden usynlig. Iris orange, øjenring blålig; næb blågråt; løb gråbrune.

L. 360-390, V. 170, H. 185, N. 18,5, L. 22,5 mm.

UDBREDELSE: Vest-Australien, fra omkring 20° sydlig til Geraldton og mod øst til Way-søen. Kort, se F. 49 nr. 23.

I NATUREN: Adfærd som øvrige Ringparakitter.

I FANGENSKAB er den næppe altid erkendt, men taget for *P. z. zonarius* (F. 49 nr. 21), som den godt kan minde en del om.

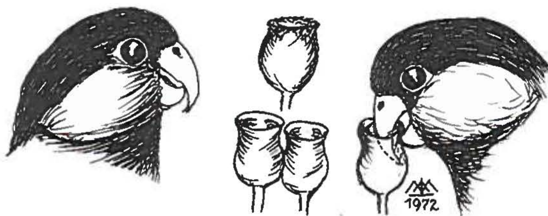
PETERS oplyser, at:

Platycercus paradiseus RUSS, er et *nomen nudem.*

Platycercus mastersianus RAMSAY, er krydsning mellem *P. elegans* og *P. palliceps.*

Platycercus erythropeplus SALVADORI, er krydsning mellem *P. elegans* og *P. eximius.*

Platycercus ignitus LEADBEATER, er en afvigelse af *P. eximius.*

50. SLÆGT: (*Purpureicephalus*)

KAPPEPARAKIT

Har tidligere været anbragt blandt Platycercus-arterne, hvis haler den har nogen lighed med, flad og jævnt aftrappet, men den afviger fra Fladhaleparakitterne på adskillige områder.

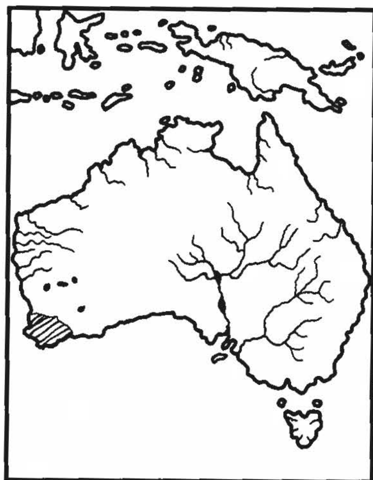
Dens ryg er ensfarvet. Vingerne er kortere og halen længere. Hovedtypen er også afvigende. Næbbet er langt og smalt, stærkt nedadbøjet, det er længere end højt. Denne udvikling af den ejendommelige næbfacon er særdeles praktisk, idet fuglen er i stand til ligesom at fiske frøet op af Eucalyptustræernes frøbægre.

F. 50 nr. 1: *Purpureicephalus spurius* (Kuhl) 1820
KAPPEPARAKIT - Tavle 143.

Purpur = mørkrød; cephala = hoved; spurius = falsk, tilsyneladende bastard.

NOMENKLATUR: *Psittacus spurius* Kuhl. Consp. Psitt. p. 52, 1820. *Platycercus pileatus* Vig. 1830. *Psittacus (Platycercus) purpureocephalus* Quoy & Gaim. 1830. *Platycercus rufifrons* Less. 1831. *Pezoporus rufifrons* Bourjot 1837-38. *Conurus purpureocephalus* Bourjot 1837-38. *Platycercus purpureocephalus* Less. 1837. *Purpureicephalus pileatus* Bp. 1854. *Platycercus spurius* Finsch 1868. *Purpureicephalus spurius* G. R. Gray 1870. *Porphyrocephalus spurius* Hein. 1890.

Engelsk: Pileated Parrakeet, Red-capped Parrot. Tysk: Kappensittich. Fransk: Perruche à tête poûrpre.

F. 51 nr. 1: *P. spurius* //

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Isse og nakke klart rødbrune, tøjler mørkerøde; kinder gulliggrønne, mere gullig på halssider; ryg og øverste vingedækfjer grønne, underryg og overhaledækfjer grønliggule, de længste overhaledækfjer grønne. Bryst og bug violetblå. Underhaledækfjerene omkring gattet grønliggule, men med en bred rød kant mod spidsen; lårene røde, men basis af de enkelte fjer hvidlige. Underhaledækfjerene røde; vingedækfjer grønne, den synlige kant af hånddækfjerene og selve håndsvingfjeren, især ved grunden, mørkeblå; midterste halefjer grønne, gående over i blåt mod fjerenes spidser, de næste halefjer udefter grønne ved basis, på midten som et sort bånd, der går over i blåt, som igen bliver klarere og lysere mod spidsen; spidsen af 3. og 4. par halefjer er hvide. Iris mørkebrun, næb hornfarvet, løb mørkebrune.

♂: L. 370, V. 160, H. 187, N. 25 mm.

♀: Noget mindre.

♀: Som ♂, men noget mere dæmpet og uklar i farverne.

UDFLØJNE UNGER: Overside grøn, et pandebånd og enkelte fjer på issen mørk røde; gump som hos de voksne fugle; bryst og bug grumset rød-grå, hver fjer dog kantet med blåt; underhaledækfjer røde, mere eller mindre isprængt grønt; halen som hos de udvoksede fugle, kun mere grønne og mindre blå.

UDBREDELSE: Sydvest Australien fra King George's Sound til Port Essington.

I NATUREN: Cayley, som har kendskab til fuglene på stedet, anfører meget interessant, at der forekommer ♀♀, som synes at bevare ungedragten, bortset fra den purpurfarvede underside. Skriver videre, at fuglen først er beskrevet af Kuhl 1820 efter et eksemplar i Parismuseet, fanget i Ny Holland.

Mathews beretter, at det samme eksemplar fik nyt navn af Lesson uden bemærkninger og blev så afbildet af Burjot St. Hillare i hans fortsættelse af Valients bog om parakitter.

Fra King George's Sound blev et eksemplar afbildet og beskrevet af Quoy og Gaimard i 1830. Kuhls eksemplar har ungfuglens fjerdragt.

Gould konstaterer i sine notater: »Den er temmelig talrig omkring landet ved King

George's Sound til de nordlige egne af kolonien og ses ofte i småflokke ved jorden – men hvoraf deres næring består, er ikke konstateret. Dens flugt varer ikke længe skønt den er hurtig, heri ligner den arten Platycercus«.

Skønt på ingen måde talrig, er den ikke ualmindelig, og den ses oftest i smågrupper i gummitræerne af hvis frugter det senere er konstateret den lever af, eller på jorden, hvor den søger og æder frø af græs og ukrudt.

Den kaldes undertiden i Vest-Australien fejlagtigt for »King Papegøjen«, de indfødtes navn for fuglen er »Chelyup« efter dens kaldetone. Den synes at være stærkt hadet af farmere og gartnere fordi den er hård ved kornet.

Dens rede indrettes i de knudrede og ofte hule Eucalyptustræer - og ofte er der mange meter fra indgangshullet og ned til bunden af hulheden, hvor reden er indrettet. Der er 4-5 æg i kuldet, farven er hvid og æggenes form er ret ovale, skallen er fintkornet.

Yngleperioden falder i månederne august/november.

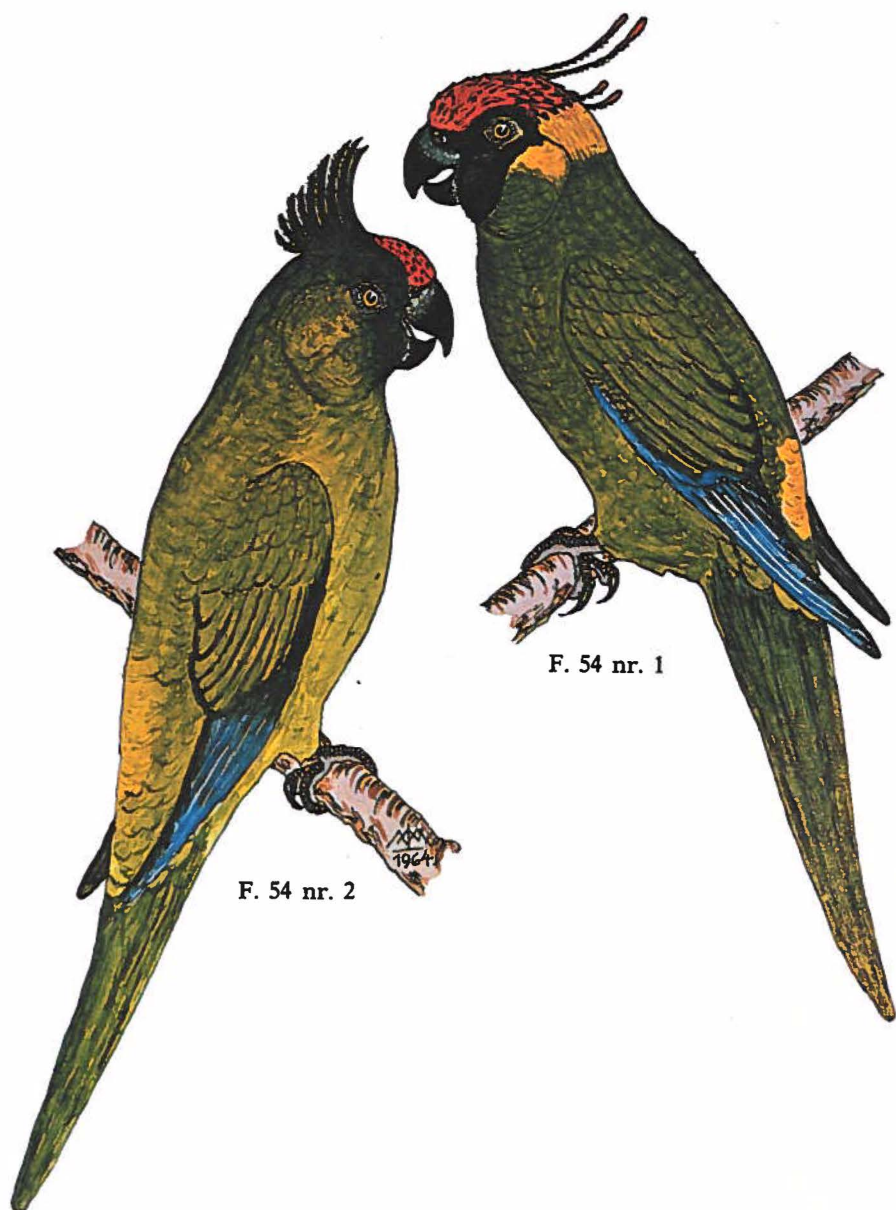
Peters anerkender kun en art, men Mathews mener at kunne påvise afvigelser, så han anfører en underart: *P. spurius Cartery,* som lever i Sydvest-Australien i den nordlige del af hovedartens udbredelsesområde. Mathews betegner den som afvigende ved at være mørkere på ryggen og *mørkeblå på undersiden.*

I FANGENSKAB: Fuglen er forholdsvis sjælden hos os, hvilket nok skyldes forskellige forhold, udførselsforbudet fra Australien betyder, at vi kun råder over de eksemplarer, som er opdrættet i fangenskab, og selv om den, som de øvrige australske fugle, også hos os er forholdsvis ynglevillig, er der selv til ret store priser mange liebhavere til den smukke, farvestrålende og livlige fugl - derved forbliver priserne ret høje.

Det har måske undret en og anden, at de fleste australske fugle er meget lettere at få opdræt af end f. eks. indiske og sydamerikanske arter - men prøv engang at se på en globus, og det vil så vise sig, at Danmarks afstand fra ækvator svarer nøje til Australiens og dens placering er diamentralt modsat Danmarks, hvilket altså vil sige, at vi stort set har klimatiske forhold fælles og den eneste forskel er altså kun, at vi har forår, når Australien har efterår, derfor vil lige importerede fugle, som i naturen er efterårsynglende, forsøge at yngle om foråret her i landet og omvendt.

Nu er de fleste australske parakitter gennem mange generationer opdrættet her under vore forhold, og de er i nogen måde tilpasset vore årstider, hvilket altså kan betyde noget hvis man får nyligt indfangede fugle, som jo nu og da kommer, f. eks. til zoologiske haver eller til studiebrug, så opstår de samme tilpasningsvanskeligheder i forhold til fugle født her. Det er erfaringer enhver opdrætter kender, og da der var fri import, var problemerne meget større. Endelig er sikkert australske fugle i al almindelighed mere ynglevillige fordi forholdene i Australien er barske og kun de frugtbare arter har formået at overleve; en anden årsag er også, at udbredelsesområderne er gennemgående mindre og ynglerytmen følger derfor de samme perioder. Cayley anfører således, at alene flytningen af fuglene fra Vest-Australien til Øst-Australien (Sidney) har voldt vanskeligheder tidligere.

Tavle 153

F. 54 nr. 1: *Eunymphicus cornutus cornutus*
F. 54 nr. 2: *Eunymphicus cornutus uvaeensis*

Neunzig oplyser, at den forholdsvis sjældent er indført. 1854 var den i Londons Zoo og 1873 atter indført til England og senere til Amsterdam. 1910 i Zoo, Berlin. Lord Tavistock skriver om fuglen, at reden skal være som hos rosella-arterne, altså en af de dybe »Grand father clock« (Bornholmer-ur), der i nogen måde kan erstatte de hule træer fuglene i naturen opsøger. Det synes, at fuglene i fangenskab lægger flere æg, et ikke helt ukendt fænomen, Neunzig anfører således 7–9 æg. Opdræt er anerkendt hos Mr. Astley og Mr. Fasey. Fugleholdere, som har haft denne fugl i deres volierer, kalder den en interessant, iderig fugl Hannerne er rene flyveekvilibrister.

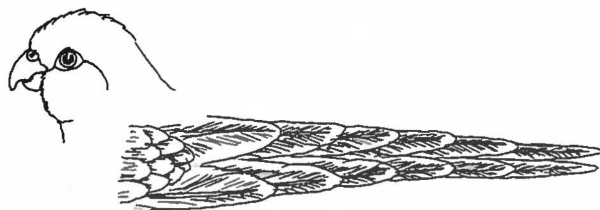
I de senere år har man konstateret, gennem fuglenes maveindhold, at en stor del af deres næring består af frugterne af et Eucalyptus-træ *(Eucalyptus calophylla)*, der sætter nogle nøddelignende frugter, og til at afbrække disse, er fuglens ganske egenartet indrettede næb fortrinligt, men sådan er naturen jo – jo mere man fordyber sig i dens problemer, des mere får man ud af den, og samtidig dukker flere af dens luner op.

Af et par følger den ene altid den anden, efter ganske bestemte regler, efter et bestemt signal letter begge fugle og følger nøje beregnede ruter. Parringsspillet er også egenartet og afviger helt fra Platycercus-arterne. Hannen løfter fjerene på underryggen, så de stritter lige i vejret, og lægger den udspilede hale helt hen over ryggen og lader vingerne hænge helt ned over siddepinden, hvorefter parringen finder sted.

På mig virker fuglene altid meget sky og nervøse, og fuglevenner, som har haft disse fugle, støtter i nogen grad denne opfattelse og advarer mod forstyrrelser, da der let går panik i fuglene, og så flyver de ofte imod og kommer let galt afsted. Er det under almindelige forhold tilrådeligt at sørge for ro omkring volieren – så vil en forstyrrelse i rugetiden være katastrofal

Er der flere par, må de anbringes så langt fra hinanden, at de ikke i parringstiden kan komme til at ødelægge noget for hinanden. Det anføres også et enkelt sted, at man ikke skal tage mere end 1 kuld unger, da det kan befrygtes, at de forsømmer eftermadningen af det første kuld unger

I U. S A. har man set bastarder både med Stanley- og Pennantsparakitter, hvilket dog næppe er tilrådeligt, og »bastardopdræt« har jo kun haft meget få tilhængere i dette land

51.
SLÆGT:
(Northiella)

BLÅMASKET PARAKITTER

Tidligere skulle man søge de blåmaskede parakitter under *Psephotus*, hvor 3 af de 4 arter, som er anerkendt, er beskrevet 1. gang. Der er imidlertid flere ting, som adskiller disse fugle fra slægter, der rummer Sangparakitten, selv om vi må tilstå, at også lighedspunkterne er mange.

Det er små slanke parakitter med svag næbtand; halen længere end vingemålet, halefjerene med hvide spidser. 1. svingfjer kortere end den følgende.

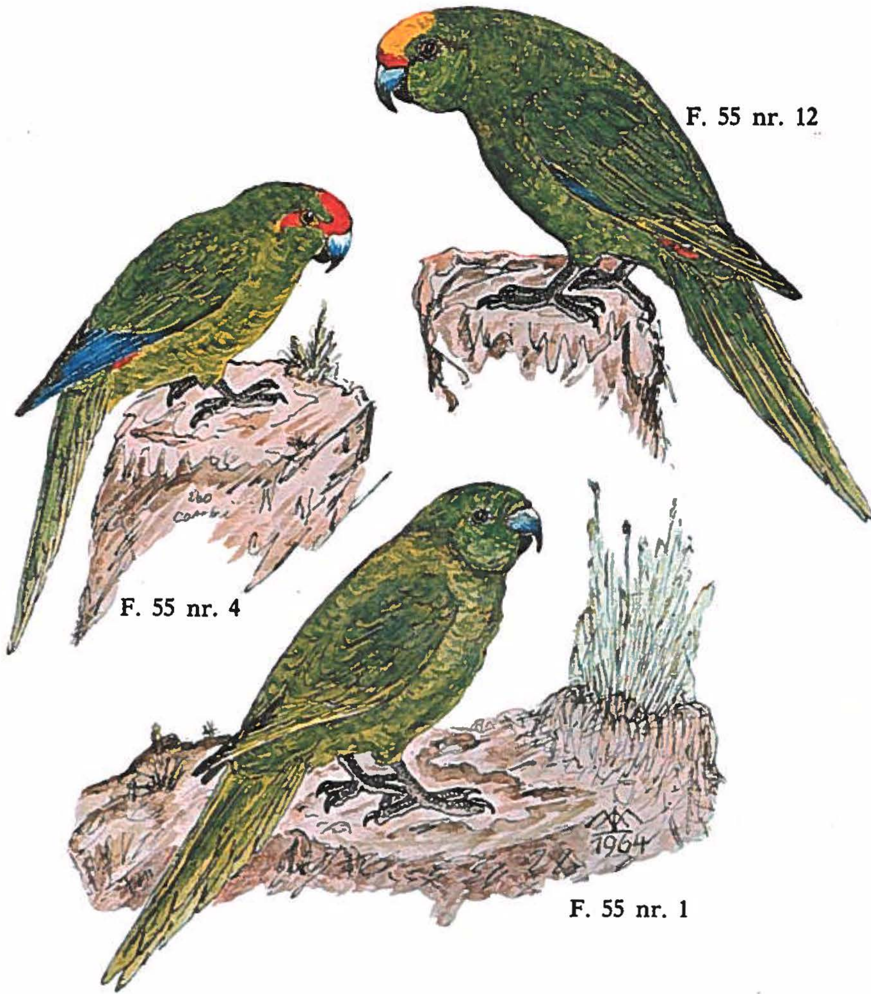
Fuglene er ret sjældne, og derfor er oplysningerne sparsomme, og navnlig meget modstridende, det gælder især deres adfærd, såsom fordragelighed i fangenskab. Den har en evne til i nogen måde at rejse fjerene på issen, og så kan den godt se meget farlig og arrig ud; det er især ♂♂, som rejser fjerene, men det er lige så ofte når den forskrækkes og flygter, som når den er ophidset.
Til bur egner fuglen sig ikke, og i selskabsvolierer må man nøje overvåge den, det går bedst i voliere - men separat. Den yngler helst i hule træstammer eller »Bornholmer-kasser«. Den må have absolut fred og ro, ellers forlader den æg eller unger. Opdrættet flere gange, bl. a. Lord Tavistock 1920.
Som nyindfanget er der ofte spisevægring.
Mathews har en særlig 5. art, *N. h. alter*, fra Victoria, men den har Peters udeladt.

F. 51 nr. 1: *Northiella haematogaster haematorrhous* Gould 1865
RØDGUMPET BLÅMASKET PARAKIT - Tavle 144
Haematorrhous; haima = blodrød; hous = overtrukket med hinde.
NOMENKLATUR: *Platycercus hæmatogaster, part.* GOULD. P. Z. S. 1837, p. 89. *Psephotus hæmatogaster* GOULD 1847. *Psephotus hæmatorrhous* BP. 1856. *Euphema hæmatogastra* SCHLEGEL 1862. *Psephotus hæmatorrhous* GOULD. Handb. Birds Austr. 2, 1865, p. 62. *Euphema hæmatogaster* SCHLEGEL 1864. *Northiella hæmatorrhous* RCHNW. 1881.
Engelsk: Red-vented Blue-bonnet Parrakeet. Tysk: Rotsteifssittich, Blutbauchsittich. Fransk: Perruche à ventre rouge.

F. 51 nr. 1: *N. h. haematorrhous* //
F. 51 nr. 2: *N. h. haematogaster* =
F. 51 nr. 3: *N. h. pallescens* ||
F. 51 nr. 4: *N. h. narethae* ■

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande og maske ultramarinblå; isse, hals, bryst og hele ryggen gråolivenbrun, underste del af bryst og kropsider gul, bugmidte med udløbere op mod siderne samt underhaledækfjer røde (blodrøde); små og mellemste vingedækfjer olivengrå som ryg; store vingedækfjer røde, svingfjerenes yderfane dybblå; undervingedækfjer blå; midterste halefjer blå med lys spids og fjerrande, de øvrige blågrønne med lyse spidser, alle er grønlige ved basis. Iris mørkebrun; næb blåliggrå; løb brungrå.
♂: L. 311, V. 135, H. 172, N. 16, L. 21 mm.
♀: L. 287, V. 130, H. 172, N. 16, L. 19 mm.
UDBREDELSE: Sydlige Queensland og østlige Ny Sydwales.
I NATUREN forekommer den i alle lokaliteter indenfor dens udbredelsesområde, savanne, græsstepper, krat og fugtige skovområder hvor vegetationen er Sandaltræet eller pinier samt kæpmeegene, det har undertiden givet den navnet »bulloak parrot« i folkemunde.
Blåmaskeparakitten er altædende fra knopper, blomster, frø, bær, frugter, blade og kviste af diverse vækster. Den ses ikke så ofte i haverne, når den i småflokke fouragerer.
Alle Northiella arter et totalt fredede.
I FANGENSKAB møder vi den for godt 100 år siden; 1862 var den i London Zoo. Det anføres, at den undertiden kan være ufordragelig overfor småfugle, men at den ellers er en god volierefugl. Den har omkring århundredskiftet været opdræt-

F. 55 nr. 1: *Cyanoramphus unicolor*
F. 55 nr. 4: *Cyanoramphus novaezelandiae cookii*
F. 55 nr. 12: *Cyanoramphus auriceps auriceps*

tet flere steder. Når fuglen ellers iøvrigt er i orden konditions- og farvemæssigt, er det en øjenlyst – og derfor også altid søgt af mange fuglevenner.
Fodring som de mellemstore parakitter, f. eks. Sangparakitten.

F. 51 nr. 2: *Northiella haematogaster haematogaster* Gould 1837 ???
GULGUMPET BLÅMASKET PARAKIT – Tavle 144
Haemato = blodrød; gaster = bug.
NOMENKLATUR: *Platycercus hæmatogaster* GOULD. P. Z. S. London 1837 (1838), p. 89. *Psephotus haematogaster* Alter Mathews. Nov. Zool. 18, 1912, p. 275.
Engelsk: Yellow-vented Blue-bonnet Parrakeet. Tysk: Gelbsteisssittich, Gelbbäuchiger Blutbauchsittich. Fransk: Perruche à bonnet bleu. Native: Bulloak Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner meget *N. haematorrhous* (F. 51 nr. 1), og flere af afvigelserne består i ofte svage farvenuancer og kan derfor fra individ til individ være usikre, men heldigvis er der da et sikkert kendetegn, underhaledækfjerene er hos denne art *rent gule* i stedet for de røde hos F. 51 nr. 1. Hos de fleste eksemplarer er den røde bugplet også mere samlet. Iris mørk; næb gråt; ben grå.
♀: Lidt mindre og svagere i farverne.
♂: L. 295, V. 122, H. 170 mm; ♀: L. 291, V. 120, H. 165 mm.
Salvadori oplyser også, at den afviger en del, hvilket allerede Gould har bemærket.
UDBREDELSE: Ny Syd Wales, en del af Syd-Australien og Victoria. Kort, se F. 51 nr. 1.
I NATUREN: Disse Bånd-parakitter holder af at opholde sig i meget åbne landskaber, eller i kratområder med store, enligt voksende egetræer eller pinier, dette ophold i disse kæmpeege har givet den det anførte navn blandt de indfødte.
I disse mammut-ege findes altid store hulheder eller frønnede partier, der let kan udgnaves til opholdssteder eller redeindretninger for de 5-7 æg (undtagelsesvis op til 10 stk.).
I FANGENSKAB er den en forholdsvis rolig og fredsommelig fugl, men på grund af udførselsforbudet fra Australien, holdt i en så høj pris, at den næppe er holdt i så mange samlinger, som den kunne fortjene, og derfor er erfaringerne ret sparsomme. I Australien har man en helt anden opfattelse af dens egnethed til fællesvoliere, idet man har erfaring for, at den ikke blot jager, men også dræber burfæller, selv om disse er endog større end den selv.
Fodermæssigt er den ikke vanskelig, frø, insekter og frugt er hovedemnerne.
På den permanente udstilling i Københavns zoologiske have udstillede V. Wiese fra Vejle i april 1905 et par *Northiella h. haematogaster* fra Australien, nok det eneste par i landet, og aldrig tidligere levende indført. N. & H. 1905, p. 87.

F. 51 nr. 3: *Northiella haemotogaster pallescens* (Salvadori) 1891
LYS GULGUMPET BLÅMASKET PARAKIT
Pallescens, af pallidus = bleg, lys (pallescens = noget bleg).
NOMENKLATUR: *Psephotus xanthorrhous var. pallescens* SALVADORI, Cat. of Bds. Brit. Mus., 20, 1891, p. 563. (Coopers Creck, South Australia).
Engelsk: Pallid Yellow-vented Blue-bonnet Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Salvadori skriver: Af arten *N. h. haematogaster* (F. 51 nr. 2) forekommer varierende eksemplarer, såvel i størrelse som i farve. Nogle eksemplarer har gule underhaledækfjer, mere eller mindre iblandet røde fjer, og samme blanding af gult og rødt findes også i vingernes mellemste dækfjer.
Eksemplarerne fra Coopers Creek, i det inderste Syd-Australien, må derfor anses som en selvstændig race.
Allerede J. Gould var opmærksom på dette, at disse fugle forekom i en meget ly-

sere form. Også brystet er meget mere blegt og den oliven plet over mellemdækfjerene på vingerne er mere gullig.
L. 302, V. 125–128, H. 165 mm.

UDBREDELSE: Midt i Syd-Australien. Kort, se F. 51 nr. 1.

I NATUREN forholder den sig som de øvrige Northiella-arter.

I FANGENSKAB foreligger ingen oplysninger, men da det her drejer sig om en lokal afvigende farveændring, tør man vel gå ud fra, at krav til foder og adfærd er som hos de andre blåmaskede parakitter.

F. 51 nr. 4: *Northiella haematogaster narethae* (H. L. White) 1921
LILLE BLÅMASKET PARAKIT - Tavle 144
Narethae = efter findestedet i Vest-Australien.

NOMENKLATUR: *Psephotus narethae* H. L. WHITE. Emu, 21, 1921, p. 81, pl. 12. (Naretha, West Australia).

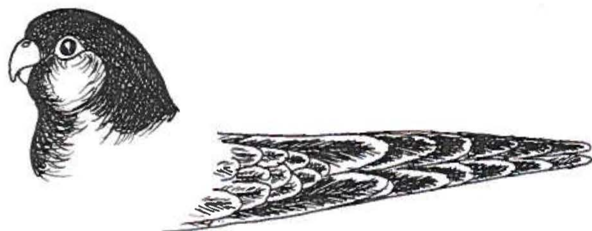
Engelsk: Naretha eller Little Blue-bonnet Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Masken er blålig, ofte kantet med en gullig bræmme; gråbrunlig overside; vingedækfjerene lidt mørkere og forsynede med den røde vingeplet; svingfjerene mørkeblå eller sorte; hele bugen og flankerne er helt gule medens undervingedækfjerene er røde; overhaledækfjerene gullig-grumsede; halefjer blå, men ved basis mørkegrønne, spidsen af fjerene er lyse, næsten hvide. Iris sortbrun; næb gråblåt; løb grå.
♀: Meget mere udvisket, farven over vingen er betydeligt lysere, desuden er masken, især over overnæbbet, tydeligt mindre.
♂: L. 279, V. 126, H. 145 mm; ♀: L. 274, V. 120, H. 145 mm.

UDBREDELSE. Vest-Australien, men kun et mindre område omkring Naretha. Kort, se F. 51 nr. 1.

I NATUREN holder denne art meget til i græsset, hvor den forsyner sig med frø, såvel umodent som modent; men også frugt og knopper eller blade tager den en del af. Se iøvrigt de øvrige arter.

I FANGENSKAB holdes den flere steder i Australien, men der er næppe mange eksemplarer udenfor Australien.

52.
SLÆGT:
(Psephotus)

FARVEPARAKITTER
(SANGPARAKITTER)

Psephotus (græsk) betyder egentlig »med noget indlagt« (marmoreret). Mellemstore parakitter med flad, omtrent ens aftrappet hale; næb helt uden tand, og alle ret farvestrålende. Halen er længere end vingen, man kunne kal-

de dem en mindre udgave af *Platycercus*. I vingen er 1. håndsvingfjer kortere end 2. og 3.
Da alle arterne holder til i steppe- og savanneområder, er de særdeles gode flyvere, men klatrer i grenværk med større besvær end de fleste parakitter; holdes sammen med andre fugle.
Flere af arterne er ynglevillige, og hos nogle af dem er det let at erkende kønnene. Hos Sangparakitten afslører enkelte rødlige fjer på underryggen allerede kønnet i kassen.
Alle fuglene har en lille fin, kvidrende sang, som ♂ flittigt foredrager under yngleperioden.
Fuglene egner sig absolut ikke som burfugle, de bør holdes i voliere, der præsenterer de sig også efter fortjeneste.
Hos flere arter er kønsadskillelsen efter den hvide perlerække på vingens underside hos ♀ ret sikker.

F. 52 nr. 1: *Psephotus haematonotus* Bonaparte
SANGPARAKIT – Tavle 145 ♂ og ♀
Haematonotus = blodrød ryg, henviser til hannens røde underryg.

NOMENKLATUR: *Platycercus hæmatonotus* GOULD. P. Z. S. 1837, p. 151. *Nanodes hæmatonotus (sic)* MITCH. Austr. Exp. 1845. *Psephotus hæmatonotus* GOULD 1845. *Euphemia hæmatonota* SCHLEG. 1864. *Euphema hæmatonota* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Red-rumped, Blood-rumped eller Red-backed Parrakeet. Tysk: Singsittich, Blutrumpfsittich. Fransk: Perruche à croupion rouge.

F. 52 nr. 1: *P. haematonotus* //
F. 52 nr. 2: *P. v. exsul* =
F. 52 nr. 3: *P. v. ethelae* ■
F. 52 nr. 4: *P, v. varius* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hovedet er smaragdgrønt, pande og kinder med et blågrønt skær; overside og vingedækfjer grågrønne; underryg blodrød; overhaledækfjer og bryst lysere grøn; bug, flanker og underhaledækfjer lysegule, på vingerne også en gul plet, vingeranden blå; svingfjer sorte med mørkeblå yderfaner; undervingedækfjer mørkeblå; midterste halefjer grønne, udefter blålige, mørkere mod spidsen, der er hvid. Iris brun; næb hornbrunt; ben brune.
♀: Olivengrøn overside, hver fjer svagt bræmmet med en mørkere farve; vingedækfjer grønlige; strube og kinder mere gulgrønne; underryg grøn; underside grågrønlig; underhaledækfjer gråhvide; iris, næb og ben som ♂.
L. 275, V. 127, H. 142 mm.
UDBREDELSE: Sydvest Queensland, det inderste område af Ny Syd Wales, den sydøstlige del af Syd-Australien og noget af Victoria.
I NATUREN: Fuglen forekommer over et meget stort område, bl. a. hele Liverpool-sletten og hele det åbne land nord herfor, og her er den faktisk en meget almindelig fugl, medens den i Syd-Australien og Victoria betegnes som sjælden.
Efter yngletiden samler unge og gamle fugle sig i store flokke på op mod 100 stk., og disse holder sammen vinteren igennem indtil de udskiller sig parvis næste forår. Selv om den ofte søger sin føde på selve jorden, så ses den hjemmevant i de enkelte træer, som forekommer, og da oftere på svære grene end i kviste. I disse træer findes mange hulheder, som fuglene anvender eller udbygger til reder.

De lægger 4-6 æg, hvide og næsten kuglerunde, skallen er finkornet og glat. Yngletiden falder i september-december.
Sangparakitten er en såre almindelig volierefugl, det er ikke mærkeligt, den har næsten alle de fordele, man kan ønske. Smukke farver, lille sang, ingen skrig, fredsommelig, ynglevillig, til at sætte sammen, fordi ♂ og ♀ let kan skelnes, den er hårdfør og ikke særlig kostkrævende. Ungernes køn kan allerede afgøres medens de ligger i redekassen. Den ruger ca. 24 døgn, kun ♀ ruger medens ♂ holder vagt, ofte sidder den på pinden og synger, ligesom den mader ♀ medens hun forbliver i kassen. Når ungerne kommer på pinden, hjælpes parret ad med at made. Æggene lægges normalt hveranden dag, og der kan til at begynde med være nogen forskel på ungerne, men det retter sig inden ungerne 25-30 dage gamle forlader reden.
Forekommer ret almindeligt med yngel og ofte flere gange efter hinanden.
1897 kendes den både i London og Berlin. 1901 kom den første gang her til Danmark og ynglede kort efter hos V. Wiese.

F. 52 nr. 2: *Psephotus varius exul* Mathews 1912
VESTLIG MANGEFARVET PARAKIT

Exsul = forvist, levende udenfor (i eksil), henviser til fuglens levested helt udenfor de øvrige mangefarvede parakitters leveområde.

NOMENKLATUR: *Psephotus varius exsul* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 277. (Mt. Magnet, West Australia).

Engelsk: Western Many-coloured Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra *P. v. varius* (F. 52 nr. 4) ved en mere blå farve på over- og undersiden, særligt på kinderne, som er mørkeblå uden grønt skær.

UDBREDELSE: Det indre af Vest-Australien. Kort, se F. 52 nr. 1.

I NATUREN er der nøje overensstemmelse mellem denne art og hovedarten *P. v. varius* (F. 52 nr. 4), blot lever den under lidt ændrede forhold og har der udviklet sig lidt anderledes.

I FANGENSKAB er intet kendt.

F. 52 nr. 3: *Psephotus varius ethelae* Mathews 1917
LYS MANGEFARVET PARAKIT

Ethelae = afledt af navnet Ethel, og forklaringen er, at da Mathews skulle navngive den nye art af mangefarvede parakitter fra levestedet i Midt-Australien tog han Captain Samuel Albert White's (1870-1954) hustrus, Ethel Rosina Toms navn. 1906 blev de gift, og de næste 10 år ledsagede hun sin mand på op mod 30 ekspeditioner, og denne enorme indsats ønskede Mathews at understrege og forevige ved at bruge navnet *ethelae.*

NOMENKLATUR: *Psephotus varius ethelae* MATHEWS. Bds. Austr., 6, 1917, p. 408. (Macdonnell Ranges, Central Australia).

Engelsk: Central Australian Many-coloured Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
En noget lysere form, der afviger fra *P. v. varius* (F. 52 nr. 4) både ved at være blegere i den almindelige kropsfarve, med mindre og lysere rødt på bugen.

UDBREDELSE: Midt-Australien, fra Macdonnell Ranges til Oodnadatta. Kort, se F. 52 nr. 1.

I NATUREN er der ikke meget tilgængeligt, og den bedste oplysning om en fugl er den vekselvirkning mellem iagttagelserne i naturen og i vore volierer, men dette er udelukket siden eksporten er standset.

I FANGENSKAB kender vi den overhovedet ikke.

F. 52 nr. 4: *Psephotus varius varius* Clark 1910
MANGEFARVET PARAKIT - Tavle 146
Varius = forskelligartet eller farvet, broget.
NOMENKLATUR: *Psittacus multicolor* TEMM. (nec GM.) M. S. 1819. *Platycercus multicolor* VIG. & HORSF. 1826. *Psephotus multicolor* GOULD 1847. *Euphema multicolor* SCHLEG. 1864. 1910 fik den nyt navn til erstatning for *Psittacus multicolor* KUHL 1820, idet CLARK i Auk 27, 1910, p. 80 gav den navnet *Psephotus varius*. *Psephotus varius rosinae* MATHEWS 1912. *Psephotus varius orientalis* MATHEWS 1917.
Engelsk: Many-coloured, Varied eller Mulga-Parrakeet. Tysk: Vielfarbensittich, Buntsittich. Fransk: Perruche imperiale.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, strube, kinder, bryst og bug glinsende grøn. Ved overgangen mellem bug og ben er den rød; det ser ud, som havde den røde bukser på. Nakke og ryg mere mørkgrøn. På vingen et rødt bånd, der løber parallelt med vingekanten, som er blå; gul pandebånd og rød plet på baghovedet, en farvepragtig fugl, hvis skønhed træder bedst frem under flugten, hvor det kras-gule vingebånd lyser stærkt på den irgrønne og blå baggrund.
♀: I lighed med sangparakit-hunnen, som helhed klarere i farven. Den er olivengrågrøn over det hele, men har en fremtrædende pryd i en dybrød stribe på vingen - svarede til hannens gule vingestribe - og en brun plet på baghovedet.
UNGERNE ligner moderen, men ret snart kommer der hos de unge hanner grønne fjer frem, så man hurtigt kan bestemme kønnet. Iris brun; næb horngråt; ben sortgrå. L. 270-300, V. 120-130, H. 107-165 mm.
UDBREDELSE: Sydvest Queensland, midten af Ny Syd Wales, sydøst Syd-Australien og en del af Victoria. Kort, se F. 52 nr. 1.
I NATUREN: Holder til i tynd skov eller krat, bevoksede sletter med få træer, men nær vandløb eller søer. Trævæksten er oftest Eucalyptus, og her opholder de sig meget, hvis de da ikke er nede i græsset under træerne, for det er netop frø af Eucalyptus, Akacie og et par andre træer (Salt-busken og Museøre-træet), der må holde for. Rederne findes også i de store træer, og yngletiden er juli-december. Som regel 5 æg. Udfarvningen af ungerne varer ca. 1 år. Den forekommer ikke i større flokke, som regel parvis eller familievis, d. v. s. det gamle par og det sidste kuld unger.
Den søger en stor del af sin føde på jorden, og ved undersøgelse af maveindhold har man kostateret, at bær, frugter og insekter også indgår som emner.
I FANGENSKAB: Naturligvis har en så farvestrålende fugl haft sine beundrere, og meget tidligt blev fuglen mål for mange fuglevenner.
Den er ganske vist helt uegnet til ophold i bur, det er en volierefugl, og først under disse forhold befinder den sig vel.
Mangefarvet Parakit er en fredsommelig, men noget nervøs fugl, som man let kan risikere bliver så forskrækket, at den slår sig selv ihjel ved at flyve mod træværket.
Fuglen er en flink yngler, der gerne vil have en dyb redekasse. I naturen er der fra nogle få til omkring 80 fod fra flyvehullet til den nøgne redebund, hvor de 4-6 hvide æg er anbragt. Hunnen ruger alene, hannen mader hende og begge forældre mader ungerne, når de er udruget.
Som foder anvendes hirse, hvede, solsikke samt grønt og frugt, og i yngletiden spiret frø.
Det har vist sig, at nyligt indfangede fugle ofte udviser spisevægring, men kommer de over den første tid, er den ret hårdfør.
Fuglen kunne først ses levende i Zoo, London i 1862. Senere har den været indført flere gange indtil der blev lukket for udførsel fra Australien.
1877 ynglede den i Frankrig, i England skete det 1902 og 1903. Her i landet var der unger hos O. Hirte mellem de to Verdenskrige.

F. 52 nr. 5: *Psephotus pulcherrimus* Gould 1845
PARADIS PARAKIT - Tavle 145
Pulcherrimus = pulcher, af pulchellus = smuk, pragtfuld, her yderligere forstærket til »absolut smukkest«.

NOMENKLATUR: *Platycercus pulcherrimus* GOULD. Ann. & Mag. N. H. XV, p. 114, 1845. *Psephotus pulcherrimus* GOULD 1846. *Euphema pulcherrima* SCHLEG. 1864. *Euphema multicolor, part.* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Paradise- eller Gould's Beautiful Parrakeet. Tysk: Paradiessittich. Fransk: Perruche du Paradis.

F. 52 nr. 5: *P. pulcherrimus* //
F. 52 nr. 6: *P. c. dissimilis* =
F. 52 nr. 7: *P. c. chrysopterygius* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overhoved sortbrun; nakke, ryg og vingedækfjer mørkebrune; pandebånd, små vingedækfjer, bug og underhaledækfjer skarlagenrøde; øjeområde lysende gul; strube, halssider, forhals og kroområde samt bryst lysende og levende grønne; underryg og overhaledækfjer blågrønne, de to midterste halefjer blågrønne, de øvrige grønlige med hvide spidser, de tre yderste er tværstribede ved basis. Iris gulbrun; næb gråbrunt med lys spids; ben grålige.
♀ er betydeligt mere udvisket farvedæmpet, undertiden mangler pandebåndet helt, og den klare grønne farve på forhals og bryst findes kun på et ganske lille område på kinder og strube; øjenområdets gule krans er mindre og svagere; overalt er det den dystre jordbrune kulør, som dominerer; det røde område på bugen er halveret og de oplivende gule kanter som ♂ har mangler helt. Ellers som ♂.
♂: L. 300-310, V. 130-150, H. 155-170 mm.
♀: Noget mindre.

UDBREDELSE: Sydøst Queensland fra Burnett og Wide Bay, mod syd til Darling Downs og Brisbane, mod nord til Ny Syd Wales (alle områderne er med forbehold, for det er i den seneste tid indskrænket voldsomt).

I NATUREN: Det første eksemplar af denne pragtfulde parakit blev 1845 beskrevet af Gould efter et eksemplar, som Gilbert havde fundet ved Darlings bred, og Gould er så betaget af den, at han skriver: »Denne graciøse fugl i forbindelse med den glitrende fjerpragt gør den til den skønneste parakit som endnu er set«, og denne bedømmelse er næppe overdrevet. Desværre ses den nu næsten aldrig, og det er forbavsende lidt man kender til denne fugl. Den har vel heller ikke nogensinde været hvad man ville kalde almindelig, og de beskrivelser man kender, er oftest af museums- eller voliereeksemplarer.
Den ligner i adfærd de øvrige arter af slægten, men een ting kendetegner den dog, det er dens redebygning i termithøje - det er oftest i den øverste del, hvor kun varmen fra dyrene, og ikke dyrene selv, kommer. Det er dog ikke udelukket, at de også har smag for insekterne eller larverne - medens hovedfoderet er græsfrø og frugter af forskellig art. Hunnen så man først 1922.
Dens opholdsområde er græsstepper nær vandløb eller småsøer.
Fra den først blev beskrevet og indtil begyndelsen af dette århundrede, høres næsten intet til fuglen - så kom den 1915 til England, og en del større fuglevenner havde den i mange år i deres volierer.

I FANGENSKAB: Her må vi til England. Lord Tavistock skriver: »Paradis parakitten har ynglet i Europa hos Gedney i England og C. Dotton havde et par, som byggede tunneller i volierens væg for at danne rede og yngle; af denne grund solg-

te han dem, men kom senere til at fortryde sin hastighed bittert. I dag ville enhver fugleven, som havde et par der ville yngle, gladeligt ofre husets væg for at opnå det eftertragtede resultat!
Greene skriver, selv om han beundrer skønheden, må han tage forbehold overfor selve fuglens adfærd, idet de fugle, han har haft i sine volierer, har været sky og forstyrrende, rastløse og ♂♂ synes at være meget hårde ved ♀♀ og jagede dem meget intenst. Også han observerede, at et af de par, han havde, byggede i væggen af det rum, hvor de var anbragt, også han lavede den dumhed at skille sig af med fuglene til zoologisk have - og yngleinteressen ophørte.
Hopkinson hævder, at Prinsesse Saxen-Coburg-Gota var den første, der opdrættede den 1880; senere havde også Gidney unger på pinden.
Der har også været bastarder med ♀ *P. v. varius.*

F. 52 nr. 6: *Psephotus chrysopterygius dissimilis* Collet 1898
SORTHOVEDET PARAKIT - Tavle 146

Chrysos = guld; pteron = vinge; dissimilis = ulig, uens (similis = ens). (Den blev beskrevet 41 år efter den Guldskuldrede, og fra denne afveg den ved den større kalot).

NOMENKLATUR: *Psephotus dissimilis* COLLET. P. Z. S. London 1898, p. 356. *Psephotus cucullatus* NORTH. Vict. Nat. 25, 1909, p. 176. *Psephotus chrysopterygius blauwi* van OORT 1910. *Psephotellus chrysopterygius dorethede* MATHEWS 1915.

Engelsk: Hooded Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande, isse og kinder sorte. Ryg, skuldre og inderste vingedækfjer mørkt gråbrune, øvrige vingedækfjer gule, store vingedækfjer dog sortbrune; vingesvingfjer sorte med smalle, lyse kanter; underryg og overhaledækfjer turkisblå, midterste halefjer bronzegrønne, øvrige blågrønne med hvide spidser; bageste del af ansigtet, siden af halsen, strube, bryst og bug samt flankerne turkisblå; undersiden af halefjer blålige, men lår og underhaledækfjer laksrøde med hvide kanter. Iris mørkebrun; næb gråhvidt; ben brune.
♀: Over- og underside olivengrøn, visse steder med blåligt skær, især kind og bug, ellers som ♂, men den mangler den sorte kappe og det gule vingefelt.

L. 275, V. 125, H. 170 mm.

UDBREDELSE: Nordlige territorium fra Darwin til Pine Creek, mod sydvest til Mc Arthur River. Kort, se F. 52 nr. 5.

I NATUREN: Collet beskrev den efter et eksemplar nedlagt af Dahl ved Mary-floden, og der gør han rede for navnet, idet han skriver: At den ligner *P. c. chrysopterygius* (F. 52 nr. 7), men mangler det gule pandebånd; panden, tindingen og issen er næsten sort. Denne papegøje er truffet i småflokke i Arnhemlandet, særlig mellem Pine-dalen og Katarine-floden - men den synes dog ikke at være almindelig. Hyppigst forekommer den dog i tørre områder.
Det kan ikke benægtes, at den nu og da forveksles med den guldskuldrede.
Den opholder sig meget på jorden, hvor den søger sin føde, som består af frø fra græs og andre planter; desuden ved man, at den ikke forsager insekter og larver.
Den er en fremragende flyver, og dens flugt foregår i bølger; den er meget årvågen og sky, hvis den formoder noget usædvanligt.
Den bygger i myretuer, hvori den gnaver en hulhed i hvis ende en udvidelse tjener som redekammer, her lægges 2-6 æg, der er hvide. Yngletid fra maj til januar. De opholder sig oftest på de højeste grene; morgen og aften flyver de til vandløbene.

I FANGENSKAB: Man synes at være enige om, at den er en behagelig volierefugl, men komplet uegnet til indespærring i et bur. Australske fuglevenner sætter stor pris på den, og den har ynglet adskillige gange.
Lord Tavistock skriver, at den ligner Sangparakitten i adfærd og psyke, at det er

en dejlig fugl, hvis man har god plads til den – men han oplyser, at der ikke skal megen dårlig røgt til, før den er ødelagt, lange negle, krøllede fjer og manglende glans. Flere fuglevenner hævder, at det er en god og hårdfør voliérefugl.
Også her i landet sidder flere par; der har været opdræt nogle steder i udlandet. Til slut skal vi have en af disse beretninger: 1952 ankom fuglene og blev anbragt i en voliere, hvor der var en frønnet træ-redekasse, ophængt under beskyttelseshalvtaget. Parret gik i rede marts 1953 og der blev lagt 4 æg, gav 4 unger (2 ♂♂ og 2 ♀♀). 2. gang 4 æg, 1 ♂ unge klækkede. 1954 i rede i slutningen af marts, 1 kuld på 5 æg, 5 unger (3 ♂♂ og 2 ♀♀). 2. kuld 4 æg, 3. kuld 5 æg, alle ubefrugtede. 1955 1. kuld på 5 æg, 2 unger; 2. kuld på 5 æg, 2 unger. De rugede 21 dage. Ungerne forlod reden 28 dage gamle. Fuldt befjerede og lignede ♀. ♂ ruger ikke, men mader ♀, mest i reden. Begge forældre mader ungerne omtrent 4 uger. Ungerne er meget legesyge; de er først udfarvede efter 15-18 måneder gamle. Den ordinære fældning påbegyndes i november måned.
Foderet består af japansk hirse, hvid hirse, kanariefrø, afskallet havre, hør og raps; meget grønt og umodent græsfrø, mælkebøtter, raigræs, gulerødder, æble, appelsiner (til opmadning grønne ærter).

F. 52 nr. 7: *Psephotus chrysopterygius chrysopterygius* Gould 1858
GULDSKULDRET PARAKIT – Guldvinget Parakit – Tavle 145
Chrysos = guld; pteron = vinge.
NOMENKLATUR: *Psephotus chrysopterygius* GOULD. P. Z. S. 1857, p. 220. *Platycercus chyrsopterygius* G. R. GR. 1859. *Platycercus chrysopterygius* FINSCH 1868.
Engelsk: Golden-shouldered eller Golden-winged Parrakeet. Tysk: Gelbschultersittich.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Panderand, ring omkring øjet gult, isse sort; ryg og skuldre lys gråbrune; underside lyseblå, til dels med grønligt skær; underhaledækfjer røde, hver fjer kantet med hvidt (det er ret vigtigt, fordi ♀♀ af denne art og den forrige netop skelnes på denne farvenuance); armsvingfjer lys gråbrune, de fleste små og de mellemste dog gule; svingfjerene brunlig sorte med blålige kanter; midterste halefjer olivengrønne, mørkere mod den hvide spids, de øvrige mere blålige. Iris brun; næb blåligt hornfarvet; ben grå.
♀: Lysere i alle farverne, mangler det gule pandebånd og vingefeltet; kroområdet grønligt og underhalefjerene lys blålige (Undertiden kan man finde gamle ♀♀ med gråligt pandebånd).
L. 237-240, V. 107-110, H. 140 mm.
UDBREDELSE: Den vestlige del af Cape York halvøen og kystområdet af den sydøstlige del af Carpentaria-havbugten. Kort, se F. 52 nr. 5.
I NATUREN: Forekomst i steppe- og savanne-områderne og ernærer sig væsentligst af græs- og ukrudtsfrø. Den blev opdaget 1856 af Elsey og 1858 beskrevet af John Gould. Han skriver følgende: En af de største glæder botanikeren Robert Brown havde sine sidste 30 leveår, var at vise mig tegningen af denne parakit, tegnet af en af brødrene Bauer. Under en ekspedition nedlagde Elsey 3 eksemplarer, 1 ♂, 1 ♀ og 1 ungfugl, som nu alle er i Australiens nationale samling. Notaterne, der fulgte med eksemplarerne, oplyser, at de er fanget 14. september 1856 og at maveindholdet var frø.
Dr. Macgilliwray skriver, 14. april 1915 »kom vi til Watson-floden, og der jagede vi et par mærkelige parakitter op af mangroverne; de fløj op ad floden og forsvandt. Da jeg gik langs mangroverne, så jeg en af parakitterne flyve derind, hvor jeg fangede den«.
Senere, 1923, fandt Maclennan den ynglende i de mærkelige huler i termitboene. I nogle af rederne fandt han larver og pupper af et møl, der lever i Guana (fugleekskrementer). Der var 4-6 æg, april-juni, august.

F. 55 nr. 2: *Cyanoramphus novaezeladiae saisseti*
F. 55 nr. 3: *Cyanoramphus novaezelandiae subflavescens*
F. 55 nr. 5: *Cyanoramphus novaezelandiae cyanurus*

Den holder mest af at færdes i åbne skove i nærheden af sletter, hvor myretuerne er talrige, og heri gnaver den sin rede.

I FANGENSKAB: Cayley hævder, at det ikke er nogen fugl man almindeligvis holder under beskyttede forhold. Der findes beretninger om flere bastardopdræt, både med Mangefarvet Parakit og Sangparakit, selv om flere også kun gav golde æg. 1901 opdrættede Zoo i London en bastard guldskuldret×mangefarvet.

53.
SLÆGT:
(Neophema)

GRÆSPARAKITTER

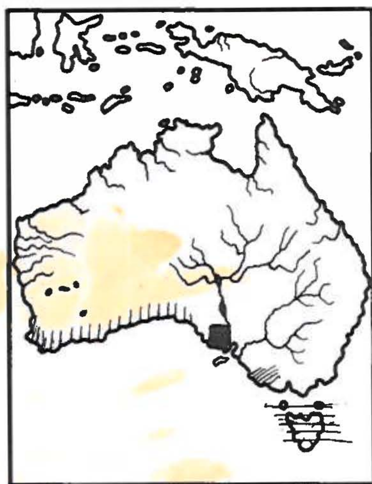
Denne slægt rummer nok de bedst kendte og mest populære arter, men når det gode kommer i forkerte hænder, forringes det ofte. I naturen overlever det bedste, når vi griber ind, understøttes ofte det ringeste, det er ihvertfald sket med F. 17 *Forpus*, F. 47 *Agapornis*, og her med F. 53 *Neophema*, at arterne ikke er holdt strengt adskilte, idet ♀♀ har været så svære for ukyndige at skelne, eller på grund af prisforskellen af for smarte så tillokkende, at et »bastard-roderi« er blevet det nedslående resultat. Derfor gøres der lidt mere ud af netop kendetegnene for de forskellige ♀♀ - det har i mange af de foregående arter været en belastende fristelse, men stadig har pladshensynet hindret os i at skrive meget mere, og vi ved, at der er meget, som vi har udeladt, som burde have været med i bogen, men andre vil sikkert finde at den er stor nok endda.

Neophema-arterne er små fladhaleparakitter, stort set ens i størrelse, 215-230 mm, de syner større end de i virkeligheden er, hvilket skyldes deres lange hale, 110-115 mm, midterste halefjer er kortere end nr. 2 og 3; de tre yderste, der som regel er lyse (gule), er jævnt aftrappet.
Næbbet er kort og højt og i vokshuden forsynet med kraterlignende næsebor, det er ofte næsten dækket af fjerene fra kindområdet. Øjnene er små og livlige uden tydelig iris.
Vingen er et afsnit for sig, vedrørende farverne henvises til farvetavlerne 150 og 151 med de 4 almindeligste arter, og hvis dette kunne bidrage til renere og bedre fugle i fremtiden, har arbejdet med denne udredning mellem adskillige mellemformer ikke været forgæves. ♀♀ mangler den hvide perlerække på vingens underside.
Nogle forfattere opfører *N. bourki* som selvstændig slægt: *Neopsephotus* Mathews, under navn »Rosenbuget Parakit«.

F. 53 nr. 1: *Neophema elegans carteri* (Mathews) 1912

Carteri = efter Thomas Carter (1863–1931), der fra han var 22 år gammel og næsten til sin død, samlede æg, skind og andre præparater til Brit. Mus. eller Tring Museet m. fl. 1903 havde han 500 skind med hjem fra Australien til Tring. Selvfølgelig blev han meget kyndig i Australiens fauna, og over 20 fuglearter er opkaldt til ære for ham.

NOMENKLATUR: *Psephotus elegans carteri* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 278. (Brome Hill, West Australia).

F. 53 nr. 1: *N. e. carteri* //
F. 53 nr. 2: *N. e. elegans* =
F. 53 nr. 3: *N. c. cyanopterus* ■
F. 53 nr. 4: *N. c. chrysostomus* ||

Engelsk: Allied Grass Parrakeet.

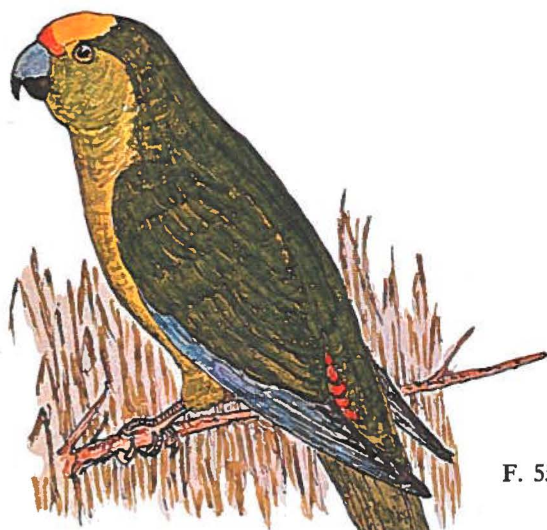
FARVEBESKRIVELSE:
Som det engelske navn antyder, er den beslægtet med Elegant Græsparakit (F. 53 nr. 2), og den ligner den også så meget, at den ofte har levet uden at være erkendt.
Den afviger kun på følgende punkter:
Alle farverne er mørkere, den gyldne olivengrønne overside er mere dyster olivengrøn; det gule område i ansigtet og panden er gulgrønt, undersiden er mørkere grøn på forhals og bryst, medens bugen er gulgrøn.
Men det, man særlig lægger mærke til, er det mørke pandebånd, der hos hovedformen er meget mørkeblåt, er her næsten sort, kun ved nærmere undersøgelse kan man se den blålige tone.
L. 230, V. 112, H. 110 mm.

UDBREDELSE: Sydvest Australien.

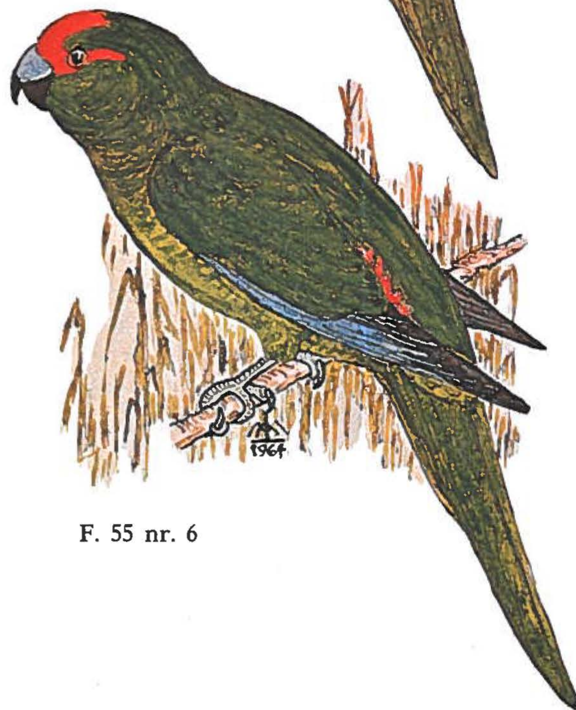
I NATUREN afviger den næppe fra *N. e. elegans.*

I FANGENSKAB foreligger intet, måske fordi den ikke er kendt og erkendt. Flere forfattere forkaster også Mathews påstand, men vi skal huske, at han havde så mange tusinde skind i sin private samling, som han kunne sidde og rokere med, og han vidste nøje, hvor og når de var nedlagt – hvilket gav en stor sikkerhed.

Tavle 156

F. 55 nr. 14

F. 55 nr. 6

F. 55 nr. 14: *Cyanoramphus malherbi*
F. 55 nr. 6: *Cyanoramphus novaezelandiae novaezelandiae*

F. 53 nr. 2: *Neophema elegans elegans* Gould 1837
ELEGANT GRÆSPARAKIT
Elegans = elegant, sirlig, smuk.

NOMENKLATUR: *Nanodes elegans* GOULD. P. Z. S. London, 1837 p. 25. (Tasmania) error = Victoria, fide Mathews 1912). *Euphema elegans* GOULD. Bds. of Austr., 1841. *Psittacus elegans* THIENEM 1846. *Euphema elegans* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Elegant Grass Parrakeet. Tysk: Schmucksittich, Ziersittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Oversiden varm olivengrøn, et bånd af dyb indigoblå hen over panden, kantet foroven med en smal bræmme lys blåt, der fortsætter hen over øjet, *og bag dette;* strube, bryst og kropsider olivengrønne som oversiden, men meget lysere; bug og underhaledækfjer klart gule (enkelte individer har et orange skær, orange plet, på bugen); de små vingedækfjer nærmest skulderfjerene er olivengrønlige, de øvrige dybt blå; håndsvingfjer sorte, dybblå på yderfanerne; hånddækfjer blåsorte; undervingedækfjer dybblå; to midterste halefjer grønblå, det blå skær bliver kraftigere mod spidsen; de næste halefjer blåliggrønne på yderfanerne og sorte på inderfanerne, spidserne er gule, de øvrige er blå ved basis af yderfanerne, dybblå på inderfanerne og gule mod spidsen. Iris mørk brunlig; næb mørkt brunt; ben gråbrune.
L. 210, V. 105, H. 127 mm.
♀ som ♂, men mattere farvet og lidt mindre, mere grøn overside.

UDBREDELSE: Syd-Australien, dele af Ny Syd Wales og Victoria.
Kort, se F. 53 nr. 1.

I NATUREN: Man skal passe på at fæste lid til en enkelt beretning, men læse mange, enkelte oplyser, at fuglen er nær ved at være helt udryddet, andre at den i sit normale udbredelsesområde er talrig. Nu skal det straks anføres, at fuglen er nomadisk, den trækker en hel del omkring, enten det så skyldes foderforholdene eller andre forhold spiller ind, man ved det ikke, men det er nok noget af hvert. Men eet må vi holde fast ved, at når man hævder, at indfangningen og eksporten af visse fugle er en fare for arten, så er det for de allerfleste helt overdrevet og man synes, at når man ikke vil udføre *Agapornis cana* fra Madagaskar - men samtidig udrydder dem med gift som skadedyr, eller, som her i Australien, nægter at udføre kakaduer, og så, som jeg har anført det, foranstalter klapjagter og skamskyder et enkelt eksemplar, som klagende kalder alle de fugle, som opholder sig i nabolaget til sig, så de kan plaffe dem ned. Disse uanstændige myrderier decimerer nok mere bestanden end de i den forbindelse få dyr, der når i sikkerhed i vore volierer. Og af græsparakitterne er der nok flere hos fuglevenner verden over, end i friheden i Australien.
Fuglen foretrækker delvis golde, sandede bælter ved kyster, men til tider også de steppelignende indre områder.
De lever af græsfrø og holder derfor til, hvor dette endnu ikke er afgnavet af de store fåreflokke
De forstår at skjule deres reder, denne er sjældent set af rejsende, men man ser da altid ungfugle. Rederne er i hule træer, og æggene, 4-5 hvide, ligger direkte på det fugtige, frønnede træ i hulhedens bund, ofte flere fod under redeindgangen.

I FANGENSKAB er det en værdsat fugl, ikke mindst for dens tætliggende fjerdragt og dens smukke farver samt ynglevillighed. Den egner sig ikke som burfugl, men er den ideelle volierefugl, hårdfør, og den kan næppe siges at være ufredelig. ♀ ruger alene, ♂ mader hende – senere mader begge forældre ungerne.
Lord Tavistock anfører, at den er meget populær i Amerika, men den har også været kendt i Europa, hvor den har ynglet flere steder.
De Grahl oplyser, at han kender et tilfælde, hvor der er trukket på en 8 mdr. gl. fugl, men tilråder dog at vente til fuglen er over 1 år. Alle de usle græsparakitter, vi ser i dag på vore udstillinger, kan ofte føres tilbage til en utiltalende rovdrift med for unge avlsdyr.

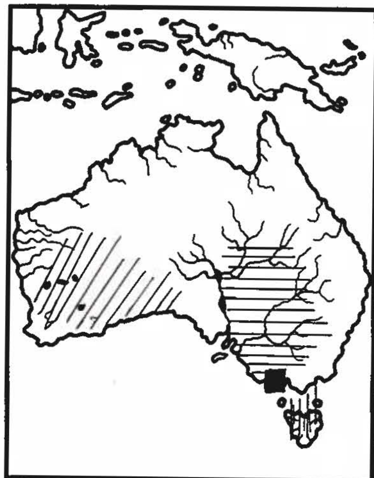
F. 53 nr. 3: *Neophema chrysostomus cyanopterus* (Mathews) 1917
Cyanopterus af cyanos = dybblå; optera = vinge.
NOMENKLATUR: *Neonanodes chrysostomus cyanoptera* MATHEWS. Bds. Austr. 6, 1917, p. 446. (Malton, Victoria).
Engelsk: Victoria Blue-winged Grass Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner den almindelige Blåvinget Græsparakit (F. 53 nr. 4), men afviger ved at dens håndsvingfjer er kraftigt blå, alle andre, med undtagelse af bjergparakitterne, er sorte. Desuden er brystet kraftigt gult og underhaledækfjerene hvidliggule. Størrelse som *N. c. chrysostomus* (F. 53 nr. 4).
UDBREDELSE: Victoria. Kort, se F. 53 nr. 1.
I NATUREN: Mathews anfører nogle oplysninger om denne art i sit store værk, p. 316, og den er beskrevet yderligere p. 443. Der er en tegning af fuglen p. 316 efter et eksemplar fanget ved Morray i 1867 og omtalt af North fra det australske museum.
I FANGENSKAB: Ukendt.

F. 53 nr. 4: *Neophema chrysostomus chrysostomus* Kuhl 1820
BLÅVINGET GRÆSPARAKIT
Chrysos = guld; tomus = mund; hentyder til den tilsyneladende gule mund, som fuglen fremtræder med.
NOMENKLATUR: *Psittacus chrysostomus* KUHL. Conps. Psitt. p. 50, pl. I, 1820. *Psittacus venustus* TEMM. 1819. *Nanodes venustus* VIG. & HORSF. 1826. *Euphema chrysostoma* WAGL. 1820. *Conurus chrysostomus* BOURJ. 1837/38. *Lathamus venustus* LESS. 1837. *Euphemia chrysostoma* SCHLEG. 1864. *Euphema venusta* FINSCH 1868. *Platycercus venustus* FORBES 1879. *Euphema elegans* SCLATER 1879.
Engelsk: Blue-winged eller Blue-banded Grass Parrakeet. Tysk: Feinsittich, Blauflügeliger Ziersittich.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Et bånd af dybt indigoblåt hen over panden, kantet med lysblå bræmme; tøjler og området bag øjet gullige; underside og bryst lysegrøn; bug gul; små vingedækfjer blå; hånddæk- og håndsvingfjer sorte, kantet med blåt på yderfanen, de midterste armsvingfjer farvet som ryggen; undervingedækfjer dybt blå. De fire midterste halefjer grønligt blå, den øverste del af de øvrige er sorte på inderfanerne, blå på yderfanerne og gule mod spidserne. Iris brun; næb og ben brunlige.
♀ farvet som ♂, måske lidt svagere i farverne.
L. 230, V. 108, H. 106 mm.
UDBREDELSE: Tasmanien. Kort, se F. 53 nr. 1.
I NATUREN: Det mærkelige er, at den første beskrivelse af Kuhl er foretaget på et par ♂♂ og ♀♀ i Linné Selskabets Samling i London 1820, og derfor er lokaliteterne her usikre.
Også denne græsparakit trækker en del omkring, men det skal nok vise sig, at området Tasmanien er indkredset rigtigt.
Rugestederne er hulheder i træerne. Ægantal 5-7 hvide. Rugetiden er september-oktober.
I FANGENSKAB lever den udmærket, men det er en særdeles god flyver, og bør derfor have en voliere. Flere fuglevenner tilråder at holde fuglene parvis.
Lord Tavistock skriver, at Blåvinget Græsparakit skal have blandet frø, og husk at det er græsparakitter (græsfrø), grønt og grene med blade må være tilstede for at skaffe skygge i solskin.
Boosey oplyser, at den har anlæg for øjensygdom.
Har været opdrættet flere gange her i landet. Udstillet opdræt i Nykøbing F.

F. 53 nr. 5: *Neophema chrysogaster mab* Mathews 1912
SYDAUSTRALSK GULBUGET GRÆSPARAKIT

Mab = stammer fra »Romeo og Julie« og dækker noget eventyrligt smukt (egentlig en jordemoder).

NOMENKLATUR: *Psephotus chrysogaster mab* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 278. (Syd-Australien). *Neonanodes chrysogaster wallicus* MATHEWS. Bull. Brit. Orn. Cl. 44, 1924, p. 70. (New South Wales).

Engelsk: Purple-banded Grass Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra *N. c. chrysogaster* (F. 53 nr. 6), Orangebuget Græsparakit efter Mathews, derved, at den har et meget bredere pandebånd.

Beskrevet af Mathews.

Ukendt som volierefugl.

F. 53 nr. 5: *N. c. mab* //
F. 53 nr. 6: *N. c. chrysogaster* =
F. 53 nr. 7: *N. p. petrophila* ||
F. 53 nr. 8: *N. p. zietzi* ■

F. 53 nr. 6: *Neophema chrysogaster chrysogaster* Latham 1790
GULDBUGET GRÆSPARAKIT

Chryso = guld; gaster = mave, bug.

NOMENKLATUR: *Psittacus chrysogaster* LATHAM. Ind. Orn. I, p. 97 n. 45 (1790). *Nanodes pulchellus part* STEPH. 1826. *Euphema pulchella* WAGL. 1832. *Euphema auranthia* GOULD 1840. *Euphema chrysogaster* BP. 1854. *Euphema chrysogaster* SOUANCÉ 1856.

Engelsk: Orange-bellied eller Orange-breasted Grass Parrakeet. Tysk: Goldbauchsittich, Grünzügelschönsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overside græsgrøn; pandebånd blåt, kantet med meget svagt lysere blåt foran og bagtil; kinder gullige; bryst gulgrønt, bug gullig med en orange plet på midten af bugen; undervingedækfjer dybt blå; håndsvingfjerene blå med grønne kanter på yderfanerne; 2 midterste halefjer blågrønne, næste par ligeledes, men med sort inderfane, øvrige grønligblå på yderfanerne, sorte på inderfanerne med klart gule spidser. Iris mørk; næb brunt til hornfarvet; ben matbrune.
L. 210, V. 105, H. 102 mm.
♀: Mattere i farverne end ♂ og den orange bugplet er hverken så stor eller så klar som hannens.

UDBREDELSE: Tasmanien. Kort, se F. 53 nr. 5.

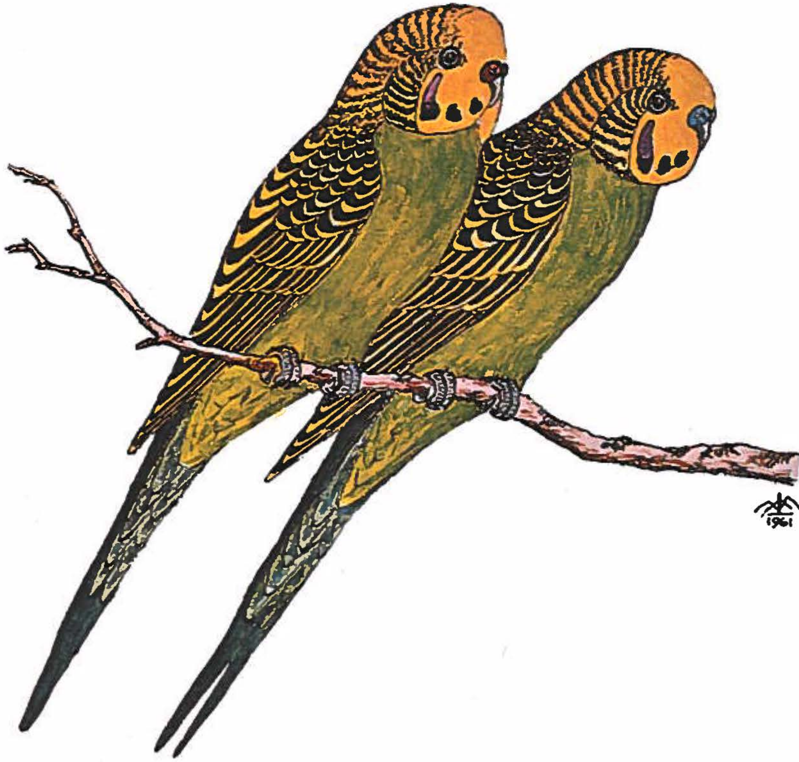
I NATUREN: Gould skriver, at skønt denne fugl ikke er så flot i formen, er den smuk i farven på grund af den orange bugplet.
Den trækker til og fra Tasmanien og fastlandet.
Dens reder er forbavsende godt gemt, men man er klar over, at de er i de udgåede træer. 4-5 æg pr. kuld. Rugetid november-januar.

I FANGENSKAB: 1873 var den i London Zoo, men bortset fra zoologiske samlinger, er den ret sjælden eller ukendt i liebhaveriet.

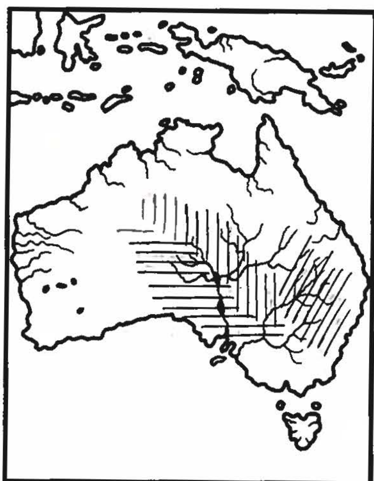
F. 53 nr. 7: *Neophema petrophila petrophila* Gould 1840
KLIPPE GRÆSPARAKIT - Olivengrøn Græsparakit
Petros = klippe; philos = elsker, dens opholds- og findested tilgodeset.
NOMENKLATUR: *Euphema petrophila* GOULD. P. Z. S. 1840, p. 148.
Engelsk: Western Rock Grass Parrakeet. Tysk: Klippensittich.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Oversiden mat olivengrøn, undersiden samme, men dog i en mere gullig tone; pandebåndet dybt indigoblåt, kantet for og bag med en smal linie af en mat blågrøn kulør; en krans om øjet mat blågrøn. Vingebuen blågrøn, de yderste fjer er dybblå. Midterste halefjer blåligt grønne, de øvrige er blåligt grønne, ved basis med sorte inderfaner og klart gule mod spidsen. Iris meget mørk; overnæb mørkbrunligt, undernæb lyst gult; ben og tæer brunliggrå.
L. 210, V. 105, H. 103 mm.
♀: Helt som ♂ bortset fra pandebåndet, der er reduceret.
UDBREDELSE: Kysten og øerne sydvest for Australien fra Freycinet Bay til Albany. Kort, se F. 53 nr. 5.
I NATUREN: Bjergparakitten er stadig temmelig talrig. Den er knapt så pragtfuldt farvet som de øvrige arter, den er således den mørkeste og dystreste af slægten. Den opholder sig i klipperne, og her har den sin rede i klipperevner. På grund af dens færden i bjergene er det praktisk, at den har den forholdsvis lange bagtå. Æggenes antal er 7-8, men rederne er godt gemte.
I FANGENSKAB: Selv om fuglen ikke er særlig farvestrålende, har den alligvel mange venner. Den har ynglet 1880 i Tyskland. Det hævdes, at den har tendens til at blive forkølet. Har været her i landet flere gange.

F. 53 nr. 8: *Neophema petrophila zietzi* Mathews 1912
SYDLIG KLIPPE GRÆSPARAKIT
Zietzi = opkaldt af Mathews til ære for Amandus Heinrich Christian Zietz, 1839–1921, der var en særdeles dygtig indsamler og konservator.
NOMENKLATUR: *Psephotus petrophilus zietzi* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 278. (Sir Joseph Banks Islands, Spencer Gulf, South Australia).
Engelsk: Southern Rock Grass Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra hovedformen ved at være udstyret med et langt mørkere pandebånd, mere grumsede og dystre farver, og endelig lysere blå svingfjer med et svagt brunligt skær.
UDBREDELSE: Kysten og øerne ved Syd-Australien fra Eyres halvøen til Adelaide. Kort, se F. 53 nr. 5.
I NATUREN: Kendskabet til denne art er sikkert meget ringe, og den er næppe erkendt ret ofte.
I FANGENSKAB er den helt ukendt.

F. 53 nr. 9: *Neophema pulchella* (Shaw) 1792
RØDSKULDRET GRÆSPARAKIT - Turkis-parakit
Pulchella = skøn, smuk.
NOMENKLATUR: *Psittacus pulchellus* SHAW. Nat. Mus., pl. 96, 1792, id. Gen. Hist. VIII, p. 470, 1811. *Psittacus edwardsii* BECHST. 1811. *Nanodes pulchellus* VIG. & HORSF. 1826. *Lathamus azureus* LESS. 1831. *Euphema pulchella* WAGL. 1832. *Lathamus pulchellus* LESS. 1837. *Psephotus pulchellus* SCLATER 1860.
Engelsk: Turquoisine Parrakeet, Chestnut-shouldered Grass Parrakeet, Turquoise-Parrot. Tysk: Schönsittich, Rotschulteriger Schönsittich (tysk handlernavn »Türkisin«). Fransk: Perruche turquoise, Perruche Edwards.

F. 56 nr. 1: *Melopsittacus undulatus*

F. 53 nr. 9: *N. pulchella* //
F. 53 nr. 10: *N. splendida* =
F. 53 nr. 11: *N. bourkii* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Oversiden grøn, ansigt blågrønt, over panden et dybere blåt bånd; bryst, bug og underhaledækfjer gule; flanker grønlige; over vingedækfjerene et tydeligt kirsebærrødt felt, de yderste vingedækfjer blå; undervingedækfjer blå, håndsvingfjer blå på yderfanen, de sidste med en grøn kant på yderfanen; undersiden af svingfjerene sort; de fire midterste halefjer grønne, de øvrige blågrønne ved basis med sorte inderfaner og gule mod spidsen.
L. 210, V. 105, H. 105 mm.
Undertiden er de midterste halefjer forsynede med en sort spids; jeg har ikke kunnet få klarlagt, om den skal være der, eller det er en fejl. Enkelte stammer i naturen har en tydelig orange bugplet, der i visse tilfælde har påvirket hele undersidens lyse farve - den er gylden orange - dette bedømmes forskelligt.
♀: Overside mattere grøn, det blå i hovedet er stærkt reduceret; vingefarven er mattere og mangler det rødbrune felt, ellers som ♂.
UDBREDELSE: Sydøst Australien, mellem Sidney og den østlige del af Victoria.

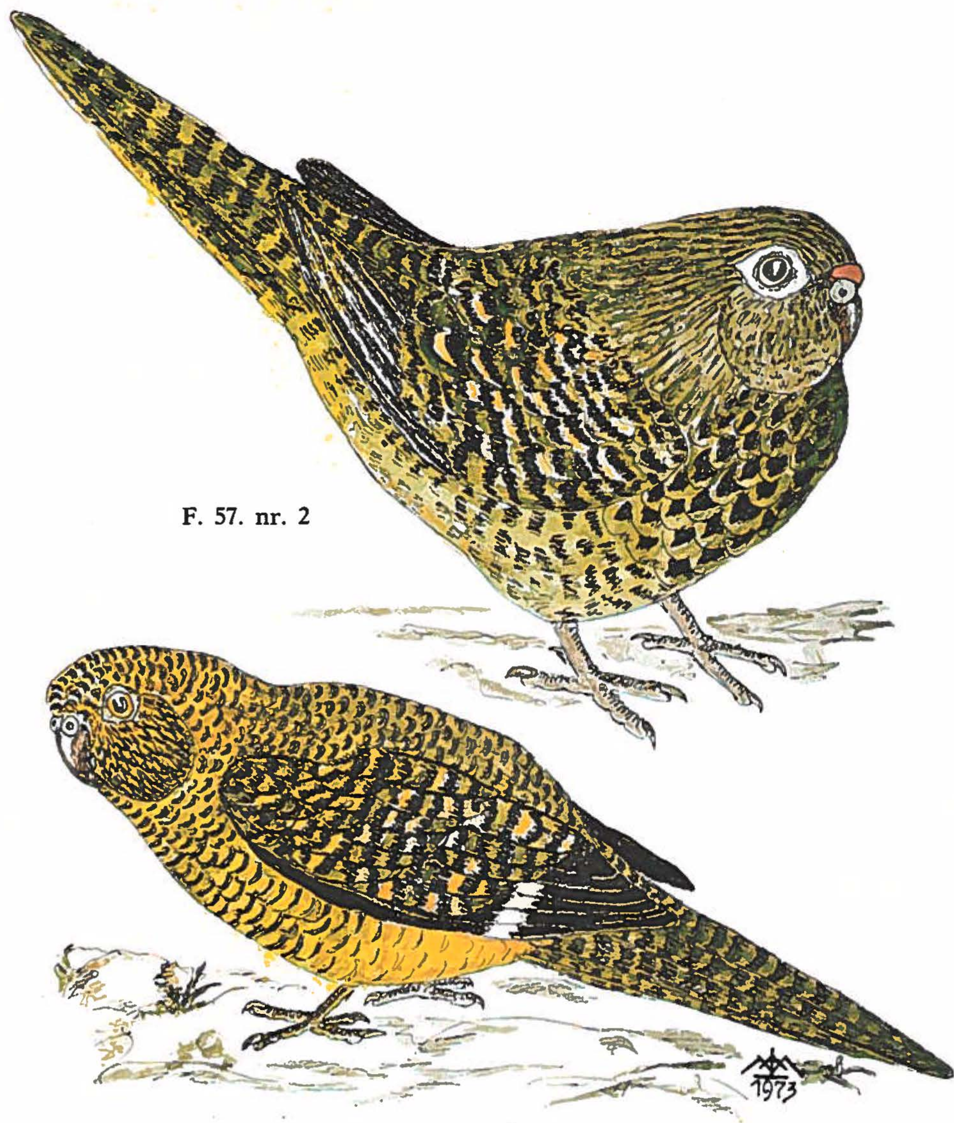
I NATUREN: Denne lille græsparakit har haft en langt større udbredelse, og den forekom uhyre talrig i dens udbredelsesområder, men på et givet tidspunkt omkring 1950 lød der foruroligende røster om, at den var så stærkt på retur, at hele dens eksistens var truet, og dette har nok også været medvirkende til Australiens totale udførselsforbud af levende fugle. Det var nu næppe eksporten, som var årsagen, men de tusindtallige fåreflokke, som afgnavede græsset, så det aldrig nåede at sætte det frø, som var græsparakitternes hovedfoder – så det var nok der årsagen skulle søges.
Imidlertid havde vi allerede dengang flere gode, ynglevillige stammer, og der findes i dag så mange eksemplarer af denne lille parakit, at hverken den eller den følgende er truet.
Det kunne i første omgang synes mærkeligt, at netop en så talrig art var truet til at forsvinde. Man skulle tro, at de mere sjældne lå først for, men forklaringen er jo den, at der næsten altid er foder nok til de få fugle, medens de meget større flokke ved misvækst er langt mere sårbare, og ingen af dem får så tilstrækkeligt at de kan overleve.
Cayley skriver, at man ikke kender ret meget til den, medens Gould oplyser, at han ofte har bemærket den i kratområderne, idet han især er betaget af dens gule halefjer, som den spreder, når den flyver op.
Den yngler i udgåede Eucalyptustræer. Æggene, 4-5, ligger direkte på det frønnede, rådne træ. Yngletiden er august–december.

I FANGENSKAB: Det har vist sig, at den er en endog særdeles dejlig volierefugl. I bure burde den aldrig holdes. Men der er een ulempe ved den – og den kan ikke gentages for ofte.
Medens næsten alle fugle, når de skræmmes, flyver lodret op efter træerne, så flyver alle græsparakitterne, der er steppefugle, vandret når de vil undvige, dette instinkt har fuglene taget med, når de holdes under beskyttede forhold, og da vore volierer som regel er rektangulære, så får de ofte så megen fart på, at de med stor kraft flyver mod volierens endevæg og knækker halsen eller forslår hovedet og er døde om morgenen (læg mærke til, at de ligger altid ved enden af volieren, ikke siden).
Selv om fuglen ikke kan kaldes ufredelig, så bør den nok, ihvertfald i yngletiden,

holdes parvis. Det er som om opholdet under beskyttede forhold har øget fuglens frugtbarhed, således at man kan se kuld på 7-8 stk. Der skal man være fornuftig og begrænse, det er ikke nogen opgave at få mange unger, men at få pæne, store, kraftige, velfarvede dyr. Den rovdrift, der har været udvist med hæmningsløst at lade alt for unge fugle få alt for mange unger, har en overgang givet bagslag, nu synes det som om kvaliteten atter er i fremgang.

F. 53 nr. 10: *Neophema splendida* Gould 1840
RØDBRYSTET GRÆSPARAKIT - Splendid
Splendid = flatterende, brillerende, overdådig pragtfuld.
NOMENKLATUR: *Euphema splendida* GOULD. P. Z. S. 1840, p. 147. *Euphemia splendida* SCHLEGEL 1864.
Engelsk: Splendid eller Scarlet-chested Grass Parrakeet. Tysk: Glanzsittich, Rotbrüstiged Schönsittich. Fransk: Euphème resplendissante.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ansigt og øvre halssider blå; overside græsgrøn; bryst stærkt skarlagen; kropsider grønne; underside gul; små vingedækfjer lazurblå; undervingedækfjer dybt indigoblå; håndsving- og dækfjer sorte med blåt skær. To midterste halefjer mørkegrønne, næste par har grønne yderfaner og sorte inderfaner, de øvrige grønne ved basis på yderfanerne og sorte på inderfanerne, med gult mod spidsen og som får større udstrækning på fjerene udefter, den yderste næsten helt gul. Iris sort; næb mørkt hornfarvet; løb grå.
Man bør tilstræbe, at det røde brystfelt er lige afskåret, at det strækker sig helt op under vingen; fugle med lille og ufuldstændigt brystfelt bør ikke anvendes til avl. Nu er jo flere græsparakit-arter nærmest at betragte som domesticerede fugle, derfor disse avlskrav.
L. 205, V. 108, H. 90 mm.
♀: Noget mattere, kun antydet blåt i ansigtet; det røde bryst mangler, her har hunnen gulgrønt område.
UDBREDELSE: Vest- og Syd-Australien. Kort, se F. 53 nr. 9.
Tidligere var den meget talrig og udbredt over et meget stort område, men efterhånden blev den stærkt decimeret, og man anså den en overgang truet til helt at forsvinde, nu er den ligesom noget i fremgang igen. Ellers er der så mange fine stammer under beskyttede forhold, at tanken om at den skulle uddø, var stærkt overdrevet.
I NATUREN: Goulds beskrivelse var efter et nedlagt eksemplar, og han beklager, at han ikke kan give en mere overbevisende beskrivelse af fuglen.
Taylor og White jagtede nogle rødbrystede fugle i et hult træ, de flygtede imidlertid. White vendte tilbage noget senere, da var den rugende ♀ vendt tilbage, forsigtigt anbragte han sit halstørklæde over flyvehullet og fik på den måde en ♀ + 2 æg, fuglen levede i mange år i White's voliere, men var til sin død meget sky.
I en periode på 6 år hørte man intet til denne fugleart, og man anså den for uddød. Fuglene optræder altid enkeltvis eller højest familievis. Deres redeforhold er som de øvrige græsparakitters. 4-5 æg, sjældent mere end 3 unger.
Det oplyses, at deres reder afviger fra de andre græsparakit-arter ved at de foretrækker selv at lave deres redehuller, og de kravler ikke rundt om kanterne af flyvehullet som andre papegøjer ofte gør. Den er en udpræget frøæder; der synes at kunne undvære vand længere end de fleste andre parakitter. De bærer også små stykker af redematerialerne mellem fjerene og op i reden.
I FANGENSKAB: Det er en glimrende volierefugl; dens opførsel afviger ikke stort fra den Rødskuldrede Græsparakit. Den er meget efterspurgt, og det er først efter 2. verdenskrig, altså 1945, at den igen dukkede op - og nu er den her i landet en meget almindelig fugl.
Den var 1871 i London Zoo, og har også ynglet der.
Efter den første tid i 40erne og 50erne, hvor mange bukkede under inden de blev

Tavle 158

F. 57 nr. 2: *Pezoporus wallicus wallicus*
F. 58 nr. 1: *Geopsittacus occidentalis*

vænnet til vort klima, må vi nu, hvor flere stammer er akklimatiserede, anse den for at være en endog meget hårdfør fugleart, som også visse steder overvintres i det frie (om dette så er rigtigt, kan vel diskuteres). Også denne arts ægantal synes at være steget fra 3-4-5 til 5-6, der ruges 19-20 døgn af ♀, medens ♂ mader hende. Ungerne mades af begge køn.

F. 53 nr. 11: *Neophema bourkii* Gould 1841
BOURKES PARAKIT

Bourkii = efter Richard Bourke (1777–1855); det er en lang, men interessant historie, hvoraf lidt skal anføres:

John Gould skriver: »For kendskabet til den nye art af græsparakitterne står den ganske verden i gæld til Major Sir Thomas Livingstone Mitchell (1792–1855), som fandt den ved bredden af floden Bogan på en af sine ekspeditioner i det indre af Ny Syd Wales, netop der, hvor floderne Bogan og Darling forener sig. Der var en del år forud anlagt et fort, kaldet »Fort Bourke« efter den tidligere guvernør Richard Bourke (1777–1855), og altså er det findestedet, der har skaffet den dejlige lille parakit sit navn«.

NOMENKLATUR: *Nanodes bourkii* MITCH. Austr. Eksp. I, p. XVII, 1838 (descr. nulla). *Euphema bourkii* GOULD. B. Austr. V, pl. 43 (pt. V, 1841). *Euphemia bourkei* SCHLEG. 1864. *Platycercus bourki* FINSCH 1868. *Psittacula bourki* CAB. 1874.

Engelsk: Bourke Parrakeet, Bourks Grass Parrakeet. Tysk: Bourksittich, Rosenbauchsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden gråbrunlig; pande og bånd hen over øjet lys eller blegt blå; enkelte fjer, et bånd under det blå, en plet under øjet og forreste del af kinderne hvidlige; kinder blegt rosa, de enkelte fjer kantede med brunt; brystfjer brune kantet med rosa; bugen klart rosa; kropsider, yderste øvre haledækfjer og underhaledækfjer samt undervingedækfjer blåviolette (violet-blue). 6 midterste halefjer brune med blåt skær på yderfanerne, de tre yderste halefjer brune ved basis af inderfanerne, blå mod basis af yderfanerne og hvide på resten af fjerene. Iris mørk; næb mørkt hornfarvet; ben brune.
L. 210, V. 110, H. 105 mm.

♀: Mattere, lidt lysere farvet, mangler det blå pandebånd. Ofte lidt mindre.

UDBREDELSE: Sydvestlige del af Vest-Australien og det inderste område af Syd-Australien samt vestlige del af Ny Syd Wales. Kort, se F. 53 nr. 9.

I NATUREN: Som vi har set med ihvertfald nogle af græsparakit-arterne, så var de en slags trækfugle, eller strejfede en del omkring, men Bourksparakitten er standfugl. Men den er måske mere end de øvrige græsparakitter en dæmrings- og skumringsfugl; om dagen forholder den sig ret rolig og dvask, men om aftenen søger den til drikkesteder og på fourageringstourne.

Hos Cayley kan læses: »at denne charmerende papegøje nu kun findes meget få steder, den er blevet fanget og efterstræbt så den næsten er udryddet« – og så føjes til »at den kun er frelst fordi de to dygtigste fuglefangere er døde!«

Bourkes Parakit er en stille, beskeden og fredsommelig fugl; den lever i mindre krat, som regel i familiegrupper på 4–6, og i sådanne små hold søger de det nedfaldne frø af græsser og træer – men græsfrø er nok stadig dens hovedfoder.

Fuglene søger før daggry og efter mørket til vandløbene, og da slutter flere flokke sig til undervejs, og flokkene kan være talrige.

Fuglefængerne går ikke efter den ved synet, men øret, dens skingrende kaldetoner vejleder dem, og det har også givet den navnet »Katte-papegøjen«, mest kendt blandt fuglehandlere.

Reden findes i træhuler, ofte højt oppe. Der lægges 4–5 æg, anbragt i den rådne hulhed. ♀ ruger alene i 17-18 døgn. ♂ mader hende sålænge hun ruger. Under rugningen forsvarer han redestedet med stor nidkærhed.

Mathews mener at have påvist en lysere form fra Central-Australien, *N. b. pallidus*, men den er ikke anerkendt.

I FANGENSKAB: En dejlig lille fordringsløs fugl, som regel rolig og fortrolig – og den er ret ynglevillig. Skal den have et minus, er det dens uro i mørkningen, når andre fugle er gået til ro. Det er en volierefugl, og på jorden her er den netop i sit es. Den er ikke så hårdfør overfor kulde som visse andre græsparakitter – den skal have indendørsvoliere, tørt og trækfrit.

Og så skal den være over 1 år før den sættes i avl, hvis man da ikke ønsker at opdrætte usle fugle og ødelægge sine avlsdyr, de kan nemlig godt yngle allerede 8–9 måneder gamle – men spar fuglene!

Visse forfattere har udskilt den fra de øvrige græsparakitter og givet den sin egen slægt som:

»*Neopsephotus bourki*«,

det har Peters imidlertid ikke, derfor har vi også fulgt ham og ladet den gå ind som sidste art i Neophema-arterne.

54.
SLÆGT:
(*Eunymphicus*)

HORN-PARAKITTER

Eunymphicus = ligesom en rigtig nymfe.

Medlemmerne af denne lille slægt udgør kun 2 arter fugle på størrelse med Rosellaerne, eller lidt større. De har 2 eller flere lange, smalle fjer på issen. Dette har givet dem deres navn. Det er grønne fugle, lidt kluntede, med trang til ophold på jorden.

Halen er aftrappet og spids, længere end vingen; 1. svingfjer lanseformet tilspidset. Sjældent indført.

F. 54 nr. 1: *Eunymphicus cornutus cornutus* Gmelin 1788
HORN-PARAKIT

Cornutus = hornbærende, toppet.

NOMENKLATUR: *Psittacus cornutus* GMELIN. S. N. I, p. 327. 1788. *Psittacus bisetis* LATH. 1790. *Platycercus cornutus* VIG. 1825. *Nymphicus bisetis* WAGL. 1832. *Plectolophus cornutus* BOURJ. 1837/38. *Nymphicus cornutus* G. R. GRAY 1855. *Cyanorhamphus cornutus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Horned Parrakeet. Tysk: Hornsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overhovedets sorte fjer har røde spidser, også de forlængede fjer (2+2) bærer en rød, kølleformet afslutning; hovedsiderne er som maske helt sort; et bredt nakkebånd hen over øreområdet er gult, ligesom underryggen, medens den øvrige del af kroppen er grøn; halen noget mørkere grøn; arm- og håndsvingfjerene blå/sorte. Iris gullig; næb sort, ved grunden gråsort; ben mørkegrå.

L. 330-350, V. 150-160, H. 165 mm.

♀ mindre, mere udvisket over farverne; næb mindre spidst.

UDBREDELSE: Ny Kaledonien. Kort, se F. 54 nr. 2.

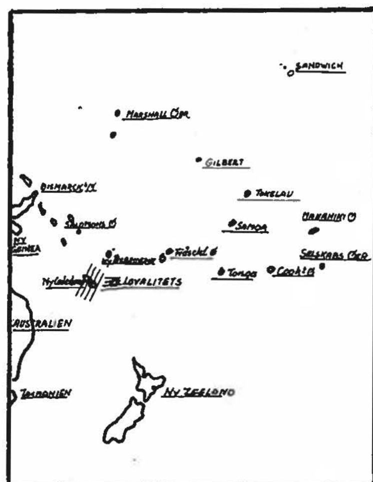
I NATUREN: Det er fugle med stort flokbehov, og de opholder sig flokkevis i skovene, ofte flere par i samme træ. Æder blomster, frugter (nødder), bær samt frø af forskellige planter. Reder i hule træer. 4 æg, men der kendes ikke meget til fuglens adfærd.

I FANGENSKAB: I handel 1879, som regel enkeltvis. 1852 i London Zoo. En over-

gang blev den udbudt lidt oftere; den har ynglet med Uveaparakitten i Tyskland, Berlin Zoo.
Den hævdes at være rolig, fredsommelig og tam. Det er en skumringsfugl, den er mest livlig om aftenen. Foder som Rosella-arterne, men mere frugt; ikke særlig påvirket af kulde.

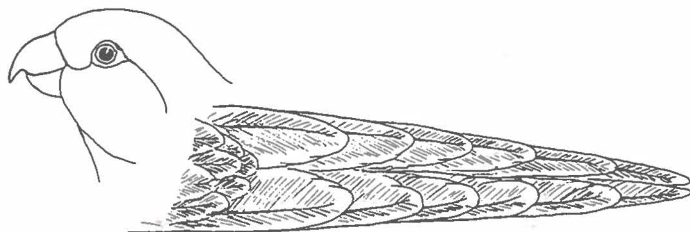
F. 54 nr. 2: *Eunymphicus cornutus uvaeensis* Layard & Layard 1882
UVEA PARAKIT

Uvaeensis = Uvea = en ø i Loyalty øgruppen.
NOMENKLATUR: *Nymphicus cornutus* E. L. & E. L. C. LAYARD. Ibis, 1880, p. 231. (Uvea). *Nymphicus uvæensis* LAYARD & LAYARD 1882. *Cyanorhamphus uvaeensis* RCHNW. 1883.
Engelsk: Uvean Parrakeet. Tysk: Uveasittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner meget Horn-Parakit, men fjerene på issen er flere og samlet i en top; den er mørkegrøn, undertiden med svage røde spidser; panden med røde fjerspidser; øvrige overside grøn; underryg gullig; underside gulliggrøn; vinger som forrige art (F. 54 nr. 1). Hale grøn, mørkere mod spidsen. Iris gullig; næb mørkt hornfarvet; ben grå.
L. 300, V. 150, H. 150 mm.
♀: Lidt mindre, men ellers som ♂.
UDBREDELSE: Uvea og måske Lifu i Loyalty øgruppen.
1881 var et par i Baron Cornely's besiddelse og der kom en unge med Horn-Parakit.
1883 var den atter i handelen.

F. 54 nr. 1: *E. c. cornutus* //
F. 54 nr. 2: *E. c. uvaeensis* =

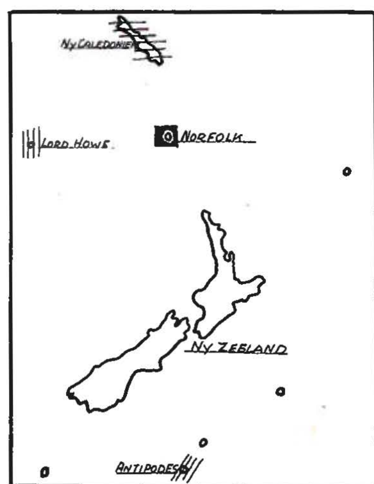
55.
SLÆGT:
(Cyanoramphus)

SPRINGPARAKITTER

Cyano (græsk) = blå, mørkeblå; rhamphos (græsk) = næb.
Fugle af en noget uens størrelse (fra Undulat- til Pennant-størrelse), hvis hovedfarve overvejende er grøn og farveafvigelserne hos de enkelte arter er væsentligt begrænset til hovedet, især pande og isse. Halen er hos de fleste arter

så lang som vingen eller længere; det er en fladhale med taglagt aftrapning. Vingens 1. håndsvingfjer væsentligt kortere end de øvrige fjer fra nr. 2 og nedefter; de enkelte svingfjer er mod spidsen kileformet.
Næbbet er mørkt, som regel med blåligt skær; lårene er gennemgående ret lange.
De fleste arter er meget sjældent forekommende fugle, udbredt over en række øgrupper, og en del af de 15 arter eller racer er kun kendt i ganske få museums-eksemplarer – og flere af de her nævnte må antages at være uddøde.

F. 55 nr. 1: *Cyanoramphus unicolor* Lear 1831
Unicolor = ensfarvet; uni = en.
NOMENKLATUR: *Platycercus unicolor* VIG. P. Z. S., 1831, p. 24. *Psittacus platycercus viridis unicolor* BOURJ. 1837/1838. *Cyanorhamphus unicolor* BP. 1854. *Platycercus fairvhildi* HECTOR 1886. *Parrakeet (larger species)* REISCHOK 1889.
Engelsk: Antipodes Island Parrakeet. Tysk: Einfarbensittich.

F. 55 nr. 1: *C. unicolor* //
F. 55 nr. 2: *C. n. saisseti* =
F. 55 nr. 3: *C. n. subflavescens* ||
F. 55 nr. 4: *C. n. cookii* ■

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overside olivengrøn, mere eller mindre gullig på underryggen; pande, hovedsider og øreområdet mere glansfuldt grønt; håndsvingfjer blå; undersiden gulliggrøn; hale grøn, underside olivengullig; hånddækfjer blå. Næb sortagtigt, men ved basis blåt; iris orange; ben brunlige.
L. 300, V. 150, H. 150 mm.
♀: Mindre og mere udvisket og mat; næb brunligt.
UDBREDELSE: Antipode-øerne.
Fuglen flyver nødigt, vandrer omkring i højt græs eller kravler i mindre buske eller små træer. Den flyver ikke gerne, da den stride blæst over øen vanskeliggør dette. Da den første beskrivelse fremkom 1831 og udbredelsen var ukendt, måtte man vente 54 år før man fik løst gåden.
Meget sjældent indført. 1904 i London Zoo og Berlin; men fuglen er også sjælden i det område, hvor man tidligere har fundet den.
Man har hævdet, at dødsklokkerne ringer over den sjældne fugl, og man har ligefrem sigtet Am. Mus. Ekspeditionen 1934 for at have bidraget til udryddelsen af fuglene.
Frank M. Champmann svarer meget hånligt at »den store fortræd« og »at det er frygteligt« o. s. v. – for det korte ophold på bl. a. Nordfolk-øerne, som Seck ledede for Whitney Ekspeditionen – er voldsomt overdrevet, og det har næppe forstyrret øernes fauna, hans udbytte ialt beløb sig kun til 5 eksempalrer af arten *C. unicolor*.
1930 ejede Lord Tavistock et enkelt eksemplar, og det blev udtalt, at dette nok var det sidste eksemplar, der levende nåede vore breddegrader; for at fuglen er uhyre sjælden, er ganske sikkert – og klimaet på den enlige ø er meget barsk.
Det er rolige og medgørlige fugle, der hurtigt falder til under beskyttede forhold.

F. 55 nr. 2: *Cyanoramphus novaezelandiae saisseti*
J. Verreaux & Des Murs 1860
SAISSET'S GEDEPARAKIT - Tavle 155
Saisseti = efter Guvernør Kaptain M. Saisset, under hvem de franske besiddelser i Stillehavet sorterede og som havde udvist interesse for J. Verreaux og Des Murs forskning.
NOMENKLATUR: *Cyanorhamphus saisseti* VERR. & DES MURS. Rev. et Mag. de Zool., p. 387, 1860. *Platycercus novæ zeelandiæ part.* FINSCH 1868. *Platycercus saisseti.*
Engelsk: Saisset's Parakit. Tysk: Saissets Laufsittich.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Fuglens overside mørkgrøn, på siden af underryggen enkelte røde fjer; halen blågrøn; hoved klart rødt; næb blåligt; underside gullighvid; svingfjer blå; iris orange; løb kødfarvede.
L. 315, V. 125, H. 155 mm.
UDBREDELSE: Ny Caledonien. Kort, se F. 55 nr. 1.
Det hævdes, at den ernærer sig af småfrø, som den søger på jorden, og de ses ofte i mindre flokke. Den vil meget gerne have den modne frugt af »pawpaw«, idet den river det melonlignende frugtkød bort for at nå ind til de skarpe frø deri.
28. juni 1882 kom et levende eksemplar til London Zoo.

F. 55 nr. 3: *Cyanoramphus novaezelandiae subflavescens* Salvadori 1891
LORD HOWE PARAKIT - Tavle 155
Subflavescens; sub = lidt, næsten; flavus = lysegul.
NOMENKLATUR: *Parrot from Lord Howe* Land. Phil. Bot. Bay, p. 225, 1789 - GRAY. Ibis, 1862, p. 231. FINSCH. Papag. II, p. 933, 1868. *Cyanorhamphus subflavescens* SALVADORI. Ann. et Mag. N. H. (6) VII, p. 68, (1891).
Engelsk: Lord Howe Islands Parrakeet.
FARVEBESKRIVELSE:
Denne parakit var meget lig Cook's Gedeparakit (F. 55 nr. 4), *C. n. cookii* (for den er sandsynligvis uddød). Den var såre almindelig og talrig på Lord Howe øerne, indtil disse blev koloniseret ved den hvide mands ankomst til øerne, ihvertfald begyndte udryddelsen dengang. Det er jagten på de fortrolige og frygtløse, intetanende fugle mere end forandringen i fodermulighederne ved korndyrkningen, der må bære skylden for dens forsvinden.
Den har nu været uddød siden omkring århundredskiftet. Den var noget mindre end *C. n. cookii* (F. 55 nr. 4), men afveg ellers ikke fra denne i farverne.
Det oplyses som regel, at denne slægt *Cyanoramphus* har 15 kendte medlemmer, og det var nok rigtigt een gang, men sandheden er nok den, at de 6 heraf nu er uddøde - og andre af den rødpandede parakit er så fåtallige på flere af de ganske små øer, at man kan forudse, at de med raske skridt går deres undergang imøde.
UDBREDELSE: Lord Howe Islands. Kort, se F. 55 nr. 1.

F. 55 nr. 4: *Cyanoramphus novaezelandiae cookii* Gray 1859
COOK'S GEDEPARAKIT - Tavle 154
Cookii = efter Englands store opdagelsesrejsende James Cook, født 27. oktober 1728 og dræbt 14. februar 1779 af de indfødte på Sandwich øerne. Gray gav denne parakit hans navn for hans opdagelsesfortjenester netop i disse fugles hjemsted.
NOMENKLATUR: *Platycercus cookii* G. R. GRAY. List. Psitt. Brit. Mus., p. 13, 1859. *Platycercus rayneri* G. R. GRAY 1863, *Platycercus novæ zeelandia* FINSCH 1868. *Cyanorhamphus rayneri* G. R. GRAY 1870.
Engelsk: Norfolk Island Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *C. n. novaezelandiae* (F. 55 nr. 6), men er noget større og har et meget kraftigere næb; den røde farve på fuglens forhoved og øjenstribe er mere udstrakt, men forskellen er ikke stor.
L. 350-360, V. 140-150 mm. (som en stor Pennant og altså den største art).

UDBREDELSE: Norfolk øen. Kort, se F. 55 nr. 1.

I NATUREN: Den holder til i krat og skovrande med lysninger, eller flodbredder med buskagtig bevoksning. Den holder sig i det hele taget meget nær jorden og smutter let og hjemmevant gennem det tætte buskværk, ligesom de øvrige arter besøger den meget sjældent højskoven, medens farmernes marker må holde for; men forjages den, søger den dog beskyttelse i skoven, eller i meget høje træer. Den flyver højt og i siksak og meget hurtigt med heftig snadrende skrigen. Advarselsskriget lyder omtrent som »twenty-eight«. Den forekommer oftest i mindre flokke, 3-12 eller mere. I yngletiden skiller de sig ud parvis; dens rede er i udgåede eller omstyrtede træer, sjældent i klipperevner. 3-7 hvide æg.
Føde: Hovedsageligt frø og bær, men også mindre insekter.

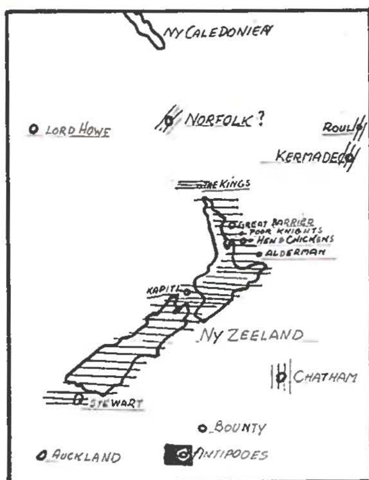
I FANGENSKAB: Ingen oplysninger.

F. 55 nr. 5: *Cyanoramphus novaezelandiae cyanurus* Salvadori 1891
BLÅHALET GEDEPARAKIT - Tavle 155

Cyanurus af cyanos (gr.) = blå, mørkeblå; ura (gr.) = hale.

NOMENKLATUR: *Parroquet from Macaulay's Island.* Phill. Bot. Bay p. 228 (1789). *Platycercus novæ-zealandiæ* CHESEMAN 1888. *Cyanorhamphus cyanurus* SALVAD. Ann. & Mag. N. H. (6) VII, p. 68 (1891).

Engelsk: Raoul Island Parrakeet.

F. 55 nr. 5: *C. n. cyanurus* //
F. 55 nr. 6: *C. n. novaezelandiae* =
F. 55 nr. 7: *C. n. chathamensis* ||
F. 55 nr. 8: *C. n. hochstetteri* ■

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Fra den mere kendte Rødpandet Gedeparakit (F. 55 nr. 6) afviger den på forskellige punkter; den er større; vinger og hale meget mere blå og kinderne er lys emeraldgrønne. Også i type synes den at afvige, idet hovedet virker mindre og halsen kraftigere. Den røde plet på ryggen er større.
♀ er også lettere at kende fra ♂ på en anden helt afvigende hovedfacon.

UDBREDELSE: Raoul Island, måske andre øer i Kermadec-gruppen.

I NATUREN: Kermadec-øerne ligger 5–600 miles nordøst for Ny Zealand, og en af øerne er verdenskendt for sin fåreavl, nemlig Sunday Island, men på denne ø er parakitten helt udryddet, medens den synes at have levet uforstyrret på en anden af småøerne i den fjerne gruppe, indtil menneskene landede der, da var der f. eks. hverken rotter eller katte, men begge dele blev de velsignede med efterhånden, og dermed var fuglenes skæbne beseglet.
Sydney Porter skriver 1934, at han har set et rigtigt par af denne meget sjældne parakit hos dens ejer på Ny Zealand, denne havde været på øerne og der sikret sig fuglene. ♀ rugede i en udhulet træstamme på indtil 8 æg i en lille voliere. Det var 2. gang den rugede, også 1. gang på 8 æg, alle disse var ubefrugtede. Han mente det skyldtes den lille voliere, og det ville han rette, men om opdræt hos ham ved man intet.

Han fortalte forøvrigt videre, at de på et par af øerne endnu ynglede i jordrevner og at de næsten altid opholdt sig på jorden, ledende efter foder, der er græsfrø. Det her omtalte par blev væsentligt fodret med frø og korn, og deres kondition var fremragende. Der havde i parret tidligere været en anden ♀, der var død af læggenød efter at have lagt 20 æg.

Et par af denne art blev også importeret til England sidst i 1920erne, det var den afgående guvernør, som, da han vendte hjem til England, tog dem med og ihvertfald 1934 levede de i god behold.

Der er kun eet eneste skind af denne sjældne fugl i British Museums store samling, og det stammer fra Raoul-øen.

F. 55 nr. 6: *Cyanoramphus novaezelandiae novaezelandiae* Sparrman 1787
RØDPANDET GEDEPARAKIT - Tavle 156

Novaezelandiae = efter udbredelsen på og på øerne i nærheden af Ny Zealand.

NOMENKLATUR: *Psittacus novæzelandiæ* SPARRMAN. Mus. Carls., pl. 28, 1787. *Psittacus pacitius* GM. 1788. *Platycercus pacitius* VIG. 1825. *Lathamus sparmanii* LESS. 1831. *Platycercus novæ seelandiæ* WAGL. 1832. *Platycercus novæ zeelandiæ* HARTL. 1854. *Cyanorhamphus novæ zealandiæ* BP. 1854. *Cyanorhamphus novæ guineæ* BP. 1856. *Platycercus novæ guineæ* G. R. GRAY 1859. *Coriphilus novæ zeelandiæ* SCHLEG. 1864. *Euphema novæ zeelandiae* SCHLEG. 1874. *Platycercus auklandicus* G. R. GRAY 1859. *Platycercus forsteri* FINSCH 1868. *Cyanorhamphus forsteri* RCHNW. (1878-83).

Engelsk: Red-fronted Parrakeet, New Zealand Parrakeet, Macquary Parrakeet. Tysk: Ziegensittich, Laufsittich, Neu Seeland Sittich, Rotstirniger Neuseeländer. Fransk: Perruche de la Nouvelle Zélande, Perruche pacifique.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Overside græsgrøn; underside lysere gulgrøn; pande til hen gennem øjet og over øredækfjerene samt isse skarlagenrøde, ligeledes en saddelplet på underryggens sider; vingerand, tommelfjer og håndsvingfjer lyseblå, forreste håndsvingfjer med mørkeblå yderkant; vingedækfjer og armsvingfjer som oversiden; undervingedækfjer blågrønne; hale grøn; undersiden uklar guldoliven; næb sortgråt, ved grunden hvidlig blågrå; iris orangerød til kirsebærrød; løb sortagtigt brungrå.
L. 230-260, V. ca. 125, H. 110-130 mm.

UDBREDELSE: Ny Zealand: Three Kings, Poor Knights, Hen and Chikens, Great and Little Barrier Islands, Alderman Islands, Kapiti, South Island og Steward Island. Kort se F. 55 nr. 5.

I NATUREN: Det ville blot blive en gentagelse af de allerede anførte oplysninger atter at nedfælde, hvad vi ved om disse fugles adfærd, læs de øvrige oplysninger.

I FANGENSKAB: Tidligere kom den af og til, men ved 1ste verdenskrig blev den sjældnere, omkring 1920 kom den sidste gang. 1ste gang var den i London Zoo 1864.

Den er meget urolig morgen og aften, løber rastløs omkring på jorden og smutter let gennem endog tæt grenværk, hvilket kan betyde noget for fuglestuens størrelse. Som regel er den fredelig og fordragelig overfor andre fuglearter. Ved sin uro forstyrrer den ofte andre fugles reder, og overfor andre Cyanoramphus-arter er den stridbar i yngletiden.

Opdræt har flere gange fundet sted. Hos Delacour ynglede den allerede 1878. Holdes i hjemlandet meget i bur, de er lærenemme og kan lære at sige enkelte ord.

F. 55 nr. 7: *Cyanoramphus novaezelandiae chathamensis* Oliver 1930
CHATHAM ØERNES RØDPANDEDE PARAKIT

Chathamensis = fra Chatham-øerne sydøst for Ny Zealand.

NOMENKLATUR: *Cyanoramphus novaezelandiae chathamensis* OLIVER. New Zealand Birds 1930, p. 412, in text.

Engelsk: Chatham Islands Red-fronted Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Den er knapt så stor som *C. n. novaezelandiae* (F. 55 nr. 6), og dens røde pandeplet er noget større og af en mere mørk tone.

UDBREDELSE: Chatham-øerne. Kort, se F. 55 nr. 5.
Ukendt i liebhaveriet.

F. 55 nr. 8: *Cyanoramphus novaezelandiae hochstetteri* Reischek 1889
ANTIPODE ØERNES GEDEPARAKIT

Hochstetteri = står for Dr. Ferdinand von Hochstetter, 1829-1884; han var østriger, studerede theologi og naturhistorie, deltog 1854-59 som geolog i »Novara«-ekspeditionen. Han fik udgivet en omfattende bog om Ny Zealand 1863. Han var fra 1860-1881 professor i mineralogi og geologi.
Efter hans død gav hans søn, Arthur von Hochstetter, Arthur Reischek en tilladelse til at han måtte knytte faderens navn til den lille Gedeparakit fra Antipodes 5 år efter hans død.

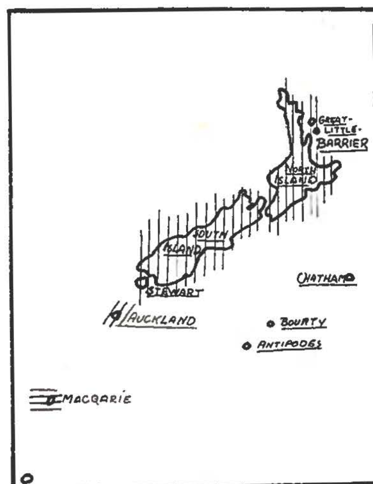
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Fjerdragten ligger nær op til *C. unicolor* (F. 55 nr. 1) med det lysende grønne omkring næbroden og op over panden; issen er belagt med en meget mørkrød eller rødbrun farve; nakken er gullig op til det røde felt.
♀: Mindre af størrelse og mørkere i farverne; det røde af mindre udstrækning.
L. 275, V. 120 mm.

UDBREDELSE: Antipodes øen. Kort, se F. 55 nr. 5.
Om fuglen kendes ikke ret meget, og i fangenskab slet intet.

F. 55 nr. 9: *Cyanoramphus novaezelandiae aucklandicus* Reichenow 1881
AUCKLAND GEDEPARAKIT

Aucklandicus = henviser til øen Auckland, hvor fuglen i sin tid blev fundet.

NOMENKLATUR: *Cyanorhamphus novaezeelandiae subsp. aucklandicus* REICHENOW. Journ. f. Orn. 29, 1881, p. 42 (ex Bonaparte, Naumannia 1856, Beilage No. 1, cohere a. nomen nudum).

Engelsk: Auckland Island Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Mørkegrøn overside; rød pande og øjenstribe; sortblå svingfjer.

UDBREDELSE: Auckland øen.

I NATUREN: Holder til i kratskov og gemmer sig ofte i det høje græskrat. Flyver sjældent så længe der er mulighed for at løbe. Reden i træer, men sjældent ret højt.
Ingen volierenotater.

F. 55 nr. 9: *C. n. aucklandicus* //
F. 55 nr. 10: *C. n. erythrotis* =
F. 55 nr. 11: *C. zealandicus* ?
F. 55 nr. 12: *C. a. auriceps* ||

F. 55 nr. 10: *Cyanoramphus novaezelandiae erythrotus* Wagler 1832
MACQUARIE GEDEPARAKIT

Erythrotis af erythros = rød; otos = øre.

NOMENKLATUR: *Psittacus erythrotis* WAGLER. Abh. K. Bayr. Akad. Wiss. Math.-Phys., Kl. I, 1832, 2, 426, (ex Vigors Zool. Journ., I, 1825, p. 529. Suppl. pl. I).

Engelsk: Red-rumped Parrakeet, The Macquarie Parrakeet. Tysk: Schwarzstirniger Laufsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overside olivengrøn; hovedet renere grønt; panden brunlig fløjelssort; tøjle og en plet på øredækfjerene, gump og overhaledækfjer brunrøde; underside blågrøn, ligeledes de små vingedækfjer; tommel- og hånddækfjer lysende blå; håndsvingfjer ved basis lys og mod spidsen mørk violet; hale blålig med gråt skær; underside grå. Iris gulgul; ben sorte; næb sortagtigt, ved basis blågråt.
L. 275-290, V. 140-150, H. 150 mm.

UDBREDELSE: Macquarie. Kort, se F. 55 nr. 9.

I begyndelsen af 1800tallet blev ca. 1000 km fra Ny Zealands kyst iagttaget store sværme papegøjer, hvoraf enkelte eksemplarer blev bragt ind til Sidney og en tid holdt i fangenskab, hvor de dog skreg frygteligt.
Nu mener man imidlertid, at den er totalt udryddet, antagelig af de vilde katte, som blev overført til øerne. I mangel af andet, blev de stakkels papegøjer et let bytte for de grådige dyr. Altså helt uddød.
Har engang været indført af Jamrach i London.
Macquarie øen vil sikkert være mere kendt hvis vi kaldte den »Pingvin-øen«, den ligger så langt mod syd, at den går ind i det arktiske – tidligere slagtede man pingviner i tusindvis, disse forsvarsløse dyr skaffede olie som handelsvare.
På denne barske ø levede den lille parakit tidligere ugeneret.
Øen er stormomsuset og helt træløs, det som er vegetationen, er noget meget stridt hundegræs mellem hvilket denne parakit gemte sig og i hvis rodtuer den byggede sin rede. Dens føde bestod udelukkende af det småfrø, som den kunne finde på jorden.
De sidste ekspeditioner til øen kunne slet ikke, trods stor møje, finde spor af fuglen – og det må derfor erkendes, at den er uddød. Man kan ikke se bort fra, at de katte, som »Pingvin-dræberne« har smuglet ind, sikkert har decimeret bestanden kendeligt.

F. 55 nr. 11: *Cyanoramphus zealandicus* Latham 1790
SORTPANDET SPRINGPARAKIT

Zealandicus = af Ny Zealand, som man fejlagtigt dengang anså for levested.

NOMENKLATUR: *Psittacus zealandicus* LATHAM. Index Orn., 1790, p. 102. (New Zealand, error = Society Islands). *Psittacus erythronotus* KUHL. Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., 10, 1820, p. 45. (New Holland, error = Society Islands). *Cyanoramphus magnirostris* FORBES & ROBINSON. Bull. Liverpool Mus., I, 1897, pt. 21.

Engelsk: Tahiti Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Sort pande; rød øjenstribe; blå slagfjer; rød underryg; lyseblågrøn hale; mørkegrønne vingedækfjer; livlig grøn underside.

UDBREDELSE: Tahiti i Society-øgruppen. Kort, se F. 55 nr. 9.

I NATUREN: Man har ikke kunnet påvise levende Springparakitter på Selskabsøerne i de sidste 50-60 år, og man går derfor ud fra, at den er uddød.

F. 55 nr. 12: *Cyanoramphus auriceps auriceps* Kuhl 1820
GULDPANDET SPRINGPARAKIT - Tavle 154

Auriceps af aurum = guld; caput = hoved.

NOMENKLATUR: *Psittacus auriceps* KUHL. Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol. 10, 1820, p. 46. (New Holland = South Island, New Zealand apud, Mathews & Iredale 1913. [*Cyanoramphus intermedius* REICHENOW 1881 er også et synonym]. *Cyanoramphus macleani* MATHEWS & IREDALE. Ibis 1913, p. 246. *Cyanoramphus auriceps novana*. Bull. Brit. Orn. Cl. 50, 1930, p. 42

Engelsk: New Zealand Yellow-fronted Parrakeet, Golden-fronted Parrakeet, Golden-crowned Parrakeet. Tysk: Springsittich, Gelbstirniger Neuseeländer Sittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overside græsgrøn, underside gulliggrøn; pandebånd til over øjet karminrødt; isse guldgul; på underryggens sider en mørkerød plet; vinge grøn; tommelfjer, hånddækfjer, 2.–5. håndsvingfjers yderfaner ved basis mørkeblå, de øvrige håndsvingfjer på yderfanen grønne, inderfanen sortagtig; hale grøn, halens inderfane sortagtig kantet; undersiden olivengullig. Iris rødbrun; næb mørkegrå, ved basis blålighvid; ben lys rødlig gråbrune.
L. 208-240, V. 94-115, H. 100-113 mm.
♀: Mindre, men ellers som ♂.

UNGER: Pandebåndet smallere; isse lysere gul; oversiden mere blåliggrøn; flankepletterne utydelige; over vingens lysegrå underside et bredt lysegult bånd; næb lysere, kødfarvet med mørkere spids; iris mørk; ben brungrå; ellers som ♂.

UDBREDELSE: Ny Zealand. Kort, se F. 55 nr. 9.

I NATUREN: Fuglen er en skovbeboer og afviger derved fra de fleste andre af slægten, som regel parvis eller i små flokke (4–6 stk.). Rederne i huler i grene eller træer; der lægges 4-8 hvide æg. De lever af frø, bærfrugter og skovvækster.

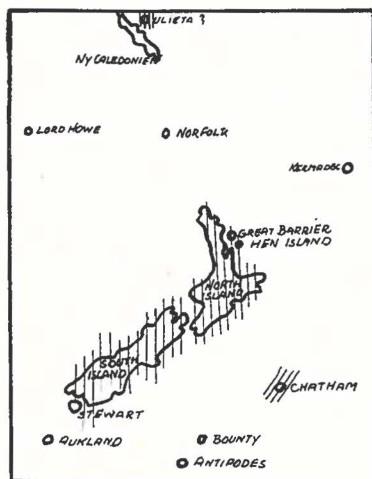
I FANGENSKAB: Ret sjældent indført; første gang 1865 til London Zoo. 1870 ejede Dr. Karl Russ et par, og han oplyser, at den er blødagtig og fordragelig i en fuglestue, og i modsætning til dens artsfrænde *C. n. novaezelandiae* (F. 55 nr. 6) forstyrrer den ikke andre fugles reder. Især henimod aften var den dog noget urolig og springer gennem bur eller voliere.
Opdræt er flere gange gennemført, for efter 2den verdenskrig er der importeret ret mange fugle, og en stor del er kommet til forstående fuglevenner, så der er sket en ikke ubetydelig forøgelse.
Her er en beretning om opdræt, der blev gennemført. Som rede var anvendt en åben kasse, hvor ♀ lagde 5 hvide æg. Hun rugede alene, 3 uger varede rugeperioden. Ungen var ved klækningen smudsigt gul, efter 14 dage brød fjerene frem, 4 uger gammel var ungen flyvefærdig, 5 uger gammel forlader den reden.
Opdrætsfoder der blev anvendt: Hovedsagelig kanariefrø, hirse og hamp, 30–40 melorme daglig samt tørt franskbrød opblødt i vand og derefter trykket.
I Zoologisk Have er der opdrættet en bastard mellem denne art og *C. n. novaezelandiae* (F. 55 nr. 6).

F. 55 nr. 13: *Cyanoramphus auriceps forbesi* Rothschild 1893
CHATHAM ØENS SPRINGPARAKIT

Forbesi = står for Dr. Henry Ogg Forbes, 1851–1932. Lord Walter Rothschild skriver: Jeg føler retfærdigvis megen glæde specielt i Chatham øens fugle, og det er mig en glæde at opkalde den efter min ven Mr. H. O. Forbes.
Hvem var så denne Forbes? Ja, han var indsamler hele sit liv. Han begyndte 1875, 24 år gammel, og der kan ikke nævnes alle de øer, han har besøgt, indtil han gav sig til at skrive om sine rejser, og senere, omkring århundredskiftet, blev direktør for flere museer, hvor man, ligesom i utallige foreninger og selskaber, høstede gavn af hans store viden.

NOMENKLATUR: *Cyanoramphus forbesi* ROTHSCHILD. P. Z. S. London, 1893, p. 529. (Chatham Islands).

Engelsk: Chatham Islands Yellow-fronted Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligesom de Rødpandede Parakitter har mange former og underarter, fundet på de fjerneste øer, således er der også hos de Guldpandede arter afvigelser, og en af disse er Forbes eller Chatham øens Parakit.
Dens afvigelser fra hovedarten er kun lidt farvenuancer og en usikker størrelsesafvigelse.

UDBREDELSE: Chatham øerne.

Der er ikke nogen særlig oplysning om fuglen i naturen.
Opdræt og voliereoplysninger er ukendte – og dermed er også denne art sikkert en lukket bog – den er ganske enkelt uddød.

F. 55 nr. 13: *C. a. forbesi* //
F. 55 nr. 14: *C. malherbi* =
F. 55 nr. 15: *C. ulietanus ?* ||

F. 55 nr. 14: *Cyanoramphus malherbi* Souancé 1857
ALPE-PARAKIT – Tavle 156

Malherbi = efter Alfred Malherbe, 1804-1866. Charles de Souancé skriver: Denne fugl var sendt til Museet i Metz. Vi har tilegnet den til M. de Malherbe som har begunstiget os ved at tillade os at beskrive den.

NOMENKLATUR: *Cyanorhamphus malherbi* SOUANCÉ. Rev. et Mag. de Zool. 1857, p. 98. (Habtat inconnu: type in the Museum of Metz). *Platycercus auriceps* FINSCH 1868. *Platycercus alpinus* BULL 1869. *Cyanoramphus alpinus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Alpine Parrakeet, Malherbes eller New Zealand Orange-fronted Parrakeet.
Tysk: Alpensittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pandebånd orangerødt; isse lysegul; på underryggens flanker en orangerød plet eller streg; oversiden græsgrøn; undersiden lysgrøn; vinge- og halefjer grønne, halens underside grå. Iris orange; næb mørkt blågråt, ved basis blåhvidt; ben lysebrune.
L. 212-230, V. 102-105, H. 112 mm.

UDBREDELSE: Ny Zealand; North Island, South Island, Hen Island, Little Barrier Island. Kort, se F. 55 nr. 13.

I NATUREN: Skovbeboer, men lever også i bjergegnene, parvis eller i ganske små flokke. Den adskiller sig ikke fra de øvrige arter derved at den absolut ikke er sky, den er nysgerrig, bliver siddende og undervurderer ofte faren – og det er blevet hele slægtens skæbne – dens undergang.

I FANGENSKAB kalder man den tam og fortrolig, og anfører, at den nu og da når vore områder. 1872 var den i London Zoo. 1883 var der opdræt af den hos von Delaurier, 4 unger på pinden.
Af væsen er den som de øvrige arter og kræver samme behandling som disse.
Det er kun en lille fyr, af størrelse som en stor Undulat.

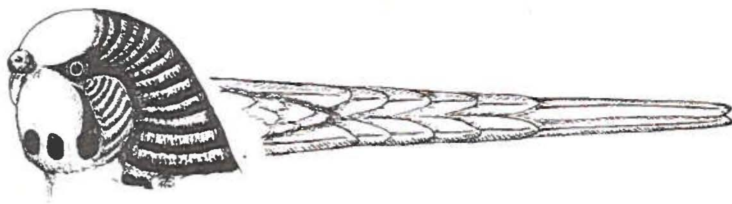
F. 55 nr. 15: *Cyanoramphus ulietanus* Gmelin 1788
ULIETA SPRINGPARAKIT
Ulietanus = efter øen Ulieta i Loyalitets-øerne.

NOMENKLATUR: *Psittacus ulietanus* GMELIN. S. N. I., p. 328 n. 85, 1788. *Platycercus ulietanus* VIG. 1825. *Cyanoramphus ulietanus* BP. 1854. *Platycercus ulietanus* FINSCH 1868. *Platycercus tannaensis* FINSCH 1868. *Psittacus fuscatus* PELZELN 1873.

FARVEBESKRIVELSE:
I modsætning til alle de øvrige grønne fugle, er denne sortbrun; overhalesider rødbrune; overhaledækfjer olivenbrune ligesom ryggen; undersiden olivengul; undervingedækfjer grå; næb sortblåt, overnæb sølvgråt ved basis; ben brune.
L. 250 mm.

UDBREDELSE: Har sandsynligvis tidligere levet på øen Ulieta (kun kendt fra 2 museeumseksemplarer). Kort, se F. 55 nr. 13.

I NATUREN er den uddød. I FANGENSKAB kendes den ikke.

56.
SLÆGT:
(Melopsittacus)

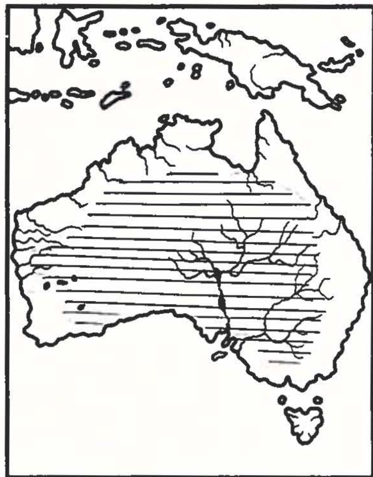
SELSKABSPARAKIT

Melos = sang; *psittacus* = papegøje.
Dette navn har vi imidlertid anvendt, så derfor tager vi det gamle navn Selskabsparakit, hvilket passer godt, for de har et meget veludviklet flokinstinkt og denne trang til selskabelighed drager man nytte af, når man præger enligtsiddende fugle til mennesket (gør dem tamme). Undulaten hører til de dygtigste flyvere blandt papegøjerne, og derfor er det synd at holde Undulater i små bure – og det vil en rigtig fugleven ikke gøre, fuglen skal have mulighed for at flyve.
Undulaten er som en lille græsparakit; næb afrundet eller krumt, overnæb med 2 små tandindskæringer; næsebor i næbpuder, over næbbets basis nærmest kraterlignende. Øjenkreds befjeret. Vinge lang og spids, slagfjer afrundet; 1. og 3. fjer lige lange, men kortere end 2. Halefjerene kileformet og aftrappet som vist ovenfor. Løb korte og svage.

F. 56 nr. 1: *Melopsittacus undulatus* Shaw 1805
SELSKABSPAPEGØJE – Undulat – Tavle 157
Undulatus = bølgeformet.

NOMENKLATUR: *Psittacus undulatus* SHAW. Nat. Misc. XVI, pl. 673 (1789-1813). *Nanodes undulatus* VIG. & HORSF. 1826. *Euphema undulata* WAGL. 1832. *Melopsittacus undulatus* GOULD. Birds of Austr. V, pl. 44, 1840. *Euphema undulata* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Budgerigar, Shell, Undulated eller Warbling Grass Parrakeet. Budgerygah, grundordet for det engelske Budgerigar, der betyder noget godt at æde, godt foder, livretter. Tysk: Wellensittich. Fransk Perruche ondulé.

F. 56 nr. 1: *M. undulatus* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande og maske gul; bag øjet bølgetegnede sortbrune tværstriber; hele kroppen grøn i en lys og livlig tone; vingernes grundfarve er gul, hver fjer med sort midte; hale blå, overside med blågrønt skær på yderkanterne; en violet kindplet og 3 spots, sorte, runde på hver side af kinden (se tegning). Iris gul; næb grågult, næsebor i *blå* overhud; løb kødfarvede til gråblå.
L. 210-250, V. 90-95, H. 80-95 mm.
♀ som ♂, men næbrod *mørkebrun.*

UDBREDELSE: Stort set over hele Australien, kun ikke i kystområdet, og i den yderste del af udbredelsesområdet er den strejfer.

I NATUREN: Undulaten er faktisk en trækfugl indenfor Australiens område. I slutningen af vinteren vandrer den mod syd, og trækker igen mod nord i februar og marts, og opholder sig oftest i områder med krat og lav skov. Den er så talrig, at luften næsten kan blive helt sort af fugle, det er i tusindvis disse flokke indeholder, og kaster de sig over opdyrkede områder, gør de meget stor skade.
Fuglen er jo meget frugtbar, og det er ofte meget katastrofalt. Deres naturlige føde er græsfrø, men efter at steppernes græs afgnaves af fårene, er der mangel på frø, og i tusindvis omkommer fuglene.
Disse små papegøjer er meget selskabelige, i et Eucalyptustræ kan der være indtil 50-60 par ynglende i samme træ. I sådanne små træsamlinger kan flokkene blive så store, at de møre grene styrter til jorden under de tusinde fugles vægt.

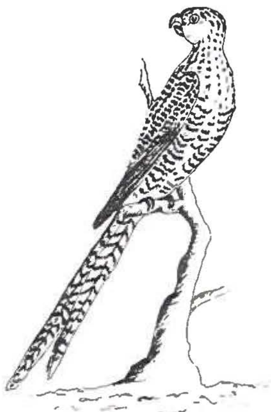
I FANGENSKAB: Det lader til, at det var meget sparsomt med hvad man vidste om Undulaten, indtil Gould 1840 bragte det første levende eksemplar til Europa. Importen de følgende år gik meget trægt, ganske vist begyndte de indførte fugle allerede 1855 at yngle, og det må erkendes, at de de næste årtier tog revance og blev den absolut mest udbredte stuefugl over hele verden – den havde endda distanceret Kanariefuglen og erobret dens plads.
Men hele denne udvikling er i en omfattende litteratur omtalt med alle Undulatens farvenuancer (som er mangfoldige), mutationer, arveregler, typeudvælgelse og meget andet.
Curt af Enehjelms bøger om Undulater anbefales til den, som ønsker at vide mere.

57.
SLÆGT:
(Pezoporus)

JORD-PARAKIT

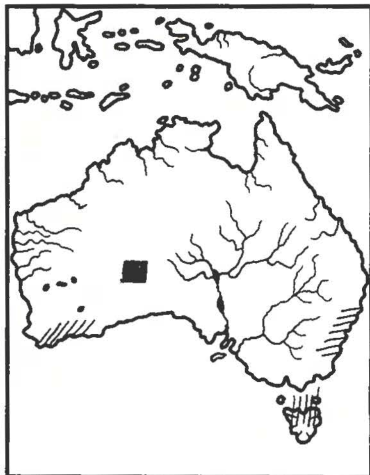
Pesoporus; pes = fod, bevæge sig – hentyder til, at denne fugl væsentligt løber på jorden.
Fremherskende farve græsgrøn. Størrelse som en Rosella-parakit, men længere ben og mere skjult næb. Halen lidt længere end hos Rosellaen.

Den lever udelukkende ved Australiens sydkyst, og sydlig derfor liggende øer, hvor den forholdsvis hjælpeløse fugl endnu kan klare sig for den fremfarende kultur.

Denne tegning er fremstillet efter en akvarel af Jordparakitten, tegnet i begyndelaf 1700-tallet og er sikkert den ældste, som findes. Den bærer følgende påskrift: »Dette er en Jordparakit, der meget sjældent findes i træer« – det synes at være skrevet for at korrigere, at kunstneren har anbragt fuglen siddende på en gren.

F. 57 nr. 1: *Pezoporus wallicus flaviventris* North 1911
GULBUGET JORDPARAKIT
Flavi = gul; ventris = gul.
NOMENKLATUR: *Pezoporus flaviventris* NORTH. Austr. Mus. special Cat. no. 1, 3, pt. 2, 1911, p. 175. (King George Sound, Australia).
Engelsk: Westaustralian Ground Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra hovedformen ved at være meget lysere på hele undersiden. Bryst, bug og underhaledækfjer er gule og næsten uden skraveringer.

UBDREDELSE: Kystområdet i Sydvest Australien.
I NATUREN: Der foreligger ikke nogen særlig beretning, men kan sikkert gå ud fra, at den forholder sig som hovedformen *P. w. wallicus.*

Om fugle i fangenskab kendes intet.

F. 57 nr. 1: *P. w. flaviventris* //
F. 57 nr. 2: *P. w. wallicus* =
F. 57 nr. 3: *P. w. leachi* ||
F. 58 nr. 1: *Geopsittacus occidentalis* ■

F. 57 nr. 2: *Pezoporus wallicus wallicus* Kerr 1792
JORDPARAKIT - Tavle 158
Wallicus = hjemsted i Ny Syd Wales.

NOMENKLATUR: *Psittacus formosus* LATHAM (nec SCOP.). Ind. Orn. I, p. 103 n. 60, 1790. *Psittacus terrestris* SHAW 1792. *Pezoporus formosus* ILL 1811. *Pesoporus terrestris* RANZ. 1821. *Euphema formosa* SCHLEG. 1864. *Psittacus wallicus* KERR. Anim. Kingd. 1, pt. 2, 1792, p. 581. (New South Wales), nyt navn for *Psittacus formosus* LATHAM 1790 (ikke SCOPOLI 1769).

Engelsk: Ground- eller Swamp Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Fremherskende farve græsgrøn på oversiden; pande med mørkrødt bånd; fjerene på hovedet og hele baghalsen med smalle, sorte skaftestriber, medens fjerene på brystet har en bred, sort plet på midten (ofte pileformet); resten af kroppens fjer tværstribede; slagfjerene sodfarvede medens halefjerene følger kroppens farve og tegning; undersiden grå. Iris gulbrun; næb skiferfarvet; ben kødfarvede.
♀ hævdes at være større (og mangler den røde pandeplet?) ellers som ♂.
L. 280-310, V. 130, H. 150-170 mm.

UDBREDELSE: Ny Syd Wales, Victoria og Syd-Australien. Kort, se F. 57 nr. 1.

I NATUREN: Den er kendt et stykke tilbage i det 17. århundrede. Den tegning, der står ved indledningen, er den ældste tegning af en sådan fugl. Men fuglen må også have været ret almindelig, de første rejsende, som beskrev den, talte ingenlunde om at den var sjælden, og holder vi os til Gould's beretning fra 1845, så omtales den som om der var en del af dem. Dog må det tages med ind i bedømmelsen, at fuglen jo i sig selv faldt godt sammen med omgivelserne og havde en tendens til at skjule sig under græs og buske. Gould anfører dog flere interessante ting, den flyver ret hurtigt i siksak, når den jages op, men lander dog snart igen og gemmer sig så bort, idet den, når den når jorden, løber et stykke, men ikke i flyveretningen og den er som sporløst forsvundet. Den søger ofte sumpede eller stenede områder. Den træffes i området ved Sidney. Reden er kun en primitiv hulning i jorden. Æggene er hvide, 4 stk. i kuldet - men det er klart, at ungerne ofte bliver bytte for de vilde katte, for kødet er velsmagende.
Om reden skriver Jack Jones, at den er fundet under en busk i en græstot, og at bunden var dækket af ekskrementer.

I FANGENSKAB findes der ingen beretninger. Det har været meget sjældent at fuglen blev importeret, og den skal også nok være svær at holde liv i. Man ved kun, at den 1865 var i London Zoo.
Men der er lige en lille historie fra en fugleven i Sidney, som De skal have:
North skriver: 1885 havde jeg et par Jordparakitter, som blev fanget i en sump, de levede nogle år, men var temmelig uinteressante. Jeg har set denne fugl nu og da og ofte fundet halefjer af den i sumpen, men fuglene har sikkert mange fjender blandt kattene og andre rovdyr.
Lord Tavistock skriver, at selv om det påstås at den har ynglet i Frankrig, er den en helt ukendt fugl i den engelske litteratur.
En fugleven, som har været heldig at få den kostbare fugl, måtte sikre nettet ekstra i flyveburet og forsyne volieren med et veloplyst skjul for beskyttelse i dårligt vejr.
Dens foder er græsfrø og ukrudtsfrø samt grønt.
Under en transport havde man lagt en dusk græs ned til fuglen, da man senere så ned i kassen, var fuglen borte. Den havde totalt begravet sig under stråene, så den slet ikke kunne ses.

F. 57 nr. 3: *Pezoporus wallicus leachi* Mathews 1912
TASMANIEN JORDPARAKIT
Leachi = opkaldt efter Dr. John Albert Leach (1870-1929). Han var født i Victoria og levede hele sit liv som australier. Det var oplysning og undervisning, der optog ham og til det ofrede han hele sit liv. Alt hvad der vedrørte Australiens natur, interesserede ham stærkt. Hver lørdag gennem 4½ år (han forsømte kun een eneste aften), talte han om fugle i radio, og det gav ham navnet »Fuglemanden« over hele Australien – her kunne Danmarks Radio lære noget, selvfølgelig når de aldrig så langt som denne fjerne verdensdels stade, men dog blot lidt ærlig og kyndig vejledning kunne vel ydes.

NOMENKLATUR: *Pezoporus wallicus leachi* MATHEWS. Nov. Zool. 18, 1912, p. 280. Tasmania.

Engelsk: Tasmanian Ground Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
Adskiller sig fra hovedformen *P. w. wallicus* (F. 57 nr. 2) ved at aftegningerne på fjerene har et blommefarvet skær. Det er vistnok Mathews der skriver, at det er den bedst staferede fugl, såvel i farve som i størrelse adskiller den sig fra de arter, der har hjemme på fastlandet, men det er dog ikke alle, som vil anerkende denne specielle race.
J. M. Forshaw omtaler den som en ø-form af den hovedform, som bebor kysten mod syd – og heri støttes han af McGill 1960. Cordon 1962, Wheeler 1967.

UDBREDELSE: Tasmanien. Kort, se F. 57 nr. 1.

58.
SLÆGT:
(Geopsittacus)

HULE-PARAKIT

Geo = jord; *psittacus* = papegøje (græsk).
Hule-papegøjen eller -parakitten, er den sidste art, der findes i det system, denne bog er bygget op over; og så er det en fugl næppe nogen får set levende. Den er, eller rettere var, en lille parakit på størrelse med en stor Undulat; ret lange ben og lange tæer, små negle.
Den opholdt sig mest på jorden, og i de store græstuer borede den sig ind og afgnavede de midterste græsstrå, således at den der fik en naturlig hule.
Næbbet var meget lig Uglepapegøjens, som den forøvrigt, bortset fra størrelsen, minder en del om. Næbbet savner også næbtak.
Da den på den måde skjulte sig godt på græsstepperne og var godt camoufleret og dertil et udpræget natdyr, var det en fugl, man ikke så meget til – og om den overhovedet findes mere i live er tvivlsomt.
Den gode, beskyttende rede, er også en fælde, fuglen har ondt ved at slippe fri, og talrig har den næppe været i flere hundrede år.
Den hører nok til de dyr, som opdyrkningen af dens biotop må tage på sin kappe – flere forfattere mener den allerede er uddød.

F. 58 nr. 1: *Geopsittacus (funereus) occidentalis* Gould 1861
HULEPARAKIT – Nat-Parakit – Jord-Papegøje – Tavle 158
Funereus = begravelse = hentyder til, at fuglen begraver sig helt (se nedenfor). Dens nye navn er *occidentalis* = vestlig; forekomst i vestlige egne.

NOMENKLATUR: *Geopsittacus occidentalis* GOULD. P. Z. S. 1861, p. 100. *Pezoporus occidentalis* FINSCH 1868.

Engelsk: Night Parrakeet, Western Ground Parrot, Spinifex Parrot.
Tysk: Hohlen-Papagei. Fransk: Perruche à orteils courtes.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Fremherskende farve på ryggen gulgrøn med sodfarvede tværstriber eller pletter eller skraveringer; svingfjerene sorte med et hvidt spejl; undersiden lysere, henimod gult, og her er tegningerne på fjerene svagere. Iris brunlig; ben brune; næb hornfarvet.

L. 230-240, V. 140-145, H. 100-103 mm.

UDBREDELSE. Vest- og Sydvest Australien, måske nordvest Victoria.

Kort, se F. 57 nr. 1.

I NATUREN: (Se også indledningen til slægten). Det er meget sparsomt, hvad der kan berettes om denne fugl. Den har været søgt i mange år, men uden noget resultat, og ældre oplysninger kendes ikke.

Gould skriver 1864, at han havde et skind af den.

Sclater oplyser, at den lever i de stenrige egne ved Spencergolfen; den kommer ud om natten for at spise, væsentlig grønfoder. Moiriet mener, at det er medvirkende til dens død, når græsset blev afgnavet af fåreflokke, både næring og beskyttelsessteder forsvandt. Flere rejsende fortæller om dens evne til at lave »hule« i en græstue. Andrews skriver, at den om dagen gemmer sig i en tot græs, men når natten falder på, flyver den ud og søger vand og foder, dette gentages 2-3 gange pr. nat.

I FANGENSKAB kendes den heller ikke meget. Neunzig hævder, at den 1867 og 1873 rapporteres fra London Zoo.

Lord Tavistock skriver, at Spinifex-Papegøjen har levet i Zoo London, og at den har ynglet 1877 ifølge Russ; noget nærmere herom har jeg ikke kunnet finde.

Men noget der overalt er bemærket, er dens eminente evne til at begrave sig under græs og buske. Den kræver meget frugt og grønt, men den holdtes i England i flere år i live ved almindelig frøblanding og altså grønt.

Errore & Addendum

Når tilrettelæggelsen af en bog strækker sig over flere årtier og selve udarbejdelsen over en halv snes år, sker der i mellemtiden adskilligt, der ved opgavens afslutning må rettes eller tilføjes – og »Papegøjebogen« er ingen undtagelse.

Side 18: Skema over fuglens fjerdragt; 9 tøjle, ligger diagonalt fra midten af basis fra undernæb mellem nr. 8 og 13. (×)
Side 19: Nr. 47 latin = dens; engelsk = totch.
Side 22: A 1 nr. 1 Uglepapegøje = Kakapo.
Side 58: Linie B under illustration, læs alle andre T. arter gul *eller rød* plet. (×)
Side 59: C. 3 nr. 2 linie 23: grønne *spidser* (den gule osv.)
Side 63: C. 3 nr. 8, capistro = grime.
Side 64: C. 3 nr. 8, 1970 opdræt hos Feigh, Stege.
Side 64: C. 3 nr. 9, 1971 opdræt hos Grethe og Jens Chr. Larsen, Rågeleje.
Side 68: C. 3 nr. 15, nederste linie tilføjes »navngivet«. (×)
Side 96: C. 6 nr. 4, 9. linie tilføjes elskelig. (×)
Side 99: C. 6 nr. 9, 1969 importerede Sigurd Christensen 3 par.
Side 108: C. 6 nr. 18, 1972 opdræt hos Kaltoft Jørgensen, Hornbæk, 1 unge.
Side 193: E. 1 nr. 5, 1972 udstillede Kurt Damvig et smukt eksemplar i Frs.sund.
Side 213: E. 4a nr. 8, linie 22 Ny Zealand, læs »Ny Zeeland«. (×)
Side 214: E. 4a nr. 8, 1970 opdræt i Jylland (ikke officielt anmeldt).
Side 218: E. 4a nr. 14, tilføjes Orangetoppet Kakadu.
Side 228: E. 4c nr. 1, kortet spejlvendt. (×)
Side 244: E. 5 nr. 1, Mutationer: »gule« oftest angivet som hvide, »Perlenymfe«, hvor ♀ beholder perletegningen, ♂ mister den synligt ca. 2. år, »albino« og »broget« normal/hvid.
Side 249: F. 1 nr. 1, tilføjes 1969 klækkede en unge (bastard), men kom ikke på pind hos Ralph C. Smalt, Illinois, USA.
Side 253: F. 2 nr. 1, efter beskrivelsen tilføjes »lår gule«.
Side 271: F. 2 nr. 19, 1972 opdræt hos E. Bagge med en partner af F. 2 nr. 20 *A. n. hahni* (sort overnæb).
Side 289: F. 3 nr. 17, 1969 opdræt, 3 unger hos Hans H. Hansen, Vejen. Samme nr. Under billedet rødhalet rettes til »rødhovedet«. (×)
Side 299: F. 3 nr. 29, 3. linie Astec rettes til »Astek«. (×)
Side 306: F. 3 nr. 38 rettes til »F. 3 nr. 37«. (×)
Side 310: F. 3 nr. 42, 1973 opdræt, 1 unge, hos John West Heriksen, Maribo.
Side 322: F. 8 nr. 3, 1972 opdræt, 3 unger, hos J. Chr. Larsen, Rågeleje.
Side 330: F. 10 nr. 5, 1969 opdræt, 1 unge, hos Jørgen Pedersen, Mejlby.
Side 346: F. 10 nr. 29: 1969 opdræt, 1 unge, hos Aage Poulsen, Skibby.
Side 362: F. 15 nr. 2, 1970 opdræt, 3 unger, hos E. Keszler Hansen, Valby.
Side 410: F. 21 nr. 1, 1971 opdræt, 1 unge, hos E. Naundrup, Randers.
Side 466: F. 27 nr. 31, 1973 opdræt, muligvis med en artsfremmed partner.
Side 474: F. 27 nr. 41, tilføj »tavle 90«.
Side 679: F. 55 nr. 6, 1967 opdræt, 2 unger, hos W. Langberg, Vanløse.

Kun de med (×) er fejl – resten oplysende tilføjelser.

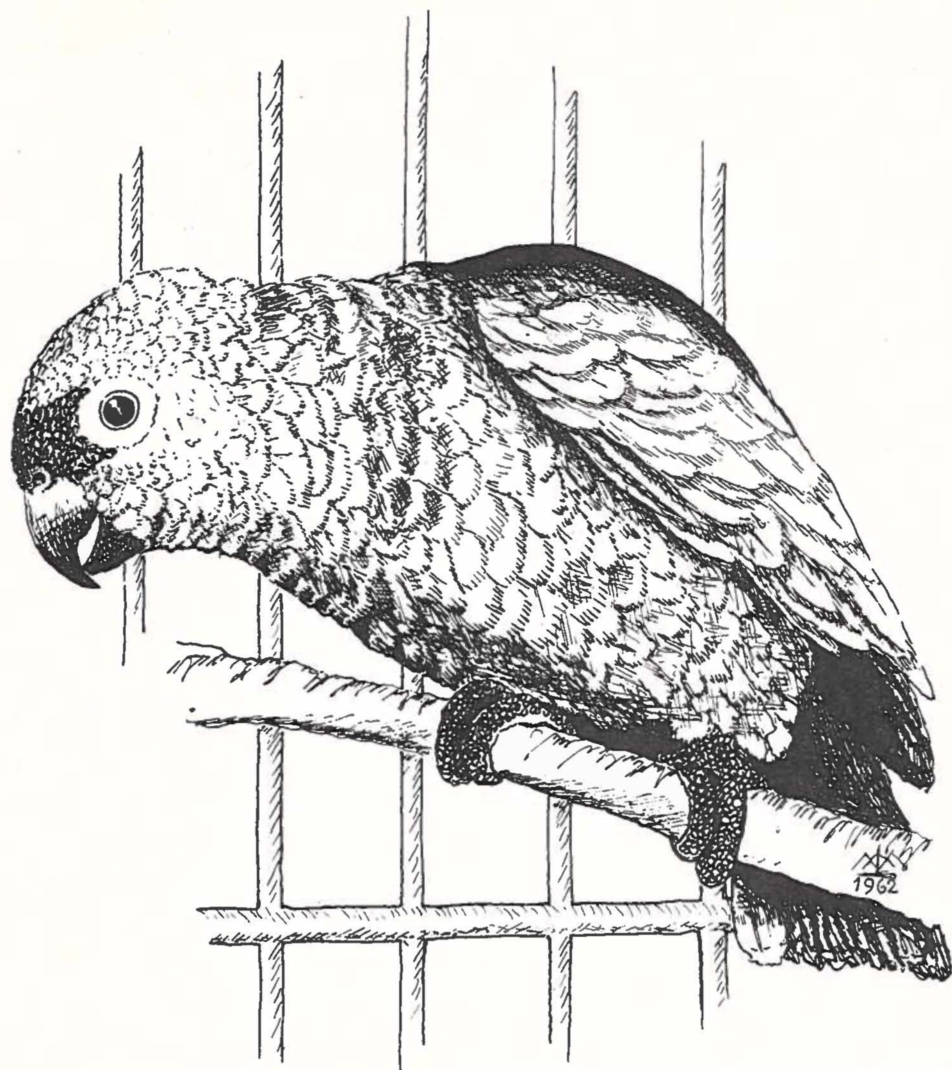
LATINSK INDEX

N

O

GULNAKKET AMAZONE
Amazona ochrocephala auro-palliata

SALVINS AMAZONE
Amazona autumnalis salvini

KRAVEPAPEGØJE
Deroptyus accipitrinus

3035